This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i margen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibiliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål
  Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.

- Ikke bruk automatiske søk
  Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.

- Behold henvisning
  Google-"vannmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.

- Hold deg innenfor loven
  Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på `http://books.google.com/`

SECOND BOOK IN NORSE

J. A. HOLVIK

BERKELEY
LIBRARY
UNIVERSITY OF

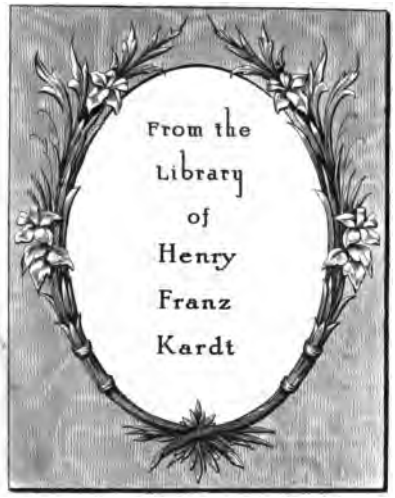

SECOND BOOK IN NORSE

LITERARY SELECTIONS

EDITED BY

J. A. HOLVIK

Instructor of Norse at Waldorf College, Iowa

1926
AUGSBURG PUBLISHING HOUSE
MINNEAPOLIS, MINN.

COPYRIGHT, 1912, BY
AUGSBURG PUBLISHING HOUSE
MINNEAPOLIS, MINN.

PRINTED IN THE U. S. A.

PD2625
H65

PREFACE.

THIS book of selections aims to broaden the beginner's knowledge of the Norse language. Attention is given to the main classes of prose style. The beginner is not expected to appreciate the subtle differences in the style of writers of a given period. He must first learn to distinguish main characteristics of styles with marked peculiarities. A close study of the eventyr and saga selections should go far toward the attainment of this result. Other selections illustrate the narrative style of the modern story and novel, and the elevated style of the essay and formal discourse. In short, the selections aim to give the student a sense for the idiom of the language.

But important as knowledge of language is, it is only a means to an end. The main aim of this book is to bring the student in touch with literature. The key to the treasures of literature is not knowledge of language alone, but knowledge of history and mythology as well. The editor has solved as best he could, the problem of giving each of these several features its due prominence.

The texts have been normalized mainly in accordance with the rules sanctioned by royal resolution in 1907. The Norse language is undergoing a process of rapid change and development. Under present conditions double forms are unavoidable; and rather than give preference to one, where double forms occur the editor has found it advisable to use both forms. In some texts previously edited by men of authority, even greater freedom has been allowed both as to orthography and punctuation than is warranted by the rules of 1907.

The editor has not found it advisable to make a cut of any of Ibsen's works. Several of Ibsen's dramas could be read with profit at the close of a course equivalent to that concluded with the present volume. But in the opinion of the editor none of these ought be cut; each should be read complete. Arrangements are being made to publish a school edition of **Kongsemnerne** (The Pretenders), edited by the present editor and Prof. Eikeland of St. Olaf College.

Should this book be of some service in the study of Norse language and literature, the editor considers his labor amply rewarded.

J. A. HOLVIK.

Waldorf College, Forest City, Iowa, September, 1912

CONTENTS.

SELECTIONS.

1. Per og Paal og Espen Askeladd 7
2. Tro og Utro 12
3. Jomfruen paa glasberget 18
4. De tre prinsesser i Hvittenland 27
5. Kari Træstakk 33
6. Gjertrudsfuglen 47
7. Blind-Anne. (J. Moe) 48
8. Mit fødeland. (A. Munch) 52
9. Gunnlaug Ormstunges saga 54
10. Norge samlet. (B. Bjørnson) 86
11. Faderen. (B. Bjørnson) 87
12. Olav Tryggvessøn. (B. Bjørnson) 91
13. Den norske gudelære 92
14. Mindets bæger. (J. S. Welhaven) 112
15. Sjøfuglen. (J. S. Welhaven) 113
16. Sne. (A. Kielland) 114
17. Vaarhilsen. (W. M. Pettersen) 117
18. Prestgards-Rosa. (J. B. Bull) 119
19. Ungbirken. (J. Moe) 129
20. En vaarnat. (J. S. Welhaven) 130
21. Tyv i lyset. (Hans Aanrud) 131
22. Sæterjentens søndag. (J. Moe) 140
23. Begeistring i ungdommen. (Chr. Bruun) 141
24. Over de høie fjelde. (B. Bjørnson) 151
25. Han saa liten og uanselig ut. (W. Ager) 153
26. Harald fra Reine. (J. S. Welhaven) 161
27. Norges historie: 1814 og 1905. (Yngvar Nielsen) 164
28. Fædrelandssang. (B. Bjørnson) 182

29. Henrik Wergeland. (The Editor) 184
30. Juleaften. (H. Wergeland) 188
31. Wergeland kjøper hus i Grønlien. (H. Wergeland) 194
32. Jeg blir forræder. (H. Wergeland) 197
33. Auktion over "Grotten". (H. Wergeland) 199
34. Sidste reis. (H. Wergeland) 201
35. Jeg dør. (H. Wergeland) 203
36. Til min gyldenlak. (H. Wergeland) 204
37. Livsslaven. (Jonas Lie) 204
38. Arnljot Gelline. (B. Bjørnson) 216
Notes 247
Vocabulary 280

SECOND BOOK IN NORSE.

1. Per og Paal og Espen Askeladd.

Der var engang en mand som hadde tre sønner, Per og Paal og Espen Askeladd; men andet end de tre sønnerne hadde han ikke heller, for han var saa fattig at han ikke eide naalen paa kroppen,[1] og derfor sa han tit og ofte til dem, at de fik[2] ut i verden og se at tjene sit brød; hjemme hos ham blev det ikke andet end sveltihjel[3] for dem.

Et godt stykke borte fra manden laa kongsgaarden, og like utenfor vinduerne til[4] kongen var der vokset op en ek som var saa stor og diger at den skygget for lyset i kongsgaarden; kongen hadde lovt ut mange, mange penger til den som kunde hugge ned eken; men ingen var god for[5] det, for saa fort en skaaret en flis av ekeleggen, vokste der to i steden. Saa vilde kongen ogsaa ha gravet en brønd som skulde holde vand hele aaret; for alle grannerne hans hadde brønd, men han hadde ingen, og det syntes kongen var skam. Til den som kunde grave en slik brønd at den holdt vand hele aaret rundt, hadde kongen lovt ut baade penger og andet. Men der var ingen som kunde faa gjort det; for kongsgaarden

laa høit, høit òppe paa en bakke; aldrig[6] før hadde de gravet nogen tömmer ned i jorden, saa kom de til haarde berget. Men da nu kongen hadde faat i hodet at han vilde ha gjort disse arbeider, saa lot han lyse[7] fra alle kirkebakkerne baade vidt og bredt, at den som kunde hugge ned den store eken i kongsgaarden, og skaffe han slik en brønd at den höldt vand hele aaret rundt, han skulde faa prinsessen og halve riket.

Der var nok av dem som vilde prøve sig, kan du vel vite, men alt de knartet og hugg, og alt de rotet og grov, saa hjalp det ikke; eken blev tykkere og tykkere for hvert hugg, og berget blev ikke bløtere det heller. Om en stund saa vilde de tre brødrene i veien[8] og prøve sig ogsaa, og det var faren vel nøid med, for vandt de ikke kongsdatteren og halve riket, saa kunde det da hænde at de fik tjeneste ensteds hos en bra mand, tænkte faren, og mere ønsket han ikke; og da brødrene slog paa[9] det at de vilde til kongsgaarden, sa faren straks ja, og saa la Per og Paal og Espen Askeladd av gaarde.[10]

Da de nu hadde gaat et stykke, kom de til en granli, og like op for[11] den var en brat hei; saa hørte de noget som hugg og hugg òppe i heien.

"Jeg undres hvad det er som hugger oppe i heien, jeg?" sa Espen Askeladd.

"Du er nu saa klok med undringerne dine altid du," sa han Per og han Paal; "det er da[12] noget at undre sig over ogsaa, at der staar en vedhugger og knarter òppe i heien!"

"Jeg har nok moro av at se hvad det er likevel jeg," sa Espen Askeladd, og dermed gik han.

"Aa ja, er du slikt et barn, har du godt av at lære at gaa med!"[13] ropte brødrene hans efter ham, men han brydde sig ikke om det, Espen;[14] han la avsted opover bakkerne, dit han hørte det hugg, og da han

kom der, saa han det var en øks som stod og hugg og hugg paa en furulegg.

"God dag!" sa Espen Askeladd; "staar du her og hugger?"

"Ja nu har jeg staat her og hugget i mange lange tider og ventet paa dig," svarte øksen.

"Ja ja, her er jeg," sa Espen, han tok øksen og slog den av skaftet og stoppet baade øks og skaft i skreppen sin.

Da han saa kom ned igjen til brødrene sine, begyndte de at le og gjøre nar av ham. "Hvad var det for noget rart du fik se oppi heien?" sa de.

"Aa det var bare en øks vi hørte," sa Espen.

Da de saa hadde gaat en stund igjen, kom de under en berghammer; oppi den hørte de noget hakket og grov.

"Jeg undres hvad det er som hakker og graver opunder berghammeren, jeg?" sa Espen Askeladd.

"Du er nu[15] saa klok til at undre dig du," sa han Per og han Paal igjen; "har du aldrig hørt fuglene hakke og pikke paa trærne før?"

"Ja, men jeg har nok moro av at se hvad det er likevel, jeg," sa Espen, og alt de lo og gjorde nar av ham, saa brydde han sig ikke om det, han la avsted op imot berghammeren, og da han kom opunder, saa han det var et græv som stod og hakket og grov.

"God dag!" sa Espen Askeladd; "staar du her og hakker og graver saa alene?"

"Ja, jeg gjør det," sa grævet; "nu har jeg staat her og hakket og gravet i mange lange tider og ventet paa dig," sa det.

"Ja ja, her er jeg," sa Espen igjen, han tok grævet og slog det av skaftet og gjemte det i skreppen sin, og saa nedover[16] til brødrene sine igjen.

"Det var vel noget fælt rart du saa der opunder berghammeren?" sa han Per og han Paal.

"Aa, det var ikke noget videre;[17] det var bare et græv vi hørte," sa Espen.

Saa gik de et godt stykke sammen igjen, til de kom til en bæk; tørste var de nu alle tre, efter det de hadde gaat, og saa la de sig ned ved bækken for at drikke.

"Jeg undres rigtig hvor dette vandet kommer fra?" sa Espen Askeladd.

"Jeg undres om du er rigtig i skallen, jeg," sa han Per og han Paal. "Er du ikke rigtig galen,[18] saa undrer du dig vist galen med det aller første.[19] Hvor bækken kommer fra? Har du aldrig set vandet rende op av en aare i jorden da?"

"Ja, men jeg har nok lyst til se hvor det kommer fra likevel, jeg," sa Espen; han avsted opmed bækken, og alt brødrene ropte paa ham og lo av ham, saa hjalp det ikke: han gik sin gang.

Da han kom langt opmed, blev bækken mindre og mindre, og da han kom endda et stykke frem, fik han se en stor valnøtt; fra den silret vandet ut.

"God dag!" sa Espen igjen; "ligger du her og silrer og renner saa alene?"

"Ja jeg gjør det," sa valnøtten; "her har jeg ligget og silret og rundet i mange lange tider og ventet paa dig."

"Ja ja, her er jeg," sa Espen; han tok en mosedott og dyttet i hullet, saa vandet ikke kunde komme ut, og saa la han valnøtten i skreppen og satte[20] nedefter til brødrene sine igjen.

"Nu har du vel set hvor vandet kommer fra? Det saa vel fælt rart ut, kan jeg tænke?" gjønte han Per og han Paal.

"Aa, det var bare et hul det randt ut av," sa Espen,

og saa lo de andre to og gjorde nar av ham igjen, men Espen Askeladd brydde sig ikke om det; "jeg hadde nu moro av at se det likevel, jeg," sa han.

Da de saa hadde gaat et stykke igjen, kom de til kongsgaarden; men da alle i kongeriket hadde faat høre at de skulde vinde prinsessen og halve riket dersom de kunde hugge ned den store eken og grave brønd til kongen, saa var der kommet saa mange som hadde prøvd lykken sin, at eken var dobbelt saa tyk og stor nu som den var fra førsten; for der vokste ut to fliser for hver de skaaret ut med øksen, kan du[21] vel mindes. Derfor hadde kongen nu sat den straf, at de som prøvde sig og ikke kunde fælde eken, skulde sættes ut paa en ø og begge ørene skulde klippes av dem.

Men de to brødrene lot sig ikke skræmme ved det, de trodde nok de skulde faa ned eken, og han Per, som ældst var, skulde nu prøve sig først. Men det gik med ham som med alle de andre som hadde hugget paa eken; for hver flis han skaaret ut, vokste der ut to i steden, og saa tok kongens folk ham og klippet av ham begge ørene og satte ham ut paa øen. Nu vilde han Paal til,[22] men det gik like ens[23] med ham; da han hadde hugget en to-tre hugg, saa de fik se at eken vokste, tok kongens folk ham ogsaa og satte ut paa øen, og ham klippet de ørene endda snauere av, for de syntes han kunde lært at ta sig i vare.[24]

Saa vilde Espen Askeladd til.

"Vil du èndelig[25] se ut som en merket sau, skal vi gjerne klippe av dig ørene straks, saa slipper du at bry dig," sa kongen, han var sint paa ham for brødrenes skyld.

"Jeg hadde nok moro av at prøve først likevel," sa Espen, og det maatte han da faa lov til.

Han tok øksen sin ut av skreppen og skjæftet den

paa skaftet igjen. "Hugg selv!" sa Espen til øksen, og den til at hugge saa flisene fløi, og saa var det ikke længe før eken maatte ned. Da det var gjort, tok Espen frem grævet sit og satte det paa skaftet. "Grav selv!" sa Espen, og grævet til at hakke og grave saa jord og sten sprutet, og saa maatte vel brønden op, kan du tro. Da han nu hadde faat den saa dyp og saa stor han vilde, tok Espen Askeladd frem valnøtten sin og la i det ene hjørnet paa bunden; der tok han mosedotten ut av den. "Silre[26] og rend!" sa Espen, og den til at rende saa vandet fòsset ut av hullet; om en liten stund var brønden bredfuld.

Saa hadde Espen hugget ned eken som skygget for kongens vinduer, og skaffet brønd i kongsgaarden, og saa fik han prinsessen og halve riket, som kongen hadde sagt; men godt var det for Per og Paal at de hadde mistet ørene, for ellers hadde de hver tid og time faat høre det alle sa, at Espen Askeladd hadde ikke undret sig saa galt endda.

---

2. Tro og Ùtro.

Der var engang to brødre; den ene hette Tro, den anden hette Ùtro. Tro var altid oprígtig og god mot alle; men Ùtro var slem og fuld av løgn, saa de aldrig kunde lite paa det han sa. Moren var enke og hadde ikke stort at leve av, og da sønnerne var blit voksne, maatte hun ha dem fra sig, forat de selv kunde tjene sit brød i verden. Hver av dem gav hun en liten skreppe med mat i, og saa skulde de i veien.

Da de nu hadde gaat til om aftenen, satte de sig paa et vindfald i skogen og tok frem skrepperne sine; for

sultne var de efter at ha gaat hele dagen, og saa syntes de at nu skulde en bit smake godt.

"Vil du som jeg, skal vi først æte av din skreppe, saa længe det er noget i den; saa kan vi siden ta paa min," sa Utro.

Ja, det var Tro fornøid med, og saa begyndte de da at æte. Men alt det bedste saa[1] Utro til at faa puttet i sig, og Tro fik bare skorperne og de brændte lefsestykkerne og fleskesvorerne, han. Om morgenen aat de atter av maten hans Tro, og om middagen ogsaa; men saa var det ikke mere i skreppen hans.

Da de saa hadde gaat til kvelden og skulde til[2] at faa sig mat igjen, vilde Tro æte av brorens skreppe; men Utro sa nei, og mente at den maten var hans, og at han ikke hadde mere end han selv godt kunde trænge.

"Ja, men du fik æte av min skreppe, saa længe det var noget i den," sa Tro.

"Ja, naar du er slik en nar og lar andre æte op for dig, faar du ha det saa godt,"[3] mente Utro; "nu kan du sitte der og sikle nu!" sa han.

"Aa ja, Utro heter du, og utro er du, og det har du været al din tid ogsaa," sa Tro.

Da Utro hørte det, slog han sig sint og røk like paa broren og stak begge øinene ut paa ham. "Nu kan du se om folk er tro eller utro nu, din blindebukk," sa han, og dermed fløi han fra ham.

Tro, stakkar, han gik der og trevlet sig frem midt i tykke skogen;[4] blind og alene var han, og ikke visste han hvad han skulde ta sig til.[5] Men saa fik han tak i et stort, tykt lindetræ, og saa tænkte han at det fik han klyve op i og sætte sig der natten over for de vilde dyr. "Naar fuglene tar paa at synge, saa er det dag; da faar jeg vel prøve at trevle mig videre frem," tænkte han,

og saa krøp han op i linden. Da han hadde sittet der en stund, hørte han at der kom nogen og begyndte at kōke og stelle nede under træet, og straks efter kom der flere, og da de nu hilste paa hverandre, hørte han at det var bjørnen og graabenen, og ræven og haren som kom og skulde holde sankthanslek[6] der.

De gav sig til[7] at æte og leve godt, og da de var færdige med det, satte de sig til at snakke sammen. Saa sa ræven: "Skal vi nu ikke fortælle en liten historie hver, mens vi sitter her?"

Jo, det syntes de andre godt om; det vilde være morsomt, sa de, og saa begyndte bjørnen — for han var nu den fornemste:

"Kongen av England har saa daarlige øine," sa bamsen; "han kan næsten ikke se en alen fra sig. Men dersom han kom op i denne linden om morgenen, mens det var dug paa bladene, og tok av duggen og smurte paa øinene sine, saa fik han sit syn igjen, saa godt som han nogen gang har hat det."

"Ja," sa graabenen. "Kongen av England har en døvstum datter ogsaa. Men visste han[8] det jeg vet, saa fandt han snart paa raad for hende. Ifjor da hun gik til alters, saa spyttet hun ut igjen brødet, og det kom en stor padde og slukte. Men naar de bare grov under gulvet, saa fandt de padden; den sitter bent under knæfaldet, og brødet sitter endnu i halsen paa den. Naar de saa skar padden op, tok det og gav prinsessen, saa blev hun som andre folk igjen baade til at høre og tale."

"Ja," sa ræven, "naar kongen av England visste det jeg vet, saa hadde han ikke vondt for vand i kongsgaarden sin. Under den store stenen midt i gaarden hans er det klareste kildevand nogen vilde ønske sig, bare han visste at grave der!"

"Ja," sa haren, "kongen av England har den vakreste

frugthave i hele landet; men den bærer ikke saa meget som en eplekart engang; for der ligger en svær guldkjede tredobbelt rundt om haven. Fik han gravet den op, saa blev det den gildeste have i hele hans rike."

"Men nu er det langt paa natten, og vi faar nok gaa hjem igjĕn nu," sa ræven, og saa gik de sin vei alle sammen.

Da de hadde gaat, sovnet Tro der han sat oppe i linden. Men da fuglene tok paa at synge om morgenen, vaaknet han igjĕn, og saa tok han dug av bladene paa træet og smurte øinene sine med. Da saa han like saa godt som før Utro hadde stukket dem ut paa ham. Nu gik han like til kongen av Englands[9] gaard og bad om arbeide, og det fik han straks.

En dag kom kongen ut i gaarden, og da han hadde gaat der ute en stund, vilde han drikke av vandposten[10] sin, for det var hett om dagen, og kongen var blit meget tørst. Men da de øste op vandet til ham, var det baade grumset og seigt og stygt. Da blev kongen rent ærgerlig.

"Jeg tror ikke der er mand i hele riket mit som har saa daarlig vand i sin gaard, og endda maa jeg lede det lang vei over berg og daler!" sa kongen.

"Ja, men naar du vil la mig faa folk til at bryte op den store stenen som ligger her midt i gaarden din, skulde du nok faa baade meget og godt vand," sa Tro.

Ja, kongen var vel fornøid med det, og aldrig før hadde de faat op stenen og gravet en stund, saa sprang vandstraalen ende i veiret,[11] saa klar og tyk som den skulde komme av en tøndeture;[12] og klarere vand fandtes ikke i hele England.

En tid efter var kongen nede i gaarden igjen. Saa kom en stor høk flyvende efter hønsene hans, og alle til at klappe i hænderne og skrike: "Der flyver den!

der flyver den!" Kongen grep bøssen sin og skulde skyte den; men han kunde ikke se saa meget. Saa blev han rent sorgfuld. "Gud gi nogen kunde si mig raad for øinene mine; jeg mener snart jeg blir rent blind," sa kongen.

"Det skal jeg nok si dig," sa Tro, og saa fortalte han hvorledes han hadde baaret sig ad.[13] Kongen reiste da til linden samme aften, det kan du nok vite, og bra blev han, bare han hadde smurt sig med duggen som sat paa bladene om morgenen. Siden den tid var det ingen kongen holdt saa gjæv som Tro; han maatte være med ham hvor han gik og stod, baade hjemme og borte.

Saa var det en dag de gik i haven sammen. "Jeg skjønner ikke hvorledes det gaar til, jeg," sa kongen; "der er ikke nogen mand i England som koster saa meget paa haven sin som jeg, og endda kan jeg ikke faa ett av trærne til at bære saa meget som en kart."

"Ja, ja," sa Tro, "om jeg faar det som ligger tre ganger rundt haven din, og folk til at grave det op, saa skal nok haven bære."

Ja, det vilde kongen gjerne. Tro fik folkene, og til at grave, og saa fik han til sidst op hele guldkjeden. Nu var Tro en grundrik mand, meget rikere end kongen selv. Men kongen var endda vel fornøid, for nu bar haven saa grenene paa trærne hang like ned paa marken, og saa søte epler og pærer hadde aldrig nogen smakt.

En dag igjen gik Tro og kongen og snakket sammen. Saa kom prinsessen gaaende forbi dem, og kongen blev rent bedrøvet da han saa hende. "Er det ikke synd at saa deilig en kongedatter som min er, skal mangle maal og mæle?"[14] sa han til Tro.

"Ja, men der er raad for det," sa Tro.

Da kongen fik høre det, blev han saa glad at han lovet ham prinsessen til egte[15] og halve riket, om han

kunde faa hende bra igjen. Tro fik da et par mand med sig bort i kirken, og grov frem padden som sat under knæfaldet ved alteret, skar den op og tok brødet og gav kongsdatteren det. Saa blev hun som andre folk igjen til at tale straks paa timen.

Nu skulde da Tro ha prinsessen, og der blev laget til bryllup; for det skulde holdes saa det baade kunde høres og spørres[16] over hele riket. Mens de holdt paa at danse i brylluppet, kom en fattiggut og bad om en matbit, og han var saa fillet og elendig at se paa at alle forkorset[17] sig over ham. Men Tro kjendte ham straks, og saa at det var Utro, bror hans.

"Kjender du mig igjen?" sa Tro.

"Aa, hvor skulde jeg ha set saa stor en herre, jeg da?" sa Utro.

"Set mig har du nok likevel," sa Tro; "det var mig du stak øinene ut paa et aar i dag siden. Utro heter du, og utro er du, det sa jeg, og det sier jeg endnu. Men du er nu bror min likevel, og derfor skal du faa litt mat, og saa kan du gaa til det lindetræet der jeg sat ifjor. — Faar du saa høre noget som kan gjøre din lykke, saa er det godt for dig."

Ja, Utro lot sig ikke si det to ganger. "Har han Tro hat slik nytte av at sitte i lindetræet, at han er blit konge over halve England siden ifjor, saa —," tænkte han, og han la i veien og kom op til linden, og den krøp han op i. Han hadde ikke sittet der længe, saa kom alle dyrene og aat og drak og holdt sankthanslek nede under træet igjen. Da de hadde ætt fra sig,[18] vilde ræven at de skulde til at fortælle historier, og da kan det vel hænde at Utro begyndte at lye,[19] og det saa ørene var færdige at falde av ham.

Men bjørnen var sint han, og brummet og sa: "Nogen

har sladret om det vi fortalte ifjor, og derfor vil vi nu tie med det vi vet," og saa bad dyrene godnat[20] og gik fra hverandre, og Utro var like klok.[21] Det var fordi han hette Utro og var utro, det.

---

3. Jomfruen paa glasberget.

Det var engang en mand, han hadde en slaatteng som laa langt oppe i lien ensteds, og paa den engen stod et høilade han hadde at berge foret i.[1] Men der hadde nok ikke været stort i ladet i de sidste aar, skal jeg tro; for hver jønsoknat,[2] naar græsset stod gildest og frodigst, blev slaattengen rent svartbeitet, som om en hel drift skulde gaat der og gnaget om natten. Det hændte en gang, og det hændte to ganger; men saa blev manden lei av det og sa til sønnerne sine — han hadde tre, og den tredje det var Askeladden, kan du vite — at nu fik en av dem ligge borti uteng-ladet om jonsoknatten, for det var for galt at græsset skulde bli ætt op rubb og stubb[3] igjen, likesom de to forrige aarene; og den som vilde i veien, maatte passe vel paa, sa manden.

Ja, saa vilde da den ældste bort og gjæte engen; han skulde nok passe græsset, mente han, og det saa hverken folk eller fæ eller fanden selv skulde faa noget av det. Da det led[4] mot kvelden, gik han bort i ladet og la sig til at sove; men litt ut paa natten kom der slik en dur og slikt et jordskjælv at vægger og tak ristet; og gutten op og til bens[5] det forteste han hadde lært, han turde ikke se sig om engang, og høiet blev ætt op den nat likesom de forrige aarene.

Næste jonsokkvelden sa manden igjen at det var for ilde de aar efter aar mistet alt græsset paa utengen,

nu fik en av sønnerne bort og passe det, og passe det vel ogsaa. Saa vilde den næstældste prøve sig den kvelden. Han gik da bort i høiladet og la sig til at sove, likesom broren hadde gjort; men utpaa natten kom der en dur og et jordskjælv, endda værre end forrige jonsoknat; og da gutten hørte det, blev han ræd, og tok paa sprang saa fort som han skulde hat betaling for det.

Aaret efter skulde da Askeladden i veien; men da han laget sig til at gaa, lo de andre to og gjorde nar av ham. "Ja du skal bli den rette til at passe høiet, du som ikke har lært andet end sitte i asken og steke dig!" sa de. Men Askeladden brydde sig ikke om hvad de snakket; da det led mot kvelden, ruslet han bortover til utengen han. Der gik han ind i høiladet og la sig; men da det led om en stund, tok det til at dure og brake saa det var fælt. "Aa blir det ikke værre, faar jeg vel hærde paa," tænkte Askeladden. Om litt kom der et brak igjen, og et jordskjælv, saa høistraaene føk omkring gutten. "Aa blir det ikke værre, faar jeg vel hærde paa," tænkte Askeladden. Men aller bedst det var,[6] kom den tredje duren, og et jordskjælv, saa gutten tænkte at vægger og tak hadde ramlet sammen; men da det var gaat over, blev det med ett kurende stilt rundt om ham. "Skal tro[7] det kommer igjen?" tænkte Askeladden. Men nei, det kom ikke igjen, det var stilt, og det blev stilt, og da han hadde ligget en liten stund, hørte han likesom en hest stod og tygget tæt utenfor ladedøren. Han lurte sig da bort i dørgløtten og skulde se hvad det var; saa stod der en hest og gnog, og saa stor og fet og gild hest hadde Askeladden aldrig set før, og sal og bissel laa der paa den og fuld rustning til en ridder, og altsammen var av kobber, og saa blankt at det skinte i det. "Haa, haa! er det du som æter op høiet vort," tænkte gutten; "det skal jeg nok forbyde, det." Han

skyndte sig og tok op ildstaalet sit og kastet over hesten, saa hadde den ikke magt til at røre sig av flekken;[8] den blev saa tam at gutten kunde gjøre med den hvad han vilde. Han satte sig da op paa den og red bort til et sted ingen visste noget om; der hadde han den.

Da han kom hjem igjen, lo brødrene og spurte hvorledes det var gaat ham. "Du blev vel ikke længe liggende i høiladet, om du ellers har været saa langt som til utengen," sa de.

"Jeg laa i høiladet til solen randt, men jeg hverken hørte eller saa noget jeg," sa gutten; "tro[9] hvad det var dere blev saa rædde for!"

"Ja, vi faar vel se hvorledes du har passet engen," svarte brødrene; men da de kom der bort, stod græsset der likesaa langt og tykt som om kvelden.

Den næste jonsoknat gik det like ens: ingen av de to brødrene turde gaa bort i utengen og passe slaatten, men Askeladden turde; og saa hændte akkurat det samme som forrige jonsoknatten: først kom der en dur og et jordskjælv, saa om litt ett til,[10] og saa endda ett; men alle tre jordskjælv var meget, meget sterkere denne gangen. Saa blev det paa en gang kurende stilt igjen, og gutten hørte noget tygget utenfor ladedøren; han stjal sig da, saa sagte han kunde, bort i dørgløtten — jo! der stod en hest igjen like ved væggen og tamset og gnog; og den var endda meget større og fetere end den forrige; og sal laa der paa ryggen, og bissel var der paa den, og fuld rustning til en ridder — altsammen av blankt sølv og saa gromt som nogen vilde se. "Haa, haa! er det du som æter op høiet vort i nat," tænkte gutten, "det skal jeg forbyde dig!" Han tok op ildstaalet sit og kastet over manken paa hesten, saa stod den saa spak som et lam. Ja, gutten red den hesten ogsaa bort

til stedet hvor han hadde den andre, og gik saa hjem igjen.

"Idag ser det vel vakkert ut borti slaatengen?" sa brødrene.

"Aa, jamen!"[11] sa Askeladden.

De skulde da bort igjen, og saa stod græsset baade tykt og langt likesom før; men de blev nu ikke blidere paa Askeladden for det.

Da den tredje jonsoknatten kom, turde heller ingen av de to ældste brødrene ligge i uteng-ladet og passe græsset, for de var blit saa hjerteskræmt den natten de laa der, at de aldrig glemte det mer; men Askeladden turde. Og saa hændte netop det samme som de to forrige nætter; der kom tre jordskjælv, det ene fælere end det andre, ved det sidste danste gutten fra den ene ladevæggen til den andre; men saa blev det paa en gang kurende stilt. Da han saa hadde ligget en liten stund, hørte han noget tygge utenfor ladedøren; han lurte sig da bort i dørgløtten igjen — saa stod en hest tæt utenfor, meget, meget større og fetere end de to andre han hadde fanget, og med baade bissel og sal og fuld rustning av rent, rødt guld. "Haa, haa!" er det du som æter op høiet vort denne gangen," tænkte gutten; "det skal jeg forbyde dig"; han rev op ildstaalet sit og kastet over den, saa stod den som den var naglet til marken, og gutten kunde gjøre med den hvad han vilde. Han red nu bort til stedet hvor han hadde de to andre, og saa gik han hjem igjen. Der gjorde de to brødrene nar av ham, likesom de forrige gangene; den natten hadde han vist passet græsset i utengen godt, sa de, for han saa da ut som han gik og sov endnu. Men Askeladden brydde sig ikke om det, han bad dem bare gaa bort og se; det gjorde de; saa stod græsset like gildt og tykt denne gangen ogsaa.

Kongen der i landet hvor far til Askeladden bodde, hadde en datter som han ikke vilde gi til nogen, uten den som kunde ride opover glasberget — for der var et høit, høit glasberg, blankt som is, tæt ved kongsgaarden. Øverst oppe paa det skulde kongsdatteren sitte med tre guldepler i fanget, og den som kunde ride op og ta de tre guldeplerne, skulde faa hende og halve riket, det lot kongen lyse op paa alle kirkebakker i hele landet og i mange andre kongeriker ogsaa. Prinsessen var saa vakker at alle som saa hende, maatte bli borte[12] i hende, enten de vilde eller ei — og saa kan du nok vite at alle prinser og riddere hadde lyst til at vinde hende og halve kongeriket med, og derfor kom de ridende fra alle verdsens[13] kanter, saa gilde at det lyste av dem, og paa slike hester at de gik bare paa dans; og der var ingen uten han tænkte at han skulde vinde prinsessen.

Da dagen kom som kongen hadde sat, var der saa tykt av riddere og prinser ved glasberget at det yrte, og dit vilde nu ogsaa hver som krype og gaa kunde, og se hvem som vandt kongsdatteren, og Askeladdens to brødre vilde da ogsaa i veien. Men ham vilde de slet ikke ha med; for var de i følge med en slik en bytting,[14] saa fæl og svart som han var, efter det han hadde ligget i asken og gravet, vilde folk bare gjøre nar av dem, sa de.

"Ja, jeg gaar likesaa godt alene som for mig selv, jeg," sa Askeladden.

Da de to brødrene kom til glasberget, holdt alle prinserne og ridderne paa at ride saa det skummet av hestene deres; men det nyttet dem ikke stort, skal jeg tro, for bare hestene satte hoven paa berget, gled de, og der var ikke en som kom saa meget som et par alen opefter. Det var heller ikke at undres paa, for berget var glat

som en glasrute og brat som en stuevæg. Men kongsdatteren og halve riket vilde alle gjerne ha, og de red og de gled, og det blev aldrig andet. Tilsidst var alle hestene saa trætte at de ikke orket mer, og saa svedte var de at skummet veltet nedefter dem, og saa maatte prinserne gi sig. Kongen tænkte alt paa at han skulde la lyse op at ridningen begyndte paa ny næste dag, om det skulde gaa bedre da; men med det samme kom der en ridder paa en hest saa gild at ingen hadde set slik hest før, og kobberrustning og kobberbissel hadde han, alt saa blankt at det lyste i det. De ropte til ham, at han gjerne kunde spare sig at prøve at ride opefter glasberget, for det nyttet saa ikke likevel. Men han hørte ikke paa det øret; han red like bort imot glasberget og opefter det som ingen ting, og det et godt stykke, det kunde vel være som en tredjepart; da han kom der, vendte han hesten og red ned igjen. Men saa vakker en ridder syntes prinsessen hun aldrig hadde set før, og mens han red, sat hun og tænkte: "Gi[15] han bare kom op!" og da hun saa han vendte hesten, kastet hun det ene guldeplet efter ham, og det trillet ned i skoen hans. Men vel han var kommet ned av berget, red han sin vei, og det saa fort at ingen visste hvor det blev av ham. Den kvelden skulde alle prinserne og ridderne frem for kongen, for at den som hadde redet saa langt opefter glasberget, kunde vise frem guldeplet kongsdatteren hadde kastet. Men det var ingen som hadde noget; den ene kom efter den andre, og ingen kunde vise eplet.

Om kvelden kom brødrene til Askeladden ogsaa hjem igjen, og fortalte baade vidt og bredt om ridningen opefter glasberget, at først saa var der slet ingen som orket at komme saa meget som et steg opover; "men saa kom der en som hadde kobberrustning og kobberbissel, saa

blankt at det lyste lang vei av ham," sa de, "og det var gut som kunde ride; han red over en tredjepart opefter glasberget, og han kunde nok redet helt op, hadde han bare villet; men der vendte han, for han syntes vel det var nok for den gangen."

"Aa ham skulde jeg rigtig hat moro av at se, jeg ogsaa," sa Askeladden — han sat i gruen og grov, som han pleide, han.

"Ja du!" sa brødrene, "du ser ut som du kunde være mellem saa høie herrer, dit stygge best du sitter der!"

Næste dag vilde brødrene i veien igjen, og Askeladden bad ogsaa denne gangen, om han kunde faa lov at være i følge med dem og se paa dem som red; men nei, det fik han slet ikke, det var han for styg og fæl til, sa de.

"Ja, ja, jeg gaar likesaa gjerne alene som for mig selv, ogsaa jeg," sa Askeladden.

Da brødrene kom til glasberget, begyndte alle prinserne og ridderne at ride igjen, og da kan det vel hænde at de hadde skodd hestene sine. Men det hjalp ikke; de red og de gled, likesom forrige dagen, og ingen kom saa meget som et par alen opefter, og da de hadde maset ut hestene sine, saa de ikke orket mere, maatte de holde op igjen allesammen. Saa tænkte kongen at han vel fik lyse op at ridningen skulde gaa for sig for sidste gang dagen efter, om det kanske skulde gaa bedre da. Men saa tænkte han om igjen; han fik vel vente litt endnu, mente han, om han i kobberrustningen skulde komme igjen den dagen ogsaa. Ham saa de ikke noget til; men ret som det var, saa kom der en paa en hest som var meget, meget gildere end den ridderen i kobberrustningen hadde hat, og denne hadde sølvrustning og sølvsal og sølvbissel, alt saa blankt at det skinte og lyste i det langt borte. De andre ropte til ham igjen, og

sa at han gjerne kunde la være at prøve ridningen opefter glasberget, for det nyttet saa aldrig likevel. Men ridderen hørte ikke efter det; han red like bort til glasberget og opefter det, endda længer end han i kobberrustningen; men da han var kommet saa langt som to tredjeparter op, vendte han hesten og red ned igjen. Ham likte prinsessen endda bedre, og hun sat og ønsket at han bare maatte komme op; men da hun saa han snudde, kastet hun det andre eplet efter ham, og det trillet ned i skoen hans; og med det samme han kom ned av glasberget, red han avsted saa fort at ingen kunde se hvor det blev av ham.

Om kvelden, da alle skulde frem for kongen og prinsessen, for at den som hadde guldeplet, kunde vise det frem, kom den ene efter den andre; men ingen hadde noget guldeple. Likesom forrige dagen kom de to brødrene hjem om kvelden ogsaa, og fortalte hvorledes det var gaat, at alle hadde redet, og ingen kunde komme op. "Men langt om længe[16] kom der en i en sølvrustning, og sølvbissel og sølvsal hadde han ogsaa," sa de, "og han kunde ride; han satte vel[17] som to tredjeparter opefter, saa vendte han igjen. Det var gut det! Og til ham kastet prinsessen det andre guldeplet," sa brødrene.

"Aa ham skulde jeg ogsaa hat moro av at se," sa Askeladden.

"Aa ja, han var nu vel saa blank som asken du sitter og graver i, dit stygge svarte best du er!" sa brødrene.

Den tredje dag gik alt like ens som de forrige dagene: Askeladden vilde være med og se paa ridningen, og de to vilde ikke ha ham i følge med sig; og da de kom til glasberget, var der ingen som kom saa langt som to alen opefter. Alle ventet nu paa ham i sølvrustningen; men han var hverken at høre eller se. Men langt om

længe kom der en paa en hest saa gild at ingen hadde set maken; han hadde guldrustning og guldsal og guldbissel, saa blankt, saa blankt, at det lyste og skinte lang vei av det. De andre riddere og prinser kom ikke engang til at rope til ham og si at det ikke nyttet at prøve sig, saa op i under[18] blev de, da de saa hvor gild han var. Han red like bort imot glasberget og føk opefter det som en fjær i et vindkast, saa prinsessen ikke engang fik stunder til at ønske at han maatte komme helt op, før han var der. Med det samme han hadde redet op, tok han det tredje guldeplet av fanget paa prinsessen, og saa vendte han hesten og red ned igjen; men saa var han borte for øinene paa dem før de visste ordet av det.

Da de to brødrene kom hjem igjen om kvelden, fortalte de baade vel og længe om hvorledes det var gaat med ridningen den dagen, og tilsidst fortalte de ogsaa om ridderen i guldrustningen. "Det var vel gut det! Saa gild ridder finds der ikke i verden," sa brødrene.

"Aa ham skulde jeg hat moro av at se, jeg ogsaa!" sa Askeladden.

"Ja, det glor nu ikke fuldt saa meget i kulhaugen du ligger og roter i, dit stygge svarte best!" sa brødrene.

Dagen efter skulde alle ridderne og prinserne frem for kongen og kongsdatteren — det var nok blit for sent om kvelden, tror jeg — for at den som hadde guldeplet, skulde vise det frem; men den ene kom efter den andre, først prinserne og saa ridderne, og ingen hadde noget guldeple.

"Ja, men en maa ha det," sa kongen, "for det var noget vi saa allesammen, at der var en som red op og tok det"; og saa gav han befaling til at alle som i landet var, skulde komme op paa slottet og prøve at vise frem guldeplet. Ja, de kom, den ene efter den andre

men ingen hadde guldeplet; og langt om længe kom de to brødrene til Askeladden ogsaa. De var de sidste, og saa spurte kongen om der da slet ikke var flere igjen i riket.

"Aa jo, vi har en bror," sa de to; "men han har nok ikke tat guldeplet; han har ikke været ute av askehaugen nogen av dagene."

"Ja det er det samme," sa kongen, "har alle de andre været oppe paa slottet, saa kan han ogsaa komme ind," og saa maatte da Askeladden op i kongsgaarden med.

"Har du guldeplet, du?" spurte kongen.

"Ja, her er det ene, og her er det andre, og her er nok det tredje ogsaa," sa Askeladden, han tok op av lommen alle tre guldeplerne; og med det samme kastet han av de sotete fillerne, og saa stod han der i guldrustningen, saa gild at det lyste av ham.

"Ja, du skal ha datter min og det halve riket; du har vel fortjent baade hende og det," sa kongen.

Saa blev der bryllup, og saa fik Askeladden datteren, og i det bryllupet blev der vel turet, kan hænde; for ture kunde de alle, om de ikke kunde ride opefter glasberget, og har de ikke turet fra[19] sig, saa holder de paa endnu.

---

4. De tre prinsesser i Hvittenland.[1]

Der var engang en fisker, som bodde tæt ved slottet og fisket til kongens bord. En dag han var ute at fiske, fik han ingenting; han kunde bære sig ad som han vilde, agne og fiske, og fiske og agne, saa hang der ikke et ben paa kroken. Men da det led langt paa dagen, dukket et hode[2] op av vandet og sa: "Faar jeg det som konen din

bærer under beltet, skal du faa fisk nok." Manden svarte straks ja, for han visste ikke av at hun var med barn. Siden fik han da fisk om dagen, kan hænde, og det saa meget han vilde ha. Men da han kom hjem om kvelden og fortalte hvorledes han hadde faat al fisken, begyndte konen at graate og bære sig,[3] og bad Gud hjælpe sig for det løftet manden hadde gjort; for hun bar et barn under beltet, sa hun. Det spurtes[4] snart oppe paa slottet, at konen var saa bedrøvet, og da kongen fik høre det, lovte han at han vilde ta barnet til sig og se til at frelse det. Det led med det skred,[5] og da tiden var omme, fik konen et guttebarn; det tok da kongen til sig og opdrog det som sin egen søn, like til gutten var voksen.

Da bad gutten en dag, at han maatte faa lov til at følge sin far ut og fiske; han hadde saadan inderlig lyst til det, sa han. Kongen vilde nødig tillate det, men til slut fik gutten lov; han blev med[6] faren, og det gik godt og vel hele dagen, like til de kom til lands om aftenen. Da hadde sønnen glemt efter sig lommetørklæet sit, det vilde han springe ut i baaten efter. Men med det samme han kom uti, begyndte baaten at gaa med ham, saa det fosset om den, og alt det gutten holdt imot med aarerne, saa hjalp det ikke; det gik og det gik hele natten, og endelig kom han langt, langt bort til en hvit strand. Der gik han iland, og da han hadde gaat et stykke frem, møtte han en gammel mand med hvitt sidt skjeg.

"Hvad heter det her?" sa gutten.

"Hvittenland," svarte manden. Og saa bad han gutten si ham hvor han var fra og hvad han vilde, og det fortalte gutten ham.

"Ja," sa manden, "naar du nu gaar frem langs med stranden her, saa kommer du til tre kongsdøtre, som staar i jorden, saa bare hodet er oppe. Saa roper den

første — det er den ældste — og ber dig saa vakkert komme til sig og hjælpe sig, og det gjør den andre ogsaa; men ingen av dem skal du gaa bort til; skynd dig bare fra dem, som du aldrig hørte eller saa dem. Men den tredje skal du gaa bort til, og gjøre det hun ber dig om; det blir din lykke, det."

Da gutten kom til den første av prinsesserne, ropte hun til ham og bad ham saa inderlig vakkert at han skulde komme til hende; men han gik som han aldrig saa hende; like ens gik han forbi den andre; men den tredje gik han bort til.

"Vil du gjøre det jeg sier dig, skal du faa hvem av os tre du vil," sa prinsessen.

Ja, det vilde han gjerne; og saa fortalte hun at tre troll hadde sat dem alle tre ned i jorden der; men før hadde de bodd paa det slottet han kunde se borte i skogen. "Nu skal du gaa ind i slottet og la trollene piske dig en nat for hver av os," sa hun; "orker du taale det, saa frelser du os."

Ja, svarte gutten, det skulde han nok prøve.

"Naar du gaar ind," sa prinsessen igjen, "staar der to løver i porten, men bare du gaar midt imellem dem, saa gjør de dig ikke noget. Gaa saa bent frem ind i et mørkt litet værelse; der skal du lægge dig. Saa kommer trollet og slaar dig; men saa skal du ta flasken som hænger paa væggen, og smøre dig der han slaar dig, saa er du like god igjen. Grip saa sverdet som hænger ved siden av flasken, og hug trollet ihjel."

Ja, han gjorde som prinsessen sa; han gik midt imellem løverne, som han ikke saa dem, og like ind i det lille kammerset, og der la han sig.

Første natten kom der et troll med tre hoder og tre ris og pisket gutten syndig; men han holdt ut til trollet var færdig, saa tok han flasken og smurte sig, og saa

grep han sverdet og hugg ihjel trollet. Da han kom ut om morgenen, stod prinsesserne over jorden til beltet. Den anden nat gik det like ens; men det trollet som da kom, hadde seks hoder og seks ris, og det pisket ham endda værre end det forrige; men da han kom om morgenen, stod prinsesserne over jorden til smalleggen. Tredje natten kom der et troll som hadde ni hoder og ni ris, og slog og pisket gutten saa længe at han daanet tilsidst; saa tok trollet ham og kastet ham mot væggen, og derved faldt flasken ned, saa det skvatt utover ham, og saa blev han like god igjen. Da var han ikke sen, han grep sverdet og hugg ihjel trollet, og da han den morgen kom ut av slottet, stod prinsesserne helt ovenpaa jorden. Saa tok han den yngste av dem til dronning og levde godt og vel med hende i lang tid.

Men endelig fik han lyst til at reise hjem litt og se til sine forældre. Det var hans dronning ikke meget for; men da han længtes saa meget og endelig maatte og skulde avsted, sa hun til ham: "Ett skal du love mig, at du gjør det som din far ber dig, men ikke det som din mor ber dig," og det lovte han. Saa gav hun ham en ring, som var slik at den som hadde den paa, kunde ønske to ting, hvad han vilde. Han ønsket sig da hjem, og forældrene kunde ikke nok undre sig over hvor staselig og gild han var.

Da han hadde været hjemme nogen dager, vilde moren han skulde gaa op til slottet og vise kongen hvilken mand der nu var blit av ham. Faren sa: "Nei, det bør han ikke gjøre, for saa kan vi ikke ha nogen glæde av ham den stunden." Men det hjalp ikke, moren tigget og bad ham saa længe til han gik.

Da han kom derop, var han gildere baade i klær og alting end den andre kongen. Det likte denne kongen nu ikke rigtig, og saa sa han: "Ja, men nu kan du se

hvordan m i n dronning er; jeg kan ikke faa se din, jeg. Jeg tror ikke d u har saa deilig dronning."

"Gi hun bare stod her, skulde du faa se det!" sa den unge, og straks saa stod hun der.

Men hun var meget bedrøvet og sa til ham: "Hvorfor lød du ikke mig, og hørte efter hvad din far sa dig? Nu maa jeg straks hjem igjen jeg, og du har brukt begge ønskerne dine." Dermed knyttet hun en ring i haaret paa ham, som navnet hendes stod paa, og ønsket sig saa hjem.

Da blev den unge kongen rent sorggiven, og gik dag ut og dag ind og tænkte bare paa hvorledes han skulde komme tilbake til dronningen sin. Jeg faar se om jeg ikke nogensteds kan faa spurt[8] hvor Hvittenland er, tænkte han, og reiste saa ut i verden. Da han hadde gaat en stund, kom han til et berg; der møtte han en som var herre over alle dyrene i skogen — for de kom naar han blaaste i et horn han hadde — og saa spurte kongen efter Hvittenland.

"Ja, jeg vet det ikke," svarte han; "men jeg skal spørre dyrene mine." Saa blaaste han dem ind, og spurte om nogen av dem visste hvor Hvittenland laa; men der var ingen som visste det.

Saa gav manden ham et par ski. "Naar du staar paa disse," sa han, "saa kommer du til bror min, som bor hundrede mil herifra; han er herre over alle fuglene i luften; spør ham! Naar du er kommet frem, saa snur du skiene, slik at odden vender hit, saa gaar de hjem av sig selv."

Da kongen kom dit, vendte han skiene, saaleles som herren over dyrene hadde sagt, og saa gik de tilbake.

Han spurte igjen efter Hvittenland, og manden blaaste ind alle fuglene, og spurte om nogen av dem visste hvor Hvittenland laa. Nei, ingen visste det.

Længe efter de andre kom ogsaa en gammel ørn; hun hadde været borte i ti runde aar; men hun visste det ikke heller.

"Ja, ja," sa manden, "saa skal du faa laant et par ski av mig; naar du staar paa dem, saa kommer du til bror min, som bor hundrede mil herifra; han er herre over alle fiskene i havet; du faar spørre ham. Men glem ikke at vende skiene!"

Kongen takket og steg paa skiene, og da han var kommet til ham som var herre over fiskene i havet, vendte han dem, og saa gik de tilbake, likesom de forrige. Saa spurte han efter Hvittenland igjen.

Manden blaaste da ind fiskene; men ingen visste noget. Endelig kom en gammel, gammel gjedde, som han hadde stor møie med at faa blaast ind. Da han spurte hende, sa hun: "Jo, der er jeg kjendt; for nu har jeg været kokke der i ti aar. Imorgen skal jeg dit igjen; for da skal den dronningen som kongen blev borte for, ha bryllup med en anden."

"Siden det er saa, skal jeg si dig et raad," sa manden. "Her borte paa en myr staar tre brødre, som har staat der i hundrede aar, og slaas om en hat, en kappe, og et par støvler; naar en har de tre tingene, kan han gjøre sig usynlig og ønske sig saa langt han vil. Du kan si til dem at du vil prøve tingene og siden avsi dom imellem dem."

Ja, kongen takket for sig,[9] gik og gjorde saa. "Hvad er det de staar her og slaas evig og evindelig om?" sa han til brødrene; "la mig prøve tingene, saa skal jeg dømme mellem dere." Det vilde de gjerne; men da han hadde faat hatten, kappen og støvlerne, sa han: "Naar vi møtes næste gang, skal de faa høre dommen," og dermed ønsket han sig avsted.

Mens han for i luften, kom han i følge med nordenvinden.

"Hvor skal du hen?" sa nordenvinden.

"Til Hvittenland," sa kongen, og dermed fortalte han hvad der var hændt ham.

"Ja," sa nordenvinden, "du farer vel litt fortere du; jeg skal nu ind i hver krok og guste og blaase jeg. Men naar du kommer frem, saa stil dig paa trappen, ved siden av døren, saa skal jeg komme susende, som jeg vilde blaase ned hele slottet. Naar da prinsen som skal ha dronningen din, kommer ut og skal se hvad som er paa færde,[10] saa tar du ham i nakken og kaster ham ut, siden skal nok jeg prøve at faa ham av gaarde."

Ja, som nordenvinden hadde sagt, saa gjorde kongen; han stillet sig paa trappen, og da nordenvinden kom susende og brusende og tok et tak i væggen paa slottet, saa det ristet, gik prinsen ut for at se hvad som var paa færde; men med det samme han kom, tok kongen ham i nakken og kastet ham ut, og saa tok nordenvinden ham og reiste med ham. Da han var blit av med[11] ham, gik kongen ind i slottet. Først kjendte ikke dronningen ham, fordi han var blit saa mager og blek, ved det han hadde vandret saa længe og været saa sorgfuld; men da han viste hende ringen, blev hun hjertens glad, og saa blev det rette brylluppet holdt, saa det spurtes baade vidt og bredt.

---

5. Kari Træstakk.

Der var engang en konge som var blit enkemand. Efter sin dronning hadde han en datter, som var saa snild og saa deilig at ingen kunde være snildere og deiligere. Han gik længe og sørget over dronningen, som han hadde holdt meget av;[1] men tilsidst blev han lei

av at leve enslig, og giftet sig med en enkedronning, som ogsaa hadde en datter; men hendes datter var likesaa styg og slem som den andre var snild og vakker. Stedmoren og hendes datter var avindsyke paa kongsdatteren, fordi hun var saa deilig; men saa længe kongen var hjemme, turde de ikke gjøre hende noget, for han holdt meget av hende.

Der gik en tid, saa fik han krig med en anden konge og drog ut i leding;[2] da syntes dronningen hun kunde gjøre hvad hun vilde, og saa baade sultet og slog hun kongsdatteren, og var efter hende i hver krok. Tilsidst syntes hun at alting var for godt for hende, og saa satte hun hende til at gjæte buskapen. Hun gik da med kreaturene og gjætte dem i skogen og paa fjeldet. Mat fik hun litet eller intet av; blek og mager blev hun, og næsten altid graat hun og var sørgmodig. I buskapen var der en stor blaa stut, som altid holdt sig saa fin og blank, og den kom ofte bort til kongsdatteren og lot hende kjæle sig. En gang som hun sat og graat og var bedrøvet igjen, kom stuten hen til hende og spurte hvorfor hun var saa sørgmodig. Hun svarte ingenting, men blev ved[3] at graate.

"Ja," sa stuten, "jeg vet det nok, endda du ikke vil si mig det; du graater fordi dronningen er slem mot dig, og fordi hun vil sulte dig ihjel. Men mat har du ikke nødig at sørge for; i det venstre øret mit ligger der en duk, og naar du tar den og brer den ut, kan du faa saa mange retter du vil."

Det gjorde hun, tok duken og bredde den ut paa græsset, og saa disket den op med de fineste retter nogen kunde ønske sig; der var baade vin og mjød og søtkake. Hun kom nu snart i hold[4] igjen, og blev saa rød og rund og hvit at dronningen og den tørskranglete[5] datteren hendes blev baade blaa og blek av ærgrelse over det.

Dronningen kunde slet ikke skjønne hvorledes steddatteren kunde komme til at se saa godt ut paa saa daarlig kost; saa sa hun til en terne, at hun skulde gaa efter hende i skogen, og passe paa og se hvorledes det hang sammen, for hun trodde at nogen av tjenestefolkene gav hende mat.

Jenten gik da efter hende i skogen og passet paa, og saa fik hun se at steddatteren tok duken ut av øret paa den blaa stuten og bredde den ut, og saa disket duken op med de gildeste retter, som steddatteren gjorde sig til gode med.[6] Det gik jenten hjem og sa dronningen.

Nu kom kongen hjem, og hadde vundet over den andre kongen som han hadde været i krig med; der blev stor glæde over hele slottet, og ingen var gladere end kongens datter. Men dronningen la sig syk og gav doktoren mange penger, for at han skulde si hun ikke kunde bli frisk igjen uten hun fik kjøt av den blaa stuten at æte. Baade kongsdatteren og folkene spurte doktoren om ikke noget andet kunde hjælpe, og bad for stuten, for alle holdt av den, og de sa at der ikke gaves make til stut i hele riket; men nei, den maatte slagtes og den skulde slagtes, der var ingen anden raad.[7] Da kongsdatteren hørte det, blev hun ilde ved[8] og gik ned i fjøset til stuten. Den stod der og hang med hodet, og saa saa sørgmodig ut at hun begyndte at graate.

"Hvad graater du for?" sa stuten.

Saa sa hun at kongen var kommet hjem igjen, og at dronningen hadde lagt sig syk, og at hun hadde faat doktoren til at si at hun ikke kunde bli frisk dersom hun ikke fik kjøt av den blaa stuten, og nu skulde han slagtes.

"Faar de først livet av mig, saa dræper de snart dig ogsaa," sa stuten; "vil du som jeg, saa reiser vi vor vei i nat."

Ja, kongsdatteren syntes nok det var vondt at reise bort fra sin far; men det var endda værre at være i hus med dronningen, og saa lovte hun stuten at hun skulde komme.

Om kvelden, da alle de andre hadde lagt sig, listet kongsdatteren sig ned i fjøset til stuten; saa tok den hende paa ryggen og for av gaarde det forteste den kunde. Da nu folkene kom op i otten den næste dag og skulde slagte stuten, var den væk, og da kongen kom op og spurte efter datteren, var hun ogsaa borte. Han sendte bud paa alle kanter for at lete efter dem, og lyste efter dem fra kirkebakken, men der var ingen som hadde set noget til dem.

Imens for stuten gjennem mange land med kongsdatteren paa ryggen, og saa kom de til en stor kobberskog; trær og grener og blade og blomster og alting var av kobber.

Men førend de reiste ind i skogen, sa stuten til kongsdatteren: "Naar vi nu kommer ind i skogen, maa du ta dig vel iagt, saa du ikke rører et blad av den engang, ellers er det forbi baade med dig og med mig, for her bor et troll med tre hoder, som eier den."

Nei da, hun skulde ta sig vel i vare og ikke røre noget.

Hun var saa forsigtig og bøide sig til side for grenene og skjøv dem bort med hænderne; men der var saa trangskoget[9] at det næsten ikke var mulig at komme frem, og hvorledes hun stelte sig, kom hun likevel til at rive av et blad, som hun fik i haanden sin.

"Au, au, hvad gjorde du nu?" sa stuten; "nu gjælder det at slaas paa liv og død. Men gjem[10] bare bladet vel."

Straks efter var de ved enden av skogen, og da kom der et troll farende, med tre hoder.

"Hvem er det som rører min skog?" sa trollet.

"Den er likesaa meget min som din," sa stuten.

"Det skal vi nappes[11] om," skrek trollet.

"Kan saa det," sa stuten.

Saa rendte de sammen og slos, og stuten den stanget og spændte av alle livsens kræfter, men trollet slog like godt, og det varte hele dagen før stuten fik ende paa det, og da var den fuld av saar og saa ussel at den næsten ikke orket at gaa. Saa maatte de hvile over en dag; og saa sa stuten til kongsdatteren at hun skulde ta det smurningshornet[12] som hang ved beltet til trollet, og smøre den med. Da kom den sig,[13] og dagen efter ruslet de avsted igjen.

De reiste nu mange, mange dager, og saa kom de langt om længe til en sølvskog; trær og grener og blade og blomster og alting var av sølv.

Før stuten gik ind i den, sa den til kongsdatteren: "Naar vi nu kommer ind i denne skogen, maa du for Guds skyld ta dig vel iagt; du maa slet ikke røre nogenting, og ikke rive av saa meget som et blad, for ellers er det forbi baade med dig og med mig; her er et troll med seks hoder, som eier den, og det tror jeg knapt jeg kan raa med."[14]

"Nei," sa kongsdatteren, "jeg skal nok agte mig, og ikke røre ved det du ikke vil jeg skal røre."

Men da de kom ind i skogen, var den saa tæt og saa trang at de næsten ikke kunde komme frem. Hun for saa varlig som hun kunde, og bøide sig til siden for grenene og skjøv dem bort foran sig med hænderne; men hvert øieblik slog grenene hende i øinene, og hvorledes hun stelte det, saa kom hun til at rive av et blad.

"Au, au, hvad gjorde du nu?" sa stuten; "nu gjælder det at slaas paa liv og død, for dette trollet har seks hoder

og er dobbelt saa sterkt som det andre; men pas bare paa bladet og gjem det vel."

Ret som det var, saa kom trollet. "Hvem er det som rører ved min skog?" sa det.

"Den er likesaa meget min som din," sa stuten.

"Det skal vi nappes om," skrek trollet.

"Kan saa det," sa stuten — og røk paa[15] trollet, og stanget ut øinene paa det og kjørte hornene tvert igjennem det, men det slog like godt, og det varte tre samfulde dager[16] før stuten fik livet av det. Men da var den ogsaa saa ussel og opgit at den med nød og neppe kunde røre sig, og saa fuld med saar at blodet randt av den. Saa sa den til kongsdatteren at hun skulde ta smurningshornet som hang ved beltet paa trollet, og smøre den med. Det gjorde hun, og saa kom den sig; men de maatte ligge over og hvile en uke før den orket at gaa længer.

Endelig gav de sig paa veien igjen; men stuten var skrøpelig endda, og det gik ikke fort i førstningen. Kongsdatteren vilde spare den, og sa at hun var saa ung og let paa foten, hun kunde gjerne gaa; men det fik hun slet ikke lov til; hun maatte sætte sig op paa ryggen hans igjen.

Saa reiste de i lang tid og gjennem mange land, og kongsdatteren visste slet ikke hvor det bar hen,[17] men langt om længe kom de til en guldskog; den var saa gild at guldet drysset av den, og trær og grener og blomster og blade var av bare guld.

Her gik det like ens som i kobberskogen og sølvskogen. Stuten sa til kongsdatteren at hun slet ikke paa nogen maate maatte røre ved den, for der var et troll med ni hoder, som eide den; det var meget større og sterkere end begge de andre tilsammen, og den trodde slet ikke at den kunde raa med det. Nei, hun skulde

nok passe sig og slet ikke røre ved skogen, det kunde han nok vite. Men da de kom ind i den, saa var den endda tættere end sølvskogen, og des længere de kom, des[18] værre blev det: skogen blev tættere og tættere og trangere og trangere, og tilsidst syntes hun de ikke paa noget sæt eller vis[19] kunde komme frem; hun var saa ræd for at rive av noget, at hun sat og vendte og bøide sig baade hit og dit for grenene og skjøv dem bort foran sig med hænderne; men hvert øieblik slog de hende i øinene, saa hun ikke kunde se hvor hun grep hen, og før hun visste av det, hadde hun et guldeple i haanden. Hun var saa hjertelig ræd at hun graat, og vilde kaste det igjen; men stuten sa hun skulde beholde det og gjemme det vel, og trøstet hende saa godt han kunde; men han trodde det blev en haard bask, og tvilte paa det vilde gaa godt.

Ret som det var, saa kom trollet med de ni hoder; det var saa fælt at kongsdatteren næsten ikke turde se paa det.

"Hvem er det som rører min skog?" skrek det.

"Den er likesaa meget min som din," sa stuten.

"Det skal vi nappes om," skrek trollet.

"Kan saa det," sa stuten.

Og saa rendte de sammen og slos, og det var saa fælt at se paa, at kongsdatteren var nær ved[20] at daane. Stuten stanget ut øinene paa det, og kjørte hornene tvert igjennem det, saa indvoldene veltet ut; men trollet slog like godt, for naar stuten fik stanget ihjel ett hode, blaaste de andre liv i det igjen, og det varte en hel uke før den var istand til[21] at faa livet av det. Men da var den saa ussel og skrøpelig at den ikke kunde røre sig. Saar hadde den over det hele; den kunde ikke engang si saa meget som at kongsdatteren skulde ta smurningshornet til trollet og smøre den med. Men hun

gjorde det likevel, og da kom den sig ogsaa; men de maatte ligge over og hvile tre uker før den var god for at gaa videre.

Da reiste de saa smaat avsted, for stuten sa at de skulde litt længer frem, og saa kom de over mange store aaser med tyk skog. Det varte nu en stund, saa kom de op paa fjeldet.

"Ser du noget?" spurte stuten.

"Nei, jeg ser ikke andet end himlen og vilde fjeldet," sa kongsdatteren.

Da de kom høiere op, blev fjeldet slettere, saa de kunde se videre om sig.

"Ser du noget nu?" sa stuten.

"Ja, jeg ser et litet slot langt, langt borte," sa prinsessen.

"Det er nok ikke saa litet endda,"[22] sa stuten.

Langt om længe kom de til en stor haug, hvor der var en tverbrat[23] bergvæg.

"Ser du noget nu?" sa stuten.

"Ja, nu ser jeg slottet tæt ved, nu er det meget, meget større," sa kongsdatteren.

"Dit skal du," sa stuten; "straks nedenfor slottet er der et grisehus, hvor du skal være. Naar du kommer dit, finder du en træstakk der; den skal du ta paa dig, og gaa frem til slottet, og si du heter Kari Træstakk, og bede om tjeneste. Men nu skal du ta den lille kniven din og skjære hodet av mig med; saa skal du flaa mig og virre huden sammen og lægge den under bergvæggen der, og inde i huden skal du lægge kobberbladet og sølvbladet og guldeplet. Borte ved berget staar der en kjep; naar du vil mig noget,[24] saa banker du bare paa bergvæggen her med den."

I førstningen vilde hun ikke; men stuten sa det var den eneste tak han vilde ha for det han hadde gjort

mot hende, og saa kunde hun ikke andet. Hun syntes det var saa inderlig vondt, men hun trælet og skar med kniven paa det store dyret, til hun fik av hodet og huden; saa la hun den sammen borte under bergvæggen, og la kobberbladet og sølvbladet og guldeplet inde i den.

Da hun hadde gjort det, saa gik hun bortover til grisehuset; men alt som hun gik, graat hun og var rent utav det.[25] Der tok hun træstakken paa sig, og saa gik hun frem til kongsgaarden; da hun kom ind i kjøkkenet, bad hun om tjeneste, og sa at hun hette Kari Træstakk.

Ja, sa kokken, det kunde hun nok faa, hun kunde faa lov at være der og vaske op, for den som hadde gjort det før, var nylig gaat sin vei; "men naar du blir lei av at være her, saa gaar du vel din kos,[26] du ogsaa."

Nei, det skulde hun slet ikke.

Hun var nu noksaa ordentlig til at vaske op. Om søndagen skulde der komme fremmede til kongsgaarden. Saa bad Kari om hun fik lov at gaa med vaskevand til prinsen; men de andre lo av hende og sa: "Hvad vil du der? Tror du prinsen vil vite noget av[27] dig, som ser slik ut?"

Hun gav sig ikke hun, men blev ved at bede, og endelig fik hun ogsaa lov.

Da hun gik op over trappene, ramlet det i træstakken saa prinsen kom ut og spurte: "Hvad er du for en?"

"Jeg skulde nok bære vaskevand til Dere jeg," sa Kari.

"Tror du jeg vil ha det vaskevandet du bærer?" sa prinsen, og slog vandet over hende.

Hun maatte gaa med det; men saa bad hun om lov til at gaa til kirken; det fik hun ogsaa, for kirken laa tæt ved. Men først gik hun bort til berget og banket paa med kjeppen som stod der, saaledes som stuten

hadde sagt. Straks kom der en mand og spurte hvad hun vilde. Kongsdatteren sa at nu hadde hun faat lov til at gaa i kirke og høre presten, men hun hadde ingen klær at ha paa sig. Saa kom han med en kjole til hende, den var saa blank som kobberskogen, og hest og sal fik hun ogsaa. Da hun kom til kirken, var hun saa vakker og gild at alle undredes paa hvem hun var, og næsten ingen hørte efter hvad presten sa, fordi de saa for meget paa hende; prinsen selv likte hende saa godt at han ikke kunde vende øinene fra hende et øieblik.

I det samme hun gik ut av kirken, sprang prinsen efter og drog kirkedøren til[28] efter hende, og saa beholdt han den ene hansken hendes i haanden. Da hun gik bort og satte sig paa hesten, kom prinsen efter igjen, og spurte hvor hun var fra.

"Jeg er fra Vaskeland," sa Kari; og da prinsen tok frem hansken og vilde gi hende den igjen, sa hun:

"Lyst fore[29] og mørkt bak, saa prinsen ikke ser hvor jeg rider hen idag!"

Prinsen hadde aldrig set make til hanske,[30] og han for baade vidt og bredt og spurte efter det land den stolte damen som reiste fra hansken sin, hadde sagt hun var fra, men der var ingen som kunde si ham hvor det laa.

Om søndagen skulde en gaa op til prinsen med et haandklæ.

"Aa, faar jeg lov at gaa op med det," sa Kari.

"Hvad skal det være til?"[31] sa de andre som var i kjøkkenet; "du saa jo hvorledes det gik sidst."

Kari gav sig ikke, men blev ved at bede til hun fik lov, og saa løp hun opover trappene saa det ramlet i træstakken. Prinsen for ut, og da han fik se det var Kari, rev han til sig haandklæet og kastet det like i øinene paa hende.

"Pak dig nu, dit stygge troll!" sa han; tror du jeg vil ha et haandklæ som du har tat i med de svarte fingrene dine?"

Siden reiste prinsen til kirke, og Kari bad ogsaa om at faa gaa dit. De spurte hvad hun vilde til kirken efter, hun som ikke hadde noget andet at ha paa sig end den træstakken, og som var saa svart og fæl. Men Kari sa hun syntes at presten var slik gild mand til at præke; hun hadde saa godt av det han sa, og saa fik hun lov tilsidst. Hun gik til berget og banket paa, og saa kom manden ut og gav hende en kjole som var meget gildere end den første; den var utsydd med sølv overalt, og det skinte av den likesom av sølvskogen, og en grusk[32] hest med sølvbrodert dækken og sølvbissel, fik hun ogsaa.

Da kongsdatteren kom til kirken, stod kirkefolkene utenfor paa bakken endda; alle saa undredes de paa hvad hun var for en, og prinsen var straks paa færde og kom og vilde holde hesten for hende mens hun steg av. Men hun sprang av, og sa at det hadde han ikke nødig, for hesten var saa vel tæmmet at den stod stille, naar hun sa det, og kom naar hun kaldte paa den. Saa gik de allesammen i kirken; men det var næsten ingen som hørte efter hvad presten sa, fordi de saa for meget paa hende, og prinsen blev endda meget mere indtat i hende end forrige gang. Da prækenen var slut, og hun gik ut av kirken og skulde sætte sig paa hesten, kom prinsen igjen og spurte hende hvor hun var fra.

"Jeg er fra Haandklæland," sa kongsdatteren, og i det samme slap hun ned ridepisken sin; da prinsen bukket sig for at ta den op, sa hun:

"Lyst fore og mørkt bak, saa prinsen ikke ser hvor jeg rider hen idag!"

Borte var hun igjen, og prinsen kunde ikke vite

hvor hun var blit av;[33] han for baade vidt og bredt og spurte efter det landet som hun hadde sagt hun var fra; men der var ingen som kunde si ham hvor det laa, og prinsen maatte da gi sig til taals[34] igjen.

Om søndagen skulde en gaa op til prinsen med en kam; Kari bad om lov til at gaa med den, men de andre mindet hende om hvorledes det var gaat sidst, og skjendte paa hende, fordi hun vilde vise sig for prinsen, saa svart og fæl som hun var i træstakken sin; men hun holdt ikke op at bede før de lot hende gaa op til prinsen med kammen. Da hun kom ramlende op ad trappene igjen, for prinsen ut, tok kammen og kastet den efter hende, og bad hun bare skulde pakke sig.[35]

Siden reiste prinsen til kirken, og Kari bad ogsaa om lov; de spurte igjen hvad hun skulde der, hun som var saa fæl og svart, og som ikke hadde klær hun kunde vise sig i blandt folk; prinsen eller nogen anden kunde gjerne faa se hende, sa de, saa blev baade hun og de ulykkelige; men Kari sa at de hadde nok andet at se efter, og hun holdt ikke op at bede før hun fik lov at gaa.

Nu gik det like ens som begge de forrige gangene; hun gik bort til berget og banket paa med kjeppen, og saa kom manden ut og gav hende en kjole som var endda gildere end de forrige; den var næsten bare guld og ædelstene, og en gjæv hest, med guldbrodert dækken og guldbissel, fik hun ogsaa.

Da kongsdatteren kom til kirken, stod presten og almuen paa bakken endda, og ventet paa hende. Prinsen kom løpende og vilde holde hesten, men hun sprang av og sa: "Nei tak, det trængs ikke, min hest er saa vel tæmmet at den staar stille naar jeg sier det." Saa skyndte de sig i kirken allesammen, og presten paa prækestolen; men ingen hørte efter hvad han sa, fordi de saa for meget paa hende og undredes paa hvor hun var

fra, og prinsen var endda meget mere forelsket end begge de forrige gangene; han sanset ikke nogen ting, men saa bare paa hende.

Da prækenen var ute, og kongsdatteren skulde gaa av kirken, hadde prinsen slaat ut et kvartel[36] med raatjære i kirkesvalen, for at komme til at hjælpe hende over. Men hun brydde sig ikke om det, satte foten midt ut i tjæren og sprang over; saa blev den ene guldskoen sittende igjen, og da hun hadde sat sig paa hesten, kom prinsen farende ut av kirken og spurte hvor hun var fra.

"Fra Kammeland," sa Kari. Men da prinsen vilde række hende guldskoen, sa hun:

"Lyst fore og mørkt bak, saa prinsen ikke ser hvor jeg rider hen idag!"

Prinsen kunde da heller ikke vite hvor det var blit av hende, og saa for han langsommelig[37] tid omkring i verden og spurte efter Kammeland; men da ingen kunde si ham hvor det var, lot han kundgjøre at den som kunde passe guldskoen, vilde han gifte sig med. Der kom da sammen baade vakre og stygge fra alle kanter; men der var ingen som hadde saa liten fot at hun kunde faa paa guldskoen. Langt om længe kom den slemme stedmoren til Kari Træstakk, med sin datter ogsaa, og hende passet skoen til; men styg var hun, og saa lei saa hun ut, at prinsen meget nødig gjorde det han hadde lovt. Likevel blev der laget til bryllups, og hun blev pyntet til brud; men da de red til kirken, sat der en liten fugl i et træ og sang:

"Et stykke av hæl
og et stykke av taa;
Kari Træstakkens sko
er fuld av blod!"

Og da de saa efter, hadde fuglen sagt sandt, for blodet silret ut av skoen. Saa maatte alle tjenestejenterne og alle de kvindfolk som var paa slottet, frem og prøve skoen paa sig, men der var ingen som den vilde passe.

"Men hvor er Kari Træstakk da?" spurte prinsen, da alle de andre hadde prøvd, for han skjønte fuglesang, og kom vel ihug hvad fuglen hadde sagt.

"Aa, hun da!" sa de andre; "det kan aldrig nytte hun kommer frem, for hun har føtter som en hest."

"Kan være," sa prinsen, "men siden alle de andre har prøvd den, saa kan Kari ogsaa."

"Kari!" ropte han ut igjennem døren, og Kari kom opover trappene, og det ramlet i træstakken som om det var et helt regiment dragoner som kom farende.

"Nu skal du passe guldskoen og bli prinsesse du og," sa de andre jenter, og lo og gjorde nar av hende.

Kari tok op skoen, satte foten i den saa let hun vilde, kastet træstakken av sig, og saa stod hun der med guldkjolen paa, saa det skinte av hende, og paa den andre foten hadde hun maken til guldskoen. Prinsen kjendte hende straks, og blev saa glad at han løp bort og tok hende om livet og kysset hende; og da han fik høre at hun var en kongsdatter, blev han endda gladere, og saa blev der bryllup.

6. Gjertrudsfuglen.

I de dage da Vorherre og Sankt Peter gik og vandret her paa jorden, kom de engang til en kone som sat og bakte. Hun hette Gjertrud, og hadde en rød lue paa hodet. Da de hadde gaat længe og var sultne begge to, bad Vorherre hende saa vakkert om en lefse at smake paa. Ja den skulde han da faa, men et bitte litet emne tok hun og kjevlet ut; likevel blev det saa stort at det fyldte hele takken.[1] Nei, saa blev den lefsen for stor, den kunde han ikke faa. Hun tok et endda mindre emne; men da hun hadde bredt det ut paa takken, blev den lefsen ogsaa for stor; den kunde han heller ikke faa. Tredje gangen tok hun et endda mindre emne, et ørende litet ett; men ogsaa denne gang blev lefsen altfor stor.

"Saa har jeg ikke noget at gi jer,"[2] sa Gjertrud. I faar likesaa godt gaa igjen uten smakebete, for lefserne blir for store allesammen."

Da blev Vorherre vred og sa: "Fordi du undte mig saa ilde, skal du ha den straf, at du skal bli en fugl og ta din føde mellem bark og ved, og ikke faa noget at drikke oftere end hver gang det regner."

Og knapt hadde han sagt det sidste ord, saa blev hun til gjertrudsfuglen, og fløi op gjennem skorstenspipen; og endnu den dag idag kan man se hende flyve omkring med sin røde lue, og ganske sort over hele kroppen efter det at pipen sværtet hende. Hun hakker og pikker bestandig paa trærne efter mat, og piper mot regnveir; for hun er altid tørst, og da venter hun drikke.

7. Blind-Anne.[1]

Paa en sommerreise i 1846 var jeg med et par reisefæller for en strykende bør[2] seilet fra Odda ut igjennem den dype, indklemte Sørfjord,[3] og kom ved midnatstid i øsende skylregn til Ullensvang, hvor vi under Knut Oppedals tak fandt ly og venlig mottagelse. Skjønt Knut allerede i dagningen drog ut paa en reise til Røldal, hadde han dog forinden truffet saadanne foranstaltninger[4] at stedets navnkundige sangerske, gamle Blind-Anne, og min morgenkaffe blev mig præsentert paa en og samme tid. Da jeg kom ned i stuen, sat hun fremme paa gulvet, hvor solen spillet ind igjennem vinduet, i en kubbestol, med begge hænderne foldet over tykenden av sin lange, paa skraa mot gulvet støttede stav, og hvilte haken, eftertænksom og grundende, paa haandbaken. Hun var taus og stille; ti man hadde sendt bud efter hende og sagt at en fremmed-kar vilde høre alle hendes historier og viser, — og nu sat hun og søkte dem frem i det gamle halvtaakete minde.[5] Det var et ved sit ærværdighetspræg smukt ansigt som her hvilte sig paa stokken. Fra den brede pande var haaret, bløtt og skinnende hvitt, med omhu strøket op under den lille, sorte hue; over de av kopperne fordærvede, av alderen rynkede og avblekede træk laa en klarhet, en mild ro, som fra den gamles indre lykke gjød sig over hendes aasyn og gjennemtrængte hele hendes væsen. Ti skjønt Blind-Anne fra sin tidligste barndom, da hun i kopperne mistet sit syn, hadde savnet solens glans, bar hun i sig et klart og varmende lys: sine barneaars sagn og sange, og en urokkelig tro. Nu var hun høit bedaget, nær henimot eller over de otti;[6] men hun var endnu høi og rank av skikkelse, og sterkbygget.

Hun hadde, jeg vet ikke i hvor mange Herrens aar,

tjent hos prost Hertzberg paa Ullensvang som barnepike, og alle hendes meddelelser fra virkeligheten begyndte og endte med: "I den tid jeg levde under tak med salig prosten." — Formodentlig var det i denne stilling som barnepike hun hadde utviklet sit forunderlig smukke og sande foredrag[7] av folkets traditioner i bunden og ubunden stil. Nu bodde hun hos en søster, og hadde fattigunderstøttelse, men led, som hun gjentagne ganger forsikret, aldeles ingen nød. Skjønt blind vandret hun uten leder omkring i egnen hvor hun vilde; ti hun kjendte i bokstavelig forstand[8] hver sten i stien, og hun holdt, som hun selv uttrykte sig, med den venstre sin stav, og med den høire vor Herres ledende haand.

Da jeg i Oppedalsstuen[9] traadte hen og hilste paa hende, løftet hun hodet raskt op, hendes miner spændtes, de store, graabrune øine rettedes mot den talende, og hun lyttet skarpt, som om hun vilde utforske indholdet av den stemme der opfordret hende til at frembære sine længe gjemte skatter. Men uagtet øinene rettedes mot mig straalende og blanke, hadde de dog ikke det seende bliks fikserende magt; deres glans gled hen i et drømmende uttryk, som dannet en paafaldende motsætning til de opmerksomme ansigtstræk og legemets iagttagende stilling. Hun syntes fornøiet med den maate hvorpaa jeg frembar min anmodning, men spurte dog endnu forsigtig hvad jeg vilde gjøre med hendes historier og viser. Jeg svarte at jeg vilde nedskrive dem, forat de ikke skulde dø med hende.

"Ja, ja," sa hun, "det samme sa gamleprosten, naar han skrev op det jeg sang og fortalte. Vil du ha det paa bondemaal eller paa bymaal?"[10] spurte hun videre.

"Paa kavende bondemaal — akkurat som de her i Ullensvang taler og synger," var mit svar.

"Han vilde saa gamle prosten ogsaa," sa hun, og nik-

ket tilfreds. Jeg hadde bestaat min prøve, og vi var fra den stund virkelige venner.

Nu begyndte hun at synge og fortælle, og hver gang hun merket at hendes tradition interesserte mig, sa hun med en viss stolthet: "Aa jo, jeg kan noget av hvert, du!" Men skjønt hun var rask og rørig for sin alder, trættedes dog snart hendes hukommelse; jeg maatte tit og ofte avbryte, og kunde kun benytte hendes bedre og livligere øieblikke. Derfor avla jeg hyppige besøk i hendes hytte, og disse gjengjældte hun, hver gang en ny tradition randt hende i minde. Naar hun da ved sin stav kom rokkende ned til sorenskrivergaarden, hvor jeg i de følgende dage bodde, sa hun: "Nu har jeg fundet paa en ny vise (eller et eventyr) til dig igjen. Det kan du tro er fint."

Altid var hun glad og tilfreds; kun en gang hørte jeg hende bittert klage; det var over den yngre slegt, som saa rent hadde vendt sig bort fra de gamle viser og sagn. "I min barndom og i de dage jeg levde under tak med salig prosten, var det ikke saaledes," sa hun. "Hver evige[11] helligdags eftermiddag vor Herre lot skape, sat vi sammen, alle som i grænden var, baade store og smaa, og fortalte og sang til langt paa kvelden. Det kan du tro var morsomme stunder — var det ikke, Margit?" spurte hun søsteren. Dertil svarte denne ja og amen.

Men det er fornemmelig fra en varm, sollys sommermorgen ute i denne fjordbreds yppige og storartede natur, at jeg har beholdt en levende erindring om Blind-Anne. Jeg gik og smaanynnet. Da hørte jeg paa engang tæt foran mig et venlig "Gud signe!" og da jeg slog øinene op, stod Blind-Anne der med sin stav. Hun føiet til sin hilsen, at hun kom like fra skrivergaarden,[12] for nu hadde hun igjen en ny vise til mig. Jeg spurte

hvorledes hun kunde vite det var mig som kom. "Jeg kjender dig paa røsten og paa gangen," svarte hun.

Tæt ved stien stod en mægtig, gammel hængebirk og krummet sine grener ut i dristige bugtninger; under den var en sten henkastet som til bænk. Her tok vi plads, og Blind-Anne begyndte sin sang. Men hun hadde neppe sunget strofen ut før en klynge børn fra de rundt om beskjæftigede høfolk nysgjerrige nærmet sig, først halvt frygtsomme og nølende, en for en, men snart dristigere og friere. Om litt hadde hele klyngen leiret sig ved Gamle-Annes føtter. I førstningen var deres opmerksomhet delt mellem Anne og fremmedkaren, som sat og skrev op. Men da Blind-Anne vel hadde begyndt paa et eventyr, rev hun snart med sig de smaa tilhørere, der av den erfarne munds trylleord villige lod sig føre fra den solblanke dag ind i fjelddypet til Askeladden og trollet med de ni hoder.

Jeg derimot blev tilbake utenfor, og glemte rent at følge den gamles fortælling. Mens de lette, sommermilde vindpust bar til mig lugt av nyslaat hø, og en dæmpet lyd av ljaaens klang under brynet og av arbeidernes spøkende tale, sat jeg og saa ut i denne smukke situation. Foran, under hængebirkens smidige, sølvglinsende vifte, sat gamle Blind-Anne, saa fordypet i sin beretning at de snehvite haar hadde løsnet sig under huen og gled hende ned over panden; ved hendes føtter de barbente, barhodete, skjorteærmete børn, hvis øine hang ved den gamles mund og vilde snappe ordet før det endnu var sluppet over læben, — utenfor, i den tindrende julidags lys og glans, den nedstyrtende bredds yppige løvpartier,[18] — og saa Sørfjordens grønlige vandspeil, i hvis lette krusninger solstraalerne spillet og glimtet og glinset i tusen reflekser, indtil fjorden fjernt henne bøiet av og lukket sine mægtige kløfter i duftige, mildt

henblaanende fortoninger.[14] Men paa den anden side, midt over fjorden, glitret og blinket Folgefonnens snekam,[15] som bøiet sig ned og kysset fjeldets græs og løv, skinnende hvit som Blind-Annes haar, der laa over sangen og eventyrets vaarfriske tanker.

Da jeg dagen efter sa Blind-Anne farvel, graat hun, og takket mig for de gode timer vi hadde hat sammen. "Vi sees nok ikke mer her paa jorden," sa hun; "naar du kommer til Harang igjen, er jeg sagtens[16] død." Hun hadde ret. Ingen som besøker Sørfjordens vidunderlige bredder, vil finde hende. Nu er hun atter flyttet under tak med salig prosten. Ullensvang kirkegaard har med sin græstorv dækket over dem begge.

JØRGEN MOE.

---

8. Mit fødeland.

Hvor i verden jeg gaar, om i syd, om i vest,
det er dog ei min hjemlige strand;
ti det fjeld som jeg saa i min barndom, er bedst:
jeg er stolt av mit fædreneland.

Ei fordi der er pragt i den vilde natur,
ei for klippens den ensomme gru;
ei fordi der er gjenklang av oldtidens lur
mellem fjeldenes vægger endnu.

Ti det later vel skjønt naar den skinnende bræ
staar mot himlen i aftenens glød, —
der er deilig i birkenes lysgrønne læ,
ak! men al denne skjønhet er død.

Og jeg elsker vel høit vore fædres bedrift,
og hvert sagn driver blod i mit kind;
dog, jeg ser kun dets kraft end i sten og i skrift:
den er stor, men den er ikke min.

O! men folket som lever med mig paa en dag,
det er mit, er mit fødelands lyst, —
og naturen er skjøn kun ved hjerternes slag
som en blomst paa den elskedes bryst.

Høit paa himlen i nord har der tændt sig en sol,
frihet luer i mændenes barm;
la det storme da kun om vor islagte pol!
her vi eier en kraft som er varm.

Der er haab i det fri, i det dristige blik,
der er magt i det levende ord;
i vort modersmaal er der en kvægende drik,
og i hjemmet alene den gror.

Ofte synger en fugl om den deilige frugt
fjernt i syd over bølgernes vei:
Ak! hans stemme er søt, og han lover saa smukt —
o! men tro ham, o tro ham dog ei!

Ti jeg kjender ham godt, jeg har sværmet og drømt,
jeg har flygtet med ham mangen nat;
men der kaldte dog altid en stemme saa ømt
fra det hjem som jeg hadde forlatt.

Har du hjerte dertil, prøv at gaa, prøv at gaa
for dig selv i det fremmede land!
O! hvor snart vil da taaren i øiet dig staa
for det hjem som ei glemme du kan!

Du vil savne den jord hvor din moder har grædt,
hvor som barn du i skogene sang;
i det land hvor din fader til hvile er stedt,
vil du længes at hvile engang.

Hvor i verden du gaar, om i syd, om i vest,
det er dog ei den hjemlige strand;
ti det fjeld som du saa i din barndom, er bedst,
og dit liv er dit fædreneland.

A. MUNCH.

---

9. Gunnlaug Ormstunges saga.[1]

En mand hette Torstein; han var søn av Egil Skallagrimssøn,[2] hans mor hette Asgerd Bjørnsdatter. Torstein bodde paa Borg i Borgarfjorden.[3] Han var en rik mand og en stor høvding, forstandig, sagtmodig og sindig i alt han tok sig for.[4] Han var ikke usedvanlig sterk eller stor av vekst som hans far Egil, men dog var han en udmerket mand og avholdt av almuen. Torstein var en fager mand; han hadde lyst haar og vakre øine. Hans hustru hette Jofrid og var en datter av Gunnar Livesøn; hun var atten aar gammel da Torstein fik hende, og var da enke. Hendes første mand var Torodd, Tunge-Odds søn; med ham hadde hun hat en datter som hette Hungerd og blev fostret hos Torstein paa Borg. Jofrid var en rask kvinde; hun hadde mange barn med Torstein, men faa av dem kommer denne saga ved.[5] Ældst av deres sønner var Skule, en anden hette Kolsvein, en tredje Egil.

Saa er sagt, at en sommer kom et skib ind i Guvaaoset. Styremanden[6] hette Bergfinn og var norsk av æt; han var en forstandig og rik mand, og paa den tid noget

til aars.[7] Torstein bonde red ned til skibe
som ellers, at han raadde mest hvor det v
Østmændene[9] tinget sig kost omkring i
styremanden bad om at faa være paa Bo
tok imot ham. Bergfinn var faamælt men
om vinteren; men Torstein tok meget gjestevenlig mot
ham. Østmanden hadde stor moro av at tyde drømmer.

En dag ut paa vaaren spurte Torstein Bergfinn om han vilde slaa følge med ham op under Valfjeld; der var dengang borgfjordingernes tingsted,[10] og Torstein hadde faat bud om at væggene i hans tingbod var faldt ned. Østmanden svarte at han gjerne vilde være med. De red da selv tredje[11] med nogen av Torsteins huskarer op under Valfjeld til en gaard som heter Grenjar. Der bodde en fattig mand som hette Atle og var Torsteins leilænding. Torstein bad Atle hjælpe dem med arbeidet og ta spade og hakke med. Atle gjorde saa. Da de kom til bodtomtene, tok de alle til at arbeide, og reiste væggene op igjen. Det var hett solskinsveir om dagen, saa arbeidet faldt strengt for Torstein og østmanden.

Da de hadde reist væggene, satte de sig ned paa tomten; Torstein sovnet og bar sig ilde[12] i søvne. Østmanden, som sat ved siden av ham, lot ham nyde sin drøm til ende; da han vaaknet, var han meget utmattet. Østmanden spurte hvad han hadde drømt, siden han bar sig ilde mens han sov. Torstein svarte: "Drømmer er ikke noget at agte paa."

Da de red hjem om kvelden, spurte østmanden igjen Torstein hvad han hadde drømt.

"Hvis jeg fortæller dig drømmen," svarte Torstein, "saa skal du tyde den slik som den er."

Østmanden sa at han skulde prøve paa det.

Da sa Torstein: "Jeg drømte at jeg var paa Borg og stod ute paa tunet utenfor husdøren. Da saa jeg oppe

paa mønet en fager svane som jeg syntes var min, og tyktes den[13] mig en kostelig skat. Dernæst saa jeg en ørn flyve ned fra fjeldet; den stevnet til Borg, og satte sig ved siden av svanen og var venlig mot den, og hun tyktes mig at synes vel om det. Jeg saa at ørnen hadde sorte øine og jernklør; den syntes mig at se rask og modig ut. Siden saa jeg en anden fugl komme flyvende fra syd. Den fløi ogsaa til Borg, satte sig paa huset ved siden av svanen og vilde gjøre sig til vens med den; det var ogsaa en stor ørn. Da denne kom, blev den som var der før, straks hidsig, og de slos hvast og længe; jeg saa at de begge blødde. Saa endte denne lek, at de faldt ned fra mønet hver til sin kant, og var de da begge døde; men svanen sat igjen, sorgfuld at se til. Dernæst saa jeg en fugl flyve fra vest; det var en falk. Den satte sig hos svanen og var blid mot den. Siden fløi de begge tilsammen bort til samme kant, og jeg vaaknet. Denne drøm tykkes mig litet merkelig," sa Torstein; "kan hænde at den varsler om stormveir som skal møtes i luften fra de samme kanter som det tyktes mig at fuglene kom fra."

"Ikke tror jeg du tyder drømmen ret," sa østmanden.

"Tyd den da som dig tykkes rimeligst," sa Torstein, "og la mig høre."

Da sa østmanden: "Fuglene maa være menneskefylgjer.[14] Din hustru vil føde dig et fagert og deilig pikebarn, som du kommer til at holde meget av. Gjæve mænd vil komme til at beile til din datter fra de samme kanter som ørnene tyktes dig at flyve fra; de vil lægge elsk paa hende og kjæmpe om hende og sætte livet[15] til i denne kamp. Siden vil den tredje mand komme fra den kant du saa falken flyve fra, og beile til hende, og med ham vil hun bli gift. Nu har jeg raadet din drøm, og tror jeg at det vil slaa ind."

"Ilde og uvenlig har du raadet drømmen," sier Torstein; "du skjønner dig vist ikke paa at tyde drømmer."

"Det vil prøves paa utfaldet," svarte østmanden. Torstein gav sig efter den tid litet av med[16] østmanden. Han for bort om sommeren, og er nu ute av sagaen.

Om sommeren gjorde Torstein sig rede til at fare til altinget,[17] og før han reiste sa han til sin hustru Jofrid: "Føder du et pikebarn mens jeg er borte, saa skal det sættes ut;[18] men blir det en gut, saa skal han opfødes."

Paa den tid da alt landet endnu var helt hedensk, var det skik at fattige mænd som hadde mange at sørge for, lot sine barn sætte ut; dog tyktes det altid ilde gjort. Da Torstein nu hadde sagt dette, svarte Jofrid: "Dette er uhæderlig talt av en slik mand som du er; saa rik som du er, kan det vist ikke være dit alvor at ville gjøre slikt."

"Du kjender mit sind," svarte Torstein, "og vet at det vil gaa dig ilde om du ikke gjør efter min vilje."

Derpaa red han til tings, og mens han var borte, fødte Jofrid et ualmindelig fagert pikebarn. Kvinderne vilde bære det til hende; men hun sa at det ikke var værdt, og sendte bud efter Torvard, smalemanden paa gaarden. Til ham sa hun: "Du skal ta min hest, sale den og bringe dette barn vest til Torgerd Egilsdatter paa Hjardarholt.[19] Bed hende at fostre det i løndom, saa at Torstein ikke faar det at vite; ti jeg har saa stor kjærlighet til dette barn at jeg ingenlunde nenner at la det sætte ut. Her har du tre mærker[20] sølv til løn for din umak, og Torgerd vil der vester sørge for skib til dig saa du kan fare ut av landet, og kost paa reisen."

Torvard gjorde som hun sa, red vest til Hjardarholt og gav barnet til Torgerd. Hun lot en av sine leilændinger fostre det; han bodde paa Leysingestad i Hvams-

fjorden.[21] For Torvard tinget hun overfart paa et skib som laa i Skjeljavik i Steingrimsfjorden, og gav ham reisekost; han for utenlands med dette skib, og er nu ute av sagaen.

Da Torstein kom hjem fra tinget, sa Jofrid at barnet var sat ut som han hadde budt hende, og at smalemanden var løpet bort og hadde tat hendes hest med sig. Torstein sa at hun hadde gjort ret, og fik sig en ny smalemand. Nu led seks vintrer før dette kom for dagen.[22]

Da hændte det en gang at Torstein red til et gilde hos sin maag[23] Olav Paa paa Hjardarholt, som da hadde ord for at være den største høvding der vestpaa. Torstein fik der god mottagelse, som ventelig var. En dag mens gildet stod paa, sat Torstein i andveget[24] og talte med sin søster Torgerd, mens Olav var i samtale med andre mænd; paa bænken like foran dem sat tre smaapiker. Da sa Torgerd: "Hvorledes synes du, bror, om disse piker som sitter her foran os?"

"Helt vel," svarte han; "dog er en av dem langt fagrere end de andre; hun har Olavs fagre utseende, men den lyse let og ansigtstrækkene har hun fra os myremænd."[25]

"Sandt er det som du sier, at hun har vor lyse let og vore ansigtstræk," svarte Torgerd; "men ikke har hun fagerheten fra Olav, ti hun er ikke hans datter."

"Hvorledes kan det være," sier Torstein, "da hun dog er din datter?"

Hun svarte: "Sandt at si, bror, saa er hun din datter og ikke min, denne fagre mø."

Nu fortæller hun ham alt, saaledes som det var gaat til,[26] og beder ham tilgi hende og sin kone at de hadde handlet mot hans vilje i dette.

"Ei nenner jeg at gi eder sak[27] for dette," sier Torstein; "ti det sandes her at det for det meste sker som

vil ske,[28] og vakkert har I bøtt paa min uforstandighet. Saa godt synes jeg om denne mø, at det tykkes mig en stor lykke at ha et saa fagert barn. Hvad heter hun?"

"Helga," svarte Torgerd.

"Helga den fagre skal hun hete," sier Torstein. "Nu skal du gjøre hende færdig til at fare hjem med mig."

Hun gjorde saa. Torstein blev fulgt ut derfra med gode gaver.[29] Helga red hjem med ham, og blev fostret der paa Borg, høit agtet og elsket av sin far og mor og alle sine frænder.

Den tid bodde paa Gilsbakke[30] oppe i Hviṫaalien Illuge Svarte, søn av Hallkell Roskellssøn; hans mor hette Turid Dylla og var en datter av Gunnlaug Ormstunge. Illuge var den mægtigste høvding i Borgarfjorden næst efter Torstein Egilssøn; han hadde store eiendommer, og var haard av sind, men god mot sine venner. Han var gift med Ingebjørg, datter av Asbjørn Hørdssøn fra Ørnolvsdal. Ingebjørg og Illuge hadde mange barn sammen, men faa av dem kommer denne saga ved. En av deres sønner hette Hermund, en anden Gunnlaug. Begge var de haabefulde mænd og paa den tid halvvoksne. Saa er sagt om Gunnlaug, at han tidlig i opveksten var langt fremme for sin alder. Han var stor og sterk, hadde lysbrunt og fagert haar, sorte øine og et tækkelig ansigt; dog var næsen noget styg. Han var smal om midjen, bred over herdene og i det hele vel bygd. Av sind var han meget urolig, tidlig forvaagen, strid og haard som oftest. Han var en god skald,[31] men hadde en noget skarp tunge; derfor blev han kaldt Gunnlaug Ormstunge. Hermund var mer vennesæl og saa ut til et høvdingemne.[32]

Da Gunnlaug var tolv aar gammel, bad han sin far om at ruste ham ut til en reise; han sa at han vilde fare utenlands og se andre folks skikke. Illuge bonde var

ikke videre glad i dette, og mente at han ikke vilde bli god at drages med utenlands; han tyktes knapt nok at kunne holde styr paa ham hjemme. Ikke længe efter gik Illuge en morgen tidlig ut. Da saa han at hans stabbur var aapent, og at nogen varesækker med kløvputer[33] ved siden var lagt ut paa tunet. Han undret sig meget over dette. Da kom en mand som leide fire hester efter sig; det var hans søn Gunnlaug. Gunnlaug sa at det var ham som hadde lagt sækkene ut. Illuge spurte hvorfor han hadde gjort det. Han svarte at det skulde være hans utrustning til reisen.

"Ingen hjælp skal du ha til det av mig," sier Illuge, "og ingensteds skal du fare før jeg vil." Dermed kastet han sækkene ind paa buret igjen.

Gunnlaug red da av gaarde og kom om kvelden ut til Borg; Torstein bonde[34] bad ham bli der, og han tok mot tilbudet. Gunnlaug fortæller Torstein hvorledes det var gaat til mellem ham og hans far. Torstein bad ham bli der saa længe han vilde, og han blev der dette aar, og lærte lovkyndighet av Torstein. Alle der paa gaarden syntes godt om ham. Han og Helga moret sig ofte med at leke tavl;[35] de følte snart godhet for hinanden, som siden viste sig; de var omtrent jevngamle. Helga var saa fager, at mænd som er vel forfarne i det som er skedd i gamle tider, sier at det ikke har været fagrere kvinde paa Island. Hendes haar var saa langt og tykt at hun helt kunde hylle sig i det, og saa fagert som skinnende guld. Ingen mø tyktes paa den tid at være saa ønskelig et gifte[36] som Helga den fagre, hverken i Borgarfjorden eller videnom i andre bygder.

En dag da folkene paa Borg sat i stuen, sa Gunnlaug til Torstein: "En ting i loven er det som du endnu ikke har lært mig, og det er hvorledes jeg skal fæste mig en kvinde."

"Det er en let sak," sa Torstein, og lærte ham hvorledes han skulde bære sig ad.

"Nu vil jeg prøve om jeg har forstaat ret," sier Gunnlaug; "jeg vil nu ta dig i haand og late som jeg fæstet mig Helga datter din."

Torstein mente at det var unødig; men Gunnlaug tok hans haand og sa: "Lær mig det nu!"

"Gjør som du vil," sier Torstein; "men det skal de vite som er her tilstede, at dette skal være som usagt, og at der ingen underfundighet skal være i det."

Derpaa skjøt Gunnlaug til vidnes[37] og fæstet sig Helga, og spurte saa Torstein om det var rigtig saa. Torstein svarte at saa var, og alle som var tilstede hadde stor gammen av dette.

Aanund hette en mand som bodde syd paa Mosfell.[38] Han var en meget rik mand og hadde godordet[39] der syd paa nessene. Hans hustru hette Geirny Gnupsdatter; Gnups far var Molde-Gnup, som tok land syd i Grindevik. Deres sønner var Ravn, Torarin og Einride. De var alle haabefulde mænd; dog var Ravn den ypperste av dem i alle dele. Han var en stor og sterk mand, fager at se til, og en god skald. Da han var næsten voksen, for[40] han landimellem som kjøbmand, og blev agtet vel hvor han kom.

I de dage bodde syd paa Hjalle[41] i Ølvusbygden Torodd den spake[42] Øivindssøn og hans søn Skafte, som da var lovsigemand[43] paa Island. Skaftes mor var Rannveig, datter av Gnup Molde-Gnupssøn og søster av Geirny, Ravns mor. Der var stort venskap mellem Skafte og hans frænder Aanundssønnerne. Ute paa Raudamel[44] bodde paa samme tid Torfinn Sel-Toresøn. Han hadde tre sønner som alle var haabefulde mænd; de hette Torgils, Øiolv og Tore; de var de gjæveste mænd der ute.

Dernæst hændte det som tykkes at være det glædeligste som er hændt her ute paa Island, at hele landet blev kristent og alt folket forlot sin gamle tro. Gunnlaug Ormstunge var nu stundom hos Torstein paa Borg, stundom hos sin far Illuge paa Gilsbakke. Saa gik det i seks aar, og han var da atten aar gammel; han og hans far kom nu meget vel overens.

En man hette Torkell Svarte. Han var en av Illuges hjemmemænd og en nær frænde av ham, og var vokset op der paa Gilsbakke. Engang tilfaldt der Torkell en arv paa Aas nord i Vatsdalen.[45] Han bad Gunnlaug ride med ham for at hente den, og Gunnlaug gjorde saa. De red da sammen til Aas, og de som hadde pengene i forvaring, gav dem til Torkell paa Gunnlaugs forbøn.

Da de red sydover igjen, gjestet de paa Grimstunge en rik bonde som bodde der. Om morgenen tok smalemanden paa gaarden Gunnlaugs hest og red den saa den var ganske svedt da Gunnlaug fik den igjen. Gunnlaug slog smalemanden i svime; men bonden var ilde tilfreds med dette, og forlangte bot for slaget. Gunnlaug bød ham en mark sølv i bot. Bonden syntes det var for litet; men til sidst blev de dog forlikte, og Gunnlaug og Torkell red hjem.

Litt efter bad Gunnlaug igjen sin far om utrustning til en utenlandsreise. Illuge svarte: "Nu faar det bli som du vil; nu har du rettet meget paa dig mot før." Illuge red straks avsted og kjøbte til Gunnlaug halvparten i et skib som stod paa land i Guvaa-Oset[46] og tilhørte Audun Festargram. Da Illuge kom hjem, takket Gunnlaug ham meget for det. Torkell Svarte rustet sig til at fare med Gunnlaug, og deres gods blev bragt ned til skibet. Men mens de gjorde det færdig, var Gunnlaug paa Borg; det tyktes ham fornøieligere at tale med Helga end at ligge og arbeide med kjøbmændene.

En dag spurte Torstein Gunnlaug om han vilde ride med ham op til Langevatsdalen,[47] der han hadde sine hester. Gunnlaug svarte ja. De red først op til Torsteins sæter, som kaldes Torgilsstad. Der gik et stodlag som tilhørte Torstein, tre hopper og en hingst, alle røde av farve. Hingsten saa godt ut, men var ung endnu og litet prøvet. Torstein bød Gunnlaug hesten; men han svarte at han ingen hest trængte nu da han tænkte sig utenlands.[48] Siden red de til et andet stodlag; der var en graa hingst med fire hopper; denne hingst var den bedste i Borgarfjorden, og Torstein bød Gunnlaug ogsaa den.

"Ikke bryr jeg mig mer om denne end om den anden," svarte Gunnlaug; "men hvorfor byr du mig ikke det som jeg helst vil ha?"

"Hvad er det?" sier Torstein.

"Det er Helga den fagre, din datter," svarte Gunnlaug.

Torstein mente at den sak ikke kunde avgjøres saa hastig, og tok til at tale om andre ting.

Siden da de red hjem langs med Langaaen, sa Gunnlaug: "Vite vil jeg hvad svar du gir paa mit frieri."

"Ikke ænser jeg dit fjas," svarte Torstein.

Men Gunnlaug sa: "Dette er mit fulde alvor og ikke fjas."

"Du burde først vite hvad det er du vil," sier Torstein; "tænker du ikke paa at fare utenlands, og later dog som om du vil gifte dig?" Du er ikke noget rimelig gifte for Helga saa længe du er saa ustø; derfor ænser jeg ikke dit frieri."

"Hvad for mand tænker du da at faa til din datter," sa Gunnlaug, "naar du ikke vil gi hende til Illuge Svartes søn? Hvor findes den mand i Borgarfjorden som er mere værd end han?"

Torstein svarte: "Ikke gir jeg mig av med mandjevning;[49] men var du slik mand som han, saa vilde du ikke bli vist bort."

"Til hvem vil du da heller gi din datter end til mig?" sa Gunnlaug.

"Godt mandevalg er det her," svarte Torstein; "Aanund paa Mosfell har tre sønner, og Torfinn paa Raudamel ogsaa tre, alle dygtige mænd."

Gunnlaug svarte: "Hverken Aanund eller Torfinn kan si sig jevngod med min far; ti selv du er ikke hans make. Eller hvad kan du sætte op mot det at han stred med Torgrim gode Kjallakssøn paa Torsnesting og vandt alt det de stred om?"

"Jeg jog Steinar, Aanund Sjonas søn, bort, og det tyktes en stor daad," sa Torstein.

"Der nød du godt av din far Egils hjælp," sa Gunnlaug, "og det skal du vite, at det er faa bønder som vil finde sig tjent med at negte mig sin datter."

Torstein sa: "Dine trusler kan du spare til dem der oppe under fjeldet; her ute paa myrene nytter de dig ikke."

Ut paa kvelden kom de hjem.

Morgenen efter red Gunnlaug op til Gilsbakke og bad sin far ride utover med ham og være hans maalsmand[50] ute paa Borg.

Illuge svarte: "Du er en ustø kar, som er ment paa at fare utenlands og dog later som om du vil gi dig av med at fri; jeg vet at slikt ikke er efter Torsteins sind."

Gunnlaug sa: "Jeg agter mig likefuldt utenlands, og jeg blir ikke tilfreds om du ikke hjælper mig i denne sak."

Illuge red da selv tolvte[51] ned til Borg, og Torstein tok vel imot ham.

Tidlig næste morgen sa Illuge til Torstein at han

vilde tale med ham. "La os da gaa op paa haugen her," sier Torstein, og saa gjorde de. Gunnlaug gik med dem.

Da sa Illuge: "Min søn Gunnlaug sier at ha beilet til din datter Helga, og nu vil jeg vite hvad utfald den sak skal faa. Du kjender hans æt og vor formue, og jeg skal hverken spare paa gaard til ham eller umak for at skaffe ham et godord, om det kan fremme saken."

Torstein svarte: "Jeg har ikke andet at si paa[52] Gunnlaug end det at han tykkes mig noget ustø; var han dig lik i sind, saa bidde jeg ikke længe med at si ja."

"Det vil være forbi med venskapet mellem os," sa Illuge, "om du negter os dette passende giftermaal."

"For dine ords og for vort venskaps skyld," svarte Torstein, "skal Helga være Gunnlaugs forlovede, men ikke hans fæstemø,[53] og bie paa ham i tre aar. Men Gunnlaug skal fare utenlands og skikke sig efter gode mænds seder, og jeg skal være løst fra al avtale dersom han ei kommer hjem til den tid, eller jeg ikke synes om hans sindelag."

Dermed skiltes de. Illuge red hjem, og Gunnlaug red til skibet. Saasnart de fik bør, gik de tilsjøs, tok land nordlig i Norge og seilte ind Trondhjemsfjorden til Nidaros;[54] der tok de havn og losset varerne.

Den tid raadde[55] Erik jarl Haakonssøn og hans bror Svein for Norge. Erik jarl holdt da til inde paa sin fædrenegaard Lade, og var en mægtig høvding. Skule Torsteinssøn[56] var dengang hos jarlen; han var hans hirdmand og var vel agtet av ham. Saa er sagt, at Gunnlaug og Audun Festargram en dag selv syvende gik ind til Lade. Gunnlaug var klædd i en graa kjortel og hadde hvite sokkebukser. Han hadde en svull paa foten nede ved vristen; det fløt blod og verk av den naar han gik. I denne skikkelse gik han med Audun frem for jarlen og hilste sømmelig. Jarlen kjendte

Audun og spurte om tidender fra Island, og Audun fortalte hvad han visste. Derpaa spurte jarlen Gunnlaug hvem han var; Gunnlaug sa ham sit navn og sin æt. Da sa jarlen til Skule Torsteinssøn: "Hvad for mand er denne ute paa Island?"

"Ta vel imot ham, herre," svarte Skule; "han er søn av en av de bedste mænd paa Island, Illuge Svarte paa Gilsbakke, og min fosterbror."

"Hvad feiler foten din, islænding?" spurte jarlen.

"Jeg har en svull paa den herre," sa han.

"Og allikevel halter du ikke?"

Gunnlaug svarte: "Ikke halter jeg saa længe begge benene er like lange."

Da sa en av jarlens hirdmænd som hette Tore: "Han har store ord i munden denne islænding, og vel var det om vi prøvde ham litt."

Gunnlaug saa paa ham og sa:

"I hirden er en
som er mange til mēn;[57]
tro ham ei snart,
han er ond og svart."

Tore vilde gripe til øksen, men jarlen bød ham være rolig. "Ei skal en ænse slikt," sa han.

"Hvor gammel er du, islænding?" spurte jarlen.

"Nu er jeg atten aar," svarte Gunnlaug.

"Ikke tror jeg at du blir atten til," sa jarlen.

Da sa Gunnlaug lavt: "Gjør ingen onde ønsker for mig, men ønsk heller for dig selv."

"Hvad sa du nu, islænding?" spurte jarlen.

Gunnlaug svarte: "Jo, jeg mente at det tyktes mig bedst at du ikke ønsket mig ondt, men heller ønsket noget for dig selv som kunde være fornødent."

"Hvad mener du?" sa jarlen.

"At du ikke maa faa slik død som din far Haakon,"[58] svarte Gunnlaug.

Jarlen blev rød som blod, og bød straks at gripe denne galning.

Da gik Skule frem for jarlen og sa: "Herre, gi manden grid for min skyld, og la ham straks fare bort."

Jarlen sa: "La ham da pakke sig bort, om han vil ha grid, og aldrig mer komme i mit rike."

Skule gik da ut med Gunnlaug og fulgte ham ned til bryggerne. Der laa en englandsfarer færdig til at gaa til sjøs; her fik Skule rum for Gunnlaug og hans frænde Torkell; Gunnlaug gav Audun i varetægt sit skib og det gods som han ikke tok med sig. Gunnlaug og Torkell seilte nu over Englandshavet, og la om høsten til ved Londons brygger; der drog de skibet paa land.

Den tid raadde for England kong Adalraad Jatgeirsøn, en god høvding. Han sat denne vinter i London. Gunnlaug gik straks op til kongen og hilste ham vel og sømmelig. Kongen spurte hvad land han var fra. Gunnlaug svarte han var fra Island, — "og nu, herre," "har jeg søkt eder, fordi jeg har gjort et kvæde om eder som jeg ønsker I skulde høre."

Kongen svarte at han vilde høre det. Gunnlaug bar da kvædet frem, smukt og mandig; det var en draapa. Kongen takket ham for kvædet, gav ham i brageløn[59] en skarlagenskappe foret med kostbart skind og guldprydet like ned paa skjøtene, og gjorde ham til sin hirdmand; Gunnlaug blev hos kongen den vinter, og var vel agtet.

En morgen tidlig møtte Gunnlaug tre mænd paa gaten; den fornemste av dem kaldte sig Tororm. Han

var stor og sterk og slem at drages med. Han sa til Gunnlaug: "Laan mig nogen penger, nordmand."

Gunnlaug svarte: "Det er ikke raadelig at laane bort penger til ukjendte folk."

Tororm lovte at gi ham dem tilbake til en fastsat tid.

"Saa skal jeg vaage det," svarte Gunnlaug, og gav ham pengene.

Siden traf Gunnlaug kongen og fortalte ham om laanet. "Der saa du dig ilde for,"[60] sa kongen; "Tororm er den værste ransmand og viking, og med ham bør du ikke ha noget at gjøre; jeg skal holde dig skadesløs for pengene."

Gunnlaug svarte: "Ilde er da vi hirdmænd farne, naar vi skal fornærme sagesløse mænd, men la slike ransmænd forholde os vor ret; det skal aldrig ske."

Litt efter traf han Tororm og krævde pengene; men Tororm svarte at han ikke agtet at betale.

"Nu vil jeg by dig lovlig avgjørelse," sa Gunnlaug; "enten betaler du pengene, eller du gaar paa holm[61] med mig med tre nætters frist."

Da lo vikingen og sa: "Du er den første som har vaaget at byde mig holmgang; ilde er mangen mand før kommet fra den lek. Det er jeg straks villig til." Dermed skiltes de for denne gang.

Gunnlaug fortalte kongen hvorledes det var gaat. Kongen svarte: "Nu ser det ilde ut for dig; ti denne mand døver alle vaaben. Nu skal du følge mit raad: Her er et sverd som jeg vil gi dig; med det skal du kjæmpe, men vis et andet frem for ham." Gunnlaug takket kongen for gaven.

Da de nu var færdige til at gaa paa holmen, spurte Tororm hvad slags sverd han hadde. Gunnlaug drog det ut og viste ham det; men kongegaven hadde han

bundet til sin haand med en rem som var knyttet om haandtaket. Berserken saa paa sverdet og sa: "Ikke ræddes jeg for dit sverd." Han hug til Gunnlaug med sit sverd og kløvde næsten hans skjold. Gunnlaug hug igjen med kongegaven; berserken hadde ikke dækket sig med skjoldet, fordi han trodde at han brukte det samme sverd som han hadde vist frem, og Gunnlaug gav ham straks banehugg. Kongen takket Gunnlaug for dette verk, og han fik stor ære av det baade i England og viden om i andre land.

Om vaaren, da skibene tok paa at gaa landimellem, bad Gunnlaug kong Adalraad om orlov til at gjøre en reise. Kongen spurte hvorhen han vilde fare. Gunnlaug svarte at han hadde gjort det løfte at han vilde gjeste tre konger og to jarler, og lovte at komme tilbake til kongen.

"La det da være saa," sa kongen, og gav ham en guldring som veide seks ører.[62] "Men du skal love mig at komme igjen næste høst, for jeg vil ikke miste en slik idrætsmand."

Gunnlaug seilte da med et kjøbmandsskib fra England nord til Dublin. Kong Sigtrygg Silkeskjeg, søn av Olaf Kvaran og dronning Gormlad, raadde dengang for Irland; han hadde nylig tat ved riket. Gunnlaug gik frem for kongen og hilste ham vel og sømmelig. "Jeg har gjort et kvæde om eder, herre," sa han, "og jeg vilde gjerne I lyttet til det."

"Vist vil jeg høre det," svarte kongen; "ingen har før gjort sig den umak at bringe mig et kvæde."

Gunnlaug kvad da draapaen. Kongen takket for kvædet, kaldte sin fehirde til sig og spurte ham hvad han skulde gi i brageløn.

"Hvad I vil, herre," svarte fehirden.

"Er det godt lønnet om jeg gir ham to knarrer?" spurte kongen.

"Det er for meget, herre," svarte fehirden. "Andre konger gir i brageløn prægtige klær, gode vaaben eller store guldringer."

Kongen gav da Gunnlaug sine egne nye skarlagensklær: en guldprydet kjortel og en kappe foret med kostbart skind, dertil en guldring som veide en mark. Gunnlaug takket ham vel, og blev der en kort stund. Saa for han derfra til Orknøerne.[63]

Dengang raadde Sigurd jarl Lødvesøn for Orknøerne; han var velsindet mot islændingerne. Gunnlaug hilste jarlen, og sa at han hadde et kvæde at bringe ham. Jarlen svarte at han gjerne vilde høre det, saa god æt som han var av paa Island. Gunnlaug bar kvædet frem; det var en flokk, og var vel digtet. Jarlen gav ham en bredøks med sølvindlagt skaft til løn for kvædet, og bad ham bli hos ham. Gunnlaug takket baade for gaven og for indbydelsen, men sa at han nok maatte fare øst til Svitjod.[64]

Siden gik han ombord paa et kjøbmandsskib som skulde til Norge, og kom om høsten til Kongehelle.[65] Hans frænde Torkell fulgte ham paa hele denne færd. I Kongehelle fik de veivisere op til Vestergautland, og kom frem til kjøpstaden Skara. For dette land raadde en jarl som hette Sigurd; han var da noget til aars. Gunnlaug gik frem for jarlen, hilste ham, og sa at han hadde gjort et kvæde om ham. Jarlen vilde gjerne høre det, og Gunnlaug kvad det for ham; det var en flokk. Jarlen takket ham, lønnet ham vel og bad ham bli hos ham om vinteren.

Sigurd jarl holdt et stort gilde i julen. Dagen før jul kom sendemænd til ham fra Erik jarl i Norge, tolv i tallet; de for med gaver til Sigurd jarl. Jarlen tok

vel imot dem og lot dem i julen sitte nærmest Gunnlaug. Der var stor lystighet ved ølbollerne. Gauterne talte sig imellem om at ingen jarl var mere navnkundig end Sigurd; men nordmændene mente at Erik var meget gjævere. De trættet om dette, og begge parter tok Gunnlaug til at dømme imellem dem. Gunnlaug kvad da en vise som roste begge jarlerne, men sa at Erik hadde set flere slag øster[66] paa bølgehesten. Begge parter var vel fornøid med avgjørelsen, dog nordmændene mest.

De norske sendemænd for derfra efter julen med gode gaver fra Sigurd til Erik jarl. Da de kom hjem, fortalte de Erik om Gunnlaugs dom. Det tyktes jarlen at Gunnlaug hadde vist ham ærlig venskap, og han kundgjorde at Gunnlaug nu skulde ha fredland[67] i hans rike. Gunnlaug spurte siden disse jarlens ord.

Sigurd jarl gav Gunnlaug veivisere østover til Tiundaland i Svitjod, som han bad om.

Paa den tid raadde for Svitjod kong Olav, søn av Erik Seirsæl og Sigrid Storraade, Skøglar-Tostes datter. Han var en mægtig konge og navngjeten, en meget stolt mand. Gunnlaug kom til Upsala om vaaren, nær den tid da sviarne holdt ting der. Han fik kongen i tale[68] og hilste ham; kongen tok vel imot ham, og spurte hvem han var. Han svarte at han var islænding. Da sa kongen: "Raven, hvad mand er han paa Island?"

Da reiste en mand sig paa den ringere[69] bænk, stor av vekst og rask at se til, gik frem for kongen og sa: "Herre, han er av den bedste æt og selv en meget rask mand."

"Da kan han gaa og sætte sig ved siden av dig," sa kongen.

Gunnlaug sa: "Et kvæde har jeg at bringe eder, herre, og vilde jeg gjerne at I lyttet til det."

"Gaa nu først og sæt eder," sa kongen; "ikke har jeg nu tid til at høre paa kvæder."

De gjorde saa. Gunnlaug og Ravn kom da i tale sammen, og de fortalte hinanden om sine reiser. Ravn sa at han sommeren før hadde faret fra Island til Norge, og tidlig paa vinteren derfra til Svitjod. De blev snart gode venner.

En dag efter tinget var baade Gunnlaug og Ravn hos kongen. Da sa Gunnlaug: "Nu vilde jeg gjerne, herre, at I hørte paa mit kvæde."

"Ja, nu kan det la sig gjøre," svarte kongen.

"Nu vil ogsaa jeg bringe eder mit kvæde," sa Ravn.

"Det kan ogsaa ske," sa kongen.

"Da vil jeg først bære mit kvæde frem, herre," sa Gunnlaug, "hvis det ei er eder imot."

"Jeg har ret til at kvæde først," sier Ravn, "ti jeg kom først til eder."

Gunnlaug svarte: "Hvor var vel min far din fars undermand? Ingensteds, mener jeg, og saa skal det og være imellem os."

Ravn sa: "Vi bør da være saa høviske at vi ikke trætter om dette, men lar kongen raa."

Kongen sa: "Gunnlaug skal kvæde først, fordi han blir hidsig dersom han ikke faar sin vilje."

Gunnlaug kvad da den draapa som han hadde gjort om kong Olav.

Da han var færdig, sa kongen: "Ravn, hvorledes er kvædet gjort?"

"Godt," svarte han; "det er storordet, men ufagert og noget stivt, som Gunnlaug selv."

"Nu skal du, Ravn, bære frem dit kvæde," sa kongen. Ravn gjorde saa. Da han hadde kvædet, sa kongen: "Hvordan er dette kvæde, Gunnlaug?"

"Godt, herre," sa Gunnlaug; "kvædet er fagert, som

Ravn selv, men litet merkelig. Men hvorfor digtet du en flokk om kongen, Ravn? Tykkes han dig ikke en draapa[70] værd?"

Ravn svarte: "La os ikke længer tale om dette; det faar vi vel tid til siden." Dermed skiltes de for den gang.

Ikke længe efter blev Ravn kong Olavs hirdmand; han bad om orlov til at fare bort, og kongen lot ham faa det. Da Ravn var reisefærdig, sa han til Gunnlaug: "Nu skal det være ute med vort venskap, fordi du har villet sætte ondt for mig hos høvdinger. Jeg skal engang føre over dig ikke mindre vanære end du har villet føre over mig."

"Ikke volder dine trusler mig sorg," svarte Gunnlaug, "og ikke finder du det sted der jeg blir agtet mindre end du."

Ravn fik gode gaver av kongen da de skiltes, og han for saa bort.

Ravn for den vaar vestover til Trondhjem, gjorde sit skib seilklart, og seilte om sommeren vest til Island; han tok land i Leiruvaag.[71] Hans frænder og venner glædet sig ved at se ham, og han var den vinter hos sin far paa Mosfell. Sommeren efter traf han sin frænde Skafte lovsigemand paa altinget. Ravn sa da til Skafte: "Jeg vil bede om din forbøn, frænde, hos Torstein Egilssøn; ti jeg tænker at beile til hans datter Helga."

Skafte svarte: "Er hun ikke alt bortlovet til Gunnlaug?"

"Er ikke den tid leden nu som var avtalt mellem dem?" sa Ravn. "Desuten er Gunnlaug nu altfor stor paa det[72] til at han skulde bry sig om slikt."

"La os da gjøre som du vil," sier Skafte.

Siden gik de med mange mænd i følge til Torstein

Egilssøns bod, og han tok godt imot dem. Skafte sa til Torstein: "Min frænde Ravn vil beile til din datter Helga. Du kjender hans æt og hans rigdom, hans dygtighet, og den store hjælp han har av sine frænder og venner."

Torstein svarte: "Hun er allerede bortlovet til Gunnlaug, og jeg vil holde det jeg har lovt ham."

Skafte sa: "Er ikke nu de tre vintrer ledne som I var forlikt om?"

"Jo," svarte Torstein, "men endnu er ikke sommeren leden, og han kan vel endnu komme ut i sommer."

"Men dersom han ikke kommer før vinternat," sa Skafte, "hvad svar kan vi da vente i denne sak?"

Torstein svarte: "Vi træffes her igjen næste sommer; da vil vi se hvad der tykkes raadeligst; men nu nytter det ikke at tale mer om denne sak." Dermed skiltes de, og tingalmuen red hjem. Det spurtes snart at Ravn beilet til Helga.

Gunnlaug kom ikke ut den sommer. Paa altinget den næste sommer drev Ravn og Skafte ivrig paa frieriet, og mente at Torstein nu var løst fra al avtale med Gunnlaug. Men Torstein sa: "Jeg har faa døtre at gifte bort, og jeg vilde gjerne at det skedde slik at ingen fik noget at si paa dem; derfor vil jeg nu først tale med Illuge Svarte."

Saa gjorde han. Da han traf Illuge, sa han: "Tykkes dig ikke nu at jeg er løst fra al avtale med din søn Gunnlaug?"

"Vist er du saa, om du vil," svarte Illuge. "Jeg har nu litet at si i denne sak, da jeg ikke ret vet hvad Gunnlaug tænker paa."

Torstein gik da til Skafte, og de blev saaledes forlikt, at bryllupet skulde staa paa Borg ved Vintertid, dersom Gunnlaug ikke kom ut om sommeren; men kom

han og stod ved forlovelsen, skulde Torstein være løst fra avtalen med Ravn. Derefter red folk hjem fra tinget. Det drog ut med Gunnlaugs hjemkomst, og Helga var ilde tilfreds med sin skjæbne.

Nu er at fortælle om Gunnlaug, at han for fra Svitjod samme sommer som Ravn seilte til Island, og fik gode gaver av kong Olav da de skiltes.

Kong Adalraad tok vel imot Gunnlaug, og han blev hos kongen om vinteren, og var vel agtet der. Paa den tid raadde kong Knut den mægtige for Danmark. Han hadde da nys tat ved sin farsarv, og truet jevnlig med at herje paa England; ti hans far, kong Svein Tjugeskjeg, hadde vundet sig et stort rike i England, før han døde der vest. Paa den tid var en stor dansk hær der i landet; dens høvding var Heming, søn av jarlen Strut-Harald og bror av Sigvalde jarl; han holdt det rike som kong Svein hadde vundet der til lydighet under kong Knut.

Om vaaren bad Gunnlaug kongen om orlov til at fare bort. Kongen svarte: "Ei sømmer det sig for mine hirdmænd at fare fra mig nu, slik ufred som det ser ut til her i England."

"I skal raade, herre," sier Gunnlaug; "men gi mig orlov næste sommer, dersom danerne ikke kommer."

"Det kan vi tales ved om siden," svarte kongen. Nu led den sommer og vinter, men danerne kom ikke.

Næste aar efter midtsommer fik Gunnlaug lov at fare; han for østover til Norge, og traf Erik jarl inde i Trondhjem paa Lade. Jarlen tok venlig imot Gunnlaug og bød ham bli hos ham. Gunnlaug takket for tilbudet, men sa at han først maatte ut til Island for at se til sin fæstemø. Jarlen svarte at alle de skibe som skulde til Island nu var reist. Da sa en av hirdmændene: "Hallfred Vandrædeskald laa under Agdenes[73] igaar."

"Saa kan være," sa jarlen; "han seilte herfra for fem nætter siden."

Erik jarl lot da Gunnlaug skysse ut til Hallfred, og han tok imot ham med glæde. De fik straks bør, og var meget lystige ombord. Det var da langt ut paa sommeren.

Hallfred spurte Gunnlaug om han hadde hørt om Ravns frieri til Helga den fagre. Gunnlaug svarte at han hadde spurt det, men ikke hadde fuld greie paa[74] det. Hallfred fortalte ham da hvad han visste om den sak, og la til at mange sa at Ravn ikke var mindre rask kar end Gunnlaug.

"Det var vel, kamerat," sa Hallfred, "om du kom bedre fra det med Ravn end jeg gjorde. For nogen aar siden kom jeg med mit skib ut i Leiruvaag, og skyldte jeg da en av Ravns huskarer en halv mark sølv, som jeg forholdt ham. Da red Ravn ned til os med seksti mand og hug landtauget av, saa skibet drev paa grund, og vi var nær ved skibbrud. Saa maatte jeg gi Ravn selvdom[75] og betale en mark. Det har jeg at fortælle om mit møte med Ravn."

Siden kom de til at tale om Helga, og Hallfred priste meget hendes fagerhet. De tok land i Raunhavn nord paa Melrakkesletten[76] en halv maaned før vinternat, og drog der skibet op.

Tord hette en bondesøn der paa sletten. Han gav sig til at brytes med kjøbfarerne som var kommet, og de stod sig daarlig mot ham. Til sidst kom han og Gunnlaug i kast med[77] hinanden, men natten før hadde Tord paakaldt Tor,[78] at han skulde gi ham seier. Da de nu møttes dagen efter og tok paa at brytes, slog Gunnlaug begge føtterne unda Tord og kastet ham haardt til jorden; men i det samme blev Gunnlaugs fot, den han stod paa, vridd av led, saa Gunnlaug faldt

sammen med Tord. Da sa Tord: "Det tør hænde at du ikke har bedre lykke med dig i en anden sak."

"Hvilken?" spurte Gunnlaug.

"Din sak med Ravn, om han faar Helga den fagre til vinternat," svarte han; "jeg var tilstede paa altinget i sommer da fæstemaalet blev avgjort."

Gunnlaug svarte ikke. Foten blev trukket i led igjen og forbundet, men den hovnet sterkt op.

Siden red Hallfred og Gunnlaug selv tolvte sydover, og kom til Gilsbakke samme lørdagskveld som bryllupet blev drukket ute paa Borg. Illuge blev glad ved at se sin søn Gunnlaug og hans reisekamerater. Gunnlaug sa at han straks vilde ride ut til Borg; men Illuge sa at det ikke var raadelig, og saa syntes alle uten Gunnlaug selv. Men Gunnlaug var ufør for den syke fots skyld, endda han ikke vilde staa ved det, og det blev derfor intet av færden. Næste morgen red Hallfred hjem til Reduvatn i Norderaadalen; der styrte Galte, hans bror, deres eiendommer; han var en rask mand.

Nu er at fortælle om Ravn at han sat ved bryllupsbordet ute paa Borg. Men saa sier de fleste, at bruden saa meget uglad ut; det sandedes der som sagt er, at længe mindes det en ung nemmer. Om dette gilde er ellers at fortælle at Sverting Havr-Bjørnssøn der beilet til Hungerd, Jofrids datter med Torodd, og Torsteins stivdatter; bryllupet skulde staa samme vinter efter julen oppe paa Skaanø;[79] der bodde Torkell Torvesøn, Hungerds frænde. Efter bryllupet drog Ravn hjem til Mosfell med sin kone Helga.

Da de hadde været der en kort stund, hændte det en morgen før de stod op, at Helga var vaaken, men Ravn sov og bar sig ilde i søvne. Da han vaaknet, spurte Helga hvad han hadde drømt. Ravn kvad en vise og sa

at han drømte at han laa med banesaar i hendes arm, og at sengen var rød av hans blod.

"Det skulde jeg aldrig graate over," sa Helga; "ilde har I sveket mig, og visselig er Gunnlaug nu kommet hjem." Da graat Helga meget.

Litt efter spurtes Gunnlaugs hjemkomst. Da blev Helga saa strid mot Ravn at han ikke fik holdt hende der hjemme. De drog da tilbake til Borg, og Ravn fik liten glæde av sit samliv med hende.

Efter julen gjorde de indbudne sig rede til at fare til bryllupet til Skaanø. Torkell Torvesøn hadde ogsaa indbudt Illuge og hans sønner; men da Illuge laget sig til reisen, sat Gunnlaug rolig inde i stuen. Illuge gik bort til ham og sa: "Hvorfor gjør du dig ikke reisefærdig, frænde?"

"Jeg vil ikke fare," sa Gunnlaug.

"Vist skal du fare, frænde," sa Illuge. "La ikke den skam komme over dig at du blir længselssyk for en kvindes skyld. Lat som du ikke ænste det; aldrig vil det skorte dig paa kvinder at vælge imellem." Gunnlaug gjorde da efter sin fars raad.

Da de kom til gildet, fik Illuge og hans sønner sæte i det ene andvege, men Torstein Egilssøn og hans maag Ravn tillikemed brudgommen i det andet, like overfor Illuge. Kvinderne sat paa pallen.[80] Helga den fagre sat nærmest bruden og lot ofte øinene falde paa Gunnlaug; der sandedes det gamle ord at øinene forraader en kvinde om hun elsker en mand. Gunnlaug var prægtig klædd; han hadde den kostbare klædning paa som kong Sigtrygg i Dublin gav ham. Han tyktes at være langt foran andre mænd i mange dele, baade i styrke og venhet og i vekst. Det var liten glæde i gildet. Den dag da gjesterne tok paa at gjøre sig reisefærdige, gik kvinderne hver til sin kant. Gunnlaug gik da bort til

Helga, og de talte længe sammen. Da gav Gunnlaug Helga kappen, Adalraadsgave, og den var en kostelig skat. Hun takket ham meget for gaven.

Siden gik Gunnlaug ut; da var hestene kommet og stod salede og bundne ute paa tunet, og det var mange vakre dyr iblandt dem. Gunnlaug løp op paa en hest og red som for moros skyld et stykke bort over tunet til det sted der Ravn stod, og Ravn maatte hope unda.

"Ei trænger du at hope tilbake, Ravn," sa Gunnlaug; "du har intet at frygte av mig nu; men du vet hvad du har forskyldt."

Ravn svarte med en vise og bad Gunnlaug ikke at trættes med ham for en kvindes skyld, for der var mange gode kvinder at finde sønden for havet.

Gunnlaug svarte: "Kan være at der er mange; men ei tykkes det mig saa."

Da løp Illuge og Torstein imellem dem og forbød dem at egge hinanden. Efter dette red folk hjem fra bryllupet, og det var nu rolig og tidendeløst den vinter. Ravn hadde ingen glæde av samværet med Helga, efterat hun og Gunnlaug hadde møtt hinanden.

Om sommeren red mange høvdinger med stort følge til tings, blandt dem Illuge Svarte og hans sønner Gunnlaug og Hermund, Torstein Egilssøn og hans søn Kollsvein, Aanund fra Mosfell og hans sønner, og Sverting Havr-Bjørnssøn. Skafte var endnu lovsigemand. En dag under tinget, da folket talrik var tilstede paa Lovberget og alle retssaker var avgjort, krævde Gunnlaug lyd[81] og sa: "Er Ravn Aanundssøn her?"

Ravn svarte at han var der.

Gunnlaug Ormstunge sa da: "Du vet at du har tat fra mig min forlovede og dermed forskyldt mit fiendskap. Nu vil jeg derfor byde dig til holmgang med tre nætters frist paa Øksarholmen."[82]

Ravn sa: "Dette er et godt tilbud, som det kunde ventes av dig, og jeg er straks villig, naar du vil."

Begges frænder tyktes ilde om dette; men det var den tid lov at byde holmgang, naar en mente at ha lidt uret av en anden. Da tre nætter var ledne, gjorde de sig færdige til holmgangen. Illuge Svarte fulgte sin søn med mange mænd; men Ravn fulgtes av Skafte lovsigemand og av sin far Aanund og andre av sine frænder.

Hermund holdt skjoldet for sin bror Gunnlaug, og Sverting for Ravn. Det var avtalt at den som blev saaret skulde løse sig av holmen[83] med tre mærker sølv. Ravn skulde hugge først, fordi han var utæsket. Han traf Gunnlaugs skjold øverst oppe, og sverdet brast straks nedenfor hjaltet, ti hugget var ført med stor kraft. Odden for tilveirs fra skjoldet og traf Gunnlaug paa det ene kind, saa han fik en ørliten rift. Da løp deres fædre straks imellem dem med mange andre mænd.

Gunnlaug sa: "Nu mener jeg at Ravn har tapt, ti han er vaabenløs."

"Nei, du har tapt," sa Ravn, "ti du er saaret."

Gunnlaug var da meget het og harm, og sa at de ikke hadde faat prøve hinanden. Illuge svarte at det ikke blev mere prøve av denne gang.

Da sa Gunnlaug: "Jeg vilde ønske at Ravn og jeg engang møttes paa et sted der du, far, var for langt borte til at skille os."

Saa skiltes de denne gang, og alle gik hjem til sine boder. Dagen efter blev det vedtat som lov i lagretten[84] at det skulde være slut med al holmgang fra den dag av, og blev dette gjort efter de viseste mænds raad, som var tilstede paa altinget, og der var de viseste mænd i landet. Ravns og Gunnlaugs holmgang var den sidste som blev fremmet her paa Island.

En morgen, da Gunnlaug og Hermund gik ned til

Øksaraaen for at bade sig, saa de en flok kvinder gaa paa den anden side av aaen; i denne flok var Helga. Da sa Hermund: "Ser du Helga, din veninde, paa hin side av aaen?"

"Vist ser jeg hende," svarte Gunnlaug, og kvad en vise om hende.

Siden gik de over aaen, Gunnlaug og Helga talte længe sammen. Da de gik over aaen igjen, stod Helga længe og stirret efter Gunnlaug. Dernæst red folk hjem fra tinget, og Gunnlaug blev hjemme paa Gilsbakke.

En morgen da han vaaknet, var alle de andre oppe. Han laa i en lukket seng indenfor bænkene i skaalen.[85] Da kom tolv fuldt væbnede mænd ind; det var Ravn Aanundssøn. Gunnlaug sprang straks op og grep sine vaaben. Da sa Ravn: "Du har intet at ræddes for; mit erinde her er dette som du skal høre. Du bød mig holmgang i sommer paa altinget, og tyktes det dig da at den ikke blev fuldprøvd. Nu vil jeg byde dig at vi begge farer bort fra Island i sommer og gaar paa holm i Norge; der vil ikke vore frænder være i veien for os."

"Der talte du som en bra mand," sa Gunnlaug; "dette kaar vil jeg gjerne ta imot; men bli nu her og nyd al den gjestfrihet du vil ha."

Ravn takket for tilbudet, men sa at han nu maatte ride hjem igjen, og dermed skiltes de. Begges frænder tyktes ilde om dette; men de kunde ikke gjøre noget ved saken, saa opsat som begge var, og desuten maatte vel det frem fare som ske skulde.

Nu er at fortælle om Ravn at han gjorde sit skib seilfærdig i Leiruvaag. Blandt dem som for med Ravn, nævnes to mænd, Grim og Olav, søstersønner av hans far Aanund, begge gilde mænd. Alle hans frænder tyktes det stor skade at han for saaledes bort; men han

sa at han hadde budt Gunnlaug paa holm, fordi han ikke syntes sig at ha nogen glæde av at være gift med Helga; derfor maatte en av dem falde for den anden. Saasnart Ravn fik bør, gik han til sjøs, og kom til Trondhjem. Der var han den vinter, og spurte ikke noget til Gunnlaug; han bidde ogsaa næste sommer paa ham, og blev endnu en vinter i Trondhjem paa et sted som heter Levanger.

Gunnlaug Ormstunge tinget sig plads paa Hallfred Vandrædeskalds skib nord paa Sletten. De blev meget sent færdige, og gik saa til havs saasnart de fik bør; litt før vinternat kom de til Orknøerne. Der raadde endnu Sigurd jarl Lødvesøn. Gunnlaug for til jarlen og blev der om vinteren, og var vel agtet av ham. Om vaaren rustet jarlen sig til hærfærd; Gunnlaug slog sig i følge med ham, og de herjet om sommeren viden om paa Syderøerne[86] og i Skotlandsfjordene og holdt mange slag. Gunnlaug viste sig som den djerveste og raskeste helt og vældigste krigsmand, hvor de kom. Sigurd jarl seilte hjem tidlig paa sommeren; men Gunnlaug gik ombord paa et kjøbmandsskib som skulde til Norge, og skiltes fra Sigurd jarl med stort venskap. Gunnlaug for nord til Trondhjem til jarlen paa Lade, og kom dit tidlig om vinteren. Jarlen tok venlig imot Gunnlaug og bad ham bli hos ham, og Gunnlaug tok mot tilbudet. Jarlen hadde hørt om det som var gaat for sig mellem ham og Ravn, og han sa til Gunnlaug at han gav forbud mot at de gik paa holm i hans rike. Gunnlaug svarte at han fik raa; han blev der om vinteren, og var hele tiden faamælt.

En dag ut paa vaaren gik Gunnlaug og hans frænde Torkell ut. Et stykke fra gaarden saa de en slet vold foran sig. Paa den var det en mandring, og inde i ringen stod to væbnede mænd og fegtet med hinanden; mæn-

dene kaldte den ene Ravn og den anden Gunnlaug. De som stod der og saa paa, sa at det var litet mot i islændingene, og at de var sene til at hugse sine ord. Gunnlaug merket at dette var gjort paa spot, og gik taus bort. Litt efter sa Gunnlaug til jarlen at han ikke længer kunde taale hans hirdmænds spot og haansord om hans sak med Ravn, og bad jarlen gi ham følge ind til Levanger. Jarlen hadde allerede faat bud om at Ravn var faret bort fra Levanger østover til Svitjod, og gav derfor Gunnlaug lov at fare og to mænd med paa færden.

Gunnlaug for nu selv syvende fra Lade ind til Levanger. Men om morgenen samme dag som Gunnlaug kom der om kvelden, var Ravn faret derfra selv femte. Gunnlaug drog da derfra ind til Værdalen, og kom hver kveld til det sted hvor Ravn hadde været om natten. Gunnlaug for videre til han kom til den øverste gaard i dalen, som heter Sul; derfra var Ravn faret om morgenen. Gunnlaug stanset da ikke, men drog avsted straks om natten, og om morgenen i solrendingen fik de øie paa hinanden. Ravn var da kommet til et sted der det var to vand og slette volder mellem vandene; disse volder heter Gleipnesvoldene; i det ene vand gik et litet nes ut som heter Dingenes. Der stanset Ravn og hans mænd; hans frænder Grim og Olav var med ham. Da de møttes, sa Gunnlaug: "Vel er det at vi nu har fundet hinanden."

Ravn svarte at det heller ikke var ham imot. "Nu er to kaar at vælge," sier Ravn: "enten kjæmper vi alle, saaledes at der er like mange paa begge sider, eller vi to alene."

Gunnlaug svarte at det var det samme for ham Da sa Grim og Olav, Ravns frænder, at de ikke vilde staa

og se paa naar de kjæmpet; det samme sa Torkell Svarte, Gunnlaugs frænde.

Da sa Gunnlaug til de mænd jarlen hadde git ham med: "I skal sitte her og se til, og bære frasagn om vort møte." Saa gjorde de.

Derpaa gik de imot hinanden og slos alle mandig. Grim og Olav gik begge mot Gunnlaug alene, og enden paa deres kamp blev at han dræpte dem begge, men selv blev han ikke saaret. Ravn kjæmpet imidlertid med Torkell Svarte, og Torkell faldt for Ravn og lot sit liv der; til sidst faldt alle Gunnlaugs og Ravns mænd. Da tok de til at kjæmpe sammen; de slos djervt og meget haardt og sparte ikke paa store hugg; Gunnlaug hadde da sverdet Adalraadsgave, som var et ypperlig vaaben. Omsider gav Gunnlaug Ravn et svært hugg som tok foten av ham; dog faldt han ikke, men drog sig bort til en træstubbe og støttet fotstumpen paa den.

Da sa Gunnlaug: "Nu er du udygtig til kamp, og jeg vil ikke længer slaas med dig, lemlæstet som du er."

"Vist har jeg lidt stor skade," svarte Ravn; "men dog kunde jeg endnu holde ut en stund om jeg fik noget at drikke."

Gunnlaug sa: "Svik mig da ikke, saa skal jeg bringe dig vand i min hjelm."

"Ei skal jeg svike dig," sier Ravn.

Gunnlaug gik da til en bæk, øste vand i hjelmen og bragte Ravn det. Ravn tok imot hjelmen med den venstre haand, men med den høire hug han Gunnlaug i hodet, saa der blev et stort saar.

"Ilde svek du mig nu," sa Gunnlaug, "og uhæderlig for du mot mig som trodde dig."

"Sandt er det," svarte Ravn; "men jeg under dig ikke Helga den fagres favntak."

De kjæmpet igjen haardt, og enden blev at Gunnlaug

fik magten over Ravn, og Ravn lot der sit liv. Da gik jarlsmændene frem og bandt Gunnlaugs saar; imens sat han og kvad en vise. Siden gravla de dem som var faldne, satte Gunnlaug paa hesten og førte ham ned til Levanger. Der laa han i tre nætter, og fik fuld tjeneste av presten; siden døde han og blev jordet ved kirken der. Alle tyktes det stor skade for dem begge at de skulde late sit liv paa den vis.

Samme sommer, førend disse tidender spurtes her paa Island, drømte Illuge Svarte hjemme paa Gilsbakke at Gunnlaug kom til ham meget blodig og kvad en vise om sit møte med Ravn. Illuge kunde visen da han vaaknet, og kvad den siden for andre. Samme nat hændte det syd paa Mosfell at Aanund drømte at hans søn Ravn kom til ham helt blodig og kvad en vise om kampen. Paa altinget næste sommer sa Illuge Svarte til Aanund: "Hvad vil du gi mig i bot[87] for min søn, som Ravn, din søn, svek mot ord og avtale?"

"Liten aarsak tykkes jeg mig at ha til at gi bot," sa Aanund, "saa saart som jeg har sørget over deres møte; jeg vil heller ikke kræve bøter av dig for min søn."

"Det skal snart en av dine frænder eller dine ætmænd faa undgjælde," sier Illuge. Om sommeren efter altinget var Illuge hele tiden meget uglad.

Da en stund var leden, giftet Torstein Egilssøn sin datter Helga bort til en mand som hette Torkell Halkellssøn; han bode i Raundalen. Helga for hjem med ham til hans gaard; men hun hadde liten kjærlighet til ham; hun kunde aldrig glemme Gunnlaug, endda han var død. Og dog var Torkell en rask mand, rik paa gods og en god skald. Helgas største glæde var at brede ut kappen Gunnlaugsgave og stirre lange stunder paa den. En gang kom der stor sott paa Torkells og Helgas gaard, og mange der laa længe og plagedes av sygdom-

men. Helga blev ogsaa syk, men var dog oppe. En lørdagskveld sat Helga i ildskaalen[88] og hadde lagt hodet i sin husbonds fang; da lot hun hente kappen Gunnlaugsgave. Da kappen kom, satte hun sig op, bredde den ut og stirret en stund paa den. Saa faldt hun tilbake i sin husbonds fang og var død. Helga blev ført til kirke og jordet; men Torkell bodde der længe efter. Helgas død tyktes alle harmelig, som rimelig var. Her ender sagaen.

---

10. Norge samlet.

Kom en yngling frem og sagde:
"Ham jeg tror paa, ham som skapte
jord og himmel og os alle!" —
Og Gud valgte ham og sagde:
"Han kan sine frænder samle!"
Harald,[1] Halvdans søn, han var det.

Kom en yngling frem. — De sagde:
"Samlerætten! Haralds aasyn!"
bød ham riket, blōtet med ham.
Men han reiste sig og sagde:
"Kun i Kristus kan I samles!"
Haakon,[2] Haralds søn, han var det.

Kom en yngling frem og sagde:
"Vise vil jeg hvem er sterkest,
eders guder eller Kristus!"
Og han stod der, seiersikker,
styrke, skjønhet lyste av ham.
Olav,[3] Tryggves søn, han var det.

Kom en yngling frem og sagde:
"Kristmænd, korsmænd, kongsmænd! følger
mig i kamp for Kristi lære,
stort det er for ham at leve,
større dog for ham at falde!"
Olav,[4] Haralds søn, han var det.

Da, først da blev folket kristnet,
da, først da blev folket samlet.
Undret over Olavs kirke,
arven av hans love gav dem
fælles fædreland og ære,
kristnet, kristnet, samlet, samlet.

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

---

11. Faderen.[1]

Den mand som det her skal fortælles om, var den mægtigste i sit prestegjeld; han hette Tord Øveraas. Han stod en dag i prestens kontor, høi og alvorlig. "Jeg har faat en søn," sa han, "og vil ha ham over daaben."

"Hvad skal han hete?"

"Finn efter far min."

"Og fadderne?"

De blev nævnt, og var da bygdens bedste mænd og kvinder av mandens slegt.

"Er det ellers noget?"[2] spurte presten; han saa op.

Bonden stod litt. "Jeg vilde gjerne ha ham døpt for sig selv," sa han.

"Det vil si paa en hverdag?"

"Paa lørdag førstkommende, 12 middag."

"Er det ellers noget?" spurte presten.

"Ellers er det ingenting."

Bonden dreide luen, som vilde han gaa. Da reiste presten sig. "Endnu dog dette," sa han, og gik like bort til Tord, tok hans haand og saa ham ind i øinene: "Gud gi at barnet maa bli dig til velsignelse!"

Seksten aar efter den dag stod Tord i prestens stue.

"Du holder dig godt, du Tord," sa presten; han saa ingen forandring paa ham.

"Jeg har heller ingen sorger," svarte Tord. Hertil taug presten. Men en stund efter spurte han: "Hvad er dit erende i kveld?"

"Ikveld kommer jeg om sønnen min, som skal konfirmeres imorgen."

"Han er en flink gut."

"Jeg vilde ikke betale presten før jeg hørte hvad nummer han fik paa kirkegulvet."

"Han skal staa nummer 1."[3]

"Jeg hører dette, — og her er 10 daler til presten."

"Er det ellers noget?" spurte presten; han saa paa Tord.

"Ellers er det ikke noget." Tord gik.

Atter løp otte aar, og saa hørtes der støi en dag foran prestens kontor; ti mange mand kom, og Tord først. Presten saa op og kjendte ham: "Du kommer mandsterk ikveld."

"Jeg vilde begjære lysning[4] for sønnen min; han skal giftes med Karen Storlien, datter av Gudmund som her staar."

"Dette er jo bygdens rikeste jente."

"De sier saa," svarte bonden; han strøk haaret op med den ene haand.

Presten sat en stund og som i tanker. Han sa intet, men førte navnene op i sine bøker, og mændene skrev under. Tord la tre daler paa bordet.

"Jeg skal ha bare en," sa presten.

"Vet det nok; men han er mit eneste barn; vilde gjerne gjøre det vel."

Presten tok mot pengene.

"Det er tredje gang du paa sønnens vegne staar her nu, Tord."

"Men nu er jeg ogsaa færdig med ham," sa Tord, la sin tegnebok sammen, sa farvel og gik — mændene langsomt efter.

Fjorten dage efter den dag rodde far og søn i stille veir over vandet til Storlien for at samtale om bryllupet.

"Den toften ligger ikke sikkert under mig," sa sønnen og reiste sig for at lægge den tilrette. I det samme glider den tilje han staar paa; han slaar ut med armene, gir et skrik og falder i vandet.

"Ta i aaren!" ropte faren; han reiste sig op og stak den ut. Men da sønnen har gjort et par tak, stivner han.

"Vent litt!" ropte faren; han rodde til. Da velter sønnen bakover, ser langt paa faren og synker.

Tord vilde ikke ret tro det. Han holdt baaten stille og stirret paa den pletten hvor sønnen var sunket ned, som skulde han komme op igjen. Der steg nogen bobler op, endnu nogen, saa bare en stor som brast — og speilblank laa atter sjøen.

I tre dage og tre nætter saa folk faren ro rundt om denne pletten uten at ta mat eller søvn til sig; han soknet efter sin søn. Og paa den tredje dag om morgenen fandt han ham, og kom bærende opover bakkerne med ham til sin gaard.

Der kunde vel være gaat et aar siden hin dag. Da hører presten sent en høstkveld nogen rusle ved døren ute i forstuen og famle varsomt efter laasen. Presten aapnet døren, og ind traadte en høi, foroverbøid mand,

mager og hvit av haar. Presten saa længe paa ham før han kjendte ham. Det var Tord.

"Kommer du saa sent?" sa presten og stod stille foran ham.

"Aa ja, jeg kommer sent," sa Tord; han satte sig ned. Presten satte sig ogsaa, som om han ventet. Det var længe stilt.

Da sa Tord: "Jeg har noget med som jeg gjerne vilde gi til de fattige; det skulde gjøres til et legat og bære min søns navn." Han reiste sig, la penger paa bordet og satte sig atter.

Presten tællet dem op. "Det var mange penger," sa han.

"Det er halvten[5] av min gaard; jeg solgte den idag."

Presten blev sittende i lang stilhet. Han spurte endelig, men mildt: "Hvad vil du nu ta dig for, Tord?"

"Noget bedre."

De sat der en stund, Tord med øinene mot gulvet, presten med øinene paa ham. Da sa presten sagte og langt: "Nu tænker jeg at sønnen din endelig er blit dig til velsignelse."

"Ja, nu tænker jeg det ogsaa selv," sa Tord; han saa op, og to taarer randt tunge nedover hans ansigt.

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

12. Olav Tryggvessøn.[1]

Brede seil over Nordsjø gaar;
høit paa skansen i morgnen staar
Erling Skjalgssøn fra Sole, —
speider over hav mot Danmark:
"Kommer ikke Olav Tryggvessøn?"

Seks og femti de drager[2] laa,
seilene faldt, mot Danmark saa
solbrændte mænd; — da steg det:
"Hvor bliver Ormen Lange?
Kommer ikke Olav Tryggvessøn?"

Men da sol i det andet gry
gik av hav uten mast mot sky,
blev det som storm at høre:
"Hvor bliver Ormen Lange?
Kommer ikke Olav Tryggvessøn?"

Stille, stille i samme stund
alle stod; ti fra havets bund
skvulpet som suk om flaaten:
"Tagen er Ormen Lange,
falden er Olav Tryggvessøn."

Sidenefter i hundred aar
norske skibe til følge faar,
helst dog i maane-nætter:
"Tagen er Ormen Lange,
falden er Olav Tryggvessøn."

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

13. Den norske gudelære.

Verdens ophav.

"I tidens ophav" — saaledes staar det i *Voluspaa,*[1] det første og merkeligste kvad i den ældre Edda[2] — "var ei sand eller sjø eller svale bølger; ingensteds fandtes jord eller høien[3] himmel, men kun et svelgende dyp foruten græs." Dette svelgende dyp kaldes *Ginnungagap.* Syd i Ginnungagap var ildens og hetens hjem eller verden, og nordenfor var isens, frostens og taakens hjem. Den første verden var lys og luende; den kaldes *Muspelheim,* og for den raader *Surt,* som med sit flammesverd vogter dens grænse. Den anden verden var kold og mørk; den kaldes *Nivlheim,* og i dens midte er brønden *Hvergelme,* hvor ormen *Nidhøgg* bor. Fra Hvergelme randt de iskolde strømmer, Elevaagene, ut i Ginnungagap; rimet fra strømmene møtte her sprakende ildgnister fra Muspelheim, og ved hetens kraft fik rimdraaperne liv. Derved blev jotunen[4] *Yme* og koen *Audhumbla* til; Yme levde av koens melk, og fra ham stammer alle jotnerne, *trollenes* og *bergrisernes* onde æt. Men koen slikket de salte rimklumper, og da fremkom *Bure,* som var stor og mægtig og fager at se til. Hans søn var Bur; Burs sønner var *Oden* og hans brødre, og Oden blev igjen far til de milde og mægtige guder, *æserne.*

Burs sønner dræpte Yme, og i hans blod druknet hele trollenes æt paa en av dem nær,[5] som med sin kone reddet sig paa en baat, og fra dem stammet nye troll-ætter. Burs sønner tok derpaa Ymes krop, kastet den midt i Ginnungagap, og av kroppen skapte de den hele verden. De dannet jorden av hans kjøt, havet av hans blod, bergene av hans ben, trærne av hans haar, og av hodeskallen dannet de himmelen. Den hvælvet de høit over

jorden, og prydet den med sol, maane og st
de skapte av gnister fra Muspelheim; men hje
de i luften, og av den blev skyerne til. R
dens skive lot Burssønnerne det dype hav str
ved dets ytterste strander tok jotnerne bolig, i *Jotunheim* og i *Utgard.* Men til vern imot dem dannet de blide guder av Ymes øienbryn borgen *Midgard* som et gjærde om den indre jord. Fra himmelen til jorden la guderne den bævende bro *Bivrost*[6] eller regnbuen.

Jotunkvinden *Nat* var mørk og svart efter sin æt; hun blev gift med aasesønnen *Delling;* deres søn var *Dag,* og han var lys og fager som sine fædre. Oden satte baade mor og søn paa himmelen, gav dem hver sin hest og vogn og bød dem at kjøre hvert døgn over jorden. Nat kjører foran med hesten *Rimfakse,* som hver morgen dugger jorden med skummet av sit bissel. Dag følger efter med hesten *Skinfakse,* og dens manke spreder lys over luft og jord.

En mand het *Mundelfare;* han hadde to barn som var saa fagre og lyse at han kaldte sønnen *Maane,* og datteren *Sol;* men guderne blev vrede over dette overmod, og satte datteren til at kjøre solens vogn og sønnen til at kjøre maanens vogn. De skynder sig alt det de kan, for to troll i ulveham[7] forfølger sol og maane for at sluke dem. Solens hester heter *Aarvake og Alsvinn.*[8]

Dvergene kom til som maddiker i Ymes kjøt; guderne gav dem mandevet og menneskelig utseende. De var dygtige smeder og fik boliger i jorden og i stenene, men taalte ikke dagens lys. Fire dverger (Austre, Vestre, Nordre og Sydre) blev av guderne sat til at bære himmelhvælvingen. — Fremdeles skapte guderne *alverne,* som bodde i luften; de var venlige, blide og klarere end solens skin.

Endnu var jorden uten mennesker; da gik engang de

tre æser *Oden, Høne* og *Lodur* ved sjøens bredd; her fandt de to trær og skapte av dem de første mennesker, manden *Ask* og kvinden *Embla*. Oden gav dem liv, Høne forstand, og Lodur blod og fager lēt. Guderne gav dem Midgard til bolig, og fra Ask og Embla stammer den hele menneskeslegt.

Omtrent saadanne var de forestillinger som vore forfædre hadde om verdens ophav. Nu skal vi høre om den vakre lignelse de hadde om

Verdens opholdelse.

Asketræet *Ygg-drasel* er det største og herligste av alle trær; dets eviggrønne grener breder sig over hele verden og naar like op til himmelen. Det spirer fra tre røtter. Den ene kommer fra brønden Hvergelme i Nivlheim, og dernede ligger ormen Nidhøgg og gnager paa roten. Den anden rot er i Jotunheimen; under denne rot er den vise jotun *Mime*'s brønd, og i den er al kløkt og mandevet gjemt. Hver morgen drikker Mime av brønden, og dit kom ogsaa engang Oden og krævde at faa drikke; men først maatte han sætte sit ene øie i pant. Ygg-drasels tredje rot er hos æserne i himmelen, og under denne rot er den hellige brønd, som kaldes *Urdebrønden*. Der har guderne sit domsted, og hver dag rider de dit over broen Bivrost. Ved denne brønd er en fager sal, og der bor de *tre store norner, Urd, Verdande* og *Skuld*;[9] disse hellige møer utdeler livet og raader for skjæbnen, og intet kan rokke nornernes dom. I træets top sitter en *ørn* som vet meget; et *ekorn* render bestandig op og ned ad stammen og bringer avindsord mellem ørnen og Nidhøgg. Fire hjorter løper om i træets grener og biter løv, og i Hvergelme ligger en utallig mængde ormer. Saaledes lider træet mere ondt end folk vet:

hjortene biter oventil, paa siden vil det til[10] at raatne, og Nidhøgg gnager paa roten. Og dog blir træet altid like grønt; ti nornerne passer det, og hver dag øser de fra sin hellige brønd vand over asken, saa den ikke kan raatne; da drypper det dug i dale, og den tjener bierne til føde. To fugler svømmer om i Urdebrønden; de kaldes svaner, og fra dem stammer det slags fugler som kaldes saa.

Guder og gudeboliger.

Oppe i himmelen var æsernes bolig *Aasgard;* midt i Aasgard var *Ide-vollen,* og denne eng var gudernes samlingssted med Odens høisæte *Lidskjalv,* hvorfra han skuer ut over hele verden. I Aasgard bygde guderne to fagre saler, *Gladsheim* eller det straalende hjem for æserne, og *Vingolv* eller vennesalen for gudinderne eller *aasynjerne.* Men den herligste sal i Aasgard var Odens hal, *Valhall,* æsernes gjestebudssal. Den er let at kjende; loftet dannes av spyd, med skjold er taket tækket, og brynjer hænger over bænkene i hallen.

Av æserne er *Oden* eller *Alfader* den høieste og ældste; han raader for alle ting, og ham hædrer alle de andre guder, som barn hædrer sin far. Han kaldes ogsaa *Valfader* eller de faldnes far. Alle de faldne helter eller *einherjerne* samler Oden i Valhall. Einherjernes tal økes bestandig; deres moro er det hver dag at stride og fælde hverandre; men naar det lakker til natverdstid, livner de op igjen, og da rider de forlikte til Valhall. Her mættes de med flesk av galten *Særimne;* den kokes hver dag, og hver kveld er den like hel. En gjet staar oppe paa Valhalls tak og biter av et træ, og av dens jur rinder den klare mjød i et kär som er saa stort at alle einherjer har fuldt op av drikke. I Valhall varter *valkyrjerne* op; de bærer mjøden frem og passer paa

bordtøiet. De kaldes ogsaa for "Odens møer", og sendes av ham til hvert slag, hvor de vælger ut de mænd som skal falde i slaget, og raader for kampens gang og seier. Blandt valkyrjerne er de fornemste *Skuld, Gondul, Skogul* og *Hild,* og efter hende kaldtes krigen for *Hilds lek.* Oden har endnu mange andre navn, saasom *Ygg* (den forfærdelige), *Haar* (den graahaarte), og *Sigfader* (seierfader). Han drikker kun vin; ved hans føtter ligger ulvene *Gere* og *Freke;* til dem gir han sin mat. Paa hans aksler sitter hans to ravner, *Hugen* og *Munen;*[11] naar det dages, sender han dem ut over verden, og ved dagverdstid[12] kommer de flyvende tilbake med tidender fra den vide jord. Hans hest er den graa, ottefotete *Sleipne,* den raskeste av alle hester. Til kamp rider han med guldhjelm, fager brynje og spydet *Gungne,* som træffer alt det han sigter efter; paa fingeren har han den kostelige guldring *Draupne,* og av den drypper det hver niende nat 8 likesaa herlige ringer. Hans raske erendsvend var *Hermod.* Efter Oden har *onsdagen* endnu sit navn. Oden er ogsaa visdommens og skaldskapens gud; han satte i tidens morgen sit ene øie i pant for at lære kundskap av Mime, og hentet Suttungs mjød[13] for at bli skald. Han har ogsaa lært menneskene runer og alle de hemmelige kunster. Oden var den ypperste av alle guderne.

Næst Oden er hans søn *Tor* eller *Aasator* den fornemste gud. Han er den sterkeste av guderne; hans hjem heter *Trudvang,* og i hans hal, *Bilskirne,* den største i verden, er der 540 saler. Han kaldes ogsaa *Aketor,* fordi han som oftest aker i en kjærre som drages over himmelen av to bukker, og *Lorride,* det vil si ildkjøreren. Naar han kjører, bæver og revner fjeldene, og jorden brænder under hans vogn; da høres det ogsaa stor døn, som folk kalder *Tor-døn* eller torden. Stedse strider

han mot trollene, og naar han blir vred, luer det som ild ut av hans øine. Han eier tre kostelige ting: først hammeren *Mjølne* (lynet), som trollene kjender, — og ikke er det underlig; for den har knust mangen hodeskalle paa deres fædre og frænder —; dernæst et styrkebelte, som fordobler hans kraft, og endelig et par jernhandsker, som han har paa naar han skal bruke hammeren. Ingen er saa kyndig at han kan nævne alle Tors storverker og idrætter. Hans hustru er *Siv,* som har guldhaar; gutten *Tjalve* og piken *Roskva* følger ham ofte paa hans reiser. Efter Tor har tors-dagen faat navn.

Odens anden søn het *Balder*; om ham er det bare godt at fortælle; han er den bedste, og alle roser ham. Han er saa fager av utseende og saa lys at det skinner av ham. Den hviteste av alle blomster kaldes Balders braa, fordi den er sammenlignet med hans øienhaar. Vis og mild er han ogsaa; han bor i *Breidablik* i himmelen, hvor intet urent kan findes. Hans hustru er den trofaste *Nanna.*

Njord bor i *Noatun;*[14] han raader for vindens gang og stiller hav og ild; ham skal man paakalde for at faa held ved sjøfart og fiske. Han er saa rik at han kan gi alle dem som beder om det, rigdom, og det baade jordegods og løsøre.

For det oprørte og stormende hav raadet jotunen *Ægе* eller *Le;* han bor i Læsø (Les-ø). Han er dog æsernes ven, og holdt hvert aar et gjestebud for dem i sin hal, som da oplyses med skinnende guld. Hans kone heter *Raan;* hun har et garn hvormed hun trækker sjøfolkene ned til sig. Æges og Raans døtre er *bølgerne.*

Frøi er Njords søn og raader for regn og solskin, for jordens grøde og for velstand blandt menneskene. Ham skal man paakalde for at faa godt aar og fred. Han er blid og god; ikke volder han nogen sorg, men lø-

ser de bundne av deres lænker. Hans bolig er *Alvheim.* Han kjører med galten *Gullenburste* som kan fare i luft og hav og skinner med sine gyldne børster likesom solen og maanen. Hans skib er det herlige *Ski-bladne,* som var bygget av dvergene; det hadde altid medbør, seilte like godt paa land og vand, var stort nok til at rumme alle æserne, men kunde ogsaa som en duk tulles sammen og puttes i lommen naar det trængtes. Hans hustru var den fagre jotunkvinde *Gerd;* for at faa hende, som han elsket, gav han bort sit gode *sverd,* som han siden kom til at savne.

Odens søn *Ty* er den djerveste og modigste av æserne; i kampen raader han for seier, og ham skal tapre mænd paakalde. Han er kampens gud, og derfor har man aldrig hørt at han forliker folk. Han er enhaandet, da ulven *Fenre* har bitt hans ene haand av. Efter Ty har tirsdagen faat navn.

Brage er ogsaa en av Odens sønner; han er navnkundig for sin visdom og veltalenhet, og er saa dygtig skald at skaldekunsten og digtekunsten i oldtiden efter ham kaldes *bragr.* Han hadde langt, sidt skjeg. Hans hustru *Idun* gjemmer i sin æske de merkelige *epler* som guderne biter av naar de ældes, og da blir de alle unge igjen.

Heimdall kaldes den hvite aas; han er stor og hellig og paa en underfuld maate i tidens ophav født av ni jotunmøer, som alle er søstre. Hans tænder er av guld; hans hest heter *Guldtop,* og hans bolig, *Himinbjorg* (Himmelbergene), ligger ved broen Bivrost. Han er gudernes vogter og sitter ved himmelens ende for at vogte broen mot bergriserne. Han trænger mindre søvn end en fugl, kan baade dag og nat se 100 mil vidt, og kan høre græsset gro paa marken og ulden vokse paa sauerne.

Hans lur heter *Gjallarhorn,* og naar han blaaser i den, høres det i alle verdener.

Retfærdighetens gud, *Forsete,*[15] er Balders og Nannas søn; hans sal heter *Glitne;* dens tak er av sølv og hviler paa støtter av guld. Han jevner alle trætter mellem guder og mennesker, og alle som kommer til ham med vanskelige saker, gaar forlikte bort.

Odens søn *Hod*[16] var blind og meget sterk. Han blev mot sin vilje Balders banemand.

Vidar eller den tause *aas* var ogsaa Odens søn. Næst Tor er han den sterkeste av æserne, og guderne stoler meget paa ham naar de er i trængsler. Med sin jernsko seirer han over ulven Fenre i gudernes store kamp. Hans bolig er det tause og øde land *Vide.*

Odens søn *Vaale* er født i de vestlige saler; det er en djerv mand og en sikker skytte. Han hevner Balders drap paa Hod, og skulde sammen med Vidar overleve verdens undergang.

Av *aasynjerne* eller gudinderne er *Frigg* den ypperste; hun er Odens hustru og Balders mor; hendes bolig er *Fensale.* Hun kjender menneskenes skjæbne, men selv sier hun intet derom. Hun har to store sorger, den første da hun mister sin søn Balder, den anden da ulven sluker hendes husbond Oden. Tre av aasynjerne var igjen hendes terner, nemlig *Fulla, Lin* og *Gnaa.* Fulla er mø og har guldbaand om sit lange utslaatte haar; hun bærer Friggs æske, passer hendes skotøi og utretter alle hendes hemmelige erender. Gnaa utfører ogsaa Friggs erender, især naar det har hast, og hendes hest farer baade gjennem luft og hav. Lin passer og verner om de mennesker som Frigg vil frelse fra fare. Efter Frigg har fredagen sit navn.

Næst Frigg er *Frøia* eller *Vanadis* den fornemste aasynje; hun var Njords datter og Frøis søster. Hun

bor i *Folkvang,* og i hendes sal er mange sæter. Hun aker i en kjærre med to *katter* og eier det kostelige *Brisinge-smykke.* Naar hun rider til strid, faar hun halvdelen av de faldne helter sammen med Oden, og hun har selv ret til at vælge ut dem som hun tykkes bedst om. Hun var gift med *Od,* og deres datter var den fagre *Noss;* men Od forlot hende og drog langt bort; Frøia graater ofte av længsel efter ham, og hendes taarer er det røde guld; derfor kaldes hun ogsaa den graatfagre gudinde. Frøia er fornemmelig mægtig i elskovssaker; hun liker godt elskovssange, og det er godt at paakalde hende naar man vil vinde ens kjærlighet. Efter Frøia kaldes mægtige mænds hustruer for *fruer og husfruer.* Frøia er dog ikke den eneste kjærlighetsgudinde; ti *Sjovn* kaldes den aasynje som opvækker elskov hos mand og kvinde; *Lovn* hjælper naar de elskende har hindringer at kjæmpe med førend de kan faa hinanden; *Vaar* hører de eder og løfter som mænd og kvinder gir hinanden, og *Syn* passer døren til Frøias hal og lukker den i for dem som er uværdige til at komme ind.

Blandt aasynjerne nævnes fremdeles *Saaga;* hendes bolig er i det store *Søkkvabæk,* hvor de svale bølger bruser, og der drikker hun og Oden hver dag av gyldne kar. *Eir* var lægekunstens gudinde; *Gevjon* var selv en mø, og til hende kom alle de som døde som møer, og *Snotra* endelig var gudinde for alskens tækkelighet og nethet.

Loke og hans æt.

Endnu er det en som tælles med blandt æserne, men somme kalder ham æsernes bakvasker, ophavsmand til al svik og en skjændsel blandt guder og mennesker. Hans navn er *Loke,*[17] og hans forældre var jotner. Av utseende er han fager, men i tænkemaade ond og meget

ustadig. Ingen kan maale sig med ham i sluhet, og han er fuld av allehaande listige paafund. Ofte har han bragt æserne i stor forlegenhet, men ogsaa ofte maattet hjælpe dem ut derfra med sin list. Hans kone heter *Sigyn,* og deres sønner er *Nare* og *Vale.* Men med jotunkvinden *Angerboda* i Jotunheimen har han ogsaa tre barn: *ulven Fenre, Midgards-ormen* og *Hel.* Da guderne fik vite at disse tre søskende blev opfødd i Jotunheim, og spaadommene forkyndte at de skulde volde æserne stor men og ulykke, bød Alfader guderne at bringe dem til ham. Og da de kom til ham, kastet han ormen ut i det dype hav som strømmer om alle land, og den vokste da saaledes, at den ligger midt i havet om alle land og biter sig i halen. Hel kastet han ned i Nivlheim, hvor hun skulde raade og i sit hjem motta alle dem som blev sendt til hende, og det er alle de som dør av sott og ælde. I Nivlheim har hun sit bosted; rundt om gaarden er der en forfærdelig høi skigard og en stor grind, som kaldes *Hel-grinden.* Veien til hendes rike kaldes *Hel-veien;* den gik gjennem dype, mørke daler og over *Gjallarbroen,* som var belagt med guld. I Hels sal er det fælt og fuldt av sorg; hendes fat heter *hunger,* hendes kniv *sult,* hendes træl og trælkvinde er træge og sene i vendingen;[18] terskelen er *ulykkesfald,*[19] og sengen er *sykeleie,* og væggenes pryd er *truende sorg.* Selv er hun halv blaasort og halv med almindelig hudfarve, saa hun er let at kjende, hendes aasyn er barskt og grumt. Hendes hund heter *Garm;* den er blodig paa brystet og tuter fælt; hendes sotbrune *hane* skal gale naar det stunder til verdens undergang, og hendes hest, *Hel-hesten,* har bare tre føtter.

Ulven opfødde æserne hjemme hos sig, og det var ingen anden end Ty som hadde mod til at bringe den mat. Men da guderne saa hvor forfærdelig den vokste for

hver dag, og da alt varslet om at den skulde volde dem skade, tok de det raad at binde den; men ulven slet de sterkeste lænker isund. Da sendte Alfader Frøis erendsvend *Skirne* ned til nogen dverger og lot dem gjøre lænken *Gleipne;* det var en underlig lænke, og den var gjort av underlige ting; av kattetrins lyd, av kvindens skjæg, av bergets røtter, av bjørnens sener, av fiskenes aande og fuglenes spyt. Lænken var ellers fin og bløt at ta paa som silke; men den var fast og sterk. Æserne reiste saa ut paa en holme og hadde ulven med; de viste den silkebaandet; men ulven var ræd for svik og vilde ikke la sig binde, medmindre en av æserne la sin haand i dens mund til pant. Den ene aas saa paa den anden, og ingen vilde gi sin haand til, førend Ty rakte sin høire haand frem og la den i munden paa ulven. Saa blev den bundet og tok til at sparke; men jo mere den sparket, desto haardere blev baandet. Da lo alle æserne undtagen Ty; han mistet sin haand. Enden av baandet blev fæstet dypt nede i jorden; ulven gapte forskrækkelig, dreiet sig frem og tilbake og vilde bite rundt om sig. Da stak æserne et sverd i munden paa den, hjaltet i underkjæven og odden i overkjæven; den tuter og brøler av alle kræfter, og fraaden staar ut av munden paa den. Saaledes ligger ulven Fenre bundet til verdens undergang.[20]

Balders død.

I verdens første dage, guldalderen, var der fred og samdrægtighet iblandt guder og mennesker, i himmelen og paa jorden; men i himmelen forsvandt freden da jotunkvinder, som Skade og Gerd, kom til Aasgard som æsernes hustruer, — og paa jorden gik ogsaa den glade fredens tid til grunde da menneskene lærte guldets kraft at kjende og lot sig lokke av gjerrighet og vindesyke. Lyksaligheten forspildtes, luften forgiftedes av ondskap;

baade i himmelen og paa jorden begyndte strid, som vedvarer til verdens undergang, og da endelig ogsaa Balder var dræpt, fik ondskapen fuldstændig overhaand.

Balder den gode drømte tunge og sterke drømme, som varslet ilde for hans liv; paa tinge var alle æser og aasynjer samlet, og de mægtige guder raadslog om, hvad Balders drømme skulde betyde. En urolig slummer plaget guden, og i søvne tykte han at alt held var veket bort, og at han var feig.[21] Frigg og Oden og alle guder blev grepet av sorg, og tok det raad at man skulde sende bud og bede alle væsener om grid for Balder mot alt det som ondt var. Frigg tok imot ederne og løfterne, og alting avla da ed paa at skaane ham; ild og vand, jern og alskens malm, stener, jorden, trærne, sygdomme, dyr, fugler og edderormer. Da dette var gjort, stilte æserne for moro skyld Balder frem paa tinge, og nogen skjøt paa ham, andre hug til ham, og andre igjen kastet sten paa ham. Men hvad de saa gjorde, led han likevel intet men av det, og det var nu æserne meget glade over. Men Loke, som ogsaa var tilstede, kunde ikke like dette. Han skapte sig om til en kvinde og gik til Frigg i Fensale. Frigg spurte om denne kvinde visste hvad æserne hadde for sig paa tinge. Loke svarte at de alle skjøt efter Balder, men at han dog ikke hadde det mindste men derav.

Da sa Frigg:

"Nei, hverken vaaben eller træ vil gjøre Balder noget ondt; for jeg har tat ed av dem alle."

Loke spurte: "Har da alle ting svoret at skaane Balder?"

Frigg svarte: "Der vokser vel en ørliten kvist østenfor Valhall; den heter *misteltein;* men den tyktes mig at være for ung til at kræve nogen ed av."

Loke gik bort, slet mistelteinen op og gik til tings

med den. Hod stod ytterst i mand-ringen; for han var blind.

Da sa Loke: "Hvorfor skyter du ikke efter Balder?"

Han svarte: "Ikke kan jeg se hvor han staar, og desuten er jeg vaabenløs."

Loke sa: "Du maa da gjøre som de andre, og vise Balder den samme hæder som de; jeg skal vise dig hvor han staar. Skyt efter ham med denne kvist."

Han tok mistelteinen og skjøt efter Balder, saa som Loke viste ham. Skuddet gik gjennem Balder, saa guden faldt død til jorden. Større ulykke er ikke nogensinde hændt blandt guder og mennesker. Da æserne saa Balder falde, tapte de rent mælet og tænkte ikke paa at løfte ham op; den ene saa paa den anden, og alle var de like vrede paa den som hadde øvd daaden; men ingen kunde hevne drapet, da det hellige sted de stod paa, var fredlyst. Da de saa prøvde paa at tale, kom graaten frem, og ingen kunde med ord utsi den anden sin sorg. Oden tok sig mest nær av[22] denne ulykke, da han klarest skjønte hvor meget æserne tapte ved Balders fald. Da guderne kom til sans og samling, spurte Frigg hvem av æserne vilde vinde hendes yndest og huldskap og ride Hel-veien, og friste om han kunde faa tale med Balder og byde Hel løsepenger, forat hun skulde la Balder fare hjem igjen til Aasgard. *Hermod den raske* tok paa sig denne færd, og saa blev Odens hest Sleipne ledet frem; Hermod steg op paa den og satte avsted i al hast.

Men æserne tok Balders lik og flyttet det til sjøen. Der stod hans store skib, *Ringhorne,* paa stranden; guderne vilde skyte det i sjøen og bygge Balders baal[23] paa skibet; men de kunde paa ingen maate faa det frem. Man sendte da bud til Jotunheim efter trollkvinden *Hyrokken,* og hun kom straks ridende paa en ulv med huggormer til tømmer. Hun sprang av, og Oden satte

fire berserker til at passe paa ulven, men de kunde ikke holde den, førend de fik kastet den paa jorden. Da gik Hyrokken til skibets fremstavn og skjøt det ut med første tak, og med saadan fart at det stod ild av lunnene,[24] og hele jorden skalv. Tor blev vred, grep sin hammer og vilde ha knust hendes hode, hvis ikke alle guderne hadde bedt om fred for hende. Balders lik blev nu baaret ombord, og da hans hustru Nanna, Neps datter, saa dette, brast hendes hjerte av sorg, og hun blev ogsaa lagt paa baalet. Det blev tændt, og Tor viet baalet med sin hammer; foran hans føtter sprang en dverg ved navn *Lit;* ham sparket Tor op i ilden, saa han brandt med. Mange slags væsener møtte frem ved Balders likfærd. Først Oden; med ham kom Frigg og valkyrierne og hans ravne. Frøi akte i sin kjærre med galten Gullenburste, Heimdall red paa sin hest Guldtop, og Frøia akte med sine katter. Mange av bergriserne var ogsaa tilstede. Oden la ringen Draupne paa baalet, og fra den stund var det at den fik den egenskap at det hver niende nat dryppet otte likesaa herlige ringer av den. Balders hest med fuldt saltøi blev ogsaa ført ut paa baalet.

Om Hermod er at fortælle at han red ni nætter gjennem dype og mørke daler, saa han intet saa førend han kom til aaen Gjall og red over Gjallarbroen, som er tækket med skinnende guld. *Modgunn* heter den mø som vogter broen; hun spurte ham efter navn og æt og sa: "Forleden dag red det fem fylker døde mænd over broen; men min bro dundrer likesaa sterkt under dig alene; ikke har du farve som en død mand, og underlig er det derfor at du rider Hel-veien."

"Jeg skal til Hel," svarer Hermod, "for at lete op Balder; har du ikke set noget til ham paa Hel-veien?"

"Jo," svarte hun, "Balder er faret over Gjallarbroen, og der nedentil og nordefter gaar Hel-veien."

Hermod red videre indtil han kom til Hel-grinden; da steg han av hesten, spændte salgjorden fastere, steg saa op igjen og satte sporerne i Sleipne. Da sprang hesten saa høit over grinden at den ikke engang rørte ved den. Hermod red frem til Hels hal, steg av hesten og gik ind. Der saa han Balder sitte i høisætet, og Hermod blev der om natten. Om morgenen bad Hermod Hel om at Balder maatte faa ride hjem med ham til Aasgard, og talte om hvor stor graat det var blandt æserne. Hel sa at hun nu vilde prøve om Balder var saa vennesæl som man sa, og hvis alle verdens ting, baade levende og døde, graat over ham, skulde han faa fare tilbake til æserne; men var det noget som ikke vilde graate, skulde han bli hos Hel. Da stod Hermod op; Balder fulgte ham ut av hallen, tok ringen Draupne og sendte Oden den til minde. Nanna sendte Frigg et linklæde og andre gaver, og til Fulla sendte hun en fingerring. Da red Hermod tilbake til Aasgard og talte om alle de tidender han hadde set og hørt.

Æserne sendte nu sendebud over al verden, som skulde bede alle ting om at graate Balder ut fra Hel. Alle gjorde det, mennesker og dyr, jord, stener, trær og malm, saa som man ser dem graate naar de kommer fra frost ind i hete. Men da sendemændene drog hjem og hadde vel røgtet sit erende, traf de i en hule paa en trollkvinde som kaldte sig *Tokk*. De bad ogsaa hende at graate Balder fra Hel; men hun svarte:

"Tokk mon graate[25]
tørre taarer
over Balders baalfærd.
I liv og død
like fremmed han er mig:
holde Hel det hun har!"

Saa er sagt, at denne trollkvinde ikke var nogen anden end Loke, som nu voldte æserne den største hjertesorg.

Lokes straf.

Som ventelig var, blev guderne meget vrede paa Loke, som hadde voldt Balders død; derfor løp han bort og skjulte sig paa et fjeld; der bygde han sig et hus med fire dører, forat han inde fra huset kunde se ut til alle kanter. Om dagen forvandlet han sig ofte til en laks og gjemte sig i Fraanangers fos. Han tænkte nu paa hvilken list æserne vilde finde paa for at gripe ham i fossen, og satte sig op i huset, tok lin og garn og bandt det i masker, saaledes som man siden bandt fiskegarn. Mens han sat saaledes ved ilden, fik han med ett se at æserne ikke var langt borte; for Oden hadde fra Lidskjalv set hvor han var. Han løp straks op og ut i elven, og fiskegarnet kastet han paa ilden. Da nu æserne kom til huset, gik først den vise *Kvaase* ind, og da han saa asken efter det brændte fiskegarn, skjønte han at det maatte være en kunstig indretning til at fange fisk med, og sa det til æserne. Straks satte de sig til at binde en not, og da den var færdig, gik de til elven og kastet noten i fossen. Tor holdt i den ene ende, og alle æserne drog i den anden. Loke svømte foran og la sig imellem to stener, saa at noten gik over ham; men de merket dog at noget levende hadde rørt ved den, og anden gang de kastet noten ut, hadde de bundet saa tunge søkkestener paa den at intet kunde gaa under den. Loke svømte atter foran noten; men da han saa at det bare var et kort stykke til havet, sprang han over og op i fossen igjen. Nu hadde æserne faat se ham; de gik atter op til fossen, delte sig nu i to hoper, som hver holdt i sin ende, mens Tor vadde

midt i elven, og gav sig til paany at trække noten ned mot havet. Nu maatte Loke enten med livsfare løpe ut i havet eller anden gang springe over noten; det sidste vilde han prøve paa, og sprang saa det snareste han kunde, over noten; i det samme grep Tor efter ham og fik fat i ham; dog gled han et stykke i haanden paa ham, saa Tor først fik rigtig tak ved sporen; "derfor har laksen smal spord." Loke var nu tat utenfor alle fredlyste steder, og derfor var det ingen naade at vente for ham. Æserne bragte ham hen til en hule, tok tre stenheller, satte dem paa kant og boret hul igjennem dem. Saa tok de Lokes sønner Vale og Nare; Vale skapte de om til en ulv, og straks rev han sin bror Nare sønder; nu tok æserne hans tarmer og bandt dermed Loke over de tre stener, saa at den ene stod under hans aksler, den anden under hans lænder og den tredje under hans knær. Baandene blev til jern. Da tok Skade en edderorm og fæstet den op over ham, saa edderen av ormen kunde dryppe i ansigtet paa ham. Men hans kone Sigyn staar hos ham og holder et fat under edderdryppet; hvergang fatet er fuldt, gaar hun hen og slaar edderen ut, men imens drypper det i hans ansigt, og det gjør saa ondt at han vrider og snor sig saa det er en gru, og han rykker da saa haardt til at hele jorden skjælver. "Det kaldes jordskjælv." Saaledes skulde han ligge bundet til verdens ende.

Livet efter døden.

Vore forfædre trodde at efter døden kom de tapre som faldt i kamp, til Oden i Valhall eller til Frøia; men de som døde av sygdom, kom til Hel. Men mange trodde ogsaa at det var et straffested efter døden som het Naastrand eller likstranden. Der var en stor fæl sal fjernt fra solen; dens dører vendte mot nord; den

er bygget av ormerygger, og alle ormehoder vender ind i huset, og de blaaser gift, saa edderstrømmer flyter gjennem salen.

Ragnarok.

Guderne og verden skal forgaa i *Ragnarok* eller gudernes ende. Mange tegn og varsler forkynder naar denne store begivenhet nærmer sig. Først kommer en vinter som heter *Fimbulvinteren;* da fyker sneen fra alle kanter, det er sterk frost og hvasse vinde, og intet har godt av solens skin; tre slike vintrer følger efter hverandre, og ingen sommer er imellem dem. Men forut for Fimbulvinteren gaar tre andre vintrer, og i disse er det stor ufred over den hele verden; da fælder brødre hinanden av gjerrighet, og ingen skaaner sin far eller søn eller nærmeste frænde. "Det er øksetid og sverdtid med kløvde skjold, vindtid og vargtid,[26] førend verden styrter." Da hænder den store ulykke at ulven sluker solen, og det tykkes menneskene at være et stort tap; den anden ulv sluker maanen og volder ogsaa stor skade; over himmelen breder sig blodet, og stjernerne forsvinder fra himmelen. Da skjælver al jorden og bergene saaledes at trærne løsner fra jorden, men bergene styrter sammen, og alle baand og lænker brytes og slites itú. Da blir ulven Fenre løs; det oprørte hav farer over sine bredder; for Midgardsormen velter sig rasende og søker op paa land. I denne sjøgang blir ogsaa skibet *Naglfar* flot,[27] det skib som er bygget av døde menneskers negler; det kommer østenfra med trollenes hær, og Rym styrer det. Men Fenre farer frem med gapende mund, saa at overkjæven naar himmelen, og underkjæven er nede ved jorden, og vilde gape endnu høiere hvis det var rum til det; ild spruter av dens øine og næsebor. Midgardsormen blaaser edder ud

over luft og hav; den er saare forfærdelig og holder sig ved ulvens side. I dette gny revner himmelen, og derfra kommer Muspels sønner ridende; Surt rider først, og baade foran og efter dem er det brændende ild; hans sverd er særdeles godt og skinner klarere end solen; men idet de rider over broen Bivrost, brister den under dem. Muspels sønner søker hen til volden Vigrid; det er en eng som er hundrede mil vid til alle kanter; derhen kommer ogsaa ulven Fenre og Midgardsormen, og dit er ogsaa Loke kommet med dødningene fra Hel, og Rym med trollene. Muspels sønner har en egen fylking for sig selv, og den er saare skinnende.

Men naar dette sker, da staar Heimdall op og blaaser av alle kræfter i Gjallarhornet og vækker alle guderne. De samler sig til tinge, og Oden rider til Mimes brønd for at søke raad hos Mime for sig og sine. Da skjælver asken Yggdrasel, og da er alt fyldt av rædsel baade i himmelen og paa jorden. Æserne og alle einherjerne væbner sig og søker frem til volden Vigrid. Først rider Oden med guldhjelm og fager brynje og spydet Gungne; han stevner mot ulven Fenre; og ved siden av ham gaar Tor, men han kan ikke hjælpe ham, da han har nok at gjøre med Midgardsormen. Frøi strider med Surt, og det blir en haard kamp førend Frøi falder; det blir hans bane at han ikke har sit gode sverd, som han gav for Gerd. Da er ogsaa Hels hund Garm sluppet løs; den kjæmper med Ty, og de blir hinandens bane. Tor fælder Midgardsormen, men gaar bare ni skridt efter kampen; da falder han død til jorden av alt det edder ormen har blaast paa ham. Ulven Fenre sluker og dræper Oden; men straks efter træder Vidar frem, splitter ulvens gap med sin tykke sko, og det blir Fenres bane. Loke kjæmper mot Heimdall, og de fælder hinanden. Dernæst slynger Surt ild over jorden og brænder hele verden.

Verdens gjenfødelse.

Men ikke alt forgaar i Ragnarok. Surts lue slukner til slut, og en ny *jord* skyter op av havet; den er evig grøn og fager, og kornet vokser av sig selv paa akrene uten at være saadd. Vidar og Vaale lever; dem har hverken sjøen eller Surts lue skadet, og de bor paa Idavollen, hvor Aasgard før var. Dit kommer ogsaa Tors sønner, *Mode* og *Magne,* som har hammeren Mjølne med sig, og Balder og Hod kommer tilbake fra Hel. Paa Idavollen møtes æserne; der sitter de ved siden av hverandre og taler sig imellem om hine store hændelser som før har fundet sted, om Midgardsormen og om ulven Fenre, og da finder de i græsset de underfulde guldbrikker tilbake som de i tidens ophav hadde eid. "I Gimle[28] staar en sal, fagrere end solen og tækket med guld; der skal de gode guder bo og i evighet glæde nyde."

Sol føder en datter likesaa fager som hun selv, førend ulven ødelægger hende; og efter Ragnarok skal hun fare sin mors veier.

I Yggdrasel har to mennesker skjult sig under verdensbranden; de heter *Liv* og *Leivtrase* og har hat morgenduggen til føde; fra dem skal en ny menneskeslegt stamme. Alt ondt skal ophøre, og ingen sorg eller møie mere herske paa den gjenfødte jord.

"Saa kommer *den mægtige* fra oven til herredømmet, den sterke, han som raader for alt."

14. Mindets bæger.

I rosenlund, under Sagas hal,[1]
som gjemmer hellige minder,
med sagte rislende bølgefald
den klare Søkkvabæk[2] rinder.
Der er en kalk saa søt og sval
av dette væld at tømme,
og Nordens mænd, fra fjeld og dal,
gaar dit i vaakne drømme.

Ti elven nynner et gammelt kvad,
som bæres vidt over strande,
om Æsers drot,[3] som ved bredden sad[4]
og drak av rislende vande.
Mens Sagas aand i denne drik
det svundne aabenbaret,
stod fremtids syn for Odens blik,
av mindets glans forklaret.

Vi vandrer da til den klare strøm
i Sagas fredede rige;
vort Nordens lyseste fremtidsdrøm
vil der av bølgerne stige.
Ti Odens æt[5] har intet væld
som mere liflig kvæger,
end dette haab for Nordens held,
som bor i mindets bæger.

J. S. Welhaven.

15. Sjøfuglen.

En vildand svømmer stille
ved øens høie kyst,
de klare bølger spille[1]
omkring dens rene bryst.

En jæger gaar og bøier
sig i den steile ur,[2]
og skyter saa for løier
det vakre kreatur.

Og fuglen kan ei drage
til redets lune skjød,
og fuglen vil ei klage
sin smerte og sin nød.

Og derfor taus den dukker
dypt i den mørke fjord,
og bølgen koldt sig lukker
og sletter ut dens spor.

I sjøens dype grunde
gror tangen bred og frisk;
derunder vil den blunde —
der bor den stumme fisk.

J. S. Welhaven.

16. Sne.

Naar sneen falder efter storm — tæt, tung og nøiagtig — utfylder fordypninger, jevner spidser og skarpe kanter, da er det underlig at tænke sig at dette er det samme vand som kan risle og hoppe, skumme som røk i fossen, og finde vei med modige strømbølger ut i det frie, blaa hav.

Og derute — naar sommersolen langsomt og sent skjules bak de sidste skinnende striper ytterst i vest hvor havets sporfrie vei krummer sig jorden rundt, der sanser du ikke let at de friske guldkantete bølger, hvor fisken leker og livet gror, at dette er det samme vand der kan ligge og trykke hustakene som tung, død sne, bøie trær og grener, og stænge veiene fra mand til mand.

Da blir der ganske stille i de store skoger. Al lyd knappes av og indsvøpes i den snefyldte luft, som ikke kan svinge, — en tung, bløt stilhet som i tykke dyner; og bækkens klunk under isen kommer i dunkle slag som de dype toner fra en spilledaase under hodeputen.

Men lette og lydløse som forsigtige spøkelser, daler de hvite filler — store naar de kommer nær, og mindre og mindre opover indtil øiet stanser under en lav graaprikket himmel som ligger like nedpaa trærne.

Oppe i fjeldene, hvor stormen hadde blæst flekker bare og rystet den høie lyng, la sneen nye, hvite tepper, hvis folder hang utfor de bratte skrenter og bølget henover fjeldmarken.

Men længer nede mot dalen brøt skogen igjennem og reiste sig med sne i haaret — stille og mørk rundt omkring markerne i dalbunden, hvor alt var hvitt undtagen de lumske sorte steder i elven, som aldrig frøs.

Alt flatt og skraat fik kaape og blev borte uten

form. Hele prestegaarden blev nøiagtig oversnedd indtil[1] den mindste list langs vinduskarmen; — selv oppe paa knappen av flagstangen stablet snefillerne sig forsigtig sammen til en høi top.

Det gamle uthus foran dagligstuens vinduer indhyltes fra øverst til nederst, saa ingen kunde se hvor radbrækket og elendig det var. Kirkeveien henover markerne blev ganske borte; og jasminerne om prestegaardens lysthus bøide sig helt til jorden.

Alle veier stængtes; og hver husstand[2] møttes i ovnskroken for at se paa de samme ansigter og følges sammen i den lille optraadte ring av deres egne verdensfjerne tanker. Og fra den koselige, lune varme og det røde lys fra ilden, som gjorde alt derinde sundt og muntert, hentet de alle en velbehagelig fornemmelse av motsætningen mellem inde og ute, mellem deres egen lille krok og de kolde vidder, mellem det hjemlige og det fremmede — en stille, tæt selvtilfredshet — beskeden og graa, men ganske ugjennemtrængelig.

Imidlertid faldt sneen tæt i mørket utover den lange vinternat, og lys efter lys sluktes i den søvnige, døde kulde. De sidste vinduer i dalen, som blinket til hinanden tversover elven, var prestens og fogdens; — der sat de endnu oppe — læste, tænkte og vaaket over de andre.

Men om morgenen var bønderne ute med sneplogen og brøitet vei for posten; den maatte jo frem ialfald, — skjønt den, desværre, førte baade ondt og godt med sig omkring i bygderne.

Halvkvalte under sneen laa bøndernes huser — tunge og lave, motløse og like hinanden, med smaa forsigtige vinduer der vogtet paa sit, og lot som om de ingenting saa. Mellem gaardene førte krokveier og trange jeiler brat op og ned, med store stener og dype

huller om sommeren og tilføkne om vinteren, saa at de kjørte bent over marken.

Lys og frimodig laa prestegaarden aapen til postveien, med lysthus og flagstang. Midt paa tunet var den høie galge, hvor ungdommen gynget om sommeren. De to rækker store vinduer i det vidløftige hus smilte med blomster og gardiner. I indkjørselen fra veien var sneen skuffet til side og laa høit op paa stammerne av de unge grantræer, der var plantet som hæk.

Der er en lyd i sneen, som øret drar til sig i aandeløs lytten, — en munter liten klingende lyd av ringlende bjelder langt borte i skogen.

Naar de melder fra kjøkkenet at der høres bjelder, løper alle ut av stuen — de unge først og de gamle bakefter. I tæt klynge i den aapne dør, uten at ænse sneen og elleve alvorlige frostgrader,[3] staar de med bankende hjerter og smilet færdig — lyttende — lyttende — hyss! — hørte du noget?

Imidlertid traver trætte hester, som damper av den faldende sne, henimot de lune ovnskroker rundt om i dalene, og ut av pelskraverne speider længselsfulde øine efter en lysning i skogen, efter nogen kjendte vinduer med røde gardiner. Og det fine klokkespil, den store dombjelde, de mange smaa messingbjelder helt ned til den tarvelige klokke under halsen paa skysshesten — de ringer og klinger saa langt de kan, frister, skuffer, hvisker og kriller i de smaa rosenrøde øren som lytter i dørene.

Og de lyse ovnskroker aapner sig saa at lyset skinner gult ut i sneen, og lukker sig varmt og trygt om de nys ankomne. Utenfor falder sneen som før, og skysshesten lunter hjemigjen[4] i mørket, gutten sover i slæden, og bjelden har ingen klang mer — fordi ingen lytter efter den.

Men langsmed det undersnedde land væltet havet sine iskolde vinterbølger mens det ventet paa vaaren som skulde sende al den døde sne tilsjøs i modige, blaa strømbølger, og fylde dalene med løvlugt og fuglelyd.

Og mens de ventet, reiste de utaalmodige brændinger et bulder som rullet og rullet indover de første fjeld, og dulmet og døde i sneviddernes uendelige stilhet.

ALEXANDER KIELLAND.

---

17. Vaarhilsen.

Nu stiger i solen fra fuglenes sang,
fra blomster og grønnende lunde,
fra vaaknende liv over lysende vang
et rop som fra tusinde munde,
at glæden er kommet tilbage[1]
med foraarets sollyse dage.

Og bækken den risler saa muntert sin vei
igjennem de vaaknende enge,
og hele naturen paa mark og i hei
har stemt sine bløteste strenge
og hilser de sollyse dage
med jubel: velkommen tilbage!

Og himlen den løfter sit solblanke tag,[2]
hvor svanhvite skyerne glider,
litt høiere op med hver eneste dag,
og smiler til grønklædte lier.
Og op fra de løvtætte lunde
gaar jublen fra tusinde munde.

Saa bliver vor deilige, drømmende jord
et tempel til Skaperens ære,
hvor tonerne samles til brusende kor
av lovsang fra fjeld og fra fjære.
Og sjælen paa lovsangens vinger
lik fuglen mot himlen sig svinger.

Velkommen, du vingede skare, igjen
fra syd med de jublende sange!
Lad tonerne glide saa vaarlette hen
i nætterne lyse og lange!
Hør susen av utspændte vinger!
Hør blot hvor i luften det klinger!

Det kvidrer fra gren, og det synger fra kvist,
mens løvet i vaarsolen sprætter.
D'er[3] ekko av sange, om minder fra sidst,
fra deilige maanelysnætter,
om blomster og løvrike strande,
om stilhet og speilblanke vande.

Og sangeren lytter, mens tonerne slaar
omkring ham lik sitrende bølge.
Se, seilende ut i den vaaknende vaar
gaar længslen og haabet i følge.
Saa fødes i vaaren den unge,
den sang som faar liv paa hans tunge.

W. M. Pettersen.

18. Prestgards-Rosa.

Hun kom til dalen som et eventyr.

Ung, betagende vakker, med en gyldenhvit straahat over det brunbuklete haar, og de varme blaa øine i et eneste smil, svingte hun ind gjennem prestegaardsgrinden, med Ola Stygpaajord dryg og bred bak paa karjolen, og Storblakken[1] foranspændt.[2]

Det var høisommer da hun kom; solskin over dalen, duft av ung eng langs alle veier, nylig regn falden, og blomstermyldret utover alle jorder rentvættet og tindrende mellem regntunge straa. Elven gik blank og sval med graahvit frivil[3] seilende; fisk vaket sulten efter regnskuren; rogn og heg med drivhvite og grønhvite blomsterklaser tørket duftende op i sommervarmen. Og luften glad og blaa med hvite skyer paa færd ind over fjeldene mot øst.

Hun kom like ut av giggen og ind i fanget paa mor, som overvældet tok hende ind til sig.

"Velkommen," blev der hvisket.

"Hvad heter De nu da?" Mor stod og holdt hendes hænder.

"Rosa!" Hun lo og kastet sig paany indtil hende.

Saa fridde hun sig og stelte paa sit haar, med de unge, myke albuer løftet saa en fornam hele den faste, smidige skikkelse. Ola Stygpaajord, som stod ved siden og holdt tømmerne, skottet og kremtet betagen.

Hun var færdig og rakte ham sin haand, en liten hansket, duftende haand.

Ola Stygpaajord med den krøkte næse og de graagrønne øine under rødgule, buskete bryn, kremtet igjen, forlegen.

"Aa, itte mei at takke,"[4] svarte han, rykket i tømmerne og kjørte svært langsomt nedover mot stalden for at spænde Storblakken fra.

Saa kom hun med hatæske i haanden og kaape over armen ind i den sommersvale stue, hvor der duftet av geranium og ung, blomstrende myrte, mens stueurets dype, ensomme knepp fyldte stilheten med tryghet og forventning.

Far sat i gyngestolen fremved bordet og læste aviser. Han reiste sig, la avisen fra sig og saa spørgende paa hende som kom.

Hun satte hatæsken fra sig paa stolen ved pipebordet, la sin lette kaape over og kom frem og like hen.

Far skjøt kalotten op paa panden. "Er det —?" Han saa bort paa mor og rakte halvt haanden frem.

"Ja, det er hende —," svarte mor; hun stod med hænderne korslagt over fang og nøt den unge skikkelse.

Far satte hurtig sit aller venligste ansigt op.

"Aa, velkommen!" sa han, holdt den unge haand fast, og saa forskende paa hende.

Hun svarte ikke; men der fulgte smil med aandedrættet, og den lille haand laa tryg i hans.

Hun saa litt paa ham. Saa vendte hun sig mot mor.

"Saa deilig herinde," brøt hun ut.

"Aa ja!" Mor tok varmt imot haanden som smøg ind i hendes, og smilte.

Far stod fremdeles og forsket.

"De kommer med et deilig veir," sa han.

"Det gjør jeg bestandig!" — Hun lo, en skjelmsk latter, og stod nu borte hos mor.

"Ja, det later næsten til,[5] det," sa far — han søkte mors blik, hurtig.

"Nei, kjære — denne skal nok ikke staa her!" bryter Rosa ut, og er henne ved stolen efter hatæsken.

Mor ler varmt. "Kanske vi skal gaa op paa værelset?" sier hun.

"Ja tak!" Den unge pike har atter kaapen over armen og hatæsken i haanden.

"Farvel da saalænge!" Hun nikker til far. Mor har haanden paa hendes skulder og skyver hende lempelig foran sig, men snur sig i døren og veksler blik med far — de synes begge at stuen med ett er blit fyldt med lykke, ungdom og blomsterdrømmer.

Men da Rosa sprang trappen op foran mor, strøk hun mig, som stod i gangen himmelfalden, i forbifarten over kindet; jeg kjendte det som solskin, og blev saa forunderlig glad; jeg hørte den fine sus av hendes skjørter, der hun sprang; jeg hørte mors tunge, moderstolte trin, der hun fulgte for at ta sig av den unge pike.

Da tok far i døren, og jeg hørte ham si dæmpet for sig selv, idet han lukket:

"Ja, kan dette vare, saa —." Han gik ut gjennem svalen.

Slik kom Rosa til prestegaarden.

* * *

Det var blit søndag, og Rosa skulde i kirke. Storblakken med giggen stod forspændt; mor vilde, til en forandring, kjøre. Hun hadde ogsaa slaat paa for far at ta Borka;[6] men han, som var en hater av alt der saa ut som prunk, hadde avslaat det, og var gaat sin vante, ensomme gang nu som altid, foran de andre.

Da prestegaardsfolket med Rosa og mor i giggen, og Ola Stygpaajord, renvasket og i fine sorte vadmelsklær[7] ved siden, holdt foran kirkeporten, blev det stillere end vanlig blandt kirkefolket. Alles øine forsket; alle stemmer sank til en lav hvisken, og Gælen-Simen,[8] kirke-

tjeneren, som ellers hadde et muntert ord til alle, og et frit smil selv til mor, blev med ett saa forunderlig alvorlig, og stirret efter den unge pike der hun gik op til prestegaardstolen[9] ved mors side, som ved en aabenbaring.

Saa begyndte salmen. Og da jeg, som sat paa kjelden, fornam en ung, betagende stemme synge med i det kjendte kor, høit og skjært over dem alle, blev jeg tagen av en usigelig stolthet og glæde over at hun hørte os til, og jeg syntes solstreifene ind gjennem de brede vinduer blev saa festlig varme og den svale luft under de buede bjelkehvælv saa lykkelig ren og høi.

Salmen taug; far begyndte at messe, og kirkefolket lyttet nu som alle tider til hans skjønne, navngjetne røst. Men idag var den likesom blit yngre, den hadde faat sommerdagens bæven; den bar som paa unge vinger tekstens enkle ord ut over dem alle, høit under hvælvene, og da jeg stirret efter Rosa, saa jeg at hun sat der betagen og uvilkaarlig hadde lagt haanden paa mors arm. Og jeg syntes at idag var der gudstjeneste i kirken, og jeg tænkte: nu lever hans aand der oppe mellem hvælvene. Og jeg saa uvilkaarlig dit op mot den store messinglysekrone, ind i hvælvets dunkelhet.

Da saa far gik paa prækestolen og begyndte at præke over dagens tekst, efterat kirkefolket hadde kremtet fra sig, var der vistnok faa som hørte efter; ti overalt hvor jeg saa, stirret de efter Rosa hver gang hun vendte sit hode, hver gang hun saa op, hver gang hun førte sit drivhvite lommetørklæ op til mund eller næse; ja selv Kirsti paa Topp, som ellers til stadighet brukte at sove i kirken, holdt sig vaaken idag, og naar hun allikevel nu som bestandig mistet salmeboken saa det hørtes over hele kirken, da var det fordi hun stirret

sig rent fortapt paa hende som sat i prestegaardstolen ved siden av "frua."[10]

Da far sluttet sin præken, var der vers, vers som han selv brukte at skrive hver gang teksten eller andet tok ham sterkt. Men jeg hørte ikke paa dem; jeg kunde knapt vente til de tre gange tre slag fra kirkeklokkerne hadde klemtet rungende ut over stilheten; nu stod jeg ved giggen hos Ola Stygpaajord og ventet paa at hun og mor skulde komme.

Endelig kom de mellem de sidste. Alle skulde hilse, tale dæmpet med fruen, og se forskende paa hende som fulgte; en og anden av de selvsikreste skulde ogsaa spørre hende ut.[11]

Haarsetkonen kom frem og tok i haand. Først mor, og siden hende.

"Det er byfolk da væ'?"[12] kommer det lavt og trygt.

Ja, det var da det.

"Slegt da væ'?"

Nei, det var ikke det heller. Saa forklarte da mor at Rosa var kommet herop for at være med at hjælpe til og lære husholdning.

Haarsetkonen saa prøvende paa den fremmede.

"Det blir vel for haardt det væ'? — aat[13] dig!" sier hun.

Rosa smiler. "En faar lære," sa hun med sin glade stemme.

Haarsetkonen smilte. "Ja, en faar lære," svarte hun.

Mor saa mot giggen.

"Aa det gaar nok," mente hun.

Haarsetkonen svarte ikke. Hun saa forskende op og ned over den fremmede.

"Hvad heter du da?" spurte hun.

"Rosa," kom det muntert i solskinnet.

"Hm!" Navnet blev notert.

Saa tok Haarsetkonen i haand til farvel. Først mor, saa Rosa.

"Du faar være velkommen op — du au,"[14] sa hun.

Der blev takket.

Da sier mor idet hun gaar:

"Vi fik et deilig veir!"

"Ja det er svære[15] ting au det," blev der svaret.

Saa kom mor og Rosa op i giggen, under alles blik, og Ola Stygpaajord lot Storblakken gaa. Jeg haket mig paa ved siden, og saa mig triumferende omkring. Her kjørte vi, prestefolket! Og mor sat i giggen med en fornemmelse av at hun hadde en voksen, vakker datter at værne om.

* * *

Snart var Rosa og fortællingen om Rosa drevet ut over bygden som blomsterduft paa en sommerdag, og inden aaret var omme het hun ikke andet i folkemunde end Prestegards-Rosa, og hørte likesom hele bygden til. Men derhjemme hos os i prestegaarden la hun lys over alt hun kom nær.

Der kom blomster ind fra skog og eng, der spirte rikt og eventyrlig i have og i vinduer; det sang om morgenerne, og det sang om kveldene, maaneskinnet blev til fortryllelse over et eventyrland, og solskinnet til al livets vidunderlige deilighet. Taarer over det som var vakkert, ømhet over det som var saart, og en forunderlig varm, lind haand over sorgen. Slik gik hun imellem os med alles øine vendt mot sig, og sit hjerte aapent for al verden.

Var det noget som fint skulde tænkes og fint sies, saa blev Rosa sendt; var der noget vanskelig som skulde lempes saa kom hun, og under hendes varme, lykkelige

smil og unge betagende aandedræt, blev alt jevnet. Ja selv det umuligste av alt umulig: at faa far til at ta medicin, det lyktes Rosa.

"Aa gjør det nu!" bad hun og saa ham ind i de strenge øine.

Han lukket sine og saa barsk ut med sine hvitnende, sammendragne øienbryn.

"Ja, ja — ja, ja da!" sa han og lot det ske.

"Ser De?" sa hun. Saa lo hun saa hjertelig at det gjorde godt like ind i de morkne kroker paa den gamle prestegaardsstue.

Tusenmikkel og hun var perlevenner; Ola Stygpaajord skrævet gjerne ivei en hel mil for at gjøre hende tillags;[16] ja selv Ajaks, min hund, blev som vild av glæde naar hun ropte paa den, — og det merkværdigste av alt: jeg taalte at den sprang fra mig for at følge hende.

Alt godt som skulde gjøres i prestegaarden, faldt likesom av sig selv paa hendes lod. Skulde folkene trakteres ved helg eller doning, da blev det hende som kom med brettet; skulde fattigfolk faa en pølse eller et stykke kjøt fra stabburet, blev det hende som syngende fik dra paa stabburet og finde det frem; og var nogen syk, eller trængte pleie, da kunde en være sikker paa at hendes velsignede ansigt dukket op og hendes bløte, friske stemme hørtes.

En gang, — jeg mindes det saa godt — laa der en liten jente syk i en plads[17] paa den anden side av elven. Det var sommerdag; Rosa drog dit over med et spand fuldt av god mat, og jeg fulgte med. Da hun naadde frem og kom ind, stirret det syke barn som paa et vidunder, og da hun sat fremved sengen og hadde faat alle de gode saker frem, var der ingen ende paa taksigelser og velsignelser fra moren, eller paa undren av den lille pike i sengen.

"Nu skal vi ha det godt," sa Rosa — hun slog sig ned fremme ved hodegjærdet og bredte det hele ut over.

"Spis nu!"

Og den lille spiste med store øine.

Men da Rosa vel var færdig og hadde stelt med sengen og strøket den lille pike over kinden, og skulde til at gaa, hørte vi paa trappen en syk liten stemme derindefra:

"Mor, — ho ska' itte gaa att denna!"[18] sa det.

Jeg stirret op i Rosas ansigt. Hendes øine var blanke, og det var noget saa forunderlig vekt om hendes mund.

"Nei, se blomsterne!" sa hun og pekte ut over trøen hvor de stod gule, røde og blaa i et vildt tindrende mylder, og før vi visste ordet av var vi midt oppe i at plukke buketter, en til mor, og en uhyre stor med alskens græs og vilde urter iblandt til far.

Slik kom vi da hjem, med fanget fuldt og spandet tomt.

Saadan var det alle tider med Rosa. Livet likesom blev rikt av ingen verdens ting, og det dagligdagse graa fik tusen farver.

* * *

Rosa blev av far og mor vogtet som en sjelden blomst. Da prinsen for igjennem dalen og laa natten over i prestegaarden, blev baade han og alt hans følge slagne av hendes sjeldne charme og betagende skjønhet. De fine kavalerer la ikke synderlig skjul paa dette, og en enkelt gjorde sin kur saavidt tydelig at det blev merkbart for far, som ellers var utenfor alt slikt. Men da fik den unge flotte herre sig et par hvasse øine, og far, som naar han først hadde tat tak ikke slap, tok nærmeste anledning til at gi vedkommende sin tilrettevisning.

Han vendte sig likesom tilfældigvis om til synderen.

"Er ikke De søn til amtmand[19] X?" spurte han.

"Jo, hr. pastor!" Kavaleren bukket skjødesløst.

"Da kjender jeg meget godt Deres far," kom svaret. "Det var en fin og hensynsfuld mand — en gjennemdannet mand."

Kavaleren bukket igjen.

"Og Deres mor! En renere kvinde har jeg sjelden truffet eller set — og jeg ser godt, skal jeg si Dem" — der kom et par hvasse øine under øienbrynene, og et merkbart blik fra siden.

Kavaleren bukket tredje gang.

"Det glæder mig meget, hr. pastor, at —"

"Og nu har De en ansvarsfuld stilling — i prinsens følge — jeg ser det!" Far nikket hen for sig, og forlot den forbausede kavaler.

Men om kvelden da prinsen og hans ledsagere søkte ut i det fri for at nyte aftenen, var Rosa ikke at finde. Det var mor som hadde sendt hende med Vesleblakken[20] og Ola Stygpaajord som skyssgut, til Undsetgrænden[21] for at kjøpe fløte. Og dit var over en mil,[22] saa hun først kom hjem igjen næste morgen. Hun skulde holdes ren og fri, borte fra alt det der.

Men da følget drog videre næste morgen og tok avsked, fik den samme kavaler atter fars hvasse øine.

"Farvel, og god lykke paa reisen fremdeles," sa far.

Kavaleren gjorde et forlegent buk. Men mor stod ved svalen og hilste alle i stor værdighet og elskværdighet. Rosa var fremdeles ikke at se.

Slik blev der holdt nidkjær vakt naar noget som kunde fornemmes av ondt eller farlig kom drivende ind i vor lykkelige ensomhet. Det var som om vi alle var rædde for paa en eller anden maate at miste hende, slik som blomster kan mistes, eller sommerveir forsvinde.

Indtil det endelig en dag skedde, uten at nogen kunde hindre det længer. — Rosa var blit forlovet.

Det var amtmandens fuldmægtig, som var kommet, hadde set hende, forelsket sig i hende, fridd efter faa dages samvær og faat ja.

Nu vilde han gifte sig straks. Det var som om ogsaa han var bange for at miste hende.

Mor blev blek og fik taarer i øinene da Rosa fortalte det.

"Ja ja barn — derved er intet at gjøre," sa hun. "Bli nu bare lykkelig!" Og hun tok hende ind i armene sine.

Men far nikket hen for sig. Uten et ord gik han. Men i døren hørte jeg ham mumle: "Det er klart at dette ikke kunde vare." Saa gik han op paa sit kontor.

Avskedens dag var kommet. Sommerdag som da hun kom. Storblakken forspændt og Ola Stygpaajord ventende, mørk i sit grove ansigt.

Hun kom ut med hatæsken i haanden og den lette kaape over armen. Hun fik det op i fadingen og vendte sig mot os, som stod der fattige.

"Ja, farvel da allesammen," sa hun, lukket øinene og strakte armene ut. Saa vendte hun sig med hænderne for ansigtet og kom hen mot karjolen.

Vi orket ikke at svare. Mor bare viftet med sin haand. Hun kjørte. Og alt gaardens folk stod og stirret i sorg.

Nu viftet hun ved rognetrærne — nu blev hun borte. Som et eventyr var hun kommet, og som en drøm drog hun ut til livet med dets glæder og sorger.

Paa gaarden gik vi længe som om nogen var død Vi skydde de kjære steder; far stanste ofte som om han lyttet efter hendes stemme, og hundene gik omkring og lette forgjæves.

Men for mig var hun den som hadde aapnet al skjønhetens verden for mit syn, og lært mig at læse videre, i natur som i menneskesind.

J. B. Bull.

---

19. Ungbirken.[1]

En ungbirk stander[2] ved fjorden,
og vandspeilet ganske nær.
Hvor stor og smuk den er vorden[3]
de aar jeg har boet her!
Nu løfter den hvite stamme
kronen fra bredden lav.
Men tro dog ei den vil bramme —
den vet ikke selv derav.

I Guds og i hvermands øine
den vokser fra dag til dag,
og kvistene som sig høiner
nu byder hver sangfugl tag.
Men birken undres derover;
den kjender slet ei sin rang.
Den bøier mod vandets vover
saa ydmyg bladenes hang.[4]

Just dette kan forlene[5]
skjønhet for andre trær,
og lokker hen i dens grene
al himlens vingede hær.
Just det, at den ikke tænker
at løfte sin krone op,
men stille kvistene sænker,
gjør skyggende lun dens top.

Hvad kommer det av? — Den skuer
sig daglig i bølgens speil
ved siden av krat og tuer
og — skuer saa deilig feil.[6]
Ti alt som[7] mot lysets riger[8]
den hæver sin krones stav,
den synes den nedad stiger
og vokser sig mere lav.

Du deilige birk, du kjære!
paa dig vil jeg ofte se.
Gud gi at jeg maatte lære
hvad du mig saa smukt kan te:[9]
at vokse i eget øie
nedad med hver en dag —
at krone og at[10] ophøie,
det vorder da Herrens sak!

JØRGEN MOE.

---

20. En vaarnat.

Vaarnatten stille og sval
favner den slumrende dal,
elvene nynner de lange
dæmpede, dyssende sange.
Alver sukke
for de smukke
liljer: "O, tager os tilfange!"

Fjeldtoppens sølvbleke skjær
viser at maanen er nær;
over de samlede graner
skyerne svæver som svaner.

Snart vil glide
straaler blide
over al den herlighet du aner.

Luk dog ei øiet i nat,
vaak med erindringens skat!
Her, mens du sitter alene,
aapner sig mindernes scene,
her vil fromme
skygger komme
vinkende blandt maanelyse grene.

Hør hvor de hvisker dig ømt
alt hvad din længsel har drømt,
se hvor de bringer tilbage
gjenskin av fagrere dage!
Lad det tindre!
Det vil lindre
smerten i dit savn og i din klage.

J. S. WELHAVEN

---

21. Tyv i lyset.

"Har aldrig set slik —! Ingen gjærd paa nogen ting —! — jo, det er likt sig —! Find til grime, sier jeg, Iver, saa du har noget at binde hesten hans med, og det paa timen ogsaa!"

Det var gamlen paa Øverbø, som sat i sin armstol ved peisen og smaaskjendte. Han sat i islandsk uldtrøie med blaa toplue paa hodet. Vesten var knappet op saa en saa at de graa vadmelsbukser rak helt op under armene. Paa føtterne hadde han myke spænde-

sko der var rispet op frempaa snuten for ikke at klemme de ilkete tær, og mellem skoene og buksen kom tilsyne en ring av tykke uldstrømper med en blaafarve som er godt kjendt paa landet. De store knutete hænder, blaahvite og visne, hvilte paa hver sin arm av stolen.

"Iver! Hører du, Iver! Har du sat op igjen den grindstolpen du kjørte ned bortpaa kvejordet?[1] Du skulde ikke la armoden møte værfar din ytterst paa eigen!"[2]

Iver vekslet et blik med konen sin.

"Du er nok kommet rent ut av regningen, du far. Den blev sat op ifjor, den" — og han la sagte til: "Han begynder ret at tufses[3] nu."

Iver sat og læste i en avis. Han var søn til den gamle og hadde for mange aar siden overtat gaarden. Hans kone, Kari, holdt paa at duke bordet. Omkring hende stabbet et par smaagutter, den ene i kjole endnu, med en brødhøne i hver haand. De ventet med spænding paa at laaket skulde bli tat av det store smørspand, for hønerne, de skulde staa paa smøret. Det var nemlig juleaften. Av og til, da det blev for længe at vente, stabbet de bort til bedstefar for at faa greie paa om ikke snart den andre bedstefar kom. Dagens store begivenhet baade for de smaa og det store barn, var nemlig at iaften skulde de faa besøk av den andre bedstefar, Ola Nordigard, Karis far.

Som alle folk der tar paa at gaa i barndommen,[4] hadde ogsaa gamle Hans Øverbø begyndt at faa sine fikse ideer. Eftersom hans hukommelse svæktes, var den ene efter den anden av hans erindringer blit borte; men en var blit igjen, erindringen om hans ven Ola Nordigard. Først var alle deres bedrifter med, — hvor godt de hadde gjort det paa Trondhjemsmarkedet i 1839, og hvorledes de hadde slaat bykarerne ved trav-

kjøringen paa banen i Kristiania —, men saa blev der mindre og mindre sammenhæng i disse historier, og saa blev det bare igjen at han maatte snakke med Ola endnu engang. I det sidste halve aar hadde der ikke gaat et bud til Nordigard uten at han sa: "Hils 'n Ola paa at jeg tar Brunen og kommer bort til ham en av dagene. Det er ingen gjærd paa nogen ting her. Han Iver steller sig saa tullet som det gaar an,[5] og hun Kari er ikke stort bedre, hun. Vi maa snakkes ved[6] om hvad vi skal gjøre ved ungerne, for det tar ingen klem[7] uten vi er begge."

Og han fik likesaa sikkert den hilsen tilbake at Ola hadde tænkt paa det samme.

Men begge var nu saa gamle at det var rimelig det ikke blev andet end med snakket.

Da denne tanke imidlertid hadde vokset sig saa fast, var blit saa eneraadende at den stod som de gamles eneste ønske, saa hadde endelig Iver og Kari besluttet at føie dem, og saa skulde da Ola komme til Øverbø julekvelden og bli der julen over.

Gamlen var helt optat av dette besøk. Det var ikke maate paa alt det han maatte greie, alt det han maset med, saa der ikke altid blev anledning til svar.

"Iver! du har vel holmehø til gampen hans? Hm? Det har nu ikke hændt før at der ikke var et natfor ved juletider paa Øverbø, men du steller dig jo som en tul i alting — —

Kari, sæt frem to feilfri lys sier jeg — ett for han Ola og ett for mig. Kommer der ingen tyve i dem saa lever vi til næste jul —; de skal brænde helt ned! — Aassaa sæt frem glas og bitetí,[8] Kari! Skulde jeg ikke saa meget som skjænke han Ola heller kanske, den eneste gang han besøker mig! — Sæt frem sier jeg!"

"Det er jo sat frem," svarte Kari.

"Hm, ja, men slaa brændevinet paa karaffeln[9] min; jeg vil ikke slaa i av buteln[10] — hm? Nei, du har vel slaat sund karaffeln ogsaa — ja, ja, jeg vet nok dere ruinerer alt løsøret mit!

Iver, se ut i vinduet, Iver, om han ikke kommer, og pas paa at ta ifra[11] gampen!"

Saa begyndte han at lokke paa hunden: "Sjy Pasop, sjy! — Hvor er hunden da, Kari?"

Intet svar.

"Find Pasop og slip 'n ut, Iver, det er saa tylig[12] at høre hunden søikje[13] naar en kommer til gaards."

"Nei, du snakker rent i ørsken nu far. Du hugser[14] da vel at vi slog ihjel Pasop for to aar siden."

"Gjort ende paa hunden ogsaa! Skulde en ha hørt slik tul —! Nei, nei, ingen gjærd paa nogen ting —!"

Saa hørtes der knirken i den kolde sne utenfor, taktfast knirken under hestehovene, saa hestens prusten og en enkelt frossen dombjelde.

"Naa kommer 'n bedstefar," ropte ungerne.

Iver la avisen langsomt fra sig.

Det var lunt og hyggelig i stuen. Bordet var dækket med hvit duk og tallerkener. To tykke julelys i gammeldagse messingstaker lyste op; midt imellem dem stod det store smørspand, paa hvilket de klodsete brødhøner kneiset. Henne ved peisen, nær ved gamlens stol, stod et lite skjænkebord, ogsaa duket, med brændevin og glas og biteti; der stod ogsaa to lys; men de var ikke tændte endnu.

Det var lysene for de to gamle; med et barns hele paastaaelighet hadde gamlen krævet denne gamle skik. Ved siden stod en armstol bestemt til at opta gjesten.

Gamlen syntes det gik for langsomt.

"Iver, hvordan er du da, Iver! Saa skynd dig ut og faa tat fra gampen! Han vil rigtig faa se der er for-

andring paa Øverbø, han Ola, naar han maa ta fra gampen selv. Det pleide ret at staa baade en og to gutter færdige den tid jeg var ved bedst magt."

Iver la avisen paa hylden.

"Nei, du Iver, du Iver, du blir ikke færdig til nogen ting! Nei, jeg faar nok avsted selv —," og han trak armer og ben til sig og skulde til at reise sig, men kom bare halvt op av sætet.

Kari trykket ham ned igjen.

"Nei, ikke gaa, far, du kunde kante[15] —! Han er jo ikke kommet til døren endnu; vi skal nok ta imot ham."

"Kante? har du hørt slikt tulsnak!" og han reiste sig virkelig helt op, men blev for sikkerhets skyld staaende og holde sig i stolen.

Iver og Kari gik ut. Døren blev staaende aapen saa den friske vinterkulde slog ind fra gangen. Ungerne stabbet efter saa den mindste stupte over dørstokken, men han var saa optat at han glemte at skrike.

Gamlens øine var rettet mot døren. Der hørte han tydelig hestens trin og hvordan den kolde sne knirket og hvinte under jernmeierne; saa blev der prottet, hesten stanste, og han hørte den prustet og rystet sig saa den enslige dombjelde skranglet som et helt set. Saa hørte han der hilstes, snaktes —, jo, han Ola var med; der hørte han hans stemme; men saa længe det blev! — en skulde gjerne se den tullen han Iver glemte at be ham ind — ja, det vilde være likt ham —! og gamlen kremtet eftertrykkelig et par ganger, og saa ropte han ut: "Du faar da vite saa meget folkeskik at du ber ind værfar din, lël, Iver!"

Saa kom de endelig tilsyne i døren. Iver og Kari støttet Ola Nordigard ved hver sin arm, ungerne stabbet baklængs foran.

Han hadde gammeldags skindlue med skygge paa. Pelskraven var slaat helt op over hodet, saa bare en blaafrossen næsetip kom tilsyne, og om halsen og livet var der surret et vældig rødt uldskjerf, som holdt sammen ulveskindspelsen, som var blit for stor, saa den slæpte som en barnekjole. Paa føtterne hadde han raggeladder,[16] og ut av pelsærmerne stak et par grepvotter hvis tommelfingre spriket tomme og flate ut i luften.

Der stod de da overfor hinanden. Ola fik ristet av den ene votten, saa den faldt paa gulvet, og stak den gamle, frosne haand frem. Øverbøen grep den:

"Nu faar du rigtig være velkommen, Ola! Du er da ilive endnu?"

"Ja, du ogsaa, ser jeg. Glædelig julefest!" — og ansigterne oplystes av store, brede barnesmil.

De fik tat av Ola pelsen, og bragt ham tilsæte i armstolen ved siden av den andre gamle.

Ungerne tydde bort til far sin og puttet fingeren i munden og stirret og smilte litt usikkert.

"Det er rigtig artig at se dig igjen, Ola," begyndte Øverbøen, "hvorlænge er det siden sidst?"

"Naa er det akkurat omtrent — bi litt — det var endda den vaaren vi tæmte Rauen,[17] — det blir tre aar til vaaren."

"Jo, det er rigtig, det" — nu lot ogsaa Øverbøen som han hugset det. (Og saa[18] fortsatte de med at snakke sammen om denne hesten som det ikke var noget med,[19] men som Per, søn til Ola Nordigard, hadde tat paa utstillingen. Der hadde den vundet præmie, saa en kunde se det ikke var noget til dommere nutildags. Saa var det en kalv han Iver hadde kjøpt. Det var nu ingen mening i at maatte kjøpe kalver paa Øverbø. Nei, alt var tul. Ingen gjærd paa nogen ting.)

"Nei, slikt kan ikke gaa an,"[20] sa Ola Nordigard

avgjørende. "Du faar slaa ihjel den kalven din, Iver Øverbø."

"Aa ja, det skal vel bli en vend[21] paa det," sa Iver lungt,[22] "men nu faar jeg skjænke dere en dram; vi faar ikke glemme at det er julekvelden ikveld."

Dermed glemte gamlingerne kalven, og deres tanker tok en ganske anden vei.

Lysene blev tændt paa det lille skjænkebord, drammerne skjænket i, og drukket med karslige gebærder som i gamle dage — godt at de ikke visste at Kari hadde været saa forsigtig at blande vand i. Men de skalv paa hænderne, gamlingerne, da de løftet glasene, og de følte det begge to, saa paa hinanden, hemmelig iagttagende, og en tung stemning snek sig ind paa dem.

De blev sittende tause en stund; det var som de gjettet hinandens tanker, som de begge følte hvor det var gaat ned ad bakke. Begge saa av og til bort paa de to lys; de visste godt hvad denne skik betød, og trodde paa den. Men de hadde begge to en hug til at slaa det bort.

Øverbøen tok til igjen: "Det skulde være moro at komme paa bymarkedet endnu en gang, du Ola."

"Ja, det kan du si! Jeg har rigtig tænkt paa det ofte."

"Aa, ja, vi skulde endnu vise dem at de ikke duer mot gammelkarerne."

"Jeg har rigtig tænkt paa det, Hans Øverbø, at jeg vilde spørre dig om du vilde bli med; det er nu bare et litet tiltak."

"Ja, skal vi reise i vinter? — men vi maatte ha gamper saa vi kunde vise os paa banen."

"Aa, det skal ikke saa rar gamp til[23] naar en kan

haandtere den. Skal vi kjøpe os hver sin gamp, og vise bykarerne hvad trav er?"

"Det skal vi rigtig ta en dram paa, Ola Nordigard. Det er rigtig artig at komme til at hugse gamle dage."

Der blev igjen skjænket i, og gamlingerne løftet sine glas, — og klinket[24] dem ut av hænderne paa hinanden saa de faldt i gulvet.

De saa igjen paa hinanden i taushet. Da undslap der Ola et suk:

"Aa nei, det er nok forbi med os, Hans Øverbø!"

Øverbøen sukket ogsaa, men han grep sig i det:

"Saa merjelig kalt[25] her er; vi er jo rent valne paa fingrene. Læg paa varmen, sier jeg, Kari!"

Saa blev der igjen taushet. Som ved en fælles tanke snøt de hver sit lys.[26] Saa blev de sittende og se paa hinanden. Ola begyndte:

"Jeg sitter og ser paa dig; du er ret blit gammel."

"Ja, du ogsaa Ola; der er ikke meget igjen naar en hugser hvad for kar du var."

"Hvor gammel er du nu? — ja, det skulde jeg vite ogsaa, du er to aar ældre end jeg, og til sommermaal[27] er jeg tre paa femte tjuget."

"Ja, men vi kan leve længe endnu; vi har godt at slegte paa![28] Han far blev akkurat otte og halvfems"[29] — og han pirket ved tannen paa sit lys; der var kommet et litet rusk paa.

* * *

Lysene var over halvbrændt. De hadde spist, sunget sin salme og læst aftenbønnen av salmeboken. Gamlingerne sat igjen i sine armstoler ved det lille bord. De var tause. De faa erindringer de hadde igjen fra sit tidligere liv, de som alderen — denne tyv som umerkelig tærer paa vort livslys — hadde listet av med, var

opbrukt og tat op igjen mange ganger. Kun den følelse av at de var paa heldingen, som først hadde sneket sig ind paa dem da de stod overfor hinanden, og den ene saa et billede av sin egen svakhet i den anden, sat igjen, og gjøt en tung, melankolsk stemning over dem. Med iver, ja næsten med indbyrdes jalousi passet de hver sit lys uten at nævne et eneste ord om det. Og de to-tre drammer de hadde tat før Kari gjemte flasken, hadde, om end blandet med vand, virket paa dem.

Det store vægur slog et tungt slag, halv elleve. Iver gik bort til dem:

"Nu faar vi vel gaa og lægge os; ingen av os orker at være oppe længer."

Dette slog ind i gamlingens stemning og gjorde ham ærgerlig.

"Nei, hør paa gutungen! Likesom ikke jeg og han skulde orke at være oppe! Gaa og læg dere, de; vi har saa meget at snakke om!"

"De kan jo snakke imorgen," sa Kari blidt, "vær snilde og læg dere nu."

"Nei, hører du!" — og han skottet bort paa sit lys, — "det var fælt til mas ogsaa!"

Iver og Kari hvisket sammen, saa paa gamlingerne, og saa gik de ind.

Det var længe taushet, og de gamles øienlaak sank mer og mer ned. Saa slog de dem pludselig op, som om de vaaknet, begge paa en gang, saa paa hinanden — og snøt sine lys. Øienlaakene sank igjen.

Det store vægurs jevne, langsomme tikken var den eneste lyd.

Øverbøen slog øinene halvt op:

"Hugser du den gang paa banen i Kristiania, du Ola, da du hadde Gulgampen og jeg hadde Skimlen?"[30]

Det var langt og lavt.

"Ja, — da — bykarerne stod og saa efter os." Blikkene vendte sig halvt mot lysene og sank saa ned igjen.

En stund efter: "— — jevnsides hele — banen — den ene ikke ett hode foran den andre — —"

"— — slikt fotlag hadde de — aldrig set —"

"— — og de kastet ikke[31] — en eneste gang — —"

Pause.

"— aa den Gulgampen —"

"Hugser du — dengang —"

Gamlingernes hoder var sunket ned paa deres bryst. Ansigterne var slappe, kun deres bryst hævet sig svakt — jevnt og regelmæssig.

Lysene brændte — mattere og mattere og mattere, tannerne blev lange, bøiet ned.

Der var kommet tyve i dem begge to.

Det store vægur slog elleve tunge, tunge slag.

Saa blev der glyttet paa døren, og Kari og Iver kom sagte ind.

HANS AANRUD.

---

22. Sæterjentens søndag.[1]

Paa solen jeg ser det lider alt frem,
snart er det ved høimessetide.[2]
O, den som en stund fik ønske sig hjem
blandt folk som paa kirkevei skride!
Naar solskiven stiger litt saa den staar
der midt over skaret i kammen,[3]
da vet jeg i dalen klokkerne gaar,
da ringer fra taarnet det sammen.

Mens ene jeg gaar i ødslige[4] fjeld
og kun hører bjelderne klinge,
staar jenternes flok med søljer og tjell[5]
paa vangen, hvor klokkerne svinge.

Nu kommer vel Odd i susende trav
som ellers, paa Elgsblaksryggen;[6]
han klapper dens hals, han let springer av,
og binder den henne i skyggen.

Han vender sig alt, men stanser dog litt
og taler og fløiter til folen;
og saa gaar han ind med mandige skridt,
og sætter sig fremme i stolen.
Han luter sig ned og beder sin bøn,
og hæver saa atter sit øie, —
men hvorhen da blikket pleier i løn
at glide[7] — det husker jeg nøie.

Det nytter ei stort at tage sin bog[8]
og synge i heien[9] sin salme;
mit loft er for høit, og her er det dog
som tonerne blegne og falme.
O, den som i dag fik blande sin røst
med hans og de øvriges stemme!
Gud give at snart det lakket mot høst,
Gud give jeg atter var hjemme!

JØRGEN MOE.

23. Begeistring i ungdommen.

Mennesket naar i sin "blomstrende" ungdomstid den høieste skjønhet det kan opnaa. Naar planten blomstrer, samler den alt hvad den eier i sig av skjønhet, av finhet i tegning som av straalende farve, sammen til sin blomsterkrone. I den blomstrende ungdomstid samler menneskesjælen alt det den eier av skjønhet og farverigdom. Og den unges indre øie dvæler ved de fagre billeder.

Indbildningskraften maler saa sterkt og saa fagert som den nogensinde i livet kan det. Og det er en naturlig trang for enhver ung i denne tid at ha i alle fald nogen frihet fra det legemlige arbeide, nogen ro til at la blikket fæste sig ved den indre billedverden, og til at tænke over det han der ser. Der hvor ungdommen ikke faar nogen frihet eller ikke faar ro til at bruke den ret, der vil det ikke kunne undgaas at hele livet faar et stempel av poesiløs materialisme. Ti ungdommen er poesiens tid fremfor nogen anden tid i menneskelivet. Det er idealernes tid, da vi danner os et billede av tilværelsen, ikke saadan som den er traadt os imøte i vore omgivelser, men saadan som vi selv vilde forme den om vi kunde, et billede av en tilværelse som den skulde være. Det er længslernes, det er drømmenes fagre tid. Og det drømmen sysselsætter sig med, er jo aller mest ens eget fremtidige liv, som sindet i disse aar, fuldt av forventning, vender sig imot, den tid da en selv, som mand, skal bryte sin egen bane, bygge sit eget hus, og smede sin egen lykke. Og dette fremtidens liv maler indbildningskraften med de bedste farver den hos hver enkelt eier: hans virksomhet, hans hjem, og den kvinde som skal følge ham gjennem livet. Billedet av en kvinde bærer vel næsten enhver unggut i de aar i sit indre, som det fagreste billede han kjender; hun som er "dronning i de unges rike drømmeland."

Men de vigtigste øieblikke i ungdomstiden, de som ungdommens livskraft topper i, det er begeistringens store stunder, naar al den ideale kraft vi eier, samler sig og løfter os. En av vore digtere, Welhaven, har git en skildring av disse ungdommens begeistrede stunder, som jeg vil faa lov til at minde om. Han knytter den til det gamle helleniske sagn om den trøiske kongesøn

Ganymedes, som av Zeus's ørn blev løftet op til Olympen og som blev i gudernes selskap. Digtet lyder saa:

Kronidens[1] ætling, Ganymedes, stod
paa Idas brink i ly av fyrreskogen.
Han saa dardaners mark ved bjergets fod
og fjernt dens klippekyst med sølvervoven.
Mens vaarens luftning rørte fyrrens naale,
og pauken lød fra Rheas helligdom,
og ætren sendte ham sin morgenstraale,
en navnløs bæven i hans indre kom.

Hans unge hjerte skjælvende fornam
det guddomsliv som ulmet i hans stamme:
og nu fra skyen dalet over ham
den sterke ørn, som har Olympens flamme.
Med skræk, om sine liljehvite lænder
han følte ørnekloens faste tag;
forgjæves med de uforsøkte hænder
han stred mot kjæmpefuglens vingeslag.

Da blev han løftet over Idas top,
og da med ett han følte flugtens glæde.
For ham Olympens haller lotes op,
og frit i guders kreds han turde træde.
Den ypperste av alle nektarskaaler
kroniden selv betroede[2] hans haand,
og i et lys som kun en salig taaler,
stod atter verdens billed for hans aand.

Og salig pristes han av jordens børn,
og end i tusen skaldekvad det klinger:
salig den isse som begeistringens ørn
har suset over med de brede vinger!

Salig den strid, at være gjennembævet
av navnløs higen under avmagts kval,
og dog tilsidst at vorde mægtig hævet
til store syner over jordens dal.

Det er begeistringens stund, saaledes som Welhaven skildrer den, som han hadde kjendt den i sit eget liv, han den originale digter og tænker. Slike aander som faar de begeistrende tanker paa første haand, oplever jo saadanne timer mægtigere end det falder i andre menneskers lod. Vi andre faar gjerne slike stunder ved disse utkaarne aanders hjælp. Idet vi inddrikker deres ord, faar vi del i den samme lykke som er dem tilfaldt, skjønt den naturligvis ikke kjendes med den styrke. Men for aander av baade første rang og ringere, er allikevel disse begeistringens stunder de høieste og vigtigste stunder i deres ungdomsliv. Det er de øieblikke som er mest avgjørende for hvad deres senere menneskeliv kan bli til. For høiere end ungdommens begeistring stiler, naar ikke gjerne manddommens kraft. Det som et menneske ikke glødet for i de unge dage, det arbeider han ikke lettelig for som mand.

Ungdommen er begeistringens tid. Og de fleste, i alle fald de fleste som har litt dannelse, er enige i at det er vakkert naar den unge eier begeistring. Ogsaa de er enige i dette, tænker jeg, som ellers ikke sætter begeistringen høit, men snarere er tilbøielig til at trække paa smilet naar dette ord nævnes, og til at komme med tilføielsen: begeistringens rus. Ti overfor dette ord og den sak det nævner, er der en overmaate stor forskjel mellem menneskene. De fleste mener at begeistringen vel kan klæ[3] den unge til en tid, men at det saa ogsaa er nødvendig at han kommer ut av den ungdommelige rus, saa sandt han ellers nogensinde skal bli et for-

nuftig menneske. Det er nødvendig at den unge faar vand i blodet, heter det. Og der er da ret mange av de ældre, som gjør sig den fornøielse av at slaa vand i blodet paa de unge, og vise dem hvor litet deres begeistring passer ind i det virkelige liv.

Dette tror jeg er en daarlig gjerning. For mig staar det saa, at ungdommens begeistring, ungdommens glød, det er noget som ikke skal slukkes. Det er ikke en rus som en skal se til at vaakne op av. Nei, det er en gave man skal se til at holde fast paa. Det er en kraft som skal gjennemtrænge hele ens følgende liv, saa sandt der skal bli et egte menneskeliv ut av det. Ikke saaledes at forstaa at et menneske skal kunne gaa i begeistringens glødende følelse alle dage; men saaledes, at man vedblir at være trofast mot det man følte i begeistringens store stunder, og fører hele sit senere liv i overensstemmelse med det.

Dette ord "begeistring" er mig ellers ikke saa kjært som saken er mig vigtig. Som man vet, kommer det av det tyske ord "geist" som betyr aand. Og jeg vilde være glad om vi kunde føre det nærmere mot vort eget maal og kalde det "beaandelse," saa vi i stedet for "begeistringens ørn," "begeistringens kraft" uten at misforstaaes, kunde tale om "beaandelsens ørn," "aandens kraft."

Det er vigtig for menneskelivet, det er avgjørende at det i de senere aar blir ført i overensstemmelse med den aand som mægtig omsuste os i de unge dage. Den som ikke det gjør, han sætter aandløshetens stempel paa sit liv.

Da jeg som ung første gang lærte at gløde for en fager tanke, da mit blik blev oplukket for rigdommen i aandens verden, da maa jeg tilstaa at den menneskeverden som omgav mig, gjorde et nedslaaende, et bittert

indtryk paa mig. Jeg syntes at hele livet som jeg saa omkring mig, laa saa sterkt i det lave, og jeg visste at saa mange mennesker jeg saa, fornedret sig. De kunde være skikkelige, bra mennesker forresten, men de bar fornedrelsens stempel paa sit menneskeliv. Jeg visste at mange av disse mennesker hadde glødet i sine unge dage likesom jeg, for hvad der var ædelt og høit. Og det blev da for mig det store spørsmaal — i mit menneskelige liv det største av alle — om det ikke skulde gaa an at gjennemføre, hele sit liv igjennem, sin ungdoms ideale syn. Det var det eneste som det forekom mig værdt at kalde lykke i livet. Alt det som ellers gik under dette navn, et godt hjem, en anset stilling og alle de dele, det hadde ikke i mit øre nogen klang. Men det som jeg i hemmelighet for mig selv kaldte lykke, det avhang av det, om det skulde gaa an for mig at naa dette ene: at være tro.

Ibsen sier etsteds i "Kjærlighedens komedie:" digter er hver den "i tingsal, skolestue eller kirke, som øiner idealet bak sit virke." At være digter er ikke at skrive poesi, det er at leve poesi. Det kan enhver mand gjøre, han være[4] i skolens og videnskapens, i kirkens, eller i politikkens tjeneste. Han gjør det naar den gjerning han arbeider i, i sandhet staar for ham som virkeliggjørelsen av hans ungdoms bedste tanker, naar han ikke svigter dem fordi der møter vanskeligheter, ikke slaar av[5] fordi der kræves offer, men holder fast.

Det var netop dette som stod for mig i min ungdoms dage, at leve mit liv saa det blev poesi. Jeg saa hvor ofte digterne selv, i livet opgav de tanker som hadde opflammet dem til deres ypperste digte. Jeg var ikke digter i almindelig mening, hadde ingen gave til det. Og sandt at si, brød jeg mig heller ikke saa meget om det. Det jeg ønsket mig var evnen til at leve det de andre

hadde sunget, for saa vidt[6] deres sang hadde slaat ned i mit bryst. Det var den kunst jeg vilde opdage. Det forekom mig som ogsaa jeg bar paa planen til et kunstverk, blot til et eneste; men det vilde jeg ogsaa forme uforgjængelig som i malm; mit livs kunstverk. Og endnu staar det for mig som menneskelivets høieste lykke at kunne føre dette igjennem, som en lykke det vel er værdt at ofre noget for.

Jeg mindes hvor det skar i mig som student, naar vi sang den stemningsrikeste av alle studentersanger: "I muntre hal hvor festens lamper brænde, sig samler nu Athenes[7] ungersvende." I gripende toner lovsynger den ungdomstiden som livets høieste, fagreste stund. Men der gaar like fra først av en underlig, smeltende vemod gjennem jubelen, i følelsen av at den maa være saa kort, at den er viet til undergang. Og til slutning heter det likefrem:

> Naar saa vor gyldne drøm er gaat i stykker,
> naar vi har faat rynker og parykker,
> vist vore ungdomstanker
> i mindets dæmringsslør,
> i mangen kveldstund banker
> paa vore hjerters dør.

Det skulde da være den visse utgang, at den "gyldne drøm" maa gaa i stykker, at ungdommens skjønhet og idealitet maa svinde. Og senere i livet skulde vor bedste trøst være det bleke minde om at vi engang hadde eiet livets ædleste kraft og lykke. Og jeg visste at det virkelig gik saa med utallige. Skulde den samme skjæbne med uimotstaaelig magt gripe mig? Det var mig det bitreste jeg kunde tænke; da var ikke livet værdt at leve.

Saa føler vel enhver ung i de stunder da aandens

ørn ham "svæver over paa de brede vinger." Han føler sig bunden til de store syner med sin bedste kjærlighet, han føler sig forpligtet ved sterke baand til at arbeide paa at faa dem gjennemført i livet. Men saa møtes han av den gjængse tankegang, at idealerne og begeistringen kan klæ ungdommen godt mens den er ung, men i det virkelige liv hører den ikke hjemme uten ved festlige leiligheter i en begeistret tale. At ville føre begeistring ind i sit hele liv, det er at spilde sin kraft paa umuligheter, det er at gaa glip av livets lykke, og stemple sig selv som en sværmer og fanatiker. Og denne "forstandige" tale, den faar desværre som oftest overhaand. Den unge slipper sine stolte, fagre drømme for at holde sig til "det visse," til det sikre levebrød, den faste ansættelse og den tryggede anseelse.

Skal folkets og den enkeltes liv reddes fra at synke, saa maa de unge som har lært at gløde for høie idealer og fagre tanker, lære at holde dem fast. Og jeg synes at om saa dette skal kjøpes gjennem et liv i savn, gjennem tap av anset stilling, gjennem tap av almindelig agtelse, ja om man saa skal gaa som et spektakel gjennem livet for sin kjærlighet til ungdomsdrømmen, saa er det det vel værdt. At jeg maa kunne gjøre det, er endnu som i min tidligste ungdom, mit bedste haab om lykke her paa jorden. Og jeg har nu lært at sætte det i den Mægtiges haand. Til ham vender jeg nu det ønske, at det i barmhjertighet maa undes mig at være tro.

Jeg har forutsatt at det den unge er begeistret for, er sandhet. Det tror han jo selv saalænge han er grepet av det. Men det er langt fra min mening at negte at folk kan begeistres for en vildfarelse. Det er altfor visst, at der gives aandsmagter i vor tid og til alle tider, som fører menneskene paa avveier. Men saalænge et menneske særlig tror at det er sandhet, maa han jo

holde fast ved det. Faar han senere se at det var vildfarelse, da sier det sig selv at han bør opgi den. Men at bøie sig for sandheten, det er noget ganske andet end at gi efter for livets vanskeligheter og tryk. Og den som særlig elsker sin ungdoms idealer, og ikke bæver tilbake for at følge dem igjennem livet, han vil bedre og dypere end paa nogen anden maate, komme til at se det skjæve som kan være ved dem. Og han vil ogsaa ha mere utsigt end nogen anden, til at utskille og redde de sandhetskorn der findes selv[8] i de vildfarelser som grep hans sind.

Ungdommen har sin styrke i det at kunne gripes av de store, skjønne, ædle tanker og glæde for dem. En svakhet har den i sin mangel paa klarhet. Den unge faar ikke paa engang det store overblik. De store tanker griper ham en efter en, og hver av dem skal gjerne ha sin tid hvor den er yndlingstanken, hvor den fæster sig i hans sjæl. Imidlertid ligger de andre omraader i aandslivet, i mørke. Og som han længe kan mangle klarhet i tankernes verden, saa mangler han for det meste klarheten over den rette vei til at føre disse tanker ind i virkeligheten. Hvis han i ungdommelig glød vil gi sig til med[9] det, saa vil han for det meste ingen vei komme. Han faar gjerne merke at han tar ganske bakvendt ivei med[10] saken. Dette arbeide er han endnu ikke skikket til, saalænge han er ung. Da skal han bare omgaas med tankerne i sit indre, indtil ungdommens gjæring vinder frem til klarhet. At arbeide for gjennemførelsen med dygtighet og lykke, det maa være manddomstiden overlatt. Men den kan det ogsaa. Alt det av virkelig stort, som mænd har øvd paa jorden, er baaret av begeistring. Alle store mænd har været besjælet av aand. Og det har de smaa mænd med, som har fulgt de store og hjulpet dem at utføre sit storverk.

Det er da forskjellen mellem en ædel ungdom og en ædel manddom, at den unge sværmer og gløder for de store tanker, manden arbeider for dem. Han arbeider med al sin tankes klarhet, og sin viljes utholdende kraft. Saaledes gaar ungdommens fagre drømme over til høihjertet virksomhet; saaledes utvikler sig av sindets blomstring i de unge dage, den modne alders sene, men nærende frugt.

"Digter er hver den i skolestue, tingsal eller kirke, som øiner idealet bak sit virke." Digter i denne betydning av ordet kan da enhver mand være, som ikke bryter sammenhængen med sin ungdom. Og dette Ibsens ord gir tillike navn paa de tre hovedretninger[11] som den aandelige virksomhet i menneskelivet, kløver sig i. Kun maa man ikke fatte hans "skolestue" for trang, men la den utvide sig til at omfatte universitetet, videnskapen, bokavlen og alt som staar i oplysningens tjeneste. Likesaa maa "tingsal" tas som navn paa alt det som har med politik at gjøre. I statens, skolens eller kirkens tjeneste finder man rum for den manddommens virksomhet som vokser frem av ungdommens ideale syn. Og det er en stor lykke naar et menneske kan faa lov at vie al sin kraft og tid til en slik aandens gjerning i skolestue, tingsal eller kirke.

Men Ibsens store ord om at være "digter" gjælder dog ikke utelukkende dem som denne lykke er tilfaldt, som har sin egentlige livsgjerning paa et aandelig omraade. Det gjælder tillike dem som er grepet av aandens kraft, og er virksomt med i aandens tjeneste, selv om de ikke har faat evner eller leilighet til at vie den den[12] overveiende del av sit livs arbeide. Den som har sin gjerning i tingsalen kan faa virksom støtte av en kjøbmand ute i byen, av en bonde eller en husmand ute paa landet. Ja, han kan aldeles ikke undvære slik hjælp. Og like ens er det med den som arbeider i skolestuen

eller kirken. Det kommer da ikke an paa om det er en større eller mindre del av sin kraft, man har faat evne eller vilkaar til at vie aanden og dens tjeneste. Det det[18] kommer an paa, er om en er inderlig med: det kommer an paa om en hele sit liv igjennem holder fast ved kjærligheten til den underfulde kraft som gjestet en i de unge dage, saa at en endda i alderdommen kjender at det er salig naar aandens ørn vil suse om os paa de brede vinger. Enhver saadan er noget av en digter i Ibsens mening; han har bevaret poesien i sit liv.

CHRISTOPHER BRUUN.

---

24. Over de høie fjelde.

Undrer mig paa hvad jeg faar at se
over de høie fjelde?
Øiet møter nok bare sne;
rundt omkring staar det grønne træ,
vilde[1] saa gjerne over; —
tro[2] naar det reisen vover?

Ørnen løfter med sterke slag
over de høie fjelde, —
ror i den unge kraftfulde dag,
mætter sit mod i det vilde jag,
sænker sig hvor den lyster, —
ser mot de fremmede kyster!

Løvtunge apal, som intet vil
over de høie fjelde!
sprætter naar somren stunder til,
venter til næste gang den vil,[3]
alle dens fugler gynger,
vet ikke hvad de synger! —

Den som har længtet i tyve aar
over de høie fjelde, —
den som vet at han aldrig naar,
kjender sig mindre aar for aar, —
hører hvad fuglen synger,
som du saa trøstig gynger.

Sladrende fugl, hvad vilde du her
over de høie fjelde?
Rede du fandt vist bedre der,
videre syn og høiere trær;
vilde du bare bringe
længsel, men ingen vinge?

Skal jeg da aldrig, aldrig naa
over de høie fjelde?
Skal denne mur mine tanker slaa,
saadan med sne-is og rædsel staa
stængende der til det sidste, —
blive min dødningekiste?[4]

Ut vil jeg, ut! — O, saa langt, langt, langt
over de høie fjelde!
Her er saa knugende, tærende trangt,
og mit mod er saa ungt og rankt, —
la det saa stigningen friste,
ikke mot murkanten briste!

Engang, jeg vet, vil det række frem
over de høie fjelde.
Kanske du alt har din dør paa klem?
Herre min Gud! godt er dit hjem, —
la det dog endnu stænges,
og jeg faa lov til at længes!

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

25. Han saa liten og uanselig ut.

Jeg hadde hørt farmen omtale som en av de største og ældste i settlementet, og kastet derfor et nysgjerrig blik omkring mig da vi kjørte ind paa tunet.

Beboelseshuset vilde ha været pent, om ikke et lavt og skjævt vrak av et gammelt hus hadde klynget sig op til det. Uthusene var nye og prægtige. Man kunde se at her hadde det gamle veket for det nye. Kun hist og her saaes noget utslitt, der likesom ikke vilde dø eller vike. En gammel klumset slipesten hadde plantet sine fire hjemmegjorte, halvraadne ben fast ett sted, og et par lappede, veirbitte plogarme løftet sig op av en skrapdynge et andet sted. Utenfor ett av vinduerne laa en brunlig kiste med rester av jernforsiringer og beslag[1] halvt nedgravet i jorden. Den var fuld av jord, og der var plantet grønsaker i den. Tydelig kunde dog sees rester av snirkler og falmede roser. Halvt ulæselige bokstaver dannet et langt navn: *Anders Olsen Finbraaten.*

Det faldt mig ind[2] at det var uforsvarlig at la denne gamle, ærværdige emigrantkiste med dens solide beslag og snirklete hæderlighet begraves. Det kunde gjøre en harm paa den dølesmeds vegne,[3] som for en menneskealder siden hadde laget den i den formening at den skulde bestaa i al evighet. Det var som vilde man begrave noget som endnu var for solid til at dø.

Jeg var kommet med til farmen som et atpaaslæng[4] med et par venner som var kjendt der i huset. En av sønnerne hadde jeg truffet i Minneapolis, hvor han gik paa skole. Foruten min ven, studenten, var der et par sønner og to voksne døtre hjemme. Det varte da heller ikke længe før der blev liv i storstuen, hvor der blandt andet ogsaa fandtes et udmerket Steinway piano. En av

sønnerne spilte mandolin og en av de fremmede fløite. Snart var musikken fremme; for familien var meget musikalsk og begge døtrene sang og spilte ganske fortrinlig.

Og sang, latter, musik og muntre historier og mere latter fulgte slag i slag.[5] De to smukke døtre delte sin tid mellem sine brødre, som de syntes at beundre, og de fremmede. Man skulde ikke tro at man befandt sig i et farmerhus; for konversationen var helt og holdent som i byens bedste kredser. De nyeste sanger, det mest moderne *slang*, de sidste slagord fra byerne. Sønnerne var klædt efter nyeste mode, og døtrene hadde tilegnet sig den meget flotte aandsfraværende maate at fingre med sine kjæder og ringer paa, som viste at de hadde været ute blandt "folk" de ogsaa.

Jeg blev træt av musikken og snakket — og gik ut i et andet værelse for derfra at komme ut paa verandaen og røke en cigar. Tok saa feil og kom ut i et andet værelse og derfra ind i kjøkkenet. Kommen derind,[6] forstod jeg at jeg befandt mig i den gamle del av bygningen. Gulvplankerne var slitte, og alt bar merker av tidens tand. Lavt var det under taket, vinduskarmen smal og ruterne smaa. En gammel mand med graat hakeskjeg og høi skaldepande sat i en stol ved et litet bord ved vinduet. Brillerne sat han med i haanden og gned og tørket. Ved ovnen stod en liten krokrygget kone.

Manden vendte blikket imot mig, og øinene hadde den døde, hornagtige glans som man finder hos folk der nærmer sig gravens tause fred.

Om jeg kunde faa en fyrstikke?

Ja, — der skulde vel bli raad med[7] det.

Hvad jeg var for en kar?

Jeg gjorde rede for mig og bød ham en cigar. Han

tok den forsigtig mellem to fingre og vætet den over det hele med tungen, som gamle mænd stundom gjør. Saa tændte han paa med en fyrstikke jeg rakte ham. Med endel besvær fik han lagt det ene ben over det andet og indtok en flot stilling, mens han holdt cigaren mellem pekefingeren og langfingeren og spriket med de andre gigtbrutte fingre.

Den gamle kone hadde vendt sig om, og der var et taknemmelig uttryk i hendes smaa gløgge øine. "Neimen[8] om ikke han far skal røke cigar ogsaa idag da," sa hun.

Jeg fik næsten en følelse av at ha gjort en velgjerning, skjønt jeg visste at de gamle eide en kvadratmil værdifuldt akerland.

Jeg maatte sitte ned og prate. Gamlingens tilbakeholdenhet drev bort i cigarrøken, og han utviklet efterhanden hele kirkestriden[9] for mig — de gamle interessante spørsmaal som en gang var saa ugreie. Konens smaa øine hang ved hans læber, mens han langsomt og med stor grundighet løste flokerne op for mig. Jeg kunde føle hendes blik vandre fra ham til mig for at se hvad virkning det hadde. Det var klart at hun beundret hans kundskap og store indsigt, og at det var en glæde for hende ogsaa, at en ung mand vilde høre saa opmerksomt efter. Da jeg endog gav ham medhold og sa noget om at der skulde stort lys til[10] for at faa slik klarhet i alt dette, gik konen hen for at sætte kaffekjelen paa.

Inde fra stuen lød nu sangen: *"My girl's a bowery girl."* Der var fuldt kor. Fløiten skar ind med, og mandolinens tremolo blandet sig med stemmerne. Det var virkelig vakkert, som det lød dæmpet ut til os i kjøkkenet. Den gamle sat der stille, og hadde et ubeskrivelig forlatt og forknyt uttryk i sit ansigt.

Om vi skulde gaa ind og høre paa dem litt?

Hans halvt utslukte blik vandret fra de farvede skjorteærmer og fæstet sig paa de gule, knoklete og gigtvredne fingre, og gled videre henover benklærne, som øiensynlig engang hadde tilhørt en mere fornem mand — hans søn kanske —, men nu var lappet over knærne. Der kom noget usigelig hjælpeløst over ham. Han svarte ikke.

Men gamlemor borte ved ovnen slængte forarget med noget saa det larmet. Vi var kommet ind paa et ubehagelig kapitel. Jeg ledet samtalen hen paa noget andet.

De likte sig bedst her i den gamle del av huset? henkastet jeg.

Gamlingens matte øine fik liv. Ja, det var nok saa, det. Dette huset hadde han og en vossing[11] bygget. Det var den høsten da han bar hundrede pund mel 60 mil paa ryggen helt fra Fargo. Et godt hus hadde det været alle disse aarene. Om vinteren, naar sneen føk saa de maatte dra sig langs en snor for at komme ut til fjøset, da hadde det været lunt og godt.

Men nu vilde der nok ikke være mange som vilde ta tiltakke med[12] det, naar de sat saa godt i det[13] og hadde saameget mellem hænderne, vovet jeg at indskyte.

Gamlingen svarte ikke direkte. Han talte likesom med sig selv. — "Naar jeg hadde været i Fargo med okser og vogn og kjørt baade dag og nat over vilde prærien, og jeg fik se denne lille skarvehytten langt borte, og røken av skorstenspipen saa jeg visste mor var "all right," saa var hytten stor for mig — det største paa hele prærien. Jeg lot okserne gaa og kastet mig gruve[14] i græsset og takket Gud — gjorde jeg."

Gamlingens øine var blanke. Inde i stuen sang de firstemmig: *"Just break the news to mother"* — en dengang meget populær sang om en døende soldats kjærlig-

het til sine forældre. En tanke jog igjennem mig, — jeg følte trang til at gaa derind og bede dem synge noget andet, — noget som passet for anledningen.

Men gamlingen fortsatte: "Mor hadde det bestandig saa godt og varmt, og ungerne lekte i kroken derborte. Det var ikke stort, det vesle vinduet; men jeg saa lyset i det likevel flere mil borte."

Den gule haandbak for over den skrumpne kind. Det var en glædestaare — et minde om en lykkelig tid.

Gamlingen hadde faat munden paa glid.[15] Han fortalte om de første tunge og slitsomme aar da han og et par andre var de eneste settlere i vid omkreds, om trængselsaarene, om græshopperne, som tre aar itræk gjorde rent bord,[16] — dengang han var saa fortvilet at djævelen tok ham ut i stalden og viste ham klædessnoren og en bjælke opunder taket og hvisket om at øksen vilde være det letteste for dem som laa og sov, — at det var lettere end at sulte ihjel. Konen var blaa under øinene dengang; men hun hadde ikke sagt noget. Gang paa gang hadde han gaat rundt for at se om han kunde finde noget at lægge paa vognen for at bytte til sig en sæk mel i byen.

Inde i stuen hørtes en klar, skingrende latter, som fortonte sig gjennem hele huset. Nogen hadde sagt noget morsomt, og latteren sat løst derinde.

Gamlingen fortsatte med at fortælle om den ældste gutten, som drog sit sidste suk en slik vakker høstkveld, netop som solen dalte og himlen var som bare guld og purpur. Ja, de hadde vist bukket under den gang, for det var haardt, hvis ikke Gud hadde gjort det slik at himmelen var saa vakker netop da. De hadde staat ved det lille vinduet med det døde barn paa armene og set paa hvor vakker himlen var, — aldrig hadde de set den slik hverken før eller siden. Han hadde været saa under-

lig og stille søndagen før, da de læste sammen i boken, og mor hadde sagt at den gutten blev vist en Vorherres tjener. Han hadde været saa frisk og kjæk; men de kunde ikke glemme hvor vakker himlen var den kveld han sluknet.

Der blev stille i kjøkkenet. Gamlemor hadde sat sig ned paa krakken og begravet ansigtet i forklædet mens hun rokket frem og tilbake. Flere minder blev trukket frem fra sine halvt tilslørede gjemmer.

"Vi grov ned den første gutten vor derute ved det store træet, saa vi kunde se graven fra vinduet. Jeg bar ham ut der paa armene mine — han var ikke stor karen; men det var nu den tyngste bør jeg har løftet, allikevel."

"Prest? Nei, var det likt sig?[17] Mor hadde vasket og stelt ham saa pent. Han laa saa vakker i den lille, flate kisten som far hadde spikret sammen, og han hadde endda et blaarutet forklæ paa, det var det peneste han hadde. Han var rigtig vakker, gutten vor. Jeg kastet tre skuffer jord paa kisten, som presterne gjør. Det var kanske synd for en ulærd mand at ajere[18] prest; men mor og jeg bad ved graven, og vi sang sammen. Det var ikke stort følge; men Gud var der; for vi gik trøstet ind begge to, baade mor og jeg."

Gamlemor sat og rugget paa krakken. Inde i stuen hadde sangen begyndt igjen, og nu lød det i kraftig harmoni:

"Merrily we roll along,
Roll along, roll along.
Merrily we roll along,
Over the deep blue sea."

Gamlemor reiste sig, tørket øinene og stelte med kaffekanden, som stod og putret og kokte.

"Aa, jo, — der hadde været mangen en haard tørn."[19] Han kunde ikke glemme engang da han hadde gaat vild i en snestorm og gik og stampet ved siden av okserne. Det var som gik han hele tiden i en stor gate med høie hus paa begge sider. Men der var ingen folk og gaten rykket sig frem, frem og frem. Der var kirker og butikker og lys i alle vinduer, men de vek stadig unna[20] og unna — — —"

Dørene gik op, og en av døtrene kom ut og trippet paa tærne bort til ovnen og lettet paa kaffekandens lok. Saa frem med kopper og bret, og moren ordnet kaker paa et fat.

Om hun skulde bringe det ind?

Datteren lot et misfornøiet blik glide henover morens ternete forklæ, og øinene hvilte et sekund paa de brune, knoklete fingre. Nei, hun skulde bære ind kaffen selv, — de hadde jo fremmede.

Om jeg vilde komme ind og holde selskap?

Jeg gik med ind, og munterheten var smittende. Snart lo vi alle i kor av de morsomme bemerkninger som faldt. Midt under moroen hørtes forsigtige trin, og døren blev frygtsomt aapnet. Gamlemor stod der forlegen og neide for selskapet. Det var noget ydmygt ved hende, som vilde hun bede om undskyldning for at hun generte sine børn; men far var vist ikke rigtig frisk og vilde gaa til sengs. Der skjøt et forarget glimt ut av mindst fire par øine. Far var saa urimelig han.

Vi blev paa farmen natten over. Jeg blev liggende længe vaaken og høre paa en hul hoste fra de gamles soveværelse nedenunder.

Da jeg endelig faldt isøvn, drømte jeg en besynderlig drøm: Jeg syntes at jeg kom op til farmen igjen. Visste godt at det var det samme sted. Men trærne var store og dannet en mægtig park om huset, der var staselig

som et slot eller herresæte.[21] Ved hver side av porten stod to i marmor hugne okser. Det faldt mig ganske naturlig, at oksen var blit foreviget i marmor paa farmen, som et minde om de tjenester den hadde ydet nybyggeren.

Gjennem en prægtig allé kom jeg op til en aapen plads hvor en fontæne glitret i solen. Dens midtstykke var et billedhuggerverk av sjelden skjønhet. En mand og en kone var hugne i hvitt marmor. Jeg visste meget vel at det skulde forestille "det tyngste løft." Manden holdt et barn som syntes dødt eller sovende, i sine arme; konens hode hvilte ved mandens bryst mens hendes kind netop berørte det døde barns haar. Ved deres føtter var en antydning til en opkastet grav. Hele præriens store ensomhet laa over dem. Kun mandens blik syntes at fæste sig ved et bestemt punkt, fjernt, fast og høit.

Jeg vandret videre gjennem rike blomsterbed op til den prægtige bygning. Og jeg visste saa vel at denne bygning indeholdt kunstskatte — at en gammel restaurert emigrantkiste i al sin snirklete soliditet hadde en hædersplads derinde, og at der var et bekjendt maleri av en solnedgang set gjennem et litet vindu — et maleri hvor al himmelens herlighet var avspeilet, og at motivet var fra den første eiers liv.

Denne drøm fortsattes i halvvaaken tilstand mens jeg laa og hørte paa en hul hoste der nede fra hvor de gamle laa.

Om hundrede aar vilde en slik farm være værd en million dollars. De ofte gjenfortalte fortællinger om de første settleres kampe vilde omsider avsætte sig[22] i kunst og sans for fædredyrkelse.

— — — — —

Da vi reiste, stod den gamle mand ute paa tunet og saa efter os, som vi med et lystig piskesmeld kjørte avsted. Han var kroket i ryggen og saa liten og uanselig ut.

WALDEMAR AGER.

---

26. Harald fra Reine.

Harald fra Reine,[1] den flinke svend,[2]
som færdes saa vidt om land,
har lagt sin ransel,[3] er kommet igjen
til frænder paa Tyristrand.
Der samler sig bygdens terner og drenge[4]
fra kveld og til hanegal.[5]
Harald fra Reine raster[6] ei længe;
han maa vandre fra dal til dal.

I otte kunster er Harald flink,
og øver[7] dem alle smukt:
han staar paa ski fra den farligste brink,
han skyter en fugl paa flugt,
han gjør sit kast i halling og springer[8]
med vinget og sikkert fjed,[9]
i fyrr[10] og fjeld han klatrer og bringer
ørnenes arrige yngel ned.

Han hermer efter alverdens dyr
og gjør det bestandig likt,
han kaldes en mester i eventyr,
i sagn og i alskens digt;
og gjetter ingen i Norges rike
alle de gaater han kan,
og hver mand vet at ingen paa gige[11]
spiller saa deilig og fint som han.

Harald fra Reine er høi og blek,
men sikker og muskelfast;
hans hode er som skaaret i ek,
hvert træk er bestemt og hvast.
Se, hvor han stemmer de fine strenge
og lytter med lette nik.
Paa alle de glade terner og drenge
hviler hans dype, stirrende blik.

Han sitter ved arnen og hæver nu
sin røst i hurtige ord,
og sagn utfolder sig av hans hu[12]
som blommer av dyrket jord.
Til[13] nøk og alv i de grønne dale,
til dvergen i klippeblok,
til troll og jetter i klippesale
fører hans røst den lyttende flok.

Saa stanser han ordet av og til
og fletter i sagnet ind
det liflig klingende strengespil,
som raader[14] for sans og sind;
det lyder med røst fra hviskende lunde
og syngende kildevæld,
og atter høres det som det kunde
have sin klang fra det dype fjeld.

Da kaldes igjen fra Haralds streng
det sælsomme minde frem,
at Harald blev som en ti-aars dreng
indtagen i huldrens hjem.
Til fjeldet flyttedes kirkens klokke
og rørtes[15] paa sjette nat,
og bygdens folk i spredede[16] flokke
søgte den tapte i ur og krat.

Til slutning blev mot en klippehal
en søkende skare ført;
ti der lød spil med et tonefald
hvis make var aldrig hørt.
Paa mosdækt sten sat Harald den lille
med gigen til kinden lagt,
og traadte takt, og vedblev at spille
til mængden førte ham bort med magt.

Og siden har han vandret omkring
i alle de lange aar,
og øvet de mange kunstige ting
paa fjeld og i bondens gaard.
Der sies i dalene allevegne
hvor Harald ved arnen sad:[17]
"Huldren har tryllet Harald fra Reine.
Harald fra Reine er aldrig glad."

Til kirkestevne[18] møter han ei
og gaar ei i folkets fjed,[19]
men over den vildeste klippevei
han kommer til bygden ned.
Hans gods er litet og let at flytte,
han følges med elg og ren.
Til herberge har han en snever hytte
muret av urens vældige sten.

Men kommer han end fra fjeldenes ørk,[26]
han samler dog folk i flok;
og er hans hu tungsindig og mørk,
han vækker dog glæde nok.
Som fyrrens krone i haarde vinde,
som løv i den sene høst,
saa bæver stuen hvor han er inde,
av dans og latter og alskens lyst.

Og derfor samles paa Tyristrand
de jublende skarer nu,
og holder dennegang gulvet stand,[21]
det brister ei let itu.[22]
Paa gaarden der gaar ingen til senge[23]
fra kveld og til hanegal.
Harald fra Reine raster ei længe;
han maa vandre fra dal til dal.

J. S. WELHAVEN.

---

27. Norges Historie: 1814 og 1905.

Eidsvoldsmøtet[1] 16de februar 1814.

Gjennem mer end 400 aar hadde Norge hat fælles konge med Danmark. Men i de nærmeste aar efter 1800 saa det ikke godt ut for dette fællesskap mellem de to riker. Den svenske kronprins, Karl Johan, som i 1813 tok del i den store krig mot Napoleon, arbeidet for at faa forenet Norge med Sverige. Han angrep Danmark, og ved freden i Kiel 14de januar 1814 tvang han Danmarks og Norges konge, Fredrik VI, til at frasi sig sin ret til sit norske rike.

Prins Kristian Fredrik, Norges statholder, kjendte til de svenske planer; men det var hans faste forsæt at sætte sig imot dem. Han var arving til Danmark og Norge, og han mente desuten at han var kaldt til engang at samle alle de tre nordiske riker under sig. Han tænkte at Karl Johan enten maatte bli helt styrtet eller ogsaa bli Frankrikes herre efter Napoleons fald, og da var tronfølgen i Sverige ledig. Saa besluttet Kristian Fredrik at stille sig i spidsen for det norske folk.

Den 24de januar fik han det første budskap om at kongen hadde opgit sit gamle rike. Han holdt det hemmelig. Men litt efter litt kom det dog ut hvad der var skedd. Imens gjorde han en reise til Trondhjem, og da han vendte tilbake derfra, samlet han den 16de februar paa Eidsvolds verk en del av de mest fremstaaende mænd i det søndenfjeldske,[2] for at raadføre sig med dem hvad der videre var at gjøre.

I Trondhjem var prinsen blit kjendt med at folkets mest kyndige mænd ønsket en fri forfatning. Men derhos mente han at han selv var kaldt til at ta tronen paa grund av sin arveret. Med disse meninger kom han til Eidsvold. Her fik han straks visshet for at folket søndenfjelds krævde det samme som trønderne.[3]

De mænd som gav møte, kom til Eidsvold med følelsen av at det var en farefuld tid for fædrelandet. Kjendt er fortællingen om bonden som skysset professor Georg Sverdrup opover Trondhjemsveien til møtet. Det den gamle bonde la ham paa hjerte,[4] at han aldrig maatte samtykke i at Norge blev overgit til Sverige, det var et krav som faldt helt sammen med Sverdrups egne tanker. Og bondens tillidsfulde ord: "Husk at Gud er attaat!"[5] trøstet og styrket ham, der han sat i ængstende tanker for Norges fremtid.

Om eftermiddagen og aftenen 16de februar holdtes saa paa Eidsvolds verk det møte som blev avgjørende for Norges skjæbne i 1814 — *Notabelmøtet,*[6] som det er blit kaldt. Først hadde professor Sverdrup privat foretræde for prinsen. Han visste at han stod der som talsmand for det som hadde fæstet sig hos det norske folk som dets vilje, og det gav hans ord vegt og myndighet. Prinsen holdt endnu i førstningen paa sin arveret til Norges trone. Men Sverdrup sa at de rettigheter som Fredrik den sjette i virkeligheten hadde opgit, nu faldt tilbake

i folkets hænder, og han la til: "Det er av dets hænder De vil motta en krone, saa meget skjønnere naar folkets kjærlighet vil ha overdrat den til Dem."

Saa begyndte det egentlige møte med at prinsen lot læse op de offentlige dokumenter som vedrørte freden, og som nu for første gang blev kundgjort for en større kreds i Norge. Forsamlingen følte som en mand hvor uværdige de kaar var som var tiltænkt deres elskede fædreland. Alle uttalte de at de ikke vilde være svensker. Derpaa tok prinsen ordet og sa at han hadde opgit alle tanker paa at bli landets konge i kraft av sin arveret, naar den ikke var aldeles soleklar. Han sa at han hadde tat dette vigtige spørsmaal under modent overlæg, og han hadde hørt paa Sverdrups tale med den glæde "som alene en ren ven kan nyde."

En række av talere sluttet sig til Sverdrup og gav samme raad som han. Alle raadet prinsen til at overta regjeringen og holde den med fast haand, med fuld kongelig magt og myndighet. De opfordret ham til at kalde sammen repræsentanter for folket og la dem gi Norge en forfatning. Naar den var git, vilde prinsen faa tronen ved folkets valg. Prinsen selv mente rigtignok endnu at meget kunde tale for at man begyndte med en rask handling. Hvis han først satte sine fædres krone paa sit hode, kunde det stille Norge høiere i de fremmede magters mening. Men da de forsamlede tillidsmænd enstemmig var imot det, opgav han det.

De ældre og yngre mænd som var tilstede paa denne store aften, overdrog til prinsen at utarbeide de kundgjørelser som skulde gi det norske folk og de europæiske magter meddelelse om det som nu var vedtat. Allerede næste formiddag kunde han læse dem op for de forsamlede. Det var den samme stemning. Alle rørtes til taarer; de kunde nu bedre overskue de følger dette vilde

dra efter sig, og fuld grund hadde prinsen paa sin side at si: "Mere end en krone har jeg vundet. Jeg har for altid vundet enhver nordmands hjerte, og Gud vil velsigne utfaldet av mine uegennyttige bestræbelser, som er et slikt folk værdig."

Paa Eidsvold var grundstenen lagt for folkets kommende frihet og selvstændighet. Der skulde ogsaa arbeidet føres helt til ende. Prinsen indkaldte folkets repræsentanter til at gi møte den 10de april, og paa denne dag møttes *Riksforsamlingen* paa Eidsvold. Den 17de mai hadde denne git Norges grundlov og valgt Kristian Fredrik til Norges konge. Han mottok valget 19de mai, og Riksforsamlingen kunde opløses 20de mai.

Kongeindtoget[7] 22de mai.

Budskapet om det store verk som var fuldendt paa Eidsvold, bares hurtig ut over Norges land. Det bragte glæde og jubel vidt om. Sterkest aabenbarte det sig da den nyvalgte konge kom til hovedstaden. Han hadde valgt 22de mai for sit indtog. Det var aarsdagen efter at han første gang kom til Kristiania, i 1813 som rikets ny utnævnte statholder. Der var stelt istand til at gi ham en festlig mottagelse. Men folket var ængstelig i sin glæde. Mange spurte hverandre om det virkelig kunde vare. Bakefter viste det sig at det som vakte mest opsigt og siden holdt sig længst i mindet, var forskjellige smaating folket tok som onde varsler. Kongen skulde komme fra Eidsvold over Vaterlands bro. Her var reist en æresport paa høire bred av Akerselven.[8] Porten faldt for en del ned. Den blev sat istand igjen i god tid før kongen kom, men varslet, som det kaldtes, blev ikke glemt, endda der laa stor glans over dagen.

Som kong Kristian Fredrik red igjennem hovedstadens gater, kunde han nok i øieblikket se lyst paa det

som endnu laa foran ham. Omgit av hærens førere og av sin stab, drog han fremover i det herligste vaarveir. Kanonerne fra Akershus[9] tordnet sit velkommen. Folkets jubel bruste om den nye konge, og mængden som trængte sig om ham, vokste eftersom han nærmet sig Palæet, der han skulde bo. Ved Vor Frelsers kirke blev der gjort holdt, og der steg kongen av hesten for at være tilstede ved en festlig gudstjeneste.

I kirken blev Kristian Fredrik overvældet av sine følelser. Han gav dem luft i en kort, rørt tale. Mængden som fyldte kirken svarte ham med hurra. Men kongen hørte at orgelet gik istykker, og at en av dets piper forstyrret stiftsprovsten i hans messe. Utenfor kirken var mængden optat av en ugle som hadde tat plads paa taarnet og lot sine uhyggelige skrik lyde ut over torvet. Som aarene gik, blev dette for mange det sterkeste minde. Gamle mænd, som hadde glemt alle andre indtryk paa denne store festens dag, talte til sin død om uglen.

Efter indtoget holdt kongen middagstaffel i Palæet, og den festlige dag endte med en folkefest under de vakre gamle trær i Palæhaven. Kongen skrev efterpaa i sin dagbok: "Hvor lykkelig er jeg ikke ved at bære en krone som er mig skjænket efter folkets enstemmige ønske og ikke vundet ved blod eller intriger! Hvilken fyrste kan som jeg glæde sig ved at være elsket og skattet av hele sit folk? Men Gud kjender mit hjerte, og vet at jeg ikke har andet ønske end at se dette folk lykkelig —stod det bare i min magt at gjøre det saa lykkelig som jeg ønsker og som det fortjener!" —Saa fik en se hvorledes det videre vilde gaa.

De stormagter som efter Napoleons fald holdt Europas skjæbne i sin haand, mente at de hadde et ord at si her ogsaa. De hadde tidligere git den svenske

konge løfte om Norge, og det var nu ikke rimelig at de skulde gaa helt fra sine tilsagn. Ialfald maatte det komme an paa om Karl John fik sat igjennem sine planer om at bli Frankrikes hersker, og dette skulde vise sig i løpet av juni og juli.

I den første halvdel av juli førte kongen forhandlinger med sendebud som disse magter hadde sendt til ham, kommissionærer som de kaldtes. Der kom to englændere, en russer, en østerriger og en prøiser; russeren generalmajor Michael Orloff var deres formand. I det lille Kristiania hadde et saadant følge av fremmede storfolk ikke været set før. Det var mænd som nylig hadde tat del i de store tildragelser ved Napoleons avsættelse o.s.v. Orloff var saaledes den som ved Paris's overgivelse hadde mottat statens nøkler paa den russiske keisers vegne.

Det viste sig nu hvor heldig det var at nordmændene hadde handlet med raskhet. Sendebudene kunde ikke godt kræve at der skulde slaaes en strek over den norske grundlov. Men paa den anden side vaaget de heller ikke at sætte sig ut over de løfter som magterne før hadde git Sverige. Saa valgte de en mellemvei. Grundloven skulde godkjendes, og med den Norges ret som et eget rike. Derimot krævde de at Kristian Fredrik skulde nedlægge regjeringen og forlate landet, forat Norge kunde erkjende Sveriges konge ogsaa som sin. For kong Kristian Fredrik var dette et offer. Men han bragte det for Norges skyld. Paa grundlag av kommissærernes ideer blev nu gjort forslag som kommissærerne bakefter la frem for den svenske kronprins. Men han vilde ikke gaa ind paa dem, og dermed reiste kommissærerne. Efter det brøt krigen ut. Karl Johan rykket over grænsen.

Slaget ved Matrand.[10]

Kristian Fredrik var ingen hærfører. Han kunde ikke ildne soldaten i kamp. Han haabet fremdeles paa en fredelig avgjørelse. Det hadde han ogsaa grund til, for Karl Johan aapnet selv i al hemmelighet nye underhandlinger. Hvad disse virkelig gik ut paa, kjendte svenskerne intet til. Grundlaget blev netop de samme forslag som kommissærerne hadde godkjendt, men som Karl Johan selv hadde forkastet. Kristian Fredrik lot de norske tropper i Smaalenene gaa langsomt tilbake, og i øst for Glommen holdt de alene paa den navnkundige fæstning Fredriksten, som blev bombardert av svenskerne uten synderlig virkning, og som forsvartes av den tapre general Ohme.

Anderledes var det ved Kongsvinger.[11] Her blev krigsførelsen ikke lammet. Oberstløitnant Krebs, som her kommanderte en styrke paa omtrent 2000 mand, lot sig ikke binde av de forsigtige hensyn som kongen selv vilde ta. Her førtes derfor virkelig krig, og det med stor ære for det norske vaaben.

Karl Johan hadde git generalmajor Gahn den opgave at trænge ind i Norge fra Vermeland[12] langs Vrangselvens dalføre. Ogsaa hans styrke talte omkring 2000 mand. Med dem møtte han Krebs og hans folk i stillingen ved Lier. Her kom det til kamp den 2den august. Svenskerne gjorde angrep paa angrep, men møtte altid kraftig motstand. Saa gik Gahn tilbake til Eidskog[13] kirke. Her fik han høre om at nye norske avdelinger var under fremrykning for at forsterke Krebs. Derfor bestemte han sig til at gaa tilbake til Sverige.

Men inden det kunde ske, og inden forsterkningerne hadde naadd Krebs, kom de norske soldater over ham. Det var den 5te august om morgenen tidlig. Krebs

hadde delt sin styrke. Omtrent halvdelen rykket frem imot Gahns leir ved Matrand, men resten fulgte en anden vei over Pramhus for at komme i ryggen paa svenskerne.

Krebs's angrep kom aldeles uventet. Mange av de svenske soldater var knapt kommet ut av teltene da nordmændene var over dem. Gahn var i folketal den sterkeste; men det hjalp ikke. Paa alle kanter trængte nordmændene, som nu var blit den angripende part, seierrike frem, og efter en times motstand fandt Gahn det nødvendig at dra sig tilbake. Da fik han det budskap at han var kringsat, at den anden halvdel av de norske tropper var kommet til Skotterud, i ryggen paa ham, og hadde angrepet hans tross, som var sendt i forveien tilbake paa veien til Sverige.

Nu trængte Krebs og hans folk paa, haardere og haardere. Svenskerne blev angrepet fra alle kanter. Det blev en kamp mand mot mand, med kolbe og bajonet, mens skud fulgte paa skud, salve paa salve. Den norske skytterlinje var noksaa tynd paa et enkelt sted. Gahn var alt tænkt paa at overgi sig, da han fik vite dette, og saa fik han brutt sig gjennem. Men det hadde kun været med megen møie. Svenskerne hadde tildels søkt at komme unda ved at ta laavedører og lignende til at skaffe sig over en liten sjø med. Men dette voldte ogsaa store tap.

Da Gahn var kommet til Morast, var hans styrke saa godt som opløst. Mange av hans folk var fanget, andre dræpt eller saaret. Hele krigskassen var faldt i de seirendes hænder. I de faldne svenskers tal var ogsaa landshøvding Eichstedt, som var med i Gahns følge, og som hadde det hverv at lægge landet under sig.

Mens der fra krigsskuepladsen i Smaalenene[14] bare hørtes om tilbaketog, var budskapet om kampen ved

Matrand av en helt anden art. Den ildnet folket ved at vise hvad tapre mænd kunde utføre under en dygtig ledelse. Den frelste den norske hærs vaabenære, og den var for fienden en advarsel om hvad der kunde ske, om der for alvor skulde føres krig paa norsk grund.

* * *

Imidlertid var de fredelige underhandlinger blit drevet videre. Den 14de august sluttedes konventionen i Moss,[15] og ved den lovte Kristian Fredrik at lægge sin krone i Stortingets hænder, naar det var kommet sammen. Ved en vaabenhvile stanset krigen. Regjeringen førtes av Statsraadet, og naar det het sig[16] at dette var under kongens sygdom, da var det sandhet. Ti Kristian Fredrik var nu helt igjennem nedbrutt, da han hadde set sine forhaabninger briste.

Den 7de oktober møttes Stortinget i Kristiania. Ved den overenskomst som var indgaat, hadde Kristian Fredrik hævdet at Stortinget stod aldeles ubundet overfor fremtiden. I den tale han holdt da han aapnet forhandlingerne, blev det sagt i klare ord. Intet andet end hensynet til fædrelandets tarv skulde lede tingets medlemmer. De kunde vedta at forsætte kampen, likesaa godt som at gaa i forening med Sverige. Men Kristian Fredrik selv var bundet. Han hadde lovt at nedlægge sin krone, og dette maatte holdes. Derfor blev det nu hans første gjerning at meddele dette til Stortinget, og selv løse de baand som bandt ham til det norske folk.

Kristian Fredriks tronfrasigelse.

Paa en straalende vaardag hadde kongen holdt sit indtog i hovedstaden. Paa en mørk høstdag mottok han en deputation fra Stortinget, som han vilde gi meddelelse om sin avgjørelse. Han hadde fra midten av

august bodd paa Ladegaardsøens hovedgaard, den som nu kaldes Bygdø[17] kongsgaard, og der hadde han om sig nogen faa nære venner som vilde dele hans skjæbne. Hans sind var nedtrykt; det svarte til aarstiden med taake og regn.

Det var den 10de oktober. Statsraad[18] Treschow, som var deputationens formand, var saa rørt at det blev umulig for ham at faa fremført sin tale. Hans sidemand maatte læse den op. Kongen selv hadde skrevet ned en tilkjendegivelse av de grunde som drev ham til at nedlægge kronen og den utøvende magt, og at forlate et folk som han elsket, og som paa sin side hadde git ham uforglemmelige vidnesbyrd om sin hengivenhet. Han vilde løse det folk fra dets ed til ham, og han mente at han kunde gjøre det, fordi Norges selvstændighet og frihet var sikret gjennem grundloven, som folket hadde git sig selv.

Der var taarer i alles øine, talen døde paa læberne. Og kanske endnu mer gripende blev kongens avsked med de mænd som hadde staat ham nærmest. Av hans statsraad var kun faa tilbake, Rosenkrantz, Sommerhielm, Jonas Collet og Nils Aall. Efterat deputationen hadde trukket sig tilbake, kom avskeden med disse som hadde holdt ut til det sidste. Aall har skildret det som nu tildrog sig: "Derpaa fulgte en avskedsscene med Statsraadet som ikke vel lar sig beskrive. Man glemte kongen og følte blot for den ædle, ulykkelige mand. Det var en skilsmisse mellem venner som hadde besluttet at dele livets glæder og byrder med hinanden; men som en ubøielig skjæbne rev fra hinanden. En gjensidig haandtrykning var da følelsernes eneste tolk. Sproget opsa os sin tjeneste."

Alt samme aften forlot Kristian Fredrik som nu atter kun var dansk prins, Ladegaardsøen. Norge regjertes nu av de fire statsraader, med fuld kongelig myndighed.

Foreningen med Sverige.

Efterat Kristian Fredrik hadde forlatt hovedstaden, traadte Stortinget i forhandling med de svenske kommissærer som Karl John hadde sendt til Norge. Det gjaldt om at ændre grundloven i de punkter som ikke kunde passe under den nye forening med Sverige. Stortinget kunde slutte sit arbeide med dette den 4de november. Enstemmig valgtes derefter Karl XIII til Norges konge. Karl Johan var dermed ogsaa Norges kronprins. Den 9de november om aftenen kom han med sin unge søn arveprins Oskar til Kristiania. Han trodde sig fra denne stund helt til nordmændene. Hans eskorte paa reisen var norsk.

Veien til Kristiania gik i de dage over Ekeberg.[19] Da man fra byen saa eskortens fakler svinge nedover den store bakke ovenfor Oslo[20] kirke, vakte dette underlige tanker hos mange. Her var ikke nu nogen brusende jubel fra folket. Man gav sig ikke hen i glædesutbrud som de der hadde lydt paa den fagre maidag. Det var forstanden, ikke hjertets følelser, som denne gang hadde seiret. Folket saa med værdig ro sin nye fyrste kjøre gjennem gaterne. De lærte snart i ham at se en av samtidens mest interessante personligheter.

Allerede den 10de november møtte de to prinser i Stortinget. Her overleverte kronprinsen kongens ed og avla personlig sin egen; likesaa mottok han Stortingets ed. Han holdt en tale og la der frem sit politiske program for de kommende aar.

Karl Johan uttalte her at kongen hadde foretrukket at bygge foreningen paa det norske folks kjærlighet, fremfor paa de rettigheter som han mente han hadde vundet ved traktaterne. Grundlaget for foreningen var de to rikers beliggenhet og overensstemmelsen mellem

de to folks nationalkarakter, og den kjærlighet begge folk følte for personlig frihet, for eiendomsrettens helligheт og for en repræsentativ regjeringsform. For de to folk[21] var intet at vinde utover de grænser som naturen hadde sat for dem. De skulde altid bli ved[22] at være to forenede og uavhængige folk, som aldrig skulde begynde nogen krig.

Kronprinsen var en usedvanlig glimrende personlighet, og talen gjorde et godt indtryk. Svartalen blev holdt av Stortingets præsident, sorenskriver Christie, en av de mest fremstaaende skikkelser Norges historie har at fremvise. I klare, utvetydige ord slog ogsaa han fast hvad der skulde være grundlaget for foreningen mellem to likeberettigede, uavhængige kongeriker. Det var et historisk øieblik som grep alle som var tilstede. Alle hadde følelsen av at en ny tid var indledet, noget helt nyt var grundlagt, og dette skulde staa sin prøve.

Foreningen mellem de to likestillede riker var ikke blit det som foreningens ophavsmand hadde planlagt. Den blev ikke det han tænkte sig da han sluttet freden i Kiel. Likesom han hadde bragt den istand, saa blev han ogsaa bakefter den som holdt den sammen. Efter hans død i 1844 arbeidet hans efterfølgere paa at holde hans verk vedlike. Men siden 1860 blev dette altid vanskeligere.

De to folks syn paa foreningen stod i strid med hinanden. De saa med høist forskjellige øine paa det grundlag som var vedtat i 1814. Den almindelige opfatning i Sverige var at Norge var traadt ind i foreningen som et underordnet led, mens nordmændene holdt fast ved at begge folk var helt likestillet. Kongerne ønsket at skifte like ret,[23] og litt efter litt blev der i en del spørsmaal gjort indrømmelser til Norges lovlige krav. Men til sidst kom der en stor sak, det var spørsmaalet

om Norges stilling til utlandet ved siden av Sverige. Ogsaa her krævde Norge jevnbyrdighet. Det blev denne sak som gav anledning til foreningens opløsning. Der var ført lange underhandlinger, og meget var der arbeidet av mænd fra begge sider for at finde en utvei til gjennemførelse av norske krav indenfor foreningen. Da det ikke førte til noget, maatte foreningen briste.

Syvende juni.

Sommeren 1903 holdtes i Norge valg til Stortinget. Disse valg bares av en enestaaende stemning. Folket vilde ha en ende paa de langvarige unionelle tvistemaal. Intet enkelt av de gamle partier kunde bringe den. Da slog samlingstanken rot. Den tok sigte paa et hittil ukjendt samarbeide for at bygge en bro mellem partierne. Efterhvert møttes de mange kræfter som senere kunde dra det store læs.

Men til samme tid var der i Sverige begyndt en helt anden politik, og at møte denne politik blev nu fra norsk side en hovedopgave. I Sverige blev det ikke forstaat at det nu var alvor i Norge. Men folkemeningen i Norge krævde at nu skulde det ha en ende, det maatte bære eller briste, og enstemmigheten gav kravene en styrke som før ikke var kjendt. Nu gjaldt det ikke længer ord, men virkelighet.

I denne stund gjorde den svenske regjering en stor feil. Den fremla i november 1904 et forslag med en række bestemmelser som med fuld ret er kaldt lydrikepunkterne.[24] Følgerne uteblev da heller ikke. Alle forhandlinger blev hurtig avbrutt, og fra nu av tok Norge saken i sin egen haand. Skridt for skridt nærmet avgjørelsen sig, indtil endelig den store dag stod for døren. Dette blev den 7de juni 1905.

I Norge var det almindelig forstaat at noget stort var i gjære.[25] Alle visste at et avgjørende skridt vilde bli tat i begyndelsen av juni. Men hvordan dette vilde bli, blev holdt strengt hemmelig. Man forstod at være taus i Norge i 1905. Der var mange som maatte indvies i det som skulde ske, og dog var intet kommet ut, og utenfor grænsen var paa forhaand ikke noget bud naadd om det som forestod. Imens var hvert skridt nøie overveiet, og alle enkeltheter i planen var avtalt.

Klokken var ti om morgenen den 7de juni, da Stortingets møte var sat. Ingen kunde helt si hvad der skulde ske. Men alle var paa det rene med at noget merkelig maatte hænde paa denne dag. Det som var begyndt paa en novemberdag i 1814, var nu til ende, det tidsrum i Norges historie som nævnes "Foreningen med Sverige." En junidag i 1905 blev indledningen til et nyt tidsrum.

Dagen var skinnende klar. Det var vaar, det var sommer over Norge. Med tillid saa folket hen til sine førere i regjering og i storting. Stortinget har aldrig tat sig smukkere og værdigere ut, blev det dengang sagt, og det var sandt. Dets medlemmer visste at de hadde fuld klarhet over hvor vigtig det var som allerede var vedtat, og det som nu videre skulde vedtages. Stortingets sal var fyldt til sidste plads. For tilhørere var utdelt saa mange billetter som det var mulig, og utenfor Stortinget stod folkeskarerne hode bak hode. Alle var fyldt av samme spændte forventning. Alle følte med hverandre som om de vilde si: Hvad der end kan hænde, vil vi staa samlet om den beslutning av den folkekaarne forsamling, som vil bli kundgjort for os om faa minutter. Det var en underlig stilhet over alle. Enhver hadde det klart for sig at det som blev vedtat kunde føre med sig store farer for fædrelandet, kræve store offer av hele

samfundet og av de enkelte. Der var i denne stund kun alvor, intet letsind. I enigheten laa en løftende visshet om at et samlet folk vilde kunne kræve respekt.

Saa begyndte Stortingets forhandlinger. Carl Berner steg op paa præsidentpladsen, og der var dyp stilhet. Statsminister Michelsen reiste sig fra sin plads for at ta ordet og oplæse en kundgjørelse fra Regjeringen. Den haand som holdt papiret, skalv en smule. Statsministeren visste jo at det han nu hadde at meddele, vedrørte land og rike som kanske intet stortingsdokument hittil hadde gjort. Men med rolig røst læste han op Regjeringens meddelelse til Stortinget. Faa dage i forveien hadde kongen uttalt at han ikke saa sig i stand til at gi landet en ny Regjering. Dermed var den konstitutionelle kongemagt traadt ut av virksomhet, og Regjeringen hadde derefter git kongen melding om at den hadde nedlagt sine embeder. Denne meddelelse var git kongen paa Rosendal slot ved Stockholm samme morgen.

Saaledes var ordene uttalt av Regjeringens første mand. Foreningen var opløst; det kunde herefter ingen komme forbi. Meddelelsen hadde en mægtig virkning. Baade Stortingets medlemmer og den talrike tilhørerskare blev grepet av dyp bevægelse.

Stortinget gav Regjeringen sin fulde og hele tilslutning. Det la i dens haand hele den utøvende myndighet som var tillagt kongen ved grundloven og andre gjældende love, kun med de ændringer som blev nødvendige nu da foreningen med Sverige var ophørt. Der var kun en samdrægtig vilje i Stortinget. Der gaves ikke engang den ringeste minoritet.

Statsministeren tok paa Regjeringens vegne imot det ærefulde, men vanskelige hverv. Derpaa vedtok Stortinget en adresse til kong Oskar. Adressen gjorde rede

for hvad der var skedd og nødvendigheten av at Stortinget hadde handlet som det gjorde. Den var en redegjørelse henvendt til Sverige som til Europa. Den blev et virkelig statsskrift.

Adressen indeholdt ogsaa det man har kaldt Bernadottetilbudet.[26] Stortinget ønsket at vise baade landsmænd og fremmede at dets arbeide og kamp for fædrelandets fulde selvstændighet ikke hadde hat sin grund i nogen uvilje mot kongehuset eller mot det svenske folk. Det uttalte ønske om at kongen vilde virke til at en prins av den kongelige familie tok mot valg som Norges konge. I disse ord var det fuld sandhet.

Det hele møte tok bare en eneste time.

Efter denne spredtes budskapet ut over hovedstaden, — ut over Norge, ut over Europa. Over hele kloden gik meldinger om at Norges Storting hadde talt og handlet.

Paa Kristianias gater og offentlige pladser var det mere liv end ellers paa en sommerdag, men ingen sammenstimling, ingen uro og støi. Stille og rolig gik det hele for sig. Nogen enkelte nyttet leiligheten da Stortingets præsident og statsministeren gik hjem, til at bringe dem sin hyldest. Men hurraropene tapte sig snart. De mænd som hyldtes forstod at avverge at det blev for mange og for langvarige gjentagelser. Parolen lød fra første øieblik: rolig og værdig! ingen stemningsutbrud! Og det blev hørt. Det som nu var indskrevet paa et blad av Norges historie, var altfor alvorlig til at rives bort i uoverlagte demonstrationer.

Som i hovedstaden, saa var det ogsaa rundt om i det øvrige land, i by og i bygd. Budskapet om de store avgjørelser blev overalt mottat med den samme rolige og tilbakeholdne værdighet. Siden gik tildragelserne sin gang. Der kom bevægede dager, der kom glade og tillidsfulde dager. Indimellem saa det truende ut,

og ingen visste hvorledes det til sidst kunde komme til at arte sig. Det saa flere gange ut til at en kunde vente krigerske angrep. Mange avdelinger av hæren blev kaldt til grænsevakt,[27] mens flaaten holdt sjøen, færdig til kamp, om det skulde kræves. Alvoret viste sig. Folket angret dog ikke hvad der var skedd.

Kongeparrets reise til Norge.

Ved folkeavstemning den 13de august godkjendte det norske folk med knusende flertal foreningens opløsning. Efterat tilbudet om at vælge en prins av det svenske kongehus flere ganger var avvist, holdtes der den 12te og 13de november en ny folkeavstemning, og ved denne stemte et stort flertal for prins Karl av Danmark, gift med prinsesse Maud av Storbritannien og Irland. Den 18de november valgtes han enstemmig av Stortinget til Norges konge. Han tok navnet Haakon VII, og hans unge søn fik navnet Olav.

Derefter kom den dag da Norges nye kongepar forlot sit gamle hjem for at reise til det land som hadde tilbudt dem sin helt gjenreiste trone. Hele Kjøbenhavn[28] var i bevægelse. Mængden strømmet ut til den nordre toldbod, der det danske kongeskib "Dannebrog" laa, færdig til avgang. En frisk bris blaaste fra syd, luften var klar, og solen straalte ut over det uendelige hav av hoder som bølget rundt om. En glimrende forsamling kom litt efter litt tilstede paa bryggen og gik ombord paa kongeskibet; kongen og kronprinsen av Danmark, enkekeiserinden av Rusland, de danske prinser og prinsesser gav møte. Da til sidst kong Haakon og dronning Maud steg op paa dækket, fløi det røde flag med løven til tops. "Hvad er det for et flag?" hørtes der indimellem mængden, og svaret lød: "Det norske kongeflag." Og

saa var det. De gamle norske kongers stolte flag, som ikke hadde været heist paa tre hundrede aar, kunde nu frit folde sig ut for vinden. Det var som om det vilde vise at det forstod hvad denne stund hadde at si for norske hjerter. Saasnart forsamlingen hadde tat farvel og var gaat i land, la "Dannebrog" ut.

Det var den 25de november. Ute i fjorden blev kongeparret møtt av den norske regjerings medlemmer med statsminister Michelsen i spidsen ombord i "Heimdal," og kongeparret gik fra "Dannebrog" over paa "Heimdal." Inden det kunde anes, laa "Heimdal" ved Fæstningsbryggen,[29] og Akershus's kanoner forkyndte at Norges konge og dronning var steget i land paa norsk grund. Til samme tid heistes det norske kongeflag paa Munketaarnet, det gamle flagtaarn.

Efter at kongen og dronningen hadde hilst paa statens og hovedstadens høiere myndigheter i den store paviljong som var reist paa bryggen, steg de op i de ventende vogner og kjørte gjennem Kristianias gater. Hele byen var klædd i rikt festskrud, og jubelen lød hvor de kom frem, like op til slottet, som nu skulde være deres hjem. Om aftenen kjørte de igjen gjennem de illuminerte og menneskefyldte gater, atter hilst av den samme jubel.

Den konge som i november 1905 var kommet til Norge, var den nærmeste slegtning av den konge som i november 1814 hadde seilt derfra ad den samme vei. Kristian Fredrik hadde den dag hat et lønlig haab, at engang kunde den dag komme da hans æt tok den norske trone i eie. Saa var virkelig skedd. Hans haab var opfyldt.

YNGVAR NIELSEN.

28. Fædrelandssang.

Ja vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, veirbitt over vandet[1]
med de tusen hjem,
elsker, elsker det og tænker
paa vor far og mor
og den saganat[2] som sænker
drømmer paa vor jord.

Dette land har Harald[3] berget
med sin kjæmperad,
dette land har Haakon[4] verget,
medens Øivind[5] kvad.
Paa det landet Olav[6] malte
korset med sit blod,
fra dets høier Sverre[7] talte
Roma[8] midt imot.

Bønder sine økser brynte,
hvor en hær drog frem.
Tordenskjold[9] langs kysten lynte
saa den lystes hjem.
Kvinder selv stod op og strede,
som de vare mænd;
andre kunde bare græde,[10]
men det kom igjen!

Haarde tider har vi døiet,
blev til sidst forstøtt.[11]
Men i værste nød blaaøiet
frihet blev os født.

Det gav faderkraft at bære
hungersnød og krig,
det gav døden selv sin ære —
og det gav forlig![12]

Vistnok var vi ikke mange,
men vi strak dog til,[13]
da vi prøvdes nogle gange,
og det stod paa spil.[14]
Ti vi heller landet brændte
end det kom i fald.
Husker bare hvad som hændte
ned paa Fredrikshald![15]

Norske mand i hus og hytte,
tak din store Gud!
Landet vilde han beskytte,
skjønt det mørkt saa ut.
Alt hvad fædrene har kjæmpet,
mødrene har grædt,
har den Herre stille lempet,
saa vi vandt vor ret!

Ja vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, veirbitt over vandet
med de tusen hjem.
Og som fædres kamp har hævet
det av nød til seir,
ogsaa vi, naar det blir krævet,
for dets fred slaar leir!

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

29. Henrik Wergeland.

Hans navn ljomer som en sang gjennem Norges nye saga, den saga som begynder med møtet paa Eidsvold i 1814. Der fik det norske folk sin frihet, sin selvstændighet, sin grundlov. Fra det samme Eidsvold skulde folket faa sin store digter.

Nicolai Wergeland,[1] hans far, var en av de ledende mænd i det historiske møte paa Eidsvold. Kong Karl Johan lønnet ham ved at gi ham Eidsvolds prestekald. Dit flyttet familien i 1817 med den 9 aar gamle Henrik. Han kom saaledes til at vokse op under paavirkning av Eidsvolds skjønne natur og historiske minder.

Om Henriks tidlige ungdomsaar fortæller hans søster Camilla Collett:[2] "Henrik bebodde hjemme et værelse som hette "grevens kammer," saa kaldt fordi der i en fjern fortid hadde bodd en halvt forrykt adelsmand, som hadde kost i huset. Det var stort og skummelt, og det hadde ord for at det spøkte der.[3] Dette kan nu være som det vil; men det er ikke sansynlig at det var tilfældet saa længe Henrik hadde opslaat sit paulun[4] der inde. Jeg gad visst[5] hvad slags spøkelser hadde hat mot til at betræde dette værelse! Henriks lidenskabelige kjærlighet til naturen og det naturlige hadde der rigtig utfoldet sig. Alt hvad der av produkter, hentet fra dens tre riker, paa nogen maate kunde anbringes i et menneskelig beboelsesrum, det kunde man vente at finde her, noget til pryd, andet som surrogater for de almindelige brukbare ting. En barkstol stod foran hans bord, en tiurfjær tjente ham som pen — om blækhuset var naturlig, husker jeg ikke, — utenfor vinduet en vindharpe, i en krok et kranium under en blomstrende nypetornbusk. Man visste ikke enten man var kommet ind i et naturaliekabinet, en eneboers hule eller en hekse-

mesters laboratorium. Paa muren hadde han malt en legemsstor dansende neger; det sigtet til et sagn om at de sorte tror at naar de syngende og dansende styrter sig i flammen, kommer de tilbake til sit fædreland. Bønderne korset sig naar de kom i døren. Midt paa væggen et kolossalt eksemplar av grundloven — bevogtet av to jetteskikkelser i døledragt[6] med bile og øks. Dyreriket var ogsaa mangfoldig repræsentert. Fugler flagret løse omkring, der var fisk og levende snoger i glas, ikke at glemme hans yndling, den gamle kanin, der "enøret, trebenet, fiolblaa og fin" hinket gemytlig omkring mellem mos, stener og friske løvbusker. Paa bordet raget en uhyre kvast av vilde vekster og blomster op av et gammelt drikkehorn, og midt mellem alt dette sat han, selv visselig det sælsomste naturprodukt.

Ak, nu vet jeg det, disse aar var de lykkeligste for os alle. I denne periode av sit liv tilhørte han os endnu, og jeg tør lægge til: ogsaa mig tilhørte han. Han holdt av mig dengang, og han la det for dagen[7] paa sin vis, jeg kan ikke huske egentlig hvordan. Det faldt saa av sig selv, det kunde ikke være anderledes; vi maatte være glad i hinanden dengang. Jeg husker at jeg stod engang ved vinduet og saa ut; han for fløitende gjennem stuen og var alt i døren; da kom han tilbake, tok mig om halsen og kyste mig, og ut fløi han igjen, uten et ord.

Hvor han kunde være elskværdig, hvor han var elskværdig! Selv lo han næsten ikke, han gottet sig, han fløitet likesom latteren ut; men i hans nærhet sprudlet der evige fontæner av latter, liv og lystighet. Man kunde ikke bli rigtig vred paa ham, hvad han end sa og tok sig for.[8] Henrik hadde anlæg til alle huslige dyder,[9] til alt hvad der gjør familielivet let og dog høiere beaandet. Alle hans egenskaper hadde noget av barnets.

Han var snild, nøisom, altid glad, taknemmelig for det mindste, en elskværdig søn.

En av de mest utprægede egenskaper hos Henrik var en barnlig, elskværdig, aldeles kritikløs ærbødighet for far. Om far talte aldrig saa strenge ord, taug han, og ofte med et bønlig blik som en overbevist skolegut. Han tok sine skjend, for næste gang at handle — "akkurat som Henrik handlet."

Og Henrik "handlet" bestandig. I sit merkelige kammer skrev han store bunker av digte, glødende vers og gyselige romaner. Han løp om i skog og mark, og gjorde alle mulige spilopper, stupte hodekuls i elven med klærne paa, og badet mellem isflakene i Mjøsen.[10] Han kløv op paa fjeldtopper for at skue vidt om land; og kanske saa han mindre med sine øine end med sin vældige fantasi.

Men Henrik Wergeland var ikke tilfreds bare med at speide ut over sin egen bygd og sit eget land. Hans interesse gik ut til alle land og alle folk. Alt vilde han vite. Han læste fremmede digterverker, og fulgte med i hvad der gik for sig i verden utenom. Han hadde en mægtig trang til at elske, og hatet alt som var vrangt. Alle som led uret vilde han hjælpe enten det var en enkelt person eller et folk. For hans kjærlighet var ikke det mindste for litet, og ikke det største for stort. Men først og fremst gik alt hans virke ut paa at gavne hans eget folk og land.

Stor og sterk var han, og høvding blev han hvor han kom. Der var megen strid i de dage, og ikke mindst blandt studenterne, som tok ledende del i den politiske bevægelse. Grundloven la største delen av den politiske magt i bøndernes hænder; men embedsmændene, som før hadde styrt landet, likte ikke at gi slip paa magten; og ikke var bønderne helt forberedt paa at gjøre bruk av

den magt grundloven gav dem. Folket delte sig i to partier. Blandt studenterne blev Wergeland fører for det parti som kjæmpet for bøndernes sak, for folkestyre. Men han visste godt at skulde folket ta del i landets regjering, saa maatte de oplæres til det. Hans store livsmaal blev at virke for folkeoplysning. Og det gjorde han paa de forskjelligste maater; han skrev artikler i mængdevis, han skrev bøker, redigerte aviser, reiste omkring og holdt taler og snakket med bønder og arbeidsfolk.

Fattig var han hele sit liv. Han hadde studert teologi, men han var ung og vilter saa det var ikke saa let for ham at faa sig prestekald. Kongen var som oftest venlig mot ham; men da han var en av de mest radikale i bondepartiet, hadde han ofte sat sig imot kongens ønske. Blandt andet var Wergeland fører for den flok som vilde feire den 17de mai, skjønt kongen hadde forbudt det.[11] Som konge og undersaat stod de saaledes mot hinanden; men personlig var de venner og næret den største beundring for hinanden. Da kongen ikke kunde gi ham et prestekald, tilbød han ham 200 daler aaret av sin egen kasse. Wergeland mottok pengene paa den betingelse at han skulde faa vie sin tid og sit arbeide til folkeoplysningen.

Ved at motta penge av kongen tapte han sin stilling som fører for sit parti. Hans venner beskyldte ham for at ha bøiet knæ for kongen, som de saa ofte hadde kjæmpet imot. Han blev stemplet som forræder, og mange av hans venner skilte sig fra ham. Dette blev Wergelands største sorg.

Men for Wergeland blev al hans sorg til perler av poesi. Sine vakreste digte skrev han mens han laa og ventet paa døden. Den kom tidlig; 37 aar gammel døde han.

Før han døde kom hans venner tilbake til ham og medgav at de hadde gjort ham uret. Ti tusen samlet sig om hans grav. Endelig hadde folkets digter fundet vei til folkets hjerte.

---

30. Juleaften.[1]

Hvo mindes ikke
et veir han tror ei himlen mer kan skikke?
Et veir, som om hver sjæl fra Kains til den
Gud sidst fordømte,
den jord forbandede,[2] fra helved rømte,
som fristet dem at svike himmelen.

Et veir hvis stemmes
forfærdelser[3] ei mere kan forglemmes?
Ti alle tænkte: det maa være sendt
for min skyld ene;
orkanens tordner mig, kun mig de mener;
min synd er blevet aanderne bekjendt.

Et veir som rystet
den sterkes hjerte i dets skjul i brystet,
et himmelveir, hvori sit eget navn
han paaropt hørte
av aander stormene forbi ham førte,
mens hver en trætop hylte som en ravn?

Men ravnen gjemte
sig selv i klippen, ulven sulten tæmte,[4]
og ræven vaagede sig ikke ut.

I huset sluktes
hvert lys, og lænkehunden indeluktes.
I slikt et veir, da faar du bønner, Gud!

* * * *

I slikt et veir — det var en juleaften —
da nat det blev før dagens maal var fuldt,
befandt en gammel jøde, nær forkommen,
sig midt i Sverigs ørken, Tivedskogen.[5]
Han ventedes til bygden denne side
fra bygderne paa hin, for julens skyld,
av pikerne med længsel; ti i skreppen
laa spænder, baand og alt de behøvde
til morgendagen, andendag[6] og nytaar.
Det gjorde længslen spændt, men ikke bange;
ti endnu hadde "Gamle-Jakob" aldrig
dem svigtet nogen jul; han kom saa vist
som juleaftnen selv.

I slikt et veir . .
"Tys! var det atter stormen
som hylte gjennem grenene? Det skrek.
Nu skriker det igjen!" Og Gamle-Jakob
fluks stanser, lyttende for anden gang.
Nu tier det. Ti stormen øker paa,
som fossen drøner over den som drukner.

Han vandrer atter. "Tys! igjen en lyd!"
en lyd som skar igjennem stormens brusen. —
"Den falske hubro[7] skriker som et barn.
Hvo slipper barn vel ut i saadant veir?
Det gjør ei ulven selv med sine." Og
den gamle stolper atter frem i sneen.
Da skrek det atter saa han mer ei tviler;

ti dette stormkast som hist borte alt
et snoet snetaarn hvirvler over skogen,
har ført et ord, et enkelt ord forbi.
Og fluks han dreier dit hvorfra det kom,
arbeidende sig dypere i skogen
og dypere i sneen og i natten,
der som en kulsort fjeldvæg reiste sig
mot hvert hans skridt, av fyk[8] kun gjennemlyst,
som om den hele vide skog var fuld
av flyvende, slørhyllede gespenster,[9]
som hylende sig stilte ham iveien,
paa luftig taa sig hvirvlet, vokste rædsomt,
og saa forsvandt imellem stammerne.

Dog kjæmper oldingen sig frem mot stormen.
Han vandrer naar den vokser; naar den sagtner
og drager aande, lytter han paa knæ.
Men fluks han springer op og gaar i mulmet,
som dvergen trænger gjennem sorte muld.
Han hører intet mer. Den gamle skjælver
ved tanken at ham onde aander gjekker,
og mumler frem de bønner som han vet.
Da klynker det igjen, og ganske nær.
Hans eget rop mot stormen vender kun
tilbake i hans mund. Men hist, ja hist!
Ti skridt endnu! Der rører noget mørkt sig
paa sneen, som om stormen lekte med
en stubbe som var løsnet litt i roten.
"O Jehova! en arm! O Jehova!
et barn! et barn! men dødt!" —
Ak, tænkte stjernerne i denne nat
da Betlems-stjernen[10] lyste mellem dem,
at intet godt paa jorden kunde ske?
Ti ingen av dem saa at Gamle-Jakob,

saa glad som om en skat han hadde fundet,
fluks kastet bort sin hele rigdom, skreppen,
trak av sin knappe kjole,[11] hyllet den
om barnets lemmer, blottede sit bryst
og lagde saa dets kolde kind derved,
indtil det vaaknet av hans hjertes slag.
Da sprang han op. Men nu hvorhen? Ti stormen
har blaast hans spor igjen.[12] Det ei bekymret.
Ti han i tordenen i skogens topper
nu hørte Davids jubelharper kun;
ham fykene nu syntes som keruber
der viste vei paa svanehvite vinger,
og i det maa faa[13] som han fulgte, følte
han Herrens eget sterke fingerdrag.[14]

Men hus paa vilde Tiveden at finde
i slik en nat da lys ei turde brænde?
Og midtveis laa der kun en enkelt plads;
det lave tak ei skilles kan fra sneen,
den sorte væg ei fra et klippestykke.
Dog stanstes ved et under han av den.
Der sank han ned; han magtet ikke mere.
Og mange vindstøt for, før med sin byrde
han orkede at slæpe sig til døren.

Han banket sagte først; ti barnet sov.
Og nu først savnet han sin tapte skreppe,
fordi han intet eide nu at gi
de gode arme folk som snarlig vilde
med gjestfri hasten aapne døren. Ak,
han banket mange ganger før det svarte:
"I Jesu navn, hvem der i slik en nat?"
"Den gamle Jakob. Kjender I mig ei? —
den gamle jøde?" —

"Jøde!" skrek forfærdet
en mands- og kvinderøst. "Da bli[15] du ute!
Vi eier ingenting at kjøpe for,
og kun ulykke vil du bringe huset
i denne nat da han blev født du dræpte."[16] —
"Jeg?" —
"Ja dit folk, og det er synden som
igjennem tusen led skal straffes."
"Ak!
inat da hunden lukkes ind!" —
"Ja hunden,
men ingen jøde i et kristent hus." —

Han hørte ikke mer. De haarde ord
ham koldere end vinden gjennemhvinte
og slængte sterkere end den,[17] ham ned
i sneen, bøiet over barnets slummer.
Da syntes ham, mens han mot vindvet stirret,
om ei det hvite ansigt atter kom
tilsyne dog, som[18] om han sank i dun,
at liflig varme gjennemfløt hans aarer,
og at bekjendte væsner, hviskende
som sommervindens æolsspil[19] i græsset,
omsvævede hans leie, indtil en
med løftet finger sagde: "Kom, han sover."
Og i en oplyst sal ved siden av
forsvandt de alle; barnet kun forblev der
ved foten av hans leie, dragende
hans puter stedse bedre om ham, til
det forekom ham selv at han sov ind.
— Det sneen var som vokste om den døde.

* * * *

"Aa Jesus! Jøden sitter der endnu!"
skrek manden da han saa om morgnen ut —
"Saa jag ham bort! Det er jo juledag,"
faldt konen ind. "Og se den jødeskjelm,
hvor fast han holder bylten klemt til brystet!" —
"Han er paatrængende med sine varer.
Med stive blik han ser hit ind, som om
vi hadde penger nok at kjøpe for." —
"Dog gad jeg se hvad han i bylten har." —
"Vis frem da, jøde!"
Begge tren de ut.
Den frosne glans de saa i likets øie.
De bleknet mer end det, de skrek av skræk,
og skalv av angrens slag.
"O ve! o ve!
hvad uheld her er hændt!"
De op ham reiste,
og bylten fulgte med. De aapnet kjolen.
Der hang, med armene om jødens hals,
M a r g r e t a deres barn — et lik som han.
Saa slaar ei lyn, saa rappe orm ei biter
som skræk og smerte egteparret slog.
Saa blek som faderen var ikke sneen,
saa hylte stormen ei som moderen.
"Aa, Gud har straffet os! Ei stormens kulde,
vor egen grusomhet har dræpt vort barn!
Forgjæves — ak som jøden paa vor dør,
paa naadens ville[20] vi forgjæves banke."

* * * *

Da skogen veibar blev, kom bud fra gaarden
hvor lille Greta fostredes i lægd,[21]
og hvorfra hun, da helgen ind blev ringet,[22]
før veiret kom, var vandret av sig selv
forældrene at gjeste juleaften.

Dog kom det[28] ei at spørge efter barnet,
men efter jøden fra de bygdens piker,
hvis haab nu til at kunne gjeste kirken
kun stod til nytaarsdagen, om han fandtes.

Der laa han død i stuen foran aaren,
hvor manden, med et blik som jødens frosne,
og i en stilling krum som likets, sat,
i baalets røde aske stirrende,
og stedse økende dets brand, at liket
dog kunde blive strakt og haanden korslagt.
Men foran laa paa knæ Margretas moder,
sin lilles stive armer bøiende
bestandig fastere om likets hals.
"Hun ei tilhører mere os," hun hulket;
"han har vort barn sig tilkjøpt for sin død.
Vi tør ei skille liten Greta fra ham;
ti hun for os maa bede Jesus om
hans forbøn hos sin fader; ti for ham
vil arme jøde klage — —."

HENRIK WERGELAND.

---

31. Wergeland kjøper hus i Grønlien.[1]

Det var en langvarig og haard vinter den sidste. Mars og april gik hen uten tegn til vaar. Da regner det to dager allerførst i mai,[2] og skinner sol i to — og vaaren var der; og med den min umaadelige længsel efter at faa mig en hytte og en flek jord. Men hvor skulde jeg med nogen faa hundrede kunne faa nogen anden leilighet end en arbeidsmands hytte? Og hvor var den at faa? Nu vel, saa lei da for iaar! tænkte jeg — for

paa landet vilde[3] jeg; og fik jeg da avisen fat[4] og red avsted den tredje smukke dags, en søndags, formiddag til en avertert leilighet paa østkanten av byen. Den var mig meget for dyr. Mismodig dreiet jeg min hest om ad den samme vei jeg var kommet. Tømmen hang slap paa halsen. Jeg hørte og glodde efter lerkerne og tænkte med dyp bedrøvelse paa at jeg maatte opgi mit haab om en hytte og en flek jord av en kohuds størrelse. Brunen gik saaledes hvor den vilde, og jeg vaaknet først av mine betragtninger da den linedanser av en hest trippet noksaa net over en halsbrækkende klopp[5] ute i en av de smaagater som fører til Gamlebyen.[6] En ikke saa liten fos bruste under kloppen og vakte mig av mine drømme.

"Nu," sa jeg til Veslebrunen,[7] "kan du gaa saa vakkert, saa gaa hvor du vil." Og saa gik den da utover til Gamlebyen. Humlenes surren i piletrærne dysset mig atter ind. Ak, hvor yndig alt var! Da jeg kom til broen, blandedes den med lyden av sangen fra kirken. Det var altsaa ikke middag endnu, og saa lot jeg da Brunen gaa videre.

Jeg henfaldt atter i mine tanker; den jeg fandt fornuftigst, gik ut paa næste dag at ride op igjennem den fjerding-lange forstad Sagene[8] og banke paa døren til hver hytte jeg takserte for omtrent den sum jeg hadde, for at spørre eieren om han vilde sælge. Pludselig vaakner jeg av Brunens skrapen og pusten. Han var stanset ved en slusk som laa grue[9] tvert over veien og sov. Men veien rak heller ikke længer end netop dit. Jeg befandt mig ved et fiskerleie som kaldes Grønlien, og ved den øverste stue, et litet stykke op paa Ekeberg. Hvilken utsigt over fjorden og Akershus og byen og landet! Man kunde se Maridalsfjeldene,[10] og musikken hørtes saa tydelig over fra fæstningen. Og her paa denne

plet laa en hytte, en hytte av egte sort, liten og skrøpelig i høieste grad, saa jeg kanske kunde bli dens eier naar jeg bød ret drøit og kontant. Brunen skrapte liv i dens eier for øieblikket.

"Er det din stue den der med den potetesflekken[11] om?" spurte jeg.

"Aa ja, Gud bedre os!"[12] svarte slusken, idet han forskrækket sprang op og skubbet sig.

"Vil du sælge den for 400 daler kontant?"

Med opspilte øine og under en livlig kløing i hodet svarte han at det vilde han nok. Og da han gik ind paa at flytte ut straks og at gjøre hyttens omgivelser ryddige for halm, gamle sko og andet deslike allerede til den følgende dag, saa red jeg sjæleglad tilbake i galop, som eier av en hytte og en jordflek, noget større end en kohud, men langtfra stor nok til at udfylde den naar huden var skaaret i strimler.

Allerede i de første renselses- og opfifnings-dage[13] fandt jeg at jeg maatte ha.en baat, for at stikke[14] like over fjorden istedenfor at trække[15] den ti ganger længere landevei omkring. Men aarer og seil vilde man stjæle bort fra mig ved by-bryggen om jeg ikke hadde et sted at sætte dem ind paa i nærheten. Dette fik jeg lov til hos en mand som nu er min svigerfar; og dette gav anledning til at jeg et par ganger kom i hans stue. Dette gav igjen anledning til at jeg fik se og tale med hans ældste datter Amalie Sofie, og dette gav igjen anledning til at jeg hver dag før jeg tok over, kom i hans stue og sat der og blev sittende der, først under paaskud av at jeg var træt, og siden som ven av huset.

HENRIK WERGELAND.

32. Jeg blir forræder.

Jeg fik underretning om at jeg skulde faa mit kapellani.

Kapellani og bryllup! Jeg svimler! En flaske champagne gjør mig ikke saa beruset.

"Hvad feiler dig?" spurte man mig.

"Feiler mig? Jeg faar mit kapellani . . . O, nu skal jeg og Veslebrunen leve godt."

"Men det er jo det usleste i hele landet," sa mine venner.

"Snak! Halvandet hundrede daler; men saa de deilige grønne bakker, hvor vi træffer Kristiania-vegetationen igjen blandet med den subalpinske, altsaa deilige, duftende blomster, og saa trærne utenfor, og at kunne holde hester, kjør og faar og saa kunne spise sin egen landlige kost. Den som klager herover, fortjener intet."

* * * *

"Hvad feiler dig dog i disse dage, Henrik?" spurte min kjæreste mig da vi søndagen efter spaserte paa isen.

Nu maatte hemmeligheten frem.

"Amalie!" sa jeg. "Jeg faar ikke kapellaniet; kanske aldrig noget. Men se der disse deilige røde skyer hvor solen nu gaar ned, der er mit sognekald![1] Den glimrende enkelte straale der er spiret paa den kirke jeg faar."

Nu graat hun; mit øie funklet.

Hun fik den smukke scene endnu samme aften saaledes beskrevet:

"Se hist, min elskede, hist hvor dagen
til hvile lægger sig paa skarlagen,
hvor solen dalte
blandt skyer gyldne og purpurmalte!

Se der i vest
i hine svømmende skjønne lande,
først der, kan hænde, sit vuggeløfte vil skjæbnen sande:
at jeg, din elsker, skal blive prest.

Karl Johan blev sig selv lik. Dagen efter de røde skyers aften melder min ædle beskytter[2] mig at hans majestæt, i mangel av[3] kapellani, tilbød mig 200 daler av sin egen kasse aarlig i to aar for det første, hvorefter hans majestæt vilde tænke paa at se mig ansat.[4]

Efter et par minutters betænkningstid svarer jeg at jeg med taknemmelighet vilde motta hans majestæts naadige tilbud, dersom jeg maatte gjengjælde det med fritvalgte arbeider for almuens oplysning.

Men nu var jeg landsforræder og hadde solgt mig. Jeg vedblev at skrive i uforandret aand;[5] jeg skrev aar ut og aar ind for almuen. Man roste det; men — solgt var jeg, forræder var jeg. De nærmeste av mine venner var de første som vendte mig ryggen. Engang har en anonym spyttet efter mig ut av et vindu; en anden gang har en mumlet noget som bestemt skulde være "forræder," idet vi mø[t]tes paa et hjørne.

Avisene brøt staven over "hofpensionisten,"[6] og en av de nærmeste av mine venner, ja den allernærmeste, angrep mig i tre fjerdingaar regelmæssig en gang om uken paa det grusomste i et blad han utgav.[7]

Jeg følte det nok. Men lykkeligvis hadde jeg tat bolig paa et avsondret sted, hvor der var en smuk have med herlig utsigt og en trærik kirkegaard[8] like overfor. Hvem kunde der andet end være rolig, naar hjertet var det? Og saa røkte jeg jo tobak, og kunde fra min utsigt blaase de store røkskyer ut over byen. Den var blit mig forhatt siden jeg daglig blev spurt paa gaten om jeg hadde læst sidste nummer av bladet, eller blev underrettet paa det første gatehjørne av en tjenstfærdig

ven om at "Morgenbladet" og "Den Constitutionelle"[9] var begge to ute idag mot mig. Morgenbladets redaktør utspredte endog om mig[10] at jeg var spion, og negtet alt fra mig undtagen poesi[11] plads i bladet. Jeg sendte da poesiene til "Den Constitutionelle," for dog at skaffe dem et opbevaringssted, og for dog av og til at vise folket at min sjæl var frisk under hudfletningerne. Redaktøren bekjendtgjør at hverken prosa eller poesi av mig faar plads i hans blad. Men hvad gjorde det, da jeg hadde min have, min pibe, og om aftenen min gravlund?

HENRIK WERGELAND.

---

33. Auktion over "Grotten".[1]

Nu skal jeg blive — o saa arm,
saa arm som ribbet straa;
mit hus og grund,
min hest og hund
skal sælges nu i denne stund.
Men jeg har noget i min barm
juristen ei skal naa.

Der er et hjerte med et slag
jevnt som mit stueur.
I al min nød
en vin saa sød[2]
jeg har dog i dets dunkle skjød.
Begeistret er derav hver dag
min freidige natur.

Begyndt er nok auktionen alt.
Tænd mig en pipe nu! . . .

Ræk mig litt vand! . . .
Jeg er en mand;
dog stundom svimler ogsaa han.
Mit hus er med min sved betalt;
det kom mig blot i hu.[3]

Kanske nu i min hytte skal
en høker fæste hus,[4]
min kjære pult
skal blive skjult
av flesk og ost og smult,
øl trilles ind i hyttens hal,
kognak og spiritus.

La gaa! la gaa! endskjønt jeg før
mit vakre lille hus
saa ødelagt
av ildens magt,
av lynild tversigjennem jagt.[5]
Til vaaren ligger dog et slør
av blomster paa dets grus.

La huset gaa! men Brunen skal
en ærlig kule faa.
Her er en hud,
kom, gjør et bud!
Det hul ei skjæmmer tingen ut.
Men kjøp min hund ei! Dit befal[6]
den vil dog ei forstaa.

Jeg finder vel et tak et sted,
og er det ikke nok?

Snart fire bord
og seks fot jord
er nok for aldrig en saa stor.[7]
Min genius skal flytte med,
min viv, min dueflok.

HENRIK WERGELAND.

---

34. Sidste reis.

Nu sidste reis mig forestaar,
— sing, sailor, oh!
Avsted til himlen farten gaar,
— sing, sailor, oh!

Snart rinder ut det sidste glas.
Se nøie efter dit kompas!

I hjernekassen ligger det.
Det peke maa paa sandt og ret.

Se efter om du ballast har:
en bravmands[1] hjerte — gjør saa klar!

At alle vel du vilde her,
den last i pris[2] i himlen er.

Det flag du toner[3] fra din stavn,
maa være rent, med Herrens navn.

Frisk an, la modig til da staa[4]
igjennem sky op i det blaa!

Der seiler englene omkring
som paa utspændte svaneving.

Med strande av demant og guld
er himlens hav av øer fuld.

Guld og demant — hvad gjælder det?
Nei, det er lys og æter let.

Det er de stjerner klare, smaa
som du paa nattevakten saa.

Da tænker, manne,[5] du paa Gud,
som strøet har dem alle ut.

Snart midt iblandt hans stjernehær
du skue skal hans storhet nær.

Frisk an da, modig til la staa
igjennem sky op i det blaa!

Frygt ei for djævelens korsar!
Du gaar ham ganske sikkert klar.

Han entrer hule skurke kun.
Dem borer han i dypen grund.[6]

I blodig inkassator har
han bytte som en kinafar.[7]

Men træffes han, dit flag da .on!
Det viser himlens fri nation.

Seil væk, som paa din gamle vis,
og spør dig frem[8] til paradis.

Du møter viv, du møter ven,
du møter dine barn igjen.

Da bryter større glæde løs
—*sing, sailor, oh!*
end naar du her kom hjem fra sjøs
—*sing, sailor, oh!*

HENRIK WERGELAND.

---

35. Jeg dør.[1]

Der skal et underverk til om ikke overskriften sandes inden denne bok ser dagsens lys; men jeg mener med det "jeg" som dør, det gale "jeg" man i det foregaaende[2] har lært at kjende. Ja det er visst, det er allerede væk. En i streng ild utbrændt levning ligger tilbake; der skal snart dømmes av hvad gehalt.

Den strengeste dom mennesker kan fælde over et medmenneske, den at han har solgt sin sjæl, har man tat tilbake. Man har opdaget den blodige pande jeg har faat ved at følge princippet "beint fram",[3] og svalet den med laurer og blommer. Man taaler uten mistanke at den nuværende konge og dronning har overøst mig med naadesbevisninger. Selv venner som forhen vendte mig ryggen, har nu forstaat hin blodskrift.

De vil for eftertiden like saa høit og dyrt forsikre[4] (hvad alle er overbevist om) at jeg var en ærlig sjæl, som de før forsikret — hvad ingen følte sig overbevist om — at jeg var en forræder. Og til hver landsmand som gir mig det lov,[5] sier jeg et oprigtig og kjærlig *tak for mig!*

HENRIK WERGELAND.

---

36. Til min Gyldenlak.[1]

Gyldenlak, før du din glans har tapt,
da er jeg det hvorav alt er skapt;
ja før du mister din krones guld,
da er jeg muld.

Idet jeg roper: med vindvet op!
mit sidste blik faar din gyldentop.
Min sjæl dig kysser idet forbi
den flyver fri.

To gange jeg kysser din søte mund.
Dit er det første med rettens grund,
det andet give du, kjære husk,
min rosenbusk!

Utsprungen faar jeg den ei at se:
ti[2] bring min hilsen naar det vil ske!
og si jeg ønsker at paa min grav
den blomstrer av!

Ja si jeg ønsker at paa mit bryst
den rose laa du fra mig har kyst!
og, gyldenlak, vær i dødens hus
dens brudeblus![3]

HENRIK WERGELAND.

---

37. Livsslaven.[1]

Det er i visse maater ikke saa galt at den som har hat det ondt og er blit vanvyrdet i sin første tid, ikke husker noget av det, — skjønt kanske der allikevel hænger noget ved.

Det paastod ialfald madam Holman. Hun kunde, fra første dag hun fik gutten i huset, baade se og merke at han var opfødd i et fantehul! Øinene var saa kloke og gløgge, og han kunde være saa utspekulert indfull[2] og trodsig, — længe før han kunde snakke! Hun paastod at han rent ut var ondskapsfuld, saa lur og stille, like til hun akkurat var sovnet ind; men saa kunde han sætte i og brøle som en vægter.[3]

Nu kunde Nikolai virkelig gaa lange stykker, men krype, bare krype vilde han. Og da gik det saa fort at ikke før hadde hun øinene fra ham, før han var baade her og der, snart ved gryten og matkoppene, snart ved vandbøtten; eller ogsaa var han borte i blyloddene paa klokken. Og rev ned og veltet og sølte sig til gjorde han hvor han kom, saa nu hadde hun hængt riset langt ned paa væggen, forat han kunde ha det for øie. Ti fornøden skræk maatte der sættes i ham, og straf maatte der sandelig til!

Den fortsatte sig gjennem hele opveksten, den samme ulydighetsaanden i gutten. Det var umulig at plukke den ut av ham, alt det blokmakermadammen[4] arbeidet; blokmakeren selv maatte undertiden hjælpe til.

Efterat madammen selv hadde faat en liten pike, kom det under overveielse om det ikke var bedst at faa Nikolai bort. Men dels var det gode faste penger at ha, dels kunde hun med tiden bruke ham ved vuggen.

Det var det letteste arbeide av verden, rigtig som skapt for en liten gut, at sitte og træde meien[5] — bare som en liten øvelse for ham.

Men ogsaa her skulde hun gjøre triste erfaringer. Hun hadde ham ved vuggen naar hun gik ut; men naar hun kom hjem, stod han og kikket og maapte i vinduet eller høit oppe i kjelderhalsen efter ungerne som lekte ute paa pladsen. Ja hun grep ham endog helt utenfor,

med døren aapen efter sig; — alt var like godt for ham, bare han kunde komme op fra kjelderen og fra sin pligt.

Naa, mester Urian fik da ogsaa staa til regnskap, — alt det han kunde bære paa sin syndige ryg!

Og det forsikret hun piken ovenpaa, som stak hodet ind for at høre hvad det vèsle troldet igjen hadde gjort siden han skrek saa stygt, at alt det hun straffet ham, og alt det hun nu hadde prøvd baade med at negte ham aftensmat og stænge ham inde, — det nyttet like litet; like trodsig og upaalidelig blev han.

Nu hadde hun skræmt ham med at fanden sat i kroken bak sengen og passet paa om han slap vuggen.

Han visste næsten ikke av sig[6] for rædsel, og trodde hele tiden at se den nævnte uhyggelige stikke hodet op over madammens hodepute. Indimellem kunde han jo ikke la være at se hen til vinduet; paa pladsen utenfor var der nogen som lekte. Og hvordan det gik til, saa kom han til at staa der borte, indtil han igjen kom til at huske hvad han hadde bakom sig. Da for han som en pil tilbake og sat og stirret livræd ind imot kroken.

Fra at gjøre nytte ved vuggen, avancerte Nikolai fremover aarene til at gjøre ditto ved at passe Ursilla utenfor kjelderhalsen. Et skridt videre — saa vidt som hen til trærne paa den anden side av gaten — var halsløs[7] gjerning.

Begrepet om hvad det vil si at gaa over streken, var indprentet ham med fuld kraft. Hvorledes kunde hun ellers være tryg for at han ikke slap Silla helt hen til kummen ved vandspringet, hvor alle de uskikkelige gutterne lekte med skib og skrek og støiet? Hans syndige krop hadde faat saa mange gule og blaa streker for hver gang han hadde faldt i fristelse at grænsen tilslut instinktmæssig stod der som et usynlig jerngitter. En fotbred utenfor var for hans fantasi den største forbry-

delse, en udaad som vilde dra den vildeste gjengjældelse over ham.

At Silla var et ualmindelig, overordentlig væsen av saa at si høiere art end han, det nadde han faat ind paa saa mange slags vis, alt fra hun kom til verden, at han ansaa den sats ophøiet over al tvil.

Han beundret hende ubetinget, — med en blaa sløife og en gammel, rød tøirose paa hatten, fandt han hende mer end merkværdig! — og han underkastet sig en egenvilje som var like saa despotisk som selve blokmakermadammens. Naar han hadde sittet længe nok og latt hende kaste haaret sit fuldt av sand, fordret hun at han skulde trække sko og strømper av hende. Gjorde han det, saa fik han bank; gjorde han det ikke, skrek hun, og da fik han ogsaa bank.

Utrygheten var saa at si den jordbund han levde paa, og det hastige, sky blik han stadig likesom av vane sendte hen til kjelderaapningen, — selv der hvor hans ofte skyldbetyngede samvittighet følte sig som retfærdigst, var kun frugten av daglige erfaringer.

Man kunde se den onde samvittighet utenpaa ham paa lang lei, sa madammen, og det var sandt; — det raskt speidende blik op med de graa øine var for at se hvad for synder han nu igjen hadde paa sig.

Maren kokkepike, som var kommet sidste faredag[8] i etagen ovenpaa, hadde selvfølgelig endnu intet begrep om blokmakermadammens strenge, rettænkende karakter, og maatte vistnok undskyldes i hvad der hændte.

Hun gik ned i kjelderen med løgten en kveld for at hente kul og ved.

Fra vedrummet hørte hun med ett at det likesom jamret i mørket indenfor. Det var som nogen hulket og graat, og derimellem hikstet krampeagtig i lange stunder uten at kunne faa lyden frem.

Stemmen lød saa rent overgit fortvilet at Maren stanste med veden i fanget, og stod ved stabben og lyttet. Det syntes at komme fra et av kulrummene inde i den mørke gang. Tilslut grep hun løgten og famlet sig indover; hun maatte se til at faa rede paa hvad det var.

"Er her folk?" ropte hun ved døren hvorfra hikstingen lød.

Der blev pludselig aldeles taust.

Hun banket haardt paa med et vedtræ; men da lød der et angstens hvin derinde, saa Maren kastet veden fra forklædet og rev op haspen, som var lukket med en pinde.

"Men hvem har sat den stakkars gutungen her inde i svarte kullende[9] mørket!"

I løgtelyset stirret Nikolai vildt forfærdet paa hende.

"Jeg trodde det var selve fanden, jeg. Ja, for han banker i væggen, gjør han!"

"Huf, du skræmmer vettet av folk, gut, med det stygge snakket dit!"

"Madammen sier det!" og med et raskt forskende blik op paa Maren, la han til: "men tro om hun ikke sier det bare for at jeg ikke skal røre ved sukkeret hendes?"

"Er det derfor du staar her?"

"Jeg har ikke tat noget fra hende, men jeg skal ta, skal jeg, naar hun sier det enten jeg gjør det eller ei! Det er bare for den mandagen jeg stak tungen litt ned i posen og slikket, da jeg var efter et halvpund. Men nu skal jeg knaske saa hun skal faa bare tomme posen igjen. . . . Jeg skal ta! . . . . Jeg skal stjæle!" satte han i og skar tænder.

"Gaa — gaa ikke!" hikstet han og grep hende i skjørtet, "for naar det blir mørkt, saa kommer han og sætter klørne i mig!"

Hvad skulde Maren gjøre? Hun stod og svelget og betænkte sig; hun turde da ikke rigtig slippe gutten ut heller. Hun fik kanske prøve at gaa ind og bede for ham hos blokmakermadammen?

"Hjælpe mig til juling, ja, — for det ogsaa!" lød det.

Der var ingen raad, for hun kunde ikke la den rædde stakkaren staa der i kulbingen. Og med lukkede øine for sin egen beslutning, utbrøt hun:

"Saa faar du være med mig op i kjøkkenet da, og ligge paa krakken der inat."

Men det blev et haardt pust[10] for hende da madam Holman om morgenen i kjøkkentrappen, i overvær av pikerne baade over gangen og i anden etage, forlangte regnskap fordi hun hadde stukket sin næse i det hun sletikke hadde noget med. Hun fik da en saa retskaffen besked en gang for alle baade om hvorfor madammen hadde stængt ham inde, og om hvad de daglig hadde at gjennemgaa med gutten, at Maren stod igjen ganske flat.

For det kunde madam Holman si for sit liv, at var der nogen i huset som ikke taalte uorden eller uanstændig opførsel, saa var det hun! Hun vilde ikke betænke sig paa nogen refselse fremfor at det skulde paasies hende at hun drog op under sine øine skam og forvorpenhet.[11]

Men naar Maren om kveldene sat ved løgten paa stabben dernede og kunde høre gutten skrike helt inde fra blokmakerens, orket hun ikke gaa op førend det værste var over. Hun syntes hun aldrig hadde hørt noget saa hjerteondt, — endda det var for retfærdighet.

* * * *

Madam Holman hadde forhørt og krydsforhørt og endelig faat tvunget ut av Silla at hun hadde været sammen med Nikolai. At hun, madam Holmans datter, trods

alle forbud søkte selskap med denne forvildede og forlorne, som hadde lønnet hende med saadan utak, det var istand til at føre hende paa gravens bred.

Og heller ikke skulde nogen faa indbildt hende at Holmans surt fortjente ukeløn kunde forsvinde rent som damp fra en gryte! En forsulten læregut som gaar ved siden av en velspækket pung, — enhver kunde skjønne hvor det bar hen.[12] Mester Nikolai hadde blot ganske fint og utspekulert passet paa den tid da han visste Silla gik med farens penge i lommen, for at faa dem praktisert over i sin egen.

Ikke forbedret det saken at Silla i sin halstarrighet paastod at han ikke hadde saa meget som set pengene.

— — Det blev opstyr nede paa smietomten da en konstabel en dag kom og tok læregutten Nikolai. Han skulde op paa politikammeret for i lørdag aftes[13] at ha besveket en ung pike for hele hendes fars ukeløn.

Men det svor Anders Berg paa, da de var borte — han lot storslæggen rulle henover ambolten — at Nikolai aldrig hadde gjort! De andre, Jan Peter og Katrinus og Bernt Johan Jakobsen og Peter Evensen, de trodde ingenting de; — men at han skulde dra politiet ind paa et skikkelig verksted, det . . . . Helst skulde han søke sig ind andetsteds efter dette!

I første øieblik hadde Nikolai kun en følelse, — den lammende panik hvorav et førstegangs bekjendtskap med politiet altid ledsages. At han hadde en god samvittighet blusset jo op i ham, men kun for straks at slukkes igjen. Det hadde han hat saa ofte, og det hadde altid vist sig at være en altfor tynd is at staa paa i prøvens stund. Den slags selvfølelse var en vekst som for ofte var traadt under madam Holmans hæl til at den nu skulde staa i noget slags duftende flor som en tilvoksen blomst indeni ham.

Resultatet av hans betragtninger var en pludselig vridning og et voldsomt ryk hvormed han haabet at slippe fra sin ubeleilige ledsager; men kun med den følge at han like efter hadde en konstabel ved hver arm.

Stedt[14] paa forhør for politiadjutanten, lyste der mørk, uvillig trods ut av hans mine, og det for hans alder altfor hvasse øiekast skulde heller ikke indta[15] for ham.

Silla? . . . . Han hadde ikke i lørdags været sammen med nogen Silla!

Det kunde ikke med en tanke falde ham ind at forraade hende, og det var først da han konfrontertes med hende selv og moren, og hørte at hun hadde tilstaat, at han medgav det.

At Silla — stadig med graaten i halsen — vedblev at paastaa at han ikke hadde tat pengene, beviste hverken fra eller til. Derimot veiet det mere hvad man hadde faat frem ved ransakningen og undersøkelsen i hans losji, — han bodde paa kvisten hos glasmaker Olsen sammen med tre andre læregutter — idet de alle var enstemmige i at han omhandlede lørdagsaften først var kommet hjem sent og efterat de var sovnet, samt at han søndagsmorgen igjen var gaat meget tidlig ut.

Hans paastand at det var skedd for atter at søke nede paa tomten[16] efter det tapte beløp, syntes kun litet trolig. Men nærmere var det umulig at komme ham.

En forstokket ung gavtyv! . . . . Det vidnesbyrd gir ogsaa hans pleiemor. . . . .

Nikolai stod med huen i haanden og saa ned mot gulvet. Han hadde den vane at skubbe pandehuden op og ned naar han saadan funderte. I det unge, brede ansigt med de store træk, de graa øine hvori der undertiden kom et eget kast, og den om zink- eller kobberfarve mindende hanekam, merket politiadjutantens gjennemskuende, ved mange aars praksis ubedragelige blik sig[17]

signalementet paa et subjekt som sandsynligvis for fremtiden oftere vilde beskjæftige politiet.

"For at utelukke muligheten av konferanse med de andre læregutter paa værelset," dikterte han til protokollen, "i betragtning av at angjældende[18] har manifestert *mala fides*[19] ved forsøk paa at undslippe, saa vel som hans usandfærdige forhold og benegtelser under forhøret iøvrig, vil han indtil videre bli at hensætte i varetægtsfængsel."

Idet arrestordren lød, kom der nogen ufrivillige muskeltrækninger i Nikolais svedige ansigt; der sitret i det den fattiges forbandelse at han aldrig har nogen utvei; et feiltrin, og han er fanget; en tapt daler, og han staar for retten!

Efter nok ett forhør blev Nikolai frifundet for videre tiltale,[20] av mangel paa bevis.

Den formiddag døren til arresten slog igjen bak ham, snek han sig nedefter gaten med en følelse av at alle vinduerne paa begge sider likesom saa efter ham; det var alt andet end med dens gang, som igjen kan la sin ærlighets sol skinne.

Nede i losjiet hos madam Olsen fandt han sine saker sat hen til avhentning i kottet under trappen, med den besked at hans plads paa kvistværelset var optat av en anden.

Og saa skulde han ned og vise sig i smien igjen — for Hægberg, mesteren, og Anders Berg, og svendene og alle læregutterne!

Under et anfald av motfaldenhet vendte han halvt om. Dog til knivs[21] maatte han jo! — og saa satte han hodet hanekryt[22] og smaaplystret. Men da han nærmet sig det av kul smudsige plankegjærde, hørte plystringen op, og han var koldsved da han kom ind av porten.

Uten at si et ord gik han til kulbingen og begyndte at reise nogen rujernstænger som skulde tilside. Der var under dette ikke en som hilste eller talte til ham.

Anders Berg hadde jern i essen, og det var først da han og den anden svend var færdige med uthamringen at han kom hen til ham og sa:

"Jeg visste nok du vilde komme igjen, jeg! Her skal du faa arbeide; du kan file av de tre nøklerne!"

Hermed var Nikolai plasert ved en av skruestikkerne, og like efter var han i ivrig arbeide baade med grov- og finfilen.

Anders Bergs tiltale hadde gjort ham saa godt, like som med en gang reist ham paa fote igjen for hele smien, og han svor i sit hjerte Anders Berg venskap og hengivenhet til sidste stump av sig.

Det sang og lyste av slæggerne inde i den store smie, smeldte hvast og banket av hamrene, hvinte, pep og skar i ørene av filene. Arbeidet gik, og Nikolai syntes aldrig han hadde kjendt hvor godt det var at være smed, slik som idag! Nøkleskjegget[28] tok han like saa godt med finfilen med en gang mens nøklen laa over paa den side av skruen; han filte hakket til saa net og glatt som det kunde være en fin nøkkel til en komode og ikke en stor pipeløs en til en plankeport.

Turen kom nu til haandtaket. Han drev paa med grovfilen saa han næsten ikke hørte slæggen for hvinet...

Ved ambolten indenfor stod en svend og gjorde klinksøm, mens en av læregutterne drog bælgen og derimellem sanket ihop. De snakket og lo. Av og til trængte ett og andet høirøstet utbrud henover til Nikolai.

Det var dog først da gutten gjorde en grimase henimot ham, at Nikolai fik nogen tanke om at det var ham som var gjenstand for underholdningen. Den øredøvende grovfil gik pludselig ganske let i hans haand,

og han hadde med ett blot øine og øren for alt rundt om sig. . . . .

Der stod de og snakket og nikket til hverandre bortover ved skruestikkerne; der løp Jan Petter og rapporterte hvad den ene sa og hvad den anden sa. Det var greit at skjønne hvad det gjaldt, og at han nu stod der som et andet utstillingsdyr! — nei, som noget endnu værre, som en der var istand til at gaa i lommerne paa nogen og hver av dem! . . .

Der var ikke en av læregutterne, som vilde dele nattelosji med ham nu, saa meget saa han paa dem.

Han stod spændt, lydhør, med en følelse av at nu dræpte de ham bortover ved alle verkstedspladsene, nu filte de ham over ved skruestikkerne, hamret ham flat med lethammeren, knuste ham med slæggerne. Han gjettet og forstod blik og miner. . . .

"Ja, ser du, Mathias," hørte han borte fra klinksømmene, som svenden nu tok op i forskindet, "der er mange lettere haandteringer end at staa i smien; gjør et godt græv av næverne dine, gut!"

"Hi—hi—hi!" lo den tiltalte.

". . . . . eller lag dig en klype som du kan ta ned i skjørtelommerne med, — alle de jenter som har skillinger, gut, i hele byen!"

Nicolai hørte hvert ord, og den vrinskende latter til; han var forfærdelig blek.

Ut av svendens kullete ansigt lyste raa lystighet, og da deres øine møttes, gren han foragtelig.

Litt efter kom han forbi ham med forskindet fuldt av klinksømmene. Deres blik møttes igjen; de haanlige øine vokste, det var som Nikolai saa dem i en svimmel, — og for et næveslag like i ansigtet tumlet svenden baklængs saa klinksømmene drev.[24]

Der blev en kort overraskelsens pause inden de alle

for imot ham. Men Nikolai svang grovfilen om sig som en besat. Han følte med raseriets lyst hvorledes han skulde slaa, — slaa ned en for en i hele smien, til han fik ret for sig! . . . . Vent, han hadde endnu bare begyndt! paa kubben laa hammeren. . . . .

Men de i smien ventet ikke, og i øieblikket efter var det ham som laa overende med øinene blindet av blaa og gule gnister, og saa mange om og over sig som der bare var plads for; nu skulde han stivholdes og transporteres, — han hadde brukt haandvaaben!

Han fik en fornemmelse av et vældig grep i sin trøienakke, et som tok skindet med, følte sig slængt op og i samme fart halvt løftet, halvt kylt ut av smiedøren.

Det var Anders Berg som hadde lagt sine kræfter ut for at berge ham, og som — fremdeles kun litet løsnende paa det samme tak — nu førte ham ut av porten.

Det var farvel fra smien! — —

"Jeg skal si dere noget," utbrast Anders Berg siden, da tummelen var over; — han var fremdeles rød i ansigtet og skrek med stemmen mens han koldhamret, "der har slaat sig en vrang bøi[25] paa Nikolai, — men det er ikke hans skyld!"

Slæggen sang i jernet!

JONAS LIE.

38. Arnljot Gelline.

Ski-færden.

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
tre mand oppe paa ett par ski,
skogveie, fjeldveie, bygderne forbi
midt i julefest,
klarveir og blæst, —
dalen ligger lys i lys nedfor dem.

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
Jemter[1] efter i drukken flok,
blodhunde slippes, de finder dem jo nok
mellem snefrosne trær
i maaneskjær, —
stille staar den store skog med skygger.

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
tvende farmænd til ofring dømt,[2]
fetede, velstelte, nu er begge rømt,
tvende kristne mænd, —
ta dem igjen!
Sultne tuter Odins gamle ulve.

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
den hos hvem de paa skien staar
raadvild' og ræd' de til aksel neppe naar,
og da træt' de gaar,
opad han slaar
kryds i kryds[3] som rant han frem alene.

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
nu nedover i sno og mjeld,
ingen kan se dem, og ikke ser de selv,
bare trold og dyr
ser, men de flyr; —
holdt! En skaale findes gjemt i skogen.

— — — — —

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
tre mand oppe paa ett par ski,
skogveie, fjeldveie, bygderne forbi
midt i julefest,
klarveir og blæst, —
Norge ligger lys i lys nedfor dem.

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende.
"Her er landet; nu er I frelst.
Hils konning Olav;[4] ti ham jeg allerhelst
iblandt alle mænd
valgte til ven, —
skjænk ham med min helsing denne sølvdisk!"

Gaar d'ikke fykende,
gaar d'ikke rykende,
vinden efter, avsted han staar,
under hans guldhjelm flagret hans haar,
og hans kjæmpekrop
ragede op
over lave fjeldbjørk nedad lien.

Paa vintertinget.[5]

Aar var omme med aar igjen
siden hin skifærd nordpaa;
hverken de flyktende spurtes,[6]
eller den jagende flok.
Andet laa folk paa sinde nu,
uaar paa bøen, kvægran tilfjelds;
mismod hvor tvende møttes,
stilt ved hvert arnested.

— — — — —

Ned paa lave tungsindte[7] fjeld
lutede mørke skyer,
stak sig sammen og hvisket
ræd' om evige ting.

Jagende kom de fra vesten nu
hit over Jemtlands skogen;
Norge laa bak og skinte
med sine snehvite fjeld.

Der den hellige Olav bar
korset høit imot lyset;
Tor slap hammeren, Odin
ravet og sank i nat.

— — — — — —

Almuen seg isammen,
fler end gaard kunde rumme,
la sig i hus og lade,
somme slog boder op.
Ofret der blev om dagen,
drukket der blev om kvelden tæt;
Tore lagmand[8] var kommet,
tredje dag stod ting.

Tingfred blev lyst,[9] og klager ført,
loven blev sagt, og skatten.
redet til Sveakongen ut,
som deres hug stod til.
Dagen tok paa at graane
førend lagmand sig lettet,
spurte da høit i kredsen ut
om der var klager fler.
Mange mænd paa den samme tid
reiste sig op og ropte høit:
"Stimænd og sultent røverpak
stjæler vort gods og kvæg.
Værst er Arnljot Gelline
og han Gauta-Tore;
aldrig kan Jemter bo i fred,
nyter de tvende liv."

Reiste sig da iblandt dem op
mand saa høi at de alle vek,
ingen ham naadde til aksel;
nu slog han hætten av.
Guldhjelm bar han, kaapen
skinte av høit skarlagen,
sverdet hang sterkt ved siden,
haanden vugget et spyd.
Maanen gik frem i den samme stund,
løftet sin gule lygte,
lyste ham i hans anlet,
viste det frem og gik.
Vildt skrek folket, trak sine sverd:
"Arnljot Gelline, ja, ham selv!
Varg i veum,[10] hvad vilde du her?
længes du ind til Hel?"
Sverdene sang, og skjoldene klang,

folk brøt paa som en elvestrøm;
fast stod end Gelline,
ropte frem over dem:
"Mange med brynjer dækkede mænd
fulgte mig hit til Jemters ting;
rolig, godt folk, jeg vil tale;
siden er tid til slag."
Spydet han svang og smilte
stolt som en gud i lunden;[11]
bønderne vek, men kastet
tunge, trodsige ord.
Brakende drog henover dem
uveirsbygen før striden, —
da steg Tore lagmand op,
æskede lyd med slag.

Gammel han stod og mægtig,
saa sig omkring blandt Jemtlands mænd
som om med savn han søkte
aasyn fra fordums tid.
Eller som om han hørte grant
Jemternes raadløse tankesværm
dirrende suse mot ham
for at faa magt og mot.
Mismod sank i hans øie,
hodet langsomt lutet. Da faldt
sorgfulde ord fra hans læber,
haabløst som regn i høst.
"Spurt har jeg i den senere tid
om hvorledes i Norge
Olav, kaldet den digre[12] mand,
bygger med nyskapt lov.
Og det turde vel sies høit,

vor er avfældig bleven:
her staar grovest ugjerningsmand
midt paa et fredlyst ting! —
Odin bliver for gammel nu,
drages nok sterkt med hosten,[13]
ellers han talte saa tungt idag
at du dig skammet væk!
Men skal hans love tie
her paa Jemters vinterting,
tier og Tore lagmand,
hele hans liv var lov. —
Tal saa du, Arnljot Gelline,
Jemterne heller hører dig;
tinget er herved hævet,[14]
lagmand I har ei mer."

Ned han steg; med skjælvende haand
tok han den gamle lovbok[15] op,
helsede ingen frænde,
vendte sig om og gik.

Som en graavævet, regnmæt sky
hænger paa skogens grener,
trykkede lagmanden Tores ord
Jemternes tunge sind.
Bøiet stod mændene, tause,
hyllet i skam og anger,
stirrende hver i sit eget liv,
hugsende fædres ord.
Minder steg op og lyste
skjærende gjennem mørket,
sverd for ut, og hoben
togede atter frem.

Arnljot Gelline møtte
rolig med likblek mine,
æskede lyd og sagde:
"La mig faa tale først!" —
Men paa et vink av hans høire haand
kastede de som stod ham næst,
kufterne av; da saaes der
brynjer og blanke sverd.
Ret som naar lynet svinger
uventet foran vindvet en kveld,
blev der i laget stille;
hvert av hans ord blev hørt. —

"Røver jeg nævntes da hit jeg kom.
Men I glemmer nok, Jemter,
at I først mig røvede alt
som for et liv har værd.
Stimand jeg ogsaa nævntes;
men I glemmer nok, Jemter,
at I lumsk'lig paa stimands vis
brændte min faders gaard.
Morder jeg ogsaa nævntes;
men I glemmer nok, Jemter,
at I dræpte min gamle far
mens han laa og sov.

Hit drog far min fra fremmed land,
lossede skib og kjøpte gaard,
bodde rolig i bygden,
ukjendt og uten ven.
Aker han brøt og saadde,
kvæg han drættet og solgte,
ryddet i gamle skoger,
sanket sig gods og guld.

Avind blev tændt i bygden da,
brændte hans navn og rygte,
løi ham troldskap og kvægran paa,[16]
herjet hans glade sind.
Og hin stormfulde vinternat
ringen kom bort av Odins haand,[17]
nævnte I ham og sagde:
"Odin maa hævnes braat."
Like fra tempeldøren
svang I med blus gjennem skogen
frem mot hans høie bjelkede hus,[18]
brændte ham ind og lo.

Hører mig nu, I Jemtlands mænd,
hvordan det gik den natten:
Vikar av Tiundaland,[19] min bror,
drog mig i kulden ut.
Barbent vi trasket i sneen;
men da vi kom paa Torsvold[20] op,
saa vi hvor branden brakede hist,
hørte hvor saart det skrek.
Kvinderne flygtet, kvæget
slet sig og for i ilden ind,
kornet gav skjønnest lue,
fjærkræet flakset om,
taket faldt til troldenes lyst,
luen lo høit mot himlen,
far min laa der opunder, han,
med sine suk om hevn.
Vikar var fjorten vintre,
jeg hadde otte set;
men da vi gik fra Torsvold ned,
var vi fuldvoksne mænd.

Av de firti som vi saa
rødne ved dødningebaalet.[21]
ni og tredive blegnet,
aldrig de rødner mer.
Men den sidste han sitter her,
agtet og vel tilmode;
ham vil jeg endnu tale med
førend jeg gaar i kveld. —

Hør mig, Jemter, I tok min far,
jaget mig ut i sneen,
slet al glæden av livet,
saadde saa hevn deri.
Fosterlandet I ogsaa tok,
fremmed jeg gaar i verden,
uven mig er hver eneste mand
siden min broders død.

Men I tok min eneste bror,
Vikar av Tiundaland; han drog
over til Olav Tryggvessøn,
tigget sig daab og tvæt.[22]
Mørkt var det for ham vorden;
først ved det røde Svolder
smilte han end en gang i sit liv,
helsede hjem og sank.

Som en menskutt, langhaaret ulv
slæper jeg kring mine store tap,
blodstripen ligger efter
av de rindende saar.
Hvem er den andens skyldner mon?
Jemter, Jemter, I skylder mig
langt mer end et liv er værd.

Tit naar ensomt jeg sitter
hist i de store skoger,
skuer om kveld ut over
al eders fagre bygd, —
lysenes klare stjerneblink
sender sin fred i natten ut,
varsler om kommende morgen
for den dagtrætte mand, —
da gaar lavt gjennem sindet
længslernes dunbløte flytfuglflok,
kagler og vaaren veider,
finder den ei og dør.
Da jeg hater slet ingen mer,
skjønt jeg fik saar til døden;
stjernerne skinner stille
ned i mit sterke liv.
Og for tanken gaar Vikar frem
saadan som tit han stundet;[28]
i hans store blaa øie
sitter jeg atter og ser.

Sitter og ser i hendes med
som jeg paa isen frelste;
de var næsten som Vikars,
derfor de drager mig.
Kan jeg da stundom sige mig selv
freden er god at vinde;
jeg skal gjøre et eneste kast
ut efter den endnu.

Hører mig nu, I Jemtlands mænd,
kommet jeg er til eder; —
er I saa træt som Arnljot Gelline
av den svikfulde krig;

føler I nu saa tungt som han,
at fra den dag I ham røvet
lovly, fosterland, fædres arv,
nyter I eders ei? —
Vel, saa gi ham hvad helst han vil:
Ingigerd,[24] Trands datter, og hendes gods,
dertil lovly og fosterland,
og her er fred igjen! —
Trand, du var med hin røde nat,
skylder at give bod: svar nu!

Taust blev der rundt paa tunet;
blus var der tændt og skinnede paa
spørgende miner, sænkede sverd;
rundt omkring var der nat.

Arnljot ventet; men intet ord
blinkende steg; han speidet, —
tankerne sank og vuggende drev
over det folkehav.
Langsomt dæmrede bak dets bryn[25]
fremtidens graablaa stripe, —
enten det nu blev forsoningsdag,
eller et nordlys kun; —
enten hende med det gule haar
og langt svømmende øine,
eller de skjeggete skogmænd
leiret om natlig baal; —
enten den blanke jernskodde plog,
skjærende akerfuren,
eller det kvasse korte sverd
huggende livet til; —
enten kjærlighets alterlys
tændt i den lave stue,

eller den ravnsorte, hæse hevn
skrikende om hans hjelm; —
enten drømmerik søvn hver nat
efter en angerløs dag,
eller den vredes evige hast
gjennem sin fiendes land.

Da var der en som hviskede "Trand". —
Ret som vinden hvisker i træ,
dryssende faldt fra dem alle:
"Trand! hvor er Trand? Ja, Trand!"

Disse de raske, hidsige rop
krævet kun ett av hans tale:
datteren skulde han give
for deres gods og kvæg!
Fædrenes gamle, herlige gaard,
alle hans arvestykker
skulde med Ingigerds hvite haand
over til stimænd gaa. —
Næsten hver slegt i bygden
bar paa saar av Arnljots sverd,
rødere end hans kaape rant
blodet ned av hans navn.
Stod han end med mildnende ord,
alle hans mørke mordlystne mænd
slog som en ring av luer
op om den fred han bød.
Skulde den gamle lægge
datteren ind i denne ring —
ret som en offerkvie[26]
paa det flammende baal?
Rank var hun vokset i gaarden,

modnet som aks i solen,
nikkede glad mot hans faderblik
om morgenen naar ind han steg, —
levede frem som et eventyr
mellem hans alvorstanker,
blandede smil og taarer
ned i hans sterke sind.
"Trand!" blev der ropt, "hvad svarer du, Trand?"
Sverd slog tungt og skjolde skrek;
graadige som til et bytte
trængte de alle frem.
— — — — — —

Larmen høinet med rop og slag;
trykket og drevet fra hver en kant,
maa han paa stenen stige,
skjønt han ei hadde ord.
Da faldt øiet, saa skræmt det var,
bævende ned som i dueslag:[27]
datteren stod foran templet
midt i en kvindeflok!
Trælle stod om, holdt fakler op,
kvelden vek taus til side;
men som en bølge steg blodet
skvulpende om hans barm.
Øiet tindret og læben skalv,
kindet rødmet mot tanken,
ned han sprang, kløv mændenes ring,
rask som i ungdoms aar.
Og til datteren frem han brøt,
løftende hende paa aksel:
"Op med blussene, trælle,
at hun kan sees vel! —

Synes I, Jemter, slikt et barn
byttes kan bort for gods og kvæg?
Synes du, Arnljot Gelline,
hun er en stimands brud?" —
Men over faderens aksel
Ingigerd sendte stille smil,
munter som morgenrøden
over et graasprængt fjeld.
Haanden holdt fast om hans hode,
foten tok støt[28] i beltet;
aldrig en sterk mands skulder
stautere byrde bar!

Se, da skammet sig Jemtlands mænd,
jublede høit mot Gelline:
"Ingigerd verger vi alle mand,
ta hende om du kan!"

Kvinderovet.[29]

Fjorten nætter derefter brændte
Trand og hans gaard;
natten var stille, husene gamle,
snart var det gjort.
Kvæget ene og gaardens kvinder
reddedes ut;
mænd som prøvde med røken flygte,
fældtes paa stand.[30]
Truslen fra tinge
tøvet ei længe.

Før sig bygdefolket fik sanke,
var det forbi.

Op mot skogen med blus og brande
byttet de bar,
jog de kvæget, kjørte de kornet,
brøitet sig vei;
foran sprang Arnljot, let paa armen
Ingigerd sat. —
Men hendes taarer
faldt paa hans aasyn.

Mens de larmet og lo omkring ham,
hvisket han op:
"Nylig hvervet jeg vistnok forgjæves
haarfagre mø;
nu er du løftet av bryllupsstuen
omsust av ild;
fæsterøllet[31] har flyt paa sneen,
blandet med blod.
Hevnkjær er Arnljot,
ildvarm hans elskov.

Nu har ende hvad her jeg ønsket,
nu kan vi ty
trøstig til Olav og hærlod tage,[32]
nu tør vi drage
dit hvor dit borgled du helst vil binde,[33]
graatlinne[34] brud!
Vor er verden, din morgengave
alt hvad du vil;
nævner kun du det,
jeg ogsaa naar det." —

Intet nævnte hun, intet hun svarte,
gjemte sit aasyn. —
Tok han saa fuldere om hende, hvisket:
"Vil du som jeg,

flyr vi fra alle og alt i verden,
bygger vort bo
ene som ørnen, høit over hoben,
helst ved et hav;
favnes og færdes
og idræt fanger.[35]

Hodet hævet hun, rank i sætet
reiste hun sig;
nordlys lekte paa stjernebuen,
isnende kold
klarnat var det; blek som døden
skuet hun ut. —
"Tal du høie, hin kveld paa isen
var du ei taus;
øiet i taarer
stort talte til mig!"

Harmfuldt hævet hun hodet; barmen
gik som et hav;
høiere, høiere væltet den harmen,
indtil hun hvisket:
"Ingen som dig jeg engang elsket;
sandt har du set.
Ingen, nei, ingen jeg herefter hater
høi're end dig." —
Og hendes taarer
stansede alle.

"Tror du kvinder som kvæg kan tages?
Vildfarne mand,
viljen som din skal trofast varme,
tager du ei." —

"Jo, jeg tager hvad ei vil tækkes;[86]
vet du, jeg tror
ingen lever som ei vil lyde
Arnljots lov;
kraften kan true,
kraften kan trylle." —

"Jo, det lever, og hat det heter;
har du ei hørt:
meget kan kraften, elskov mere,
hatet kan mest." —
"Aldrig hatet har stort mig heftet,[87]
heller det har
hævet mit mot og pisket harmen
lystig til haan.
Kjæmpen som hates
hærdes til høvding." —

"Ønsker du ætling av hat opammet?
Ønsker du barn
bandet av mor og lært at hevne
al hendes nød?" —
"Styg er truslen; men sterk min stamme;
aldrig dig nytter
faa mine børn til mig at bande;
mænd avler mænd;
ser de min idræt,
elsker de ogsaa." —

Skogen naaddes, de store stammer
helsede ham;
tak for oven,[88] skygger for neden,
lokkende sus.

Her han satte i fang den fagre,
drog hende til;
men hun bøidde sig bort og brast i
bitreste graat,
bønlige hænder
gav hun mot himlen.

"Du har magten, din vilje faar du;
men hvad du vinder,
er kun at fælde mig som far min,
er kun mit tap,
tomme for tomme, taare for taare,
er kun min sorg,
smeltende stilt mit liv som sneen
suk efter suk,
indtil det sidste
suges av sanden." —

"Tal ei saa, kom, tryk dig op til mig,
tænk hvor jeg vil
være dig god, paa arm dig bære
likesom nu
livet igjennem like til lunden
hvor vi skal lægges.
Aldrig jeg bad, og ber ei heller!
Men ved din barm
kjender jeg ydmyg
gjør mig din elskov." —

"Ydmyg er ikke den som endnu
holder mig fast.
Varm av min faders blod, tør du aande
op mot min mund?

Slip mig, din haand mig brænder som baalet
brændte i nat.
Før mig til skjendsel, før mig til døden;
vis nu din magt,
Jemtlands kjæmpe,
over en kvinde!" —

Toget kom til, og larm og latter
lød gjennem skogen;
op han tok hende, indover sprang han
mørket imot.
Taus paa armen hun sat; han hørte
kun hvor hun hulket; —
derfor hans gang tok paa at sagtne
indtil han stod,
lyttet og ventet
og raad ei visste.

"Magten taper jeg nu du tier;
hellere trusler!" —
"Nei, jeg truer ei mer, min styrke
stjaalet du har.
Aa, hvor du svek mig, aa, hvor du syndet,
la mig faa gaa!
Eller til skjendsel slæp mig, til døden,
skynd dig, gjør slut!
Livet er borte
før det begyndte." —

"Ingigerd, gaar du, slukner det sidste
lys i mit liv." —
"Mit blev sluknet i nat du tændte
ild paa vor gaard.

Det du bærer er askehoben.
Strø mig saa ut
over din vei som likgraa klage!
Pryde det vil,
pryde og hædre
din høvdingbane." —

Mens de larmet og lo omkring ham,
løftet han
hende av armen og varsomt satte
ned ved sin fot.
Ei et ord han sagde, han saa kun
dit hvor hun gik; —
bent tilbake paa branden gik hun
bakkerne ned;
og da hun skjultes
stod han der endnu.

Foran sydens kloster.

"Hvem banker saa silde paa klostrets port?"
"Fattig mø fra fremmed land."
"Hvad lider saa du? Og hvad har du gjort?"
"Alt hvad et hjerte det lide kan.
Men intet har jeg gjort;
jeg trætner, jeg trænger,
jeg kan ikke stort,
og dog maa jeg længer.
Luk op, luk op, jeg har ikke sted,
jeg har ikke fred."

"Hvad heter det land som du har forlatt?"
"Nordenlandene, langt herfra."
"Hvad voldte du stanste just her i nat?"
"Kvinderøsters "halleluja".

Det sken, det sang av fred,
paa sindet det sænktes;
og alt hvad jeg led,
sig løftet og længtes.
Luk op, luk op, for eier I fred,
saa gi mig med!"

"Først nævn mig din smerte;— hvad heter den?"
"Aldrig mere jeg kan faa ro."
"Saa tapte du nogen, din far, din ven?"
"Ja, jeg tapte dem begge to.
Og alt jeg hadde kjært,
selv tanken i hjerte,
ja, hver jeg hadde nært
fra længes jeg lærte.
Luk op, luk op, jeg synker; jeg ser
jeg kan ikke mer."

"Din far, hvordan var det du tapte ham?"
"Dræpt han blev, og jeg saa derpaa."
"Din ven, hvordan var det du tapte ham?"
"Han drap far, og jeg saa derpaa.
Han tok mig, men jeg graat
og bad hele tiden,
saa slap han mig ned,
saa flygtet jeg siden.
Luk op, luk op, jeg elsker — det er gru —
jeg elsker ham endnu."

Kor av nonnerne fra den oplyste kirke.

Kom barn, kom brud,
kom ind til Gud;
kom synd, kom savn,
i Jesu favn;

hvil synkende sorgen
paa Horebs top,
med lerken i morgen
saa kvidrer du op.

Her attraa du bytter,
her længsler du flytter,
her frygten den falder
hvor Frelseren kalder,
her,. knækket som sivet,
du reiser dig hel, —
i hedningelivet
forliste sjæl.

Arnljots syn.[39]

Da ifra østen glimtet i natten
rædslen og nøden vinkende lys;
fremad det skjøt sig, vokste sig vældig,
blev til en bro gjennem uveirets luft.
Hen over den saa han lysende skride,
foran med klokker, efter med sange,
hellige mænd og hvite smaabørn,
bærende kors og blus og kranse;
derefter hærmænd, høie, hærdede,
bærende banner, vaaben, hærskjold;
og i den inderste ring der saa han,
klar paa en melkehvit ganger, kongen —
foran ham korset, om ham skaldene,
hæren endeløst efter.
Solbrændt var han, og svær i sætet,
øiet luet, fagert faldt haaret,
men over brynjen rødlig skjegget.

Mægtig han sat,
bilen i høire, skjoldet i venstre;
skaldene sang:

"Bakom det vrede uveir i vesten
Norge du ser i opgangssol.[40]
Blodig paa fjeldet nu den falder;
blodig faldt freden fordum fra himlen.
Korset har høie krav, o konge.
Du tør føre, vi følger dig!".

Frem skjøt den lydende, lysende linje,
regnstormen taarnet paa begge sider
mørk som en mur;
men paa den melkhvite, tonende bro
viftet ei haar, og lys ei flagret.
Videre frem over fjeldene gled den, —
kom som en stjerne, svant som en stjerne.

Længe han stod. — Men saa faldt han ned,
ned paa sit aasyn og sagde stille:
"Var det kun drøm, som drog forbi mig,
da er den mer end alt jeg har levet;
men var det liv, —
da vil jeg leve med det!
Olav Haraldsson, Norges konge,
han var dette; — ham vil jeg kaare!
Han har mer end sin egen styrke,
høiere maal end jeg har fundet;
ham maa jeg finde!"

Kongens bøn.[41]

Nu er den kommet, den store den ønskede stunden,
nu skal det bæres
korset mot hammeren,[42] troen mot vældet og trodsen,
ofret[43] mot havesyk magt.
Kampen skal drøne
kanske de tusene aar eller mer, over landet,
reise de faldne,
gjøre hvert tap inden kort[44] til en vældig seir.
Men vore fiender
er for mange;
de ogsaa fødes paa ny.

Herre, du ser at jeg prøver at følge dit fotspor.
Ikke mig selv har jeg villet,[45] jeg bygger din trone
op av de stene min egen har stykkevis tapt.
Herre, du ser
skrøpelig bygverk[46] jeg har;
syndefuld jeg,
halvvilde mange som følger,
fattig slikt grundlag;
men med vort blod
skal vi paa marken dog binde det sammen i morgen, —
skjæms[47] ikke ved det,
kommende slegter
fæster det bedre.

Vredes ei over at mange kun følger for min skyld.
Mængden vil tro;[48] men den tror kun paa den som [den ser.
Regn ikke nøie!
Rigdom vil nogen, andre vil hevn eller hæder,
mange vil mig, og de færreste fatter hvorfor.
Men for de faa som vil dig,
tilgi de andre;
ta mot vor sak, og i faldet den løftes til seir![49]

Aa, hvad jeg syndet tilforn,
hetblodet, magtkjær og haard,
drag ikke av paa[50] i morgen,
stryk det, min Gud, eller gjem det til stunden er over.
La ikke mig staa i morgen i veien for dig!

Herre, du kjender vort folk fra dets inderste utspring;
feiler jeg vel, naar jeg tror det har herlige kræfter?
Hittil de ødet sig selv.
Herre, forbarm dig! Naar skal det vækkes og samles?
Naar skal mit arbeide gro?

Kanske for voldsomt jeg for; men jeg tænkte
skjæres med skarpt maa den urvoksne[51] skogen,
oprykkes
træet av hundre, stenen av tusen aars ro,
førend at sæden kan gro,
kjærlighets sæd.

Endnu jeg mener det saa, jeg er glad ved
folket nu stevner til kamp, at det vredes og kommer,
— kommer til møte med dig.
Kamp maa du faa; ti de gnister som springer av
staalet,
tænder den ild som fortærer det raatne og lyser
langt ind i kommende tid.
Jag dem til kampen; mit hjerte av nidkjærhet luer,
kast mig paa baalet som ved, bare slegterne tændes
derav.
Ta i din favn
det som jeg kanske i morgen forlater;
aa, la min søn
engang faa staa hvor jeg slap![52]

Arnljot kommer.[53]

Gjennem folkehavet
hen imot kongehirden
skred en mand i guldhjelm,
brynje og brynjehoser;[54]
bent paa kongen gik han langsomt.

Spyd i haand med sølvtak,
sverd for sværeste kræfter,
skjold ved skulderen hegtet,
glans av plater og vaaben.
Øiet lysende laa paa kongen.

Haaret rikt rundt om hjelmen
faldt over akselbredden;[55]
høit hans anlet, fager
høvdingegang og lader.[56]
Hirden vendte sig ved hans komme.

Gjennem hele hæren
ingen hans aksel naadde,
op de saa med undren,
alle til side vek de.
Nu han stanste foran kongen. —

"Hil dig, folkefører,
her for din fot jeg knæler,
gir mig ganske til dig,
gaven du ei foragte
skjønt jeg kommer sent og ene."

Kongen smilte, sagde:
"Er du ei Arnljot Gelline?

Bud og sending fra dig
fik jeg med dem du frelste.
Ventet har jeg længe paa dig."

Arnljot kongen svarte:
"Erend jeg ikke hadde,
veien fandt jeg ikke
før i et syn jeg saa dig
gaa forbi som et lys fra østen."

Kongen smilte, sagde:
"Kommer du nu til daaben,
træt av egen styrke,
nordfolkets største kjæmpe,
da er dette fagert jertegn."

Arnljot kongen svarte:
"Nei, kun til dig jeg kommer.
Dig vil jeg tjene, konge,
dig vil jeg ene tro paa.
Det som hittil bar, er brustet."

Kongen smilte, sagde:
"Jeg tror paa Jesus Kristus!"
Arnljot kongen svarte:
"Det skal os ikke skille;
den du tror paa, ham jeg tror paa."

Kongen smilte, sagde:
"Du som kom sidst av alle,
du gaar først i morgen
foran mit kongemerke!"
Arnljot reiste sig og sagde:

"Tretti aar er ledne
siden min broder Vikar
forrest stod ved Svolder
alt hos din frænde Olav.[57]
Den som der faldt først, var Vikar."

Hele hirden løftet
undrende rop, de mindtes
ætten og dens skjæbne;
syntes i Vikars utgang
ane den som Arnljot ønsket.[58]

Mens nu fienden saaes
samle sig i det fjerne,
førte fromme konge
lære om liv av døden.[59]
Undret sken for Arnljots øie.

Der han svar fik høre
paa sine tusen spørsmaal;
der hans liv blev løftet
op til de lyseste lier,
luende i morgenlængsel.

Og mens fienden saaes
samle sig i det fjerne,
døptes Arnljot Gelline;
kongen var selv hans fadder,
og hver høvding som der fandtes.

Gik saa Arnljot Gelline
helt foran kongehæren
dit hvor fremst paa bakken
Torod holdt kongeban'ret;
foran det han op sig stilte.

Spyd i haand med sølvtak,
sverd for sværeste kræfter,
skjold ved skuldren hegtet,
glans av plater og vaaben.
Øiet lysende laa paa fienden.

Næst ham stod ved merket
Tore og Avrafaste;[60]
undrende saa de paa ham,
ropte saa de og deres:
"Atter staar vi bak vor høvding!"

De som kom imot dem,
Øie fik først paa Arnljot,
midt i skindklædd følge
raget han op og lyste;
kongens fanevagt han førte.

Slaget paa Stiklestad.[61]

— — — — — —

Arnljot saa de foran;
halvt som i taake
bergstor frem han dukket iblandt.
Sverd i høire svang han,
spyd i den venstre,
døn og skrik og hærflugt omkring.
Dette var den første
gang han sig glædet
ved sin daad i livet, og lo.
Foran ham laa færden[62]
høi som et solfjeld,
rundt omkring det blinket og sang.
Det var som han bares
opad paa hænder,

for hvert hug alt høi're han steg,
indtil han paa toppen
over sig skuet
smilende og dagmild en mø.
Ingigerd jo var det;
men mellem tusen
hvitklædd som i skyer hun stod,
smilte saa og rakte
hænderne mot ham, —
da det var som sank han imot.

— — — — — —

Kongens lille skare
mindre sig samlet,
faldet for de faa var for stort.
Arnljot altid foran
verget dem herlig,
hver som ham søkte, han sank;
men for skarpt han kløvde
kjæmpernes bølger
og fra sine skiltes til sidst.
Ensom, taarnhøi stod han
op over mængden,
som paa Jemtertinget hin nat, —
nu ei for at kræve
bøter for far sin,
ikke for at vinde sin brud.
For sig selv slet intet
mere i verden
vilde han, — kun falde for ham
som ham hadde løftet
op av det tomme,
givet ham en eneste dag.
Ringen rundt han rensket,
likvold[63] sig bygde, —
til med spyd de stængte ham ind.

Og da alle, alle
ringet den ene,
og da trængslen blev ham for tæt,
oddene sig økte,
sakser[64] ham søkte, —
syntes han at ringen blev sprængt,
syntes han sig samlet
tusener om ham,
syntes han en skjoldborg[65] blev sænkt,
syntes han en fylking
staalblank i luften
suste frem og løftet ham op.
Fagre hvite fylgjer
følte han favne,
frelsende at føre avsted
syngende og salig
op ad et solfjeld,
og der saa han Ingigerd staa.

Falden var Arnljot,
fjeldenes ørn
paa sletten skutt.
Varm blev han plyndret
for gyldne fjære,
trakket og traadt.
Hele hans livs
længtende flugt
hit hadde heldet.
Saa sier saga:
stundet han hadde
til det største;
straks han saa det,
gav han sig helt.

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

NOTES.

(For abbreviations and explanations see Vocabulary.)

The selections 1-6 are Norse folk-tales **(folke-eventyr)**. The folk-tales have played an important part in the development of both literature and language. As they have been handed down verbally from generation to generation, they have found expression in the true Norse idiom. From the time of the Reformation, the literary style had been greatly influenced through German and Latin, thus becoming stiff and stilted. But the collectors of the folk-tales rendered them in the plain narrative style of the common people, retaining the true idioms and a great number of good dialect words. Thus the publication of the first collection of **eventyr** (1842) marks an epoch in the history of the language.

Folk-tales are the oldest works of art, and the truest works of art. They are found in papyri of Egypt, manuscripts of India, in Grecian poetry, as well as in secluded valleys of Norway. In all cases they are true mirrors reflecting the life, intelligence and ideals of those who tell them. The separate elements of which they are composed, may be found the world over; but the trend and color of each tale is peculiar to the people and the times,—to the environment in which it exists.

It was the famous **Grimm** brothers, of Germany, who raised the study of folk-tales to the dignity of a science and to their recognition as art, by collecting and publishing **"Kinder- und Hausmärchen"** (1812-14). Two young Norse students caught the spirit and followed their example: the zoologist **P. Chr. Asbjørnson** (1812-85) and the theologian **Jørgen Moe** (1813-82). From time to time they tramped through dales and valleys, coaxing the reticent artists—for many **eventyr-fortællere** were real artists—to tell their wonderful tales. (See the selection **Blind-Anne** and notes.)

In 1842 the first instalments of these folk-tales were published. At first they met the fate of all new efforts—blind criticism. Before long they gained recognition among folk-lorists of all nations. Now their position is established both at home and abroad.

The text is chiefly from **"Barne-eventyr,"** revised and edited by Prof. Molkte Moe, published by Aschehoug & Co., 1909.

1. Per og Paal og Espen Askeladd.

1. **naalen paa kroppen,** equivalent to "a stitch to his back."

2. **fik,** past t. of **at faa** (to get). In idiomatic usage, this verb often designates necessity and obligation, much as the auxiliary "to have": **de fik (gaa) ut i verden** = they had to (would have to) go out into the world.

3. **sveltihjel** = **svelte** + **ihjel,** starve to death.

4. **til,** this preposition is often used to denote possession.

5. **at være god for,** to be able to; to be capable of.

6. **aldrig før,** no sooner.

7. **at la lyse,** to have (let be) announced. In olden times it was common to spread information by means of announcements and proclamations at the common meeting places, in this case the church grounds of the kingdom. Such announcements were usually made outside the church after services.

8. **vilde...i veien,** wanted to be off; wanted to start out. In vivid narration verbs of motion are often omitted, or even substituted by some adverbial expression.

9. **at slaa paa,** to hint.

vilde til..., n. 8; here one may supply **gaa or drage.**

10. **lægge av gaarde,** to set off; to set out; **lægge** (to lay) is here used idiomatically, and is often used with an adverbial expression to denote motion. **av gaarde,** lit., off place; the **e** is an old dative ending, retained because of the preposition.

11. **like op for,** right above.

12. **da...ogsaa** helps to make the irony more subtle. These **eventyr** teem with examples of delicately shaded irony. **han Per.** The pronoun is often placed before the proper noun in colloquial style.

13. **med** as here used, means **ogsaa** (also, too); **at gaa med** may express two entirely different ideas: with emphasis on **med** alone = to go along (with); with emphasis on both **gaa** and **med** = to walk also (as well).

14. **han..., Espen:** notice the name added at the end of the clause. Such use of a noun or pronoun in apposition is very common in colloquial style. We may as well have had: **Espen brydde sig ikke noget om det, han.**

15. **nu** has in this case no force as adverb of time.

16. The verb is omitted; note the many instances where adverbial expressions take the place of verbs of motion.

17. **ikke noget videre,** nothing in particular. This expression may be used attributively as an adverb: **ikke (noget) videre pen** = not so very pretty.

18. This adj. is regularly **gal, galt, gale (galne).** But in dialects there is a masc. form **galen** and a fem. form **gala** instead of the c. g. form **gal.**

19. **med det aller første,** very soon, in a short time; **aller** is derived from the Old Norse **allra,** a genitive plural meaning "of all things;" hence **aller** is used as an intensive equivalent to "very": **allerbest,** very best, best of all.

20. **satte nedefter,** started down again. Notice the constant recurrence of the idea "three": there are three brothers; the king has three tasks; Askeladden finds three things, etc.

21. **kan du vel mindes,** as of course you remember.

22. **Nu vilde han Paal til,** Now Paal wanted to go at it. Notice this use of **til,** the facts of the situation are not expressed, but left to be inferred.

23. **det gik like ens med ham,** it went the same way with him; he fared as the others had.

24. **ta sig i vare,** to take heed; to beware.

25. **Vil du endelig se ut som,** If you are bound to look like. Notice the inverted order of subject and predicate to denote condition.

26. **silre** in place of **silr;** the **e** of the infinitive is retained in the imperative for the sake of euphony.

2. Tro og Utro.

1. **saa...til at faa...,** saw to it that he got stuffed with all the best things.

2. **skulde til,** began; were about to begin; **skal til,** begin; are about to begin.

3. **ha det saa godt,** serves (you) right.

4. **tykke skogen.** A noun used definitely should have the pre-positive article when modified by an adjective: **den tykke skog.** But in colloquial style we have many similar irregularities: dem. pro. + post-positive article, **de tre sønnerne;** post-positive article and poss. pro., **skreppen hans, sønnerne sine.**

5. **ta sig til,** get at, (begin) to do.

6. **sankthanslek = Sankt + Johannes + lek.** From a very remote time it has been the custom to hold festivities at the time of summer solstice and winter solstice. Through lack of accuracy these festivals came to be held on the eve of the 24th of June and the 25th of December, respectively. After the introduction of Christianity the latter became our Christmas while the former became a festival in honor of John the Baptist.

7. **at gi sig til,** to go at; to begin.

8. **visste han,** if he knew; inverted order to designate condition; past tense to designate condition contrary to fact; **fandt,** would find; **grov,** would dig.

9. **kongen av Englands.** Notice the possessive sign placed after the last word, and not after **kongen.**

10. **vandpost,** waterpost, pump.
11. **ende** [nn] **i veiret,** straight up in the air.
12. **tøndeture** [nn], old word for faucet; **tønde,** barrel.
13. **bære sig ad,** conduct one's self; to do.
14. **maal** and **mæle** are often used interchangeably; **maal** is now more common, both in the sense of voice and speech.
15. **egte** is really an adjective meaning right, lawful; thus it has come to be used in regard to lawful or legal relation between man and woman; **lovet...til egte,** promised...in marriage.
16. **spørres,** be rumored, be known.
17. **forkŏr'se,** to make the sign of the cross; to show signs of strong emotion (fear, consternation).
18. When they were through eating.
19. **lye** = **lytte,** to listen.
20. **bad...godnat',** said good night.
21. **like klok,** none the wiser.

3. Jomfruen paa Glasberget.

1. The grass-belt above the trees at the foot of a mountain is called **li**; here the farmers cut hay (**høi** or **hø**) which they store in a building (**høilade**) until later in the year when it is removed to the farm in the valley below.
at berge foret = to store (save) the fodder.
2. **jonsoknat** = **sankthansnat. Jonsok** [jönsŏk] is derived from **Johannes** + **vaka,** to wake. It was customary to stay up and keep watch before a holiday.
3. **rubb og stubb,** slick and clean; root and blade.
4. **led mot kvelden,** when evening approached. The verb **at lide** expresses a passing on or wearing on of time.
5. **til bens** = **tok til bens,** took to his legs. The **s** is the genitive sign, retained from the Old Norse where **til** was followed by the genitive case. Compare: **tillands, tilvands, tilsjøs, tillivs,** etc.
6. **aller bedst det var** = **bedst som det var,** all at once; the first thing he knew.
7. **skal tro,** (I) wonder.
8. **ildstaal** [ll] = fire-steel; an instrument used to strike fire with.
This horse belonged to **huldrefolk** who were supposed to live under-ground; they possessed the most wonderful horses and cattle.
9. See 7.
10. **ett til,** one more; another.
11. **jamen,** an expression of affirmation.
12. **bli borte i hende,** to fall in love with her.
13. In Old Norse the sign of possession was added both to the noun and to the article; hence **verds** + **ens.**
14. **bytting,** changeling, one who is traded or exchanged. It was believed that the **huldre**-mother would rob the human

child and leave her own puny, good-for-nothing child in its place; hence the name **bytting** and its odious connotation.

15. **gi,** subjunctive of **at gi(ve),** expressing wish.

16. **langt om længe** (long past long, i. e. longer than long), after a long time.

17. **vel som,** more than; **vel** with emphasis is an intensive.

18. **under,** wonder, wonderment.

19. **har de ikke turet fra sig,** if they are not through celebrating.

4. De tre prinsesser i Hvittenland.

1. **Hvittenland,** whiteland.

2. Notice the difference in the part played by this troll and those met with later on.

3. **bære sig,** to make exclamations of grief.

4. **Det spurtes,** it was rumored.

5. **Det led med det skred; at skride,** to pass along slowly; the idea is: time wore on while passing along.

6. **at bli med,** to come (go) along.

7. **se til** (emphasis on **se**) = to see how they were getting along; to visit. Compare 2, 1.

8. **faa spurt,** obtain information.

9. **takket for sig.** This idiom comes from the custom of saying **"Tak for mig."**

10. **paa færde** [fære], going on; taking place.

11. **bli av med,** get rid of.

5. Kari Træstakk.

1. **at holde av,** to think of; to love.

2. **at drage i leding,** to go to war.

3. **bli ved,** continue.

4. **at komme i hold** [höll], to get into condition, to get fat.

5. **tørskranglet: tør,** dry, + **skranglet,** rickety.

6. **at gjøre sig til gode med,** to help one's self to; to feast on.

7. **der er ingen anden raad,** there is nothing else to do; no other way out of it.

8. **at bli ilde ved,** to become sad; to feel bad.

9. **trang,** close, tight, + **skoget,** wooded.

10. **gjĕm,** imperative of **gjemme.**

11. **at nappes,** to tussle.

"We'll see about that."

"So we shall."

12. **smurningshorn: smurning, det som brukes til at smørre med.** Compare the wondèrful flask in the previous **eventyr.**

13. **at komme sig,** to improve; to get well again.

14. **at raa(de) med,** to manage; to handle.

15. **røk paa...,** flew at...; went at...

16. **tre samfulde dager,** three whole days.
17. **bar hen.** This verb (**bære,** carry) has many idiomatic uses; as an intransitive verb it merely denotes motion.
18. **des længere...des værre,** the longer...the worse.
19. **sæt** and **vis** are really synonymous; = shape or manner.
20. **nær ved,** on the point of.
21. **at være istand til,** to be able to.
22. **endda,** after all.
23. **tver,** athwart, + **brât,** steep; a perpendicular mountain wall.
24. **naar du vil mig noget,** when you need me; whenever you wish to see me about anything.
25. **rent utav det,** i. e. out of spirits.
26. **kös,** course; **du gaar din kos,** you'll go your way; leave.
27. **vite...av,** care about; concern (himself) about.
28. **drog...til,** closed.
29. **fore [före** or **fåre],** ahead; before.
30. **make til hanske,** the like of a glove.
31. What is the use?
32. **grust,** a dialect word, here meaning splendid.
33. **hvor hun var blit av,** what had become of her.
34. **at gi sig til taals,** to give up and bear it.
35. **at pakke sig,** to get out; to be gone.
36. **kvar'tel,** a quarter of a barrel; **raatjære** [raa-kjære], crude tar; **kirke** + **svale,** entry.
37. **langsom'melig tid** = **længe,** long time. The usual adjective is **lang.**

6. Gjertrudsfuglen.

1. **takke,** a flat stone or round cast iron plate placed over the fire, used for baking **lefse, flatbrød** and the like. The dough is rolled out flat and thin **(kjevlet ut)** with a rolling-pin **(kjevle).**
2. **jer** = **eder** = **Dere.**

7. Blind-Anne.

1. This short sketch illustrates the manner in which these Norse folk-tales were collected, and gives the typical scene and setting: grand natural scenery stimulating the imagination to flights of fancy; a humble old soul, enthusiastic, yet modest, little realizing the value of the treasures stored in her retentive mind.
2. **strykende bør: bør,** fair wind (for sailing); **at stryke** is often used of swift motion.
3. **indklemte, klemt inde.** The western fjords are often narrow and "squeezed in" by high mountains on both sides. **Sørfjord,** an arm of the **Hardangerfjord** in southwestern Norway.

4. **at træffe foranstaltninger,** to make arrangements.
5. **halvtaakete minde,** lit., half-befogged memory.
6. **over de otti,** past the eighties; over eighty years old.
7. **foredrag,** method and manner of presenting any form of discourse. **bunden stil,** rhythmic style; verse.
8. **bokstavelig forstand,** literally speaking.
9. **Oppedalsstuen,** the Oppedal parlor; Oppedal's house. The student is expected to separate the more obvious compounds, as they are not all given in notes and vocabulary.
10. **bondemaal, bymaal.** The various dialects throughout the country are spoken of as **bondemaal;** the cities have also their dialects varying somewhat from the written language, but here **bymaal** means the book-language as distinguished from the local dialect; **kavende** (**kav,** depth) is used as an intensive; as if to say "dialect, pure and simple;" "out and out dialect."
11. **hver evige,** an emphatic expression for "every."
12. **skriver** = **sorenskriver,** district judge; the shorter form is very common.
13. **nedstyrtende bredds yppige løvpartier,** the luxuriant thickets on the steep strands.
14. **henblaanende,** fading away into misty blue; **fortoning,** that which appears or looms up.
15. **Folgefonnens snekam.** On the central mountains lie the eternal glaciers, sending out streams of glacial snow toward the fjords and valleys. One of these glacial streams is **Folgefonnen,** west of **Sørfjord** (note 3). **Snekam,** snow-crest, the upper ridge.
16. **sagtens** is quite vague; it expresses both supposition and certainty.

8. Mit fødeland.

Andreas Munch (1811-84) is a member of the gifted Munch family, son of the poet, bishop **J. S. Munch,** and a cousin of the great historian and scholar **P. A. Munch.** The last years of his life were spent in Denmark, whose plains and forests were more in harmony with his mild temperament than was rugged Norway. But fortune brought him back "to rest" in his native land: a fulfilment of the wish expressed in the poem.

9. Gunnlaug Ormstunges saga.

1. **Introduction.**—The Norsemen make their appearance in history as a tribal people. The very topography cleaves the people into secluded sections. These small sections had their chieftains — **høvdinger** — who gradually rose to the rank of kings. Such were the conditions when, as a saga tells us, a young maiden refused an offer of marriage from one of these chieftains; she would marry none but the one mighty enough to conquer and be king alone. **Harald Haar-**

fager, thus spurred on, resolved to accomplish the feat, or let his hair grow long forever. He won both the maiden and a united kingdom. But the proud, though conquered, chieftains would not submit to a ruler, far less to taxation. With kith and kin they emigrated to the inhospitable Iceland. In the course of a few decades, this island became the home of a nation of aristocrats with a pride in the traditions of race and family, which resulted in a literature without a parallel—the Eddas, the skaldekvad (lays of the bards), and the sagas. In the Eddas we have the Old Norse mythology; in the sagas we have the history, the genealogy, deeds and exploits. The sagas were retold from generation to generation until they acquired a polish and a clearness equaled only by the **Folke-eventyr.** Hence the great influence of the sagas and eventyr on the literary style of the 19th century —the style of Bjørnson and Ibsen. One of these sagas, as to form and style the most perfect of them all, is that of **Gunnlaug Ormstunge** — Gunnlaug with the serpent's tongue. The incidents and persons are chiefly historic, from the first part of the eleventh century. The saga was reduced to writing about three centuries later.

The text as given here is adopted from a translation by the Old Norse scholar, O. Rygh, given in **Læsebok i Morsmaalet** (III) by **Pauss og Corneliussen.**

2. **E'gil Skal'lagrimssøn,** a great **høvding** and **skald** (poet), the hero of a popular saga bearing his name.

3. **Borgarfjord** (i. e. Borg's fjord). one of the earliest settled fjords, on the southwestern coast of Iceland.

4. **at ta sig for,** to go at; to become occupied with.

5. **at komme ved,** to concern. Notice how the necessary characters are introduced with a pointed sketch of each, and how unessential persons are disposed of: **En mand hette...** is the form of introduction; and with similar pointed remarks each is dropped.

6. **Styremand = en mand som styrer,** a captain.
Guvaa-qs, see note 46.

7. **at være noget til aars,** to be somewhat advanced in years; to be old.

8. **kjøpsstevne, et stĕvne** (meeting) **for at kjøpe** (to trade); **at raade,** to manage, to have to do with.

9. **Østmænd:** people from Norway were spoken of as men from the East.

10. **borgfjordingernes tingsted.** The island was divided into states, each with its fixed place for assembly **(ting-sted)** where the citizens met to make laws, hold court trials and issue proclamations. The provisory houses **(boder)** built near the meeting place were called **tingboder.**

11. **selv tredje,** i. e., two others and themselves.

12. **bar sig ilde,** to moan.

13. **tyktes den mig = den tyktes mig.** This inverted

order for rhetorical effect is one of the earmarks of the saga style.

14. **menneskefylgjer.** The idea of **fylgje** has a remote origin, being connected with primitive speculations about the soul's existence when separated from the body. In a middle stage of the Germanic mythology it was believed that the soul left the body in the shape of some animal. In the Icelandic period — transition from heathendom to Christianity — this idea had developed to the superstition that each person had its **fylgje,** a living being in some shape or other, invisible at all times except in dreams, when it would appear as an omen to give warning or advice.

15. **at sætte livet til,** to lose (their) life. The post-def. art. often used where English requires the possessive pronoun.

16. **at gi sig av med,** to have to do with.

17. The separate states were united into a confederacy with a common court and legislature — the **alting** (n. 82).

18. **sættes ut,** be placed out. As is explained in the lines following, there was a heathen custom which allowed poor parents to set a girl child out to be rescued by chance, or succumb.

19. **Torgerd** is **Torstein's** sister, residing at **Hjardarholt** [—hŏlt woods; compare Eng. holt, Germ. **holz**], which contrary to the text lies about 50 miles directly north from **Borg.**

20. **mærker,** pl. of **mark,** lit., a mark **(merke)** as on a scale; hence a certain weight, equal to 8 ounces.

21. This fjord lies a short distance west of **Hjardarholt; Steingrimsfjord,** on the northern coast.

22. **at komme for dagen,** to become disclosed, to be discovered.

23. **maag** is here used for brother-in-law **(svoger);** in modern dialects **maag** means son-in-law.

24. **andvege = høisæte.** Benches along the wall were used in place of chairs. The place of honor was called **andvege.**

25. **Myremænd,** lit., marsh-men. The district settled by **Egil Skallagrimssøn** was a low level plain with several streams and marshes.

26. **gaa til,** happen.

27. **gi sak,** lit., give case: bring to trial.

28. The old Norsemen were fatalists; they believed firmly that **skjæbnen** (fate) decided all things; hence they met danger without fear, and grief without complaint.

29. Liberal hospitality was a chief trait, and the giving and sending of gifts was much used in paying respects.

30. **Gilsbakke** [**gils** + **bakke,** hill], lies near **Hvitaa** (white stream), about 22 miles to the northeast of **Borg.**

31. An accomplished young man had to be efficient in composing and reciting verse as well as be an able sportsman — **idrætsmand.**

32. **vennesæl,** having the necessary qualities for winning friends; **saa ut til et høvdingemne,** appeared (promised) to be fit material for a chieftain, a leader of men.

33. **varesækker og kløvputer,** sacks to put goods **(varer)** into, and cushions **(puter)** to put under the load on a horse's back; **kløve,** cleave, divide.

34. **bonde** added as a title; a very common usage.

35. **tavl,** checkerboard. There seems to have been various games played on such a board; **at leke tavl** may apply to any or all of them.

36. **et gifte,** a party to marriage; **et godt (ønskelig) gifte,** a good match.

37. **skjøt** (from **at skyte**) **til vidne(s),** to call to witness.

38. **Mosfell,** about 22 miles south from Borg.

39. The leader of a colony erected a place of worship; thus he became both religious and political leader of his district or state. Such a state was called **godord,** to be leader or governor was called **at ha godordet;** the leader was spoken of as **en gode** [gåde], priest.

40. **fōr landimellem...,** sailed from one country to another as tradesman.

41. **Hjalle,** near a small bay about 45 miles south from **Borg.**

42. **Torodd den spake,** — the wise; the Old Norse **spakr** = wise, learned.

43. The various states or colonies united to form a confederacy with a common congress, the **alting. Lovsigemand** (proclaimer of the law) was the official title of the presiding officer.

44. **Raudamel,** about 22 miles northwest of **Borg.**

45. **Vatsdal** [vassdal], a valley in northern Iceland, along **Vatsdalsaa,** which flows northward into **Hunafjord.** Thus **Aas** and **Grimstunge** lie some distance northeast from **Gilsbakke.**

46. **Guvaa-os,** the mouth of **Guvaa,** a stream flowing into **Borgarfjorden; ōs** (mouth of a stream) occurs frequently in composite names: **Nidaros,** the mouth of **Nid-elven** (see note 54). **Stod paa land:** the ships were drawn on land when not in use.

47. **Langevatsdal** [ts = ss], = **lange-vands-dal.** A couple of miles west of **Borg** flows a stream **(aa)** from the heights lying to the northeast; this is called **Langaa.** Along the upper course of this, **Torstein** has his **sæter** (summer pasture and grazing fields).

48. **at tænke sig utenlands,** to intend to go abroad.

49. According to an old custom, great men would amuse themselves and company with comparing their respective feats and exploits. This was called **mand-jevning (jevne,** to level).

50. **maalsmand (maal,** voice; language), spokesman.

51. **selv tolvte** [tölte], himself and eleven others.

52. **at si paa**, to complain of; to criticise.

53. The engagement was a formal affair specified by law, as we have learnt through Gunnlaug's playful scheme in his law-course. The girl, when thus formally engaged, was called **festarkona**, here translated **fæstemø**; but when only promised to the suitor, she was called **heitkona**, here translated **forlovede** (**love** [lå`ve], to promise).

54. **Nidaros** (n. 46), the present city of **Trondhjem**.

55. **at raade...for**, to rule or govern.

56. Helga's brother.

57. **at være til mēn**, to be cause of trouble; to be harmful.

58. **Haakon Jarl** (897-995) was killed by his thrall, Kark, in a peasant uprising chiefly due to his hard rule and licentious living.

59. **brageløn**. The skalds attributed the poetic gift to **Brage**.

60. **at se sig for**, to be careful.

61. **at gaa paa holm** [hŏlm, a small island], = to fight a duel (**holmgang**).

62. **øre**, about one ounce.

63. **Orknøerne** [ŏrk—], the Orkney Islands, at that time ruled by Norse earls (875-1231).

64. **Svitjod**, Sweden.

65. **Kongehelle**, a town on **Kungelf**, a stream on the southwestern coast of Sweden, — a section at that time belonging to Norway.

66. **øster paa bølgehesten: øster**, i. e., out east, on the Baltic Sea (**Østersjøen**); **bølge-hesten**, warship. In the poetic language of the time, metaphors were frequently used, and often to excess.

67. **at ha fredland**, i. e., be permitted to reside in the country; the opposite of being **banlyst** (excommunicated) and **fredløs**, in which case one was without any protection of law.

68. **at faa i tale**, to get to speak to; to be granted audience.

69. The bench along the north wall was the higher in rank, the one opposite was lower in rank (**ringere**).

70. **draapa** was an intricate form of poem with refrain; **flokk** was simpler in form. Notice that Gunnlaug recites **draapa** to the kings, but **flokk** to the earls.

71. **Leiruvaag**, a small bay near **Borgarfjord**.

72. **at være stor paa det**, to be proud, big feeling.

73. **laa under Agdenes** i. e., the ship lay at anchor near the peninsula **Agdenes**, which lies out near the ocean some distance from **Nidaros (Trondhjem)**.

74. **at ha greie paa**, to have things clear; to be informed as to details.

75. Questions of dispute were ordinarily settled at the **ting**; **selvdom** pertains to private settlement: **dom**, decision, judgment.

76. **Melrakkesletten** (fox-plain), northeast cape of Iceland.

77. **at komme i kast med,** to get mixed up with; to get into a scuffle with.

78. **Tor,** the thunder-god of Norse mythology.

79. **Skaanø,** a short distance east of **Hjalle** (note 41).

80. In the long halls there were benches along the side walls with an **andvege** at the center of each; the benches along the short end walls were called **paller.** We see that women, though highly respected, were not given the highest places of honor.

81. **at kræve lyd,** to call for the floor; to ask attention.

82. The **alting** met on a plain north of **Thingvallavatn** (east of **Reykjavik,** see map). The laws were read and proclaimed from a height called **Lovberg.** Close by flowed the stream **Øksaraa,** which divided to form a small island **(holme).** Here combatants met to settle their affairs of honor in a formal duel **(holmgang),** a practice forbidden by law in 1006.

83. **løse sig av holmen,** i. e., the loser was to pay a specified forfeit to the winner for permission to leave the place — **holmen.**

84. **lagret,** the law-making section of the **alting.**

85. **en skaale,** an obsolete word = a **stue.**

86. **Syderøerne,** the Hebrides.

87. It was the custom that the relatives of the one wounded or killed, should take revenge, often by demanding a large forfeit, **bot.**

88. **ildskaale,** a **skaale** (main room) with an open fireplace in the center.

10. Norge samlet.

1. **Harald Haarfager** united Norway into one kingdom in 872.

2. **Haakon Haraldssøn** was chosen king after Harald's death (933). **Haakon H.** reigned from 935-961; he was a great reformer and sought to introduce Christianity.

3. After Haakon's death (961) the kingdom was split up into sections. **Olav Tryggvessøn** had been converted to Christianity in England; he saw that one of the main factors in splitting Norway into sections was the organization of church units in the heathen Norse religion. He took up the work of introducing Christianity begun by **Harald.**

4. **Olav Haraldsson** completed the task of creating a united kingdom and introducing Christianity. He was a descendant of **Harald Haarfager.** In 1015 **Erik Jarl** left the country to join the Danish king in a war with England. **Olav H.** immediately laid claim to the throne and set about to introduce the new religion where it was not known, to reorganize the country politically, and to subdue the chieftains who still were in opposition to the new order of

things. **Olav H.** fell in battle at **Stiklestad** (1030). But with his fall, the cause for which he faught gained its victory. The following year **Olav H.** was sainted, and in 1035 his former opponents and victors placed his son, **Magnus,** on the throne.

11. Faderen.

1. One will have no difficulty in recognizing the saga style. This selection, sketching a great tragedy in few and simple words, is justly considered a masterpiece.
2. **Er det ellers noget?** Is there anything else?
3. The candidates for confirmation were placed in order of proficiency, the place of honor being nearest the altar.
4. **lysning: at lyse,** to announce, make known. It is customary in Norway to announce marriages at the close of preceding services.
5. **halvten** [hal'ten or halften], = **halvdelen,** the half.

12. Olav Tryggvessøn.

1. According to the sagas, **Olav T.** had built a ship called **Ormen Lange** because of its length. With a fleet of sixty ships he sailed from North Germany **(Vendland)** on his way across the North Sea. The smaller ships went on ahead. Ormen Lange and ten other ships were far in the rear. These ships were attacked by a united fleet of Sweden, Denmark, and Erik Jarl. This was the famous battle of Svolder, in which Olav Tryggvessøn fell after his five years' reign (1000). Olav was a popular hero, loved above all men.
2. **drage,** a name applied to a warship whose bow was ornamented with a figurehead in the shape of a dragon.

13. Den norske gudelære.

This selection is taken from **Vore Forfædres Gudesagn** by **Sigwart Petersen,** re-edited by **Prof. Magnus Olson** (3d edition, J. W. Cappelen, publisher).

1. **Voluspaa** [våluspaa], i. e. **Volvens spaadom.**
2. **Edda,** a collection of old mythological poems collected about 1100 A. D. This collection, **Den ældre Edda,** and a book written by **Snorre Sturlasson** (1222), called **Den yngre Edda,** are the chief sources for Old Norse mythology.
3. **høien,** poetic form for **høi.**
4. **jotun** [jåtun]; **blev til,** came into existence.
5. **paa en nær,** except one; all but one.
6. **Bivrost** [bevröst], = **den bævende vei.**
7. **i ulveham,** in the shape of a wolf. It was believed that these unreal beings — and also witches — could put on another shape than their own. This was called **at skifte ham.**
8. **Aarvaker,** watchful; **Alsvinn,** swift.
9. i. e. Past, Present, and Future.
10. **vil til,** begins.

11. **Hugen** pertains to thought, **Munen** to memory.
12. **dagverdstid** pertains to a forenoon meal, **natverd** to evening meal.
13. **Suttung,** a **jotun** who guarded this precious drink (poetic gift) in the center of a mountain; **Oden** secured it at the risk of his life.
14. **Noatun,** ships' place.
15. **forsete,** presider or president.
16. **Hod** [håd], war.
17. **Loke,** pronounced Låke.
18. **sene i vendingen,** slow in their movements.
19. **ulykkesfald,** bad accident; misfortune.
20. This myth has been influenced by the narrative in Revelations, perhaps in the time of the Viking age when the Norsemen came in contact with many Christian nations as early as the 7th century. Among others, the myths concerning **Balder** and **Ragnarok** also bear evidence of Biblical influence.
21. **at være feig,** to be marked or selected by death.
22. **at ta sig nær av,** to be grieved by.
23. Cremation was commonly practised by the early Norsemen.
24. As has been seen in **Gunnlaugs Saga,** the Norsemen drew their ships ashore; **lunner** are logs laid under the ship, on which it is rolled.
25. **mon,** may.
26. **varg,** wolf.
27. **blir...flot,** lit., becomes...afloat.
28. **Gimle** [jim-lē], = **straalende læ** (place of refuge).

14. Mindets bæger.

1. **Saga** is here used for **Saaga,** the goddess of history and tradition. **Saga** is related to **segja,** to say; **Saaga** is related to **sjaa,** to see.
2. **Søkkva,** to sink; here expressive of depth.
3. **Oden,** king of the **Æser.**
4. **sad** = **sat.**
5. **Odens æt,** the Scandinavian people.

15. Sjøfuglen.

1. **spille** for **spiller.** In the older language the verbs had a plural ending **e.**
2. When overhanging cliffs are weathered, large angular boulders fall and pile up; such piles are called **ur.**
3. The plural **e** was formerly used where we now have **er;** in the vocabularies, these are marked **e(r)** to show that the **r** is omitted when the post-definite article is added.

16. Sne.

Alexander L. Kielland [kjěl'lann] has aptly been compared to a shooting-star. At the age of 30 he appeared like

a flash, wrote brilliantly for ten years — and quit. He sketched vividly, played and juggled with his problems, always elegant and witty. Though a born aristocrat, he sides in interests with the lower classes and unmercifully pricks and ridicules the vanities and follies of the upper classes. His literary career begins with **Novelletter** in 1874.

This selection is adapted from the novel **Sne.**

1. **Hele...indtil...**, the...whole...even...
2. **hustand,** i. e. the different classes: the family, the servants etc.
3. 11 degrees below zero, centigrade.
4. **hjemigjen,** homeward again.

17. Vaarhilsen.

Wilhelm Mauritz Pettersen was born in Norway (1860), but completed his education in America. He has written a number of excellent poems, and a drama, **En ny slegt.**

1. **tilbage = tilbake.**
2. **tag = tak.**
3. **D'er = det er.**

18. Prestgards-Rosa.

Jakob Breda Bull (born 1853) is one of the most versatile writers of the present period. His popularity is chiefly due to his excellent sketches of folk-life in **Østerdalen,** of which **Prestgards-Rosa** [prestgar, parsonage] is one of a two-volume collection.

1. **Stor + blåk,** gray. The color of a horse is often used as its name.
2. **foranspændt [fŏr'an + spændt,** hitched].
3. **frivil,** one of the many dialect words for butterfly.
4. **= "Aa, ikke mig at takke."**
5. **at late til,** to seem.
6. **Bŏrka** (a in dialects denotes post-def. art., fem. g.), the sorrel mare.
7. **vadmel,** home-made cloth.
8. **Gælensimen,** Crazy-Simon.
9. **prestegaardsstolen,** the pew belonging to the pastor's family.
10. **frua = fruen.** The dialects have feminine and masculine genders where the written Norse has common gender. (See note 6.)
11. **spørre hende ut,** ask her questions about herself, etc.
12. **væ' = vel,** expressing supposition.
13. **aat = for.**
14. **au = ogsaa.**
15. **svære ting: svær** = large, heavy. Such idiomatic expressions cannot be translated literally. We would use "Indeed," "I should say so," or some such expression.
16. **at gjøre en tillags',** to please one.

17. **plads** [plass], the home of a tenant.
18. = "...**hun skal ikke gaa igjen, den der.**"
19. Norway is divided into 20 districts or counties (**amt, —er**), each with its chief magistrate, **amtmand.**
20. **Vesle** = **lille.**
21. **Undsetgrænden: grænd,** neighborhood.
22. A Norse mile is a little less than seven English miles.

19. Ungbirken.

1. **Ung** + **birk,** a birch sapling.
2. **stander** = **staar.**
3. **vorden** = **blit; vorde,** to become.
4. **hang** is here used of that which hangs (**hænger**); the idea is: it bends towards the waves its load of leaves.
5. **forlene (den) skjønhet for (fremfor) andre trær,** invest it with beauty above (in preference to that of) other trees.
6. **skue...feil** = **se feil,** be mistaken; see wrong.
7. **alt som,** at the same time, while.
8. **riger** = **riker.**
9. **te** = **vise.**
10. **og at...** As these words are pronounced so nearly alike [ŏ, aa], it is best in a case of this kind to pronounce the sign of the infinitive as it is spelled: **at.**

21. Tyv i lyset.

Hans Aanrud (born 1863) ranks with the best present-day writers of Norway. He is a master of prose style. His main work is two volumes of **folke-fortællinger,** chiefly from **Gudbrandsdalen,** one of the most noted valleys, extending from **Mjøsen** northwest toward central Norway.

1. **Kvejordet** [kvē'jōre], the **Kve**-field.
2. **eigen** = **eiendommen.**
3. **at tufses** = **at gaa i barndommen** (second childhood).
4. **tar paa at...,** begins to...
5. **saa tullet som det gaar an,** as foolishly as possible; the limit of foolery.
6. **snakkes ved,** to talk with each other.
7. **det tar ingen klem,** it doesn't help any; it takes no hold.
8. **biteti,** cakes and the like; lit.: (something to) bite into.
9. **karaffeln** = **karaflen,** the decanter.
10. **buteln** = **flasken.**
11. **at ta ifra,** to unhitch.
12. **tylig** = **behagelig,** pleasant.
13. **søikje** = **gjø,** bark.
14. **hugse** = **huske,** remember.
15. **kante** = **kantre,** tumble.
16. **raggeladder,** shoes made of fur.
17. **Rauen,** the bay horse; **rau** = **rød, red.**

18. This passage in parenthesis is a paraphrase by the editor.
19. **at være noget med,** to amount to something.
20. **Slikt gaar ikke an,** that won't do.
21. **vend,** turn, change.
22. **lungt** [lōngt], mild, with humor.
23. **...skal ikke saa rar gampen til,** it doesn't take so much of a horse.
24. **at klinke,** to touch the glasses together so as to make them ring.
25. **merjelig kalt = merkelig koldt.**
26. i. e., each snuffed his candle.
27. i. e., beginning of summer, 14th of April. **tre paa femte tjuget (tjuge = tyve)** = 83.
28. **godt at slegte paa,** to be of good parentage.
29. **otte og halvfems,** 98.
30. **Skimlen: skimmel,** light gray.
31. **kastet ikke,** did not break the trot.

22. Sæterjentens søndag.

1. On Norse gaards, tillable land is scarce. In spring the herds are taken to the mountains for grazing. A grazing place of this kind is called **sæter.** The sæters are provided with barns and log cabins. In some localities the dairy-girl spends all summer on a lonely sæter.
2. **høi + messe + tid(e);** the forenoon services are spoken of as **høimesse,** and the evening services as **aftensang.**
3. **skar,** notch or cut; **kăm,** (mountain) crest.
4. **ødslig,** from **øde,** bare, dreary.
5. **tjeld** [kjĕl] is here used poetically for the linen hood used with the costume of the peasant girl.
6. **Elg** (elk) + **blăk** (gray); lit., the back of the elk-gray horse.
7. **pleier i løn at glide,** is wont to secretly glide or wander.
8. **bog** [båg] = **bok.**
9. **hei,** mountain meadow.

23. Begeistring i ungdommen.

This selection is adapted from the book **Folkelige Grundtanker by Christoffer Bruun** (born 1839), author, teacher and pastor.

1. **kroni'de,** descendant of **Kronos; Kronos** is another name for **Zeus** [sĕfs].

Ganyme'des, the most beautiful of men, is son of **Tros** who is son of **Dardanos** who again is son of **Zeus;** thus G. is spoken of as **kronidens ætling** — descendant of **Kronos** or **Zeus.**

Ida, a mountain in Greece, on the top of which was the

home of the gods — **Olymp'**; **brink**, foot of the mountain; **darda'ner**, descendants of **Dardanos** and inhabitants of Dardania; **Rhea**, goddess of nature.

2. **betroede**, older past tense of **at betro**, to confide, to entrust.

3. **klæ**, lit. clothe, = is becoming.

4. **han være**, subjunctive of condition.

5. **at slaa av**..., to let up, to lessen demands.

6. **for saa vidt**..., in so far as..., to the extent in which...

7. **Athē'ne**, Greek goddess of learning; **ungersvende** [nn], **ung** + **svend**, swain; the **er** is an old inflection used in poetry. Compare **sølvervove.**

8. **selv i de**..., even in the...; in the very...

9. **gi sig til med**, concern himself with; begin to do.

10. **at ta ivei med**, to go at.

11. **hovedretninger**, chief divisions.

12. The first **den** is the pers. pro., 3d pers., c. g., = it; the second **den** is the def. art., = the.

13. The first **det** is a dem. pro.; the rel. pro. **som** is omitted; = what, that which.

24. Over de høie fjelde.

1. **vilde**; the subject is **træ.**

2. **tro** = **skal tro** = **jeg undres.**

3. This line is not clear. In the first line of the verse, **vil** expresses volition; in this line, **vil** expresses futurity: **vil (sprætte).**

4. **dødningekiste** = **likkiste**, coffin.

25. Han saa liten og uanselig ut.

Waldemar Ager is a Norse-American writer. He was born in **Fredrikstad, Norway** (1864). At the age of sixteen he came to America, where he took up printing as a trade. He is at present editor and publisher of **Reform**, Eau Claire, Wisconsin.

1. **jernforsiringer og beslag**, iron ornaments and bands on a trunk. The **bønder** in Norway used to make their own furniture and the like, and took great pride in fancy ornamentation in the form of painting, wood-carving and metal work.

2. **det faldt mig ind**, it occurred to me.

3. **paa den dølesmeds vegne**, on the dale-smith's account. **døl**, a man from a dale or valley.

4. **atpaaslæng, det som er slængt atpaa**, that which is thrown in or added.

5. **slag i slag**, one after another.

6. **Kommen derind** = **Da jeg var kommet derind.**

7. **der skulde vel bli raad med det**, that could be managed all right.

8. **nei + men.** The real meaning of the words is lost; here somewhat equivalent to "well."

9. **kirkestriden,** church controversy. This refers to the controversy in the Lutheran church in the early eighties.

10. **skulde...til,** was required.

11. **vossing, en mand fra Voss,** a district in western Norway.

12. **ta til takke med,** be satisfied with.

13. **at sitte godt i det,** to be well situated; to have considerable means.

14. **gruve...,** headlong...; face downward.

15. **at faa munden paa glid** [gli], to get one's tongue loosened; to grow glib.

16. **tre aar itræk gjorde rent bord,** cleaned up everything three years in succession.

17. This idiom is somewhat ironical; the answer is an emphatic no; = of course not!

18. **ajere = age're,** to play the part of.

19. **tørn,** from the English "turn" used by sailors for the period of time in which they are on duty.

20. **unna = unda(v),** away.

21. **herresæte,** manor-house. A large **gaard** is spoken of as **en herregaard.**

22. **avsætte sig...,** i. e., find expression in art and create an appreciation of the work done by ancestors.

26. Harald fra Reine.

1. In this poem Welhaven has made use of folk-lore and experiences from his own life. **Johan Sebastian Cammermeyer Welhaven** (1807-1873) was born and raised in Bergen, at that time a very prosaic town whose main — if not only — interest was business. Welhaven was a born artist; he was so taken up with literature, art, and the higher forms of culture, that he undervalued the more prosaic affairs of life. But in his day Norway had just entered upon its career as an independent country. Business and politics held an undue share of interest, even in student circles.

Welhaven with his artistic temperament was less in sympathy with this world of practical problems and sordid realities than with the world of literature and art. He was taken captive in the world of beauty, as **Harald fra Reine** had been taken captive in the home of the **hulder.** The symbolism is close and striking. The home of the **hulder** is an unreal world, but one of beauty. Once brought under the charm of the melancholy grandeur of music and scenery in the **hulder**-home, one becomes restless and discontented in the real world. In this respect the experience of Harald is also the experience of Welhaven.

2. **den flinke svend,** the skilled swain; he is credited with eight arts or accomplishments (**kunster**); this trait is evi-

dently taken from a bard's lay about king **Harald Haardraade**, who is also credited with eight accomplishments.

3. **har lagt sin ransel**, has put away his knapsack.

4. **terne**, girl; the real meaning is servant girl.

5. **hanegal**; **hane**, cock; **at gale**, to crow; poetic expression for morning.

6. **at raste**, to rest; here meaning to linger.

7. **øver dem alle smukt**, performs them all with skill; **at øve**, to cultivate, to practise, to do.

8. **halling** and **springer** are two of the Norse dances. They are danced in a very lively tempo and offer opportunity for showing off strength and agility. One of the feats is a whirling kick (**hallingkast**), touching the beam in the loft.

9. **fjed** originally meant a measure of length equal to a step (pace); here the word is used with the meaning of step or tread; **vinget**, adj., pertaining to **vinge**, wing.

10. **fyrr** = **furu**, fir.

11. **gige** [jige], an old Germanic word for violin.

12. **hu**, mind, thought; here the word is used in the sense of memory.

13. In popular superstition all nature is peopled with imaginary beings. The **nøk** inhabits the streams and produces the music of flowing water. The elves (**alver**) perform their weird dances in the dales and valleys by moonlight; they both lure and charm. The dwarfs live in rocks; they are the master-smiths. The trolls and giants (**jetter**) are evil monsters that live in caves and caverns. Such beings are mainly personifications of forces of nature and natural phenomena.

14. **Harald fra Reine** had been taught to play while he was held captive by the **hulder**. The **huldre**-music was believed to possess a magic charm, being at once both fascinating and melancholy.

15. **rørtes**, were stirred, i. e. the bells were rung. Anything that belonged to religion and worship would break the spell of the **hulder**.

16. **spredede** = **spredte**, spread, scattered.

17. **sad** = **sat**, to rhyme with **glad** (final d pronounced).

18. **kirkestevne**, **stevne** is meeting of any kind, but this word is seldom used as in this poem, for meeting at church or services.

19. i. e. he does not follow the customs of other people.

20. **end**, even though; **ørk** =**ørken**, desert, waste, wilds.

21. i. e. if the floor makes good its reputation, it will not easily break.

22. **itu'**, in twain.

23. **til senge**; the **e** is a dative ending, but **til** generally governs the genitive in Old Norse; the correct expression is **til senga**.

27. Norges historie: 1814 og 1905.

This selection is adapted from **Læsebok i Morsmaalet, III, ved Pauss og Corneliussen.**

The author, **Dr. Yngvar Nielson,** is professor of Geography and Ethnography at the University of Christiania. He is a very productive writer. Among his many productions is also a three-volume work covering the period treated of in this selection.

1. **Eidsvoldsmøtet, møtet paa Eidsvold** (see map of Norway). The meeting place was a private residence, a large two-story building, now owned by the state and somewhat restored to the condition of 1814.

2. **søndenfjeldske,** i. e. the southern part of Norway, lying south of the mountainous center.

3. **trønder,** one who lives in the district along the **Trond hjemsfjord.**

4. **at lægge...paa hjerte,** to instruct.

5. **attaat,** with, along; a dialect version of the motto: **Gud er med os.**

6. i. e. meeting of noted men; from the French "notable."

7. **indtog,** entrance; from **at toge ind,** to parade in.

8. **Akerselven,** a stream flowing through the city into the fjord.

9. **Akershus** is an old castle and fortification on a low cliff, overlooking the fjord.

10. **Matrand,** a **gaard** east and a little to the north of Christiania, close to the boundary line.

11. **Kongsvinger,** a town northeast from Christiania.

12. **Vermeland,** a district in Sweden bordering **Smaalenene,** southeastern Norway.

13. **Eidskog,** near **Matrand** (note 10).

14. See note 12.

15. **Moss,** a town south of Christiania, on the east side of the fjord.

16. **det het sig,** it was said.

17. **Bygdø,** a small peninsula — almost an **island** — extending into the fjord, west of the city.

18. **Statsraad** is used as title of a member of the **Statsraad,** a council of state corresponding to the president's cabinet.

19. **Ekeberg,** a low mountain close by the city to the southeast.

20. **Oslo,** the oldest part of the city, lying between **Akerselven** and **Ekeberg.**

21. **de to folk,** those two nations.

22. **bli ved,** continue.

23. **skifte** [sj—] **like ret,** do justice; lit., distribute equal right.

24. In this Swedish bill — **forslag** — there were 6 articles

of such nature that Norway would become the subordinate kingdom; **lydrike, lyde,** to obey.

25. **var i gjære,** was brewing up; **gjær,** ferment.

26. **Bernadotte** [—dŏt′] is the family name of the royalty of Sweden. Jean Baptiste Bernadotte, a brilliant French officer, was elected king of Sweden in 1810, taking the name **Karl Johan.** In 1905 the crown was offered to a prince of the house of Bernadotte.

27. **grænse,** boundary; **vagt,** watch or guard.

28. **Kjøbenhavn′,** Copenhagen, the capital of Denmark.

29. The pier below **Akershus** (see note 9).

28. Fædrelandssang.

This poem has become the national hymn of Norway. Its popularity is in part due to the rugged melody composed by the young genius **Rikard Nordraak** (1842-66).

1. **furet, veirbitt over vandet...:** This gives a striking picture of Norway's coast.

2. **saganat** refers to the period of Norway's history related in the Norse sagas.

3. **Harald Haarfager.** See introductory note in selection 9.

4. **Haakon den Gode** (935-961), a great king and reformer. He sought to introduce Christianity, but failed; he established the representative assemblies **(ting).**

5. **Øivind** was **Haakon's** famous bard or court-poet **(skald).**

6. **Olav den Hellige.** See 10, n. 4.

7. **Sverre Sigurdssøn** (1177-1202) opposed the rule of the Catholic church of Rome. He insisted on what has later come to be called the divine right of kings.

8. **Roma,** Rome, the Roman church.

9. **Tordenskjold** (thunder-shield), a naval hero whose real name was **Peter Wessel** (1691-1720). Because of his brilliance and daring. he was knighted under the name **Tordenskjold** by Fredrik IV of Denmark.

10. **græde,** pronounce **grēde** to rhyme with **strede,** which again has an old plural inflection to fit the meter and rhyme.

11. **forstøtt,** dispelled, cast out. This refers to Norway's subjection to Danish rule.

12. **forlig = forlik′,** unity, agreement.

13. **at strække til,** to be adequate.

14. **stod paa spil,** was at stake.

15. **Fredrikshald,** a city south of Christiania, near the Swedish line. On a range of cliffs to the east lies the fortification **Fredriksten.** In 1716, during the war with **Karl XII** of Sweden, this fortification was besieged. The citizens of **Fredrikshald** resolutely put their city on fire.

29. Henrik Wergeland.

1. **Nicolai Wergeland** was a gifted theologian and author. He was greatly interested in the new thought of his day (the period of Enlightenment), keeping in close touch with the most advanced theories in political and educational science. This enabled him to take a leading part in forming the policies and constitution of the country. He also made use of the pedagogical principles of Rousseau and Pestalozzi by allowing his gifted son Henrik to develop freely along lines of natural ability. Nicolai Wergeland has written able essays on theological and political subjects. From the very first he was the keenest and most appreciative critic of Henrik Wergeland's literary work.

2. **Camil'la Col'let,** Henrik Wergeland's youngest sister, came into prominence through her great novel in two volumes, **"Amtmandens døtre"** (1855). She had many traits in common with her brother, especially that of sympathy with those who suffered wrong. Her great mission was the emancipation of women.

3. i. e. it was rumored that the place was haunted.

4. **opslaa sit paulun,** lit., pitch his tent.

5. **jeg gad visst,** I should like to know.

6. **døledragt,** costume of a dalesman. There is a great number of Norse costumes. The various sections of the country have their particular varieties or styles. The national costumes have been largely replaced by the fashions of towns and cities; but in some places the old costumes have come into vogue again.

7. **at lægge (noget) for dagen,** to show, to reveal.

8. **at ta sig for** (stress on **for**), to do, to be about.

9. **huslige dyder: dyd,** virtue; but in this expression **dyder** has reference to duties or rather to the ability to perform duties pertaining to a home.

10. **Mjøsen** is a large, beautiful lake in eastern Norway.

11. It was not until 1824, the tenth anniversary of Norway's independence, that the 17th of May began to be celebrated as a national holiday. But Karl Johan did not favor the choice of this day, as he looked upon it as a commemoration of the election of Christian Fredrik (see **27**). In 1828 he advised that no celebration be held. But in spite of this the students resolved to adopt the 17th of May as one of their main holidays. Henrik W. was one of the leaders in this movement. He has come to be regarded as the father of the national holiday of Norway.

30. Juleaften.

1. The constitution of 1814 prohibited admission of Jews to the country. In 1831 Wergeland visited Paris, where he learned to know two Jews from Morocco. He was so impressed with their intelligence and noble bearing, and so

chagrined to learn from them that Morocco was more liberal in its treatment of these oppressed people, that he resolved to champion their cause. He fought long and hard to have the constitution changed, but did not live to see the cause carried to victory. The prohibitory paragraph (§2) was cancelled in 1851, six years after Wergeland's death. Foreign Jews were the first to erect a statue to his memory. The poem **Juleaften** is one of a collection called **Jøden.**

2. **i. e. the one (him who) Earth damned. In this** selection several old grammatical inflections have been retained, especially **—ede** as past tense ending.

3. **forfær'delse** means fright, terror; here used for that which causes fright and terror.

4. i. e. **sulten tæmte ulven.**

5. **Tivedskogen,** near the boundary line between Norway and Sweden; **denne side,** i. e. on the Norse side.

6. i. e. second day after Christmas.

7. **hubro,** the eagle-owl of Europe, corresponding to the horned owl of America.

8. **fyk,** noun from **at fyke,** to fly: drifting or flying snow.

9. i. e. veil-shrouded spectres.

10. **Betlems-stjernen = Betlehemsstjernen,** the star of Bethlehem.

11. **knappe kjole** may mean a coat that is too small, or a coat too thin to keep out the cold.

12. i. e. obliterated his tracks.

13. **maa faa** is now written in one word, **maa'faa,** and used in such phrases as **i —,** in vain, and **paa —,** at haphazard; here used with reference to the aimless or uncertain course followed by the wanderer.

14. **fingerdrag: drag,** drawing, pull; i. e. he felt the guidance of the finger of the Lord.

15. **bli** (imperative mood), remain, stay.

16. i. e. **da han (som) du dræpte, blev født.**

17. **den = vinden.**

18. **Da syntes...som om...**

19. **æolsspil,** playing or music of the Aeolian harp.

20. **ville,** would, subj. of condition.

21. **lægd,** district on which taxes are levied for support of paupers; **fostredes i —,** fostered or brought up at public expense.

22. **at ringe ind helgen,** from the custom of ringing church bells on the eve of a holiday.

23. **det = budet.**

31. Wergeland kjøper hus i Grønlien.

1. This selection is taken from the author's biographical sketches, **Hasselnøtter** (Hazelnuts) — "with and without kernel, plucked from my withering bush of life," as he puts it. These sketches were written on his death-bed.

2. **allerførst i mai,** in the first part of May.
3. **paa landet vilde jeg,** I was determined to move to the country.
4. **fik...fat,** got hold of.
5. **halsbrækkende klopp,** breakneck bridge; **klopp** is a narrow bridge.
6. **Gamlebyen,** the old town; the older part of the city is called **Oslo,** which is the original name of the city. The city burned in 1624, and was rebuilt by **Kristian IV.**
7. **Veslebrunen: vesle,** small, **brun,** brown. A horse is usually named according to color.
8. **Sagene,** a suburb to the north of Christiania.
9. **grue,** also **gruve,** in a grovelling position; face downward.
10. A group of mountains to the north of the city.
11. **flek,** spot; but here used for patch.
12. Lit., God better us, but without any meaning except as an expression of exclamation.
13. **at fiffe op,** to fix or trim up.
14. **at stikke like over,** to cut straight across.
15. **at trække** as here used means to trudge.

32. Jeg blir forræder.

1. **sogn,** parish; **kald,** call.
2. Karl Johan.
3. **i mangel av,** for want of; here, in place of.
4. i. e. see to it that he would be appointed.
5. **i uforandret aand,** lit., in unchanged spirit, i. e. with the same interest in the welfare of his people and country.
6. i. e. one who draws pension from court. Here the term is used derisively as Wergeland was one of the democrats as opposed to royalists. His friends did not consider him consistent in accepting favors from the royal court.
7. This friend was **L. K. Daa,** at that time editor of **Granskeren** (the searcher). One of Wergeland's most beautiful poems was written to Daa, pleading with him to come back. They were reconciled shortly before the poet's death.
8. **Vor Frelsers Gravlund,** Our Savior's Graveyard.
9. These were two of the leading papers.
10. i. e. **utspredte det rygte** (rumor) **om mig at...**
11. **poesi** is here used for poem; compare **poesiene** in the next sentence.

33. Auktion over Grotten.

1. **Grotten,** the grotto. In 1841 Wergeland bought a lot in a corner of what is now the Palace Park. There is a natural grotto in a cliff; Wergeland built his house directly above it. In 1844 he was forced to sell out.
2. **sød** =**søt.**
3. i. e. came to my mind.

4. **fæste hus,** take abode.
5. **jagt** = **jaget.**
6. **befal** incorrectly used for **befaling,** command.
7. i. e. no matter how great.

34. Sidste reis.

1. **bravmand,** good man.
2. **er i pris,** is valued, is in demand; business language: selling at high price.
3. **at tone flag,** to hoist flag; to show colors.
4. Compare: stand out to sea.
5. **manne** = **mand;** from Old Norse dative **manni.**
6. **at bore i...grund,** better **at bore i sænk,** to cause to sink (by piercing); to run down (a ship); **dypen,** poetic inflection; compare "golden."
7. **kinafar** = **kinafarer,** ship sailing to Chinese ports.
8. **at spørre sig frem,** to enquire one's way.

35. Jeg dør.

1. This is the last selection in **Hasselnøtter.**
2. **i det foregaaende,** in the preceding (i. e. preceding selections of **Hasselnøtter**).
3. **beint fram,** dialect form of **bent frem,** straight ahead.
4. **høit og dyrt,** emphatically.
5. **det lov,** i. e. **"at jeg var en ærlig sjæl."**

36. Til min gyldenlak.

1. **Gyldenlăk,** wallflower or yellow gilliflower.
2. **ti** = **derfor.**
3. **brudeblus,** bridal-torch.

37. Livsslaven.

1. This selection is adapted from the novel, **Livsslaven,** by **Jonas Lie** (1833-1908). Jonas Lie ranks with the great novelists. He entered upon his literary career late in life, writing his first book in his thirty-seventh year (**Den fremsynte,** The Seer). His main themes are life at sea, home life, and character building. In **Livsslaven** (written 1883) he traces the downward course of a life convict from his unhappy childhood, through a life of struggle for self-respect and the respect of others, to murder and sentence for life.
2. **at utspekulere,** to plan (out); = cunningly sly.
3. **vægter,** watchman. The **vægtere** performed in part the work of our policemen and firemen. At certain times they called out the time of night, the direction of the wind, etc.
4. i. e. the wife of the block-maker.

5. **at træde meien,** to tread the runner; to rock the cradle.
6. **visste ikke av sig,** was beside himself; scared out of his wits.
7. **halsløs gjerning,** capital crime, deed deserving of capital punishment.
8. **faredag = flyttedag,** day of moving. In cities of Norway the 15th of April and October are considered **flyttedage,** that is, the usual days on which contracts for renting of flats usually expire.
9. **kullende,** adv. formed from **kul** (coal) in analogy with the formation of present participles of verbs: **syngende** from **synge,** etc.
10. **pust,** breath; = blow.
11. i. e. she would rather make use of any chastisement than be accused of bringing up shame and depravity under her very eyes.
12. **hvor det bar hen,** where that would lead to.
13. **i lørdag aftes,** last Saturday evening.
14. **at stede,** to place; = brought (to trial).
15. **indta for ham,** captivate, make an impression in his favor.
16. On the evening in question, Nikolai had met his foster-sister on the grounds **(tomten)** outside the shop. When she discovered that the purse was missing, they hunted for it until dark.
17. **merket...sig,** took note of.
18. i. e. the one concerned, the accused.
19. **mala fides,** bad faith; compare **bona fides,** good faith.
20. **videre tiltale,** further prosecution.
21. **til knivs,** lit., to the knife; the expression used here is akin to the phrase: he had to take his medicine.
22. **hane,** cock; **kry,** proud.
23. The notch part of a key.
24. **at drive,** to drive, to fly.
25. **vrang bøi,** mean kink.

38. Arnljot Gelline.

Introduction: Arnljot Gelline [arnljŏt jel'line] (meter often requires jelli'ne) is an historic person, but very little is known of his life. He is mentioned a few times in the saga of St. Olaf. The first time his name is met with he is spoken of as a highwayman; but he performs the heroic feat of saving two messengers who are doomed to death — to be sacrificed to the heathen gods by the people of **Jemtland.** When he again appears in the saga, he comes to enlist in St. Olafs army — to fight for the cause of Christianity. What has taken place meanwhile in the development of Arnljot's character? That is the question answered by Bjørnson in this cycle of songs.

In answering this question Bjørnson has drawn freely

upon his thorough knowledge of characters and events of the period of transition from heathendom to Christianity. The data of saga and history have been fused with personal experiences of the poet and of all men who undergo great spiritual conflicts. Thus the Arnljot Gelline of this song cycle is not only a type of his day, but a type of all time. His story, barring the individual incidents, is the story of all great men who pass from a life of self-aggrandizement to self-surrender to a great cause. But the character of Arnljot bears a close resemblance to that of Bjørnson. Like Arnljot, Bjørnson was in constant strife, fighting for what he considered right in all the social and political questions of his day; and yet in the midst of strife, like Arnljot, he longed for peace. The greater number of these songs were written in the later sixties, at a time when Bjørnson had provoked bitter enmity in a political controversy.

There are fifteen songs in all. Numbers V, VI, VII, VIII, X, XII and XV are omitted in the present selection; numbers IV and XI are complete, the others are more or less cut. For a thorough exposition of the poem, see **Mørland's: Om Bjørnstjerne Bjørnsons "Arnljot Gelline" (Gyldendalske forlag, 1910).**

At this stage the student is expected to solve many difficulties in word forms and syntax, which otherwise would call for explanation in notes and vocabulary; attention is called particularly to irregular inflection due to meter, and to unusual compounds.

1. **Jemter,** inhabitants of **Jemtland** (see map of Norway and Sweden), a district inhabited by Norsemen, but claimed by both the king of Norway and the king of Sweden.

2. **farmænd, mænd som farer.** The two men spoken of here were sent out by the king of Norway to collect taxes. But the **Jemter** were in favor of paying taxes to the Swedish king.

3. In going up an incline on skis, it is necessary to "zigzag" to keep from sliding back.

4. **konning Olav = kong Olav,** i. e. Olav Haraldsson.

5. **Paa vintertinget: ting,** court or parliament; the annual or bi-annual meeting of citizens in Old Norse times for settlement of all legal affairs.

6. i. e. nothing was heard or said about the two who fled.

7. **tungsindte = tungsindige,** heavy-minded, melancholy or gloomy.

These lines and a part of the poem omitted here, describe the condition of the time. Christianity had not yet reached this community; but there were rumors of the work done by St. Olaf, rumors telling how their old religion was failing and a new one introduced. The winter was hard, all was gloom. The old religion told of just such a winter which was to precede the destruction of the world.

8. **lagmand,** law-man, the one who presided at the **ting** and recited the law.

9. **tingfred,** peace of the **ting;** the place where **ting** was held was regarded as a holy place, and no fight or quarrel was permitted, nor were criminals or outlaws allowed to be present; **skatten...sveakongen...,** see note 2.

10. **varg i veum: varg,** wolf; **veum,** dative of Old Norse **ve,** holy place, tempel.

11. It was customary to erect images of gods in woods.

12. **diger,** large; Olav Haraldsson was nicknamed **Olav Digre** by the people of Sweden.

13. i. e. struggling hard with cough.

14. **hævet** = adjourned.

15. This is not historically true, as the laws were not reduced to writing at this time, but were handed down verbally.

16. **løi ham...paa,** accused him falsely of...

17. Arnljot's father was accused of having stolen the ring from the hand of Oden, and this was used as a pretense for the raid.

18. **bjelkede hus** = **bjelkehus,** log house.

19. **Tiundaland,** a district in Sweden.

20. **Torsvold,** a height or hill dedicated to the god **Tor.**

21. i. e. death-fire; **dødning** is used in poetic expressions for one who is dead.

22. **tvæt,** from **at tvætte,** to wash.

23. i. e. as he often longed.

24. **Ingigerd** [ingejerd].

25. **bryn:** the horizon at sea is spoken of as **havbryn;** the word is used here for consistency, as the crowd is looked upon as a sea — **folkehav.**

26. **offerkvie:** heifer to be used in offering; **ret som,** just like.

27. **dueslag,** dove-cot; the word evidently has reference to the scene that met his gaze.

28. **tok støt,** took support.

29. **Kvinderovet: rov,** robbery; the usual word is **kvinderan: ran,** from **at rane,** to steal.

30. **fældtes paa stand,** were slain on the spot; **paa stand,** akin to the idiom **paa staaende fot,** = off hand; right there and then.

31. **fæsterøllet: at fæste,** to bind (see 9, 53; **øl,** ale; ale used on the occasion of the betrothal.

32. **lŏd,** lot; **at ta hærlod,** to join the army.

33. i. e. wherever you wish to dwell; **borgled: bŏrg,** castle, **led** [le], gate.

34. **graatlinne: graat,** crying; **lind** or **linn** is akin to the word lithe; = tearful, one who cries easily.

35. lit., catch deeds; = perform great deeds.

36. **at tækkes** means to be pleased; here, to yield willingly.

37. i. e. Never has hate detained me much.

38. **for oven** [åven], above; overhead; **for neden,** below.

39. **syn,** vision. Several songs have been omitted (Nos. 5—8); this is the last part of the eighth song. These songs tell about Arnljot's life since parting with Ingigerd. She tires of her tragic life and seeks refuge in a nunnery; he, the stronger one, seeks solace in a life of action, in the life of a viking. He yields to the magic call of the sea. He is tossed about in storms, meets with great danger, is finally shipwrecked; his comrades drown and he alone is saved. On land he meets with tremendous storms and avalanches. In the midst of dread and horror he has the vision described in this song. The outward experiences he has gone through are symbolical. He has undergone conflicts of doubt and thought, in which he has lost faith in the old religion and its ideals; he is losing faith in himself, and is becoming dissatisfied with a life without some higher purpose. This is his state of mind when he meets with a vision of St. Olaf.

40. **opgangssol (sol som gaar op),** rising sun, dawn.

41. The saga tells of how Olav Haraldsson on the eve of the battle at Stiklestad "woke long and prayed to God for himself and his people, and slept but little."

42. Tor's hammer is the symbol of the Old Norse religion, as the cross is of the Christian religion.

43. **ofret = offeret,** (the) sacrifice.

44. i. e. within a short time; before long.

45. i. e. he has not sought his own interests.

46. i. e. material with which to build.

47. **skjæms = skjæmmes,** be not ashamed.

48. **vil tro,** desires to believe; **vil** has a similar meaning in following expressions: **vil rigdom, vil mig, vil dig.**

49. i. e. accept our cause, and in defeat it shall be raised to victory. The battle was lost, but it nevertheless proved a victory for the cause of Christianity.

50. **drag ikke av paa hvad...jeg har syndet...**

51. **urvoksne,** grown from primeval time; = primeval forest.

52. **slap,** past tense of **at slippe,** to let go; = ended, let off.

53. The army was in camp waiting for the dawn of the day of battle.

54. **brynjehoser,** trousers made of woven metal; mail-hose.

55. lit., the width of shoulders; = shoulders.

56. i. e. bearing and manners of a chieftain.

57. i. e. Olav Tryggvessøn.

58. **den = utgang,** end, death.

59. i. e. life through the death of Jesus Christ.

60. Two of Arnljot's comrades from earlier days, who also had come to fight in Olav's army.

61. This is next to the last song in the cycle; only a part of it is given here, the part dealing with Arnljot.

62. **færden**, the path along which he was to wander.
63. **likvold** [—vŏl], mound of dead bodies.
64. **sakser**, short swords.
65. **skjoldborg**, a ring for guarding formed by warriors holding shield to shield.

ABBREVIATIONS AND EXPLANATIONS.

adj.	adjective	ir.	irregular
adv.	adverb	lit.	literal(ly)
art.	article	masc.	masculine
colloq. (coll.)	colloquial	n. g.	neuter gender
c. g.	common gender	perf.	perfect
conj.	conjunction	pers.	person(al)
def.	definite	pl.	plural
dem.	demonstrative	pref.	prefix(ed)
expr.	expression	prep.	preposition
fem.	feminine	pres.	present
fig.	figurative	pro.	pronoun
i. e.	that is	rel.	relative
imp.	imperfect	subj.	subjunctive
interj.	interjection	t.	tense

INFLECTION.

Nouns, adjectives, and verbs have inflection given in full, or indicated as follows:

1. **Nouns.**—The plural is given in full: **datter, døtre;** or with dash plus plural ending: **—e, —r,** or **—er.** When **—er** is marked **—e(r),** the **r** is omitted when the post-positive article **—(e)ne** is added: **sang, —e(r)** = pl. **sanger,** pl. def. **sangene.** This **r** is sometimes omitted in the plural. A dash only, indicates that the word is alike in both singular and plural. If a final consonant is repeated before the pl. ending, the vowel of the singular is short, whether so marked or not.

2. **Adjectives.**—Adjectives marked **r,** are inflected regularly; that is, the neuter takes **—t** and the plural takes **—e.** Adjectives that take neuter ending but no plural, are marked: **—t, —,**; those that take plural but no neuter, are marked: **—, —e**; those that take neither neuter nor plural are marked: **—, —.** If a short vowel is followed by a single consonant, the consonant is repeated before the plural ending **—e.**

3. **Verbs.**—Strong verbs have the principal parts given

in the following order: infinitive — past tense — perfect participle.

Weak verbs are indicated by roman numerals giving the class to which each belongs.

Class I adds **—et** for past tense, and **—et** for perf. participle.

Class II adds **—te** for past tense, and **—t** for perf. participle.

Class III adds **—dde** for past tense, and **—dd** for perf. participle.

4. **Adverbs** formed from the neuter of corresponding adjectives are not given in the vocabulary.

ACCENT.

Words are accented on the first syllable unless otherwise marked. Words of more than one syllable usually take the **composite musical accent** (ˋ): a falling inflection (a major third) on the first syllable, and a rising inflection (major fourth) on the others. The **simple musical accent** (ˊ) is a rising inflection; it applies to words of one syllable and to words of two syllables if the second is the post-definite article **—en** (or **—et**). Exceptions to these general rules are marked.

PRONUNCIATION.

The **macron** is used as a sign of long vowel; the **breve** as a sign of short vowel. But **ĕ** changes quality: = sound of **e** in **met**; and **ŏ** = **o** in **or**; this sound when long is indicated **å**.

Rules.—The letter **t** is silent in the post-def. art. **—et.**

The letter **g** is silent in adjectives and adverbs ending in **—ig** or **—lig**, and also when **—het** is added to form abstract nouns; but when the superlative ending **—st** is added, **g** gets the sound of **k**: **kjærlig** [—li]; **kjærlighet** [—lihet]; **kjærligst** [—likst].

A vowel is usually long when followed by one consonant, and usually short when followed by two or more consonants. An important exception must be noted in the inflection of weak verbs, Class II, where the quantity of the vowel in the infinitive is retained throughout.

NORSE-ENGLISH VOCABULARY.

A.

aa, oh; ah.
aabenbare, II, to make known; to reveal.
aabenbaring, —er, c. g., revelation.
aand [nn], **—er,** c. g., spirit, ghost.
aande [nn], c. g., breath.
aande [nn], I, to breathe.
aandedræt [nn], n. g., breath.
aandløs [nn], r, spiritless; without spirituality.
aandløshet [nn], c. g., lack of spirituality.
aands'fraværende [nn], —, —, absent minded.
aands'magt, —er, c. g., spiritual force; intellectual power.
aapen, —t, —ne, open; frank.
aapne, I, to open.
aar, —, n. g., year.
aare, —r, c. g., oar.
aare, —r, c. g., vein.
aare, —r, c. g., fireplace.
aarke, I, see **orke.**
aars'dag, —e(r), c. g., anniversary day.
aars'tid, —er, c. g., season of the year.
aas, —er, c. g., low mountain; ridge of a mountain.
aas, æser, c. g., god of Norse mythology.
aas'saa = ogsaa.
aasyn, —, n. g., face; visage.
aat = til, for.
au = ogsaa.
absolut [apsolŭt'], absolutely.
ad, to; toward; along; at; of.
a'delsmand [—nn], ⁂, c. g., nobleman.
adfærd, c. g., behavior; conduct.
administration [—sjon'], c. g., administration; receivership.
administra'tŏr, —tø'rer, c. g., administrator.
addrĕs'se, —r, c. g., address; message.
advare, II, to warn.
advarsel [or advar'sel], **—ler,** c. g., warning.
advokat', —er, c. g., advocate; attorney.
af'ten, —er, c. g., evening; **i aften,** this evening
af'tenbøn, —ner, c. g., evening prayer.

af'tensmat, c. g., supper, evening meal.
agn [angn], —, n. g., bait.
agne, I, to use bait; to fish.
agt, c. g., intention; heed; esteem.
agte, I, to esteem; to regard. **at — sig,** to take heed; to be careful.
agtelse, c. g., esteem; regard.
ăk! alas!
āke, II, or **—te, —et,** to drive; to coast.
a'ker, a`kre, c. g., field; cultivated land.
a'kerland [nn], n. g., farm land.
akkurat', exact; —ly.
aks, —, n. g., ear (of corn).
ak'sel, ak`sler, c. g., shoulder.
ăl, —t, —le, all.
albue, —r, c. g., elbow.
alde'les, quite; entirely.
al'der, al`dre, c. g., age.
aldrig, never.
a'len, —, n. g., yard (measure of length).
ale`ne, alone; adv., only.
allé, —er, c. g., alley; walk.
allehaande [nn], of all sorts.
al'ler, of all. (Used as prefix.)
allerēde, already.
allerhĕlst', preferably; most rather.
allesam'men, all together; all of them.
allevegne [—vei`ne], everywhere.
alli'kevĕl, yet; nevertheless.
almin'delig, —, —e, usual; common.
almin'delighet, c. g., usualness; **i —,** usually, commonly.
almue, —r, c. g., public; the common people; congregation.
almægt'ig, —, —e, almighty; omnipotent.
al'slags, of all sorts.
alt, adv., already.
alter, —e, n. g., altar.
alt'fŏr, too (attributive adverb).
altid [al'ti], always.
al'ting, every thing.
Al`ting, n. g., the federal congress in Iceland.
alt'saa, so; thus; then.
alv, —er, c. g., elf; fairy.
alver'dens, of all (the world); every.
alvor [alvår], n. g., earnestness; seriousness.
alvorlig [alvår'li]. —, **—e,** earnest; serious.
a'men, n. g., amen.
am'bŏlt, —er, c. g., anvil.
amt'mand [nn], highest officer in an **amt** (county in Norway).
an'bringe, —bragte, —bragt, to place; to apply.
an'dagt, devotion.
anden [an, annen], c. g., second; another.
andet [ānt, annet], n. g., second; **noget andet** [noe annet], something else.

anderledes [nn], otherwise; another way.
andre, second; other(s).
andvege [nn], n. g., the place of honor in the old Norse houses.
ane — ante — ant (anet), to anticipate; to have a premonition of.
anfald [ll], —, n. g., fit; assault.
angaa (see **gaa**), to concern.
ang'er, c. g., repentance.
angre, I, to regret; to repent.
angrep, —, n. g., attack.
angripe (see **gripe**), to attack.
angst, c. g., anguish; dread.
anled'ning, —er, c. g., occasion; opportunity.
anlet, —, n. g., face.
anlæg [—lĕg], —, n. g., talent.
an'mode, I, to request.
anmod'ning, —er, c. g., request.
ănonym', r, anonymous.
an'se — ansaa — ansĕt, to regard; to look upon or at.
anse'else, c. g., esteem; regard.
an'set [—sett], —, **—e**, esteemed.
ansigt, —er, n. g., face.
ansigtstræk [—trĕk], features; lineaments.
an'skuelse, —r, c. g., view; opinion.
an'strĕngelse, —r, c. g., exertion; effort.
ansvar, —, n. g., responsibility; answerableness.
ansvar'lig, —, **—e**, responsible; answerable.
ansvarsfuld [ll], r, responsible.
ansæt'telse, c. g., position; employment.
an'tydning, —er, c. g., hint; indication; suggestion.
apăl, —ler, c. g., apple tree.
apote'ker, —e, c. g., apothecary.
appetĭt', c. g., appetite.
april', April.
arbeide, —r, n. g., work; labor.
arbei'de, I, to work.
arbei'der, —e, c. g., workman; laborer.
arbeidsfŏlk, n. g., workmen; laborers.
arg, —, **—e**, angry; bad.
arm, —e(r), c. g., arm.
armod, c. g., poverty.
armstol, —e(r), c. g., armchair.
arne, —r, c. g., hearth; **—sted**, [—ste], n. g., fireplace.
arrest', —er, c. g., arrest; imprisonment; **—ordre**, c. g., warrant.
arret, —, **—e**, scarred.
arrig, —, **—e**, malicious.
art, —er, c. g., kind; nature.
arte sig, I, to develop; to proceed.
artig, —, **—e**, agreeable; civil; quaint. **Vær saa artig...**, Please..., Be so kind as to...
artilleri', n. g., artillery.
arv, c. g., inheritance.

arve, I, to inherit.
arveprins, —er, c. g., crown-prince.
arverĕt, c. g., heirship; right of heritage.
arving, —er, c. g., heir, heiress.
ask (see **asketræ**), c. g., ash.
aske, c. g., ashes; **—hob, —e(r),** c. g., ash-pile.
asketræ, —r, n. g., ash tree.
at, conj., that; **for at,** in order that; **paa det at,** that.
at [aa], sign of infinitive, to.
atten, eighteen.
attende, eighteenth.
august, August.
auktion [—sjon'], **—er,** c. g., auction.
av, of, out, off, from, for, by. Prefixed to verbs, and nouns from verbs: **av'**; to nouns and adj.: **av`**.
avancere [avangse're], II, to advance; to be promoted.
avblaase, II, to blow off.
avbleke, I or II, to pale; to fade.
avblŏmstre, I, to bloom; to complete blossoming.
avbryte — avbrøt — avbrutt, to interrupt; to break off.
avdeling, —er, c. g., division.
averte're, II, to advertise.
avfældig, —, —e, infirm; decrepit.
avgang, c. g., departure.
av'gjøre (see **gjøre**), to finish; to decide.
av'gjørelse, —r, c. g., ending; settlement.
av'gjørende, decisive.
avgrund [nn], **—e(r),** c. g., abyss; **ved avgrundens rand,** on the brink of destruction.
av'hænge — avhang — avhængt, to depend; to be dependent upon.
av'holdt [—hölt], **—, —e,** loved; cherished. See **holde av.**
avind [nn], c. g., envy; rancour; jealousy.
avindsord [—or], **—,** n. g., evil message; words of rancour.
avindsyk, r, jealous; envious.
avis', —er, c. g., newspaper.
av'kokt, —, —e, boiled (down).
av'hĕntning, c. g., **til —,** to be called for.
avle, I, to beget; to raise.
av'lægge — avla(gde) — avlagt, to put off; to lay aside; **avlægge ed,** to take an oath; **— løfte,** to promise.
av'løse, II, to relieve; to substitute.
avmagt, c. g., impotence; powerlessness; **falde i —,** to faint.
avreise, —r, c. g., departure.
av'se — avsaa — avset, to spare; to afford.
av'si(ge) — avsa(gde) — avsagt, to say; **— dom,** to pronounce judgment.
avskjed [—sje], c. g., parting; **—sscene,** scene of parting.
av'slaa — avslag — avslaat, to refuse.

av'speile, II, to reflect.
avsted [—ste'], away; off the place.

B.

baade...og, both...and.
baal, —, **n. g.**, pile of firewood; bonfire; pyre.
baand [nn], —, n. g., band; tie; string; ribbon.
baaret, see **bære.**
baat, —**er**, c. g., boat.
bad, —, n. g., bath.
bad, v., see **bede.**
bade, I, to bathe.
bajonĕt', —**ter**, c. g., bayonet.
bake, II, to bake.
bak'ĕfter, afterward; behind.
bakerske, —**r**, c. g., a baker (ess).
bakgrund [nn], —**e(r)**, c. g., background.
bakhaand [nn], c. g., **at ha noget i** —, to have something in store, in reserve.
baklængs, backwards.
bak'om, behind.
baktale, II, to slander; to backbite.
bakvaske, I, to slander; to backbite.
bakvasker, —**e**, c. g., slanderer; backbiter.
bakvĕndt, —, —**e**, backward; awkward; in the wrong way.
ballast', c. g., ballast.
bamse, —**r**, c. g., bear.
bande [nn[, I or II, swear, curse.
bane, —**r**, c. g., path; track.
bane, I, to open a path; to make passable.
bane, c. g., bane; death.
banehugg, —, n. g., fatal stroke (cut).
banemand [nn], —**mænd**, c. g., slayer; murderer.
banesaar, —, n. g., fatal wound.
bange, —, —, afraid; anxious.
bank, c. g., whipping.
bank, —**er**, c. g., bank.
banke, I, to beat; to knock.
bankerŏt, c. g., bankruptcy.
ban'ner, —**e**, n. g., banner.
bar, see **bære.**
bar, r, bare.
barbent, —, —**e**, barefooted.
barhodet, —, —**e**, bareheaded.
bare, only; merely.
bark, c. g., bark of a tree.
bark'stol, —**e(r)**, c. g., chair made of rough tree-limbs.
barm, —**e(r)**, c. g., bosom.
barmhjer'tig, —, —**e**, merciful; tenderhearted.
barmhjertighet [—jer'tihet], c. g., mercy.
barn, —, (or **børn**), n. g., child.
barndŏm, c. g., childhood.
barndomsaar, pl., childhood days or years.
barnepike, —**r**, c. g., nurse.
barnlig, —, —**e**, childlike.
barsk, r, rough; austere.
bask, n. g., struggle; scuffle; —**etak**, fight; scuffle.
beaand'et, —, —**ede**, inspired; animated.

bebo', III, to inhabit.
bebo'elseshus, —, n. g., dwelling house; —**rum**, n. g., room.
beda'get, —, —**ede**, aged; advanced in years.
be(de) — **bad** [ba], — **bedt (bedet)**, to pray; to ask; to bid.
bedrag', —, n. g., fraud; deceit.
bedra'ge — **bedrog'** — **bedra'get**, to cheat; to deceive.
bedra'gersk, —, —**e**, fraudulent; deceitful.
be'dre, comp. of **god**.
bedrift', —**er**, c. g., deed; exploit; business; industry.
bedrø've, I, to sadden; to afflict.
bedrø'velse, —**r**, c. g., grief; sadness.
bedst [bĕst], sup. of **god**.
bedstefa(de)r, c. g., grandfather.
bedstemo(de)r, c. g., grandmother.
befal', n. g., = **befaling**.
befa'le, II, to command.
befa'ling, —**er**, c. g., command.
befin'de — **befandt** — **befundet**, to find; — **sig**, to be (present, well, etc.).
befri', I or III, to deliver; to set free.
befri'else, —**r**, c. g., deliverance.
begei'stre, I, to inspire; to animate; to enthuse.
begei'string, c. g., inspiration; enthusiasm.
bĕgge, both.
begi'venhet, —**er**, c. g., event; occurrence.
begjæ're, II to desire; to request.
begynde [bẹjyn'ne], II, to begin.
beha'ge, I, to please.
beha'gelig, —, —**e**, pleasing; pleasant.
behandle [behan'le], I, to treat.
behĕr'ske, I, to control; to master.
behŏl'de [ll], — **holdt**, — **holdt**, to retain; to hold; to keep.
beholdning [—hŏl'ning], —**er**, c. g., contents; stock in store; **i god** —, in good condition.
behø've, —**de**, —**d**, or I, to need.
beile, I, to woo.
bekjendt [—kjĕnt'], —**e**, c. g., acquaintance.
bekjendt', —, —**e**, known; acquainted.
bekjendt'gjøre, to make known.
bekla'ge, I, to regret; to feel sorry; — **sig**, to complain.
bekla'gelig, —, —**e**, lamentable; deplorable.
bekla'gelse, —**r**, c. g., lamenting; complaint.
bekvĕm'melighet, —**er**, c. g., convenience; ease.

bekymre [—kjym're], I, to trouble; to worry; to grieve.
bekymret [—kjym'ret], —, **—ede,** worried; anxious.
bela', see **belægge.**
belagt', —, **—e,** secured; secured as with iron bands and trimmings.
belei'lig, —, **—e,** opportune; convenient.
belig'genhet, c. g., situation; site.
bělte, —r, n. g., belt.
belys'ning, c. g., light.
belæg'ge — bela(gde) — belagt, to secure; to put on iron bands or trimmings.
beløp', —, n. g., amount.
bemerk'ning, —er, c. g., remark; note.
bemyndige [myn'die], I, to authorize.
ben, —, n. g., bone; foot; leg.
ben, r, straight.
benklæ(de)r, pl., trousers.
beněg'telse, —r, c. g., denial.
benyt'te, I, to make use of.
beraad', med — hu, deliberately.
beregne [—rei'ne], I, to calculate; to plan.
berět'ning, —er, c. g., report; account.
berět'te, I, to report; to account.
berg, — (or **—e**), n. g., mountain.
berge, I, to save; to rescue.
berghammer, —re(r), c. g., cliff.
bergrise, —r, c. g., mountain-giant; troll.
bergvæg [—věg], **—ge(r),** c. g., wall of a cliff; mountain wall.
bero', III, to depend on.
beru'se, I, to intoxicate.
berserk, —er, c. g., Norse warrior of the Viking age, clad in bear-skin and thought to become possessed of a bear's nature when fighting.
berømt', —, **—e,** famous; noted.
berø're, II, to touch.
besatt', —, **—e,** possessed (of an evil spirit.
besindig [—sin'di], —, **—e,** thoughtful.
besjæ'le, I, to animate.
beskjed [besje'], c. g., information; message; **at faa vite —,** to be informed.
beskeden [—sje'den], **—t, —ne,** modest.
beskjæftige [—sjæf'tie], I, to employ; to occupy.
beskjæmmelse [—sjěm'else], c. g., shame.
beskri've (see **skrive**), to describe.
beskri'velse, —r, c. g., description.
beskylde [—sjyl'le], II, to accuse.
beskytte [—sjyt'te], I, to protect; **—else,** protection.
beskytter, —e, c. g., protector; guardian.

beslag', —, n. g. confiscation; bands or trimmings (on a trunk).

beslag'lagt, from **at lægge beslag paa**, to seize; to confiscate; to furnish with bands.

beslut'ning, **—er**, c. g., decision; resolution.

beslut'te, I, to decide; to resolve.

bestaa (see **staa**), to endure; to last; **bestaa en prøve**, to pass a trial favorably; **at bestaa av**, to consist of.

bestän'dig, —, **—e**, constant; adv., always.

bestĕm'me, II, to decide; to determine.

bestĕm'melse, **—r**, c. g., decision; determination; resolution.

bestĕmt', —, **—e**, determined; fixed; decided.

bestil'le, II, to do; to order.

bestræ'be sig, I or II, to strive; to endeavor.

bestræ'belse, **—r**, c. g., endeavor; effort.

besva're, II, to answer.

besvi'ke, see **svike**.

besvær', n. g., difficulty; trouble.

besyn'derlig, —, **—e**, peculiar; strange.

besøk', —, n. g., visit.

besø'ke, II, to visit.

besør'ge, I, to take care of; to attend to.

beta'gende, captivating.

beta'le, II, to pay.

beta'ling, c. g., pay; payment.

bĕting'else, **—r**, c. g., condition, term.

betragt'e, I, to view; to examine; to reflect upon.

betragt'ning, **—er**, c. g., reflection; meditation; view.

betro', III, to entrust with.

betræ'de — betraadte — betraadt, to step upon; to enter; to mount.

bety(de), III, to mean; to signify.

bety'delig, —, **—e**, considerable.

betyd'ning, **—er**, c. g., meaning; significance.

betæn'ke, II, to consider; **— sig**, to deliberate; to reconsider (often in the sense of changing one's mind).

betænk'ning, **—er**, c. g., consideration; deliberation; **ta i —**, to doubt; to consider.

beun'dre, I, to admire.

beun'dring, c. g., admiration.

beva're, II, to protect; to keep.

bevi'se, II, to prove.

bevŏgt'e, I, to watch.

bevæ'ge, I, to move (also emotionally); to induce.

bevæ'gelse, **—r**, c. g., movement; motion; commotion.

bi, **—er**, c. g., bee.

bie, III, to wait.

bile, **—r**, c. g., broad-ax.

billede, **—r**, n. g., picture; **—verden**, c. g., imaginary or ideal world; **—verk**, n. g., work of art.

binde [nn] — **bandt** — **bundet**, to bind.
birk, —**e(r)**, c. g., birch; **birketræ**, n. g., birch tree.
bis'sel, —, n. g., bridle.
bit, —, n. g., bite.
bite — **bęt** — **bitt**, to bite.
bit'ter, —**t**, **bi`tre**, bitter.
bit'terhet, c. g., bitterness.
bjělke, —**r**, c. g., beam.
bjělkehvælv, —, n. g., dome or vault made of beams.
bjerg, —, n. g., mountain.
bjørk, see **birk**.
bjørn, —**e(r)**, c. g., bear.
blaa, —**t**, —, blue.
blaalig, —, —**e**, bluish.
blaalighvit, —, —**e**, bluish-white.
blaarutet, —, —**e**, blue-checkered.
blaase, II, to blow.
blaasort, —, —**e**, blue-black.
blaaøiet, —, —**e**, blue-eyed.
blad [bla], —, or **blade**, leaf; paper.
blade, I, to turn over leaves; to page.
blande [nn], I, to mix.
blandt, among.
blank, r, bright.
blek, r, pale.
bli(ve) — **blev** [ble] — **blit (blevet)**, to become; to remain.
blid [bli], r, pleasant; cheerful; kind.
blĭk, —, (or **blikke**), n. g., look; glance.
blind [nn], r, blind.
blinde [nn], I, to blind.
blindebukk, —**e(r)**, c. g., one who is blindfolled; **at leke** —, to play blindman's buff.
blink, —, n. g., twinkle, gleam.
blinke, I, to wink; to sparkle; twinkle.
blod [blo], n. g., blood; —**flom**, flood of blood.
blodig, —, —**e**, bloody.
blŏmme, —**r**, = **blomst**.
blŏmst, —**er**, c. g., flower; blossom.
blŏmsterbed, —, n. g., flowerbed.
blomstre, I, to blossom.
blŏt, but; only.
blōte, I, to offer (in the old Norse religion).
blŏtte, I, to uncover.
blunde [nn], I, to sleep lightly; to nap.
blŭs, —, n. g., torch.
blusse, I, to blaze; to flare; to color.
bly'lŏd, —, n. g., weight of lead.
blæk [blĕk], n. g., ink; —**hus**, n. g., ink-well.
blæse, II, to blow.
blæst, c. g., wind; storm.
bløⁱ(de), III, to bleed.
bløt, r, soft.
bo, III, to dwell.
bo, n. g., abode; household.
bŏble, I, to bubble.
bod, —**er**, c. g., small house; warehouse; —**tomt**, lot; place on which a **bod** is built.
bok, ⁻**er**, c. g., book.

bokavl, c. g., literature; literary production.
bokmerke, —r, n. g., bookmark.
bokstav', —er, c. g., letter of the alphabet.
boksta'velig, literally.
bolig [boli], **—er,** c. g., dwelling (house).
bombarde're, II, to bombard.
bonde [nn], **bøn'der,** c. g., Norse farmer.
bord [bor], —, n. g., table.
bordtøi, n. g., table-things.
bore, II, to bore; to hollow out.
bŏrg, —e(r), c. g., castle.
bort, away; **—e,** away.
bort'reist, —, —e, gone; departed.
bo'sted [—ste], n. g., dwelling place.
bot, "er, c. g., fine; reward.
bra, —, —, good; brave; noble.
braat [brŏt], quickly; immediately.
brageløn, c. g., reward for a poem.
brake, II, to crash; to make noise.
bra'ken, c. g., crashing.
bramme, I, to boast; to glory in a thing.
brand [nn], c. g., fire; torch.
brast, see **briste.**
brav, r, see **bra.**
bred [bre], r, broad.
brĕdd, —er, c, g., brim; shore; bank of a stream.
bre(de), III or II, to spread; to unfold.
brĕdfuld [ll], r, brim full.
bredøks, —e(r), c. g., broad-ax.
brĕt, —, n. g., tray; checker-board.
brev, —, or **breve(r),** n. g., letter.
briller, pl., spectacles.
bringe — bragte — bragt, to bring.
brink, —e(r), c. g., brink; precipice; bank of a stream.
bris, c. g., breeze.
briste — brast — brustet, to burst.
bro, —er, c. g., bridge.
bro(de)r, brødre, c. g., brother.
brode're, II, to embroider.
broget, —, —ede, variegated; spotted.
brosten, —, or **—stene(r),** c. g., paving-stone.
brŭd, —, n. g., breaking; breach.
brud, —e(r), c. g., bride.
brudeblus, —, n. g., bridal-torch.
brudgŏm, —me(r), c. g., bridegroom.
bruk, n. g., use; employment; custom.
bruk, —, n. g., a word used for any industry: **jordbruk,** farming; **sagbruk,** sawmill.
bruke, II, to use; to employ.
brumme, I, to roar; to grumble; to growl.
brun, r, brown.

brunbuklet, —, —e, full of brown curls.
brunlig, —, —e, brownish.
bruse, II, to roar; to bluster; to gush.
brusen, c. g., roaring; blustering.
brushane, —r, c. g., ruff; one given to haughtiness, or to false enthusiasm.
brutt, see **bryte.**
bry sig, III, to care; to concern oneself about.
brygge, —r, c. g., pier; wharf.
brygge, I, to brew.
bryllup, —er, n. g., wedding.
bryn, —, n. g., brow, eyebrow.
brynde, c. g., ardor; lust.
bryne, II, to whet.
bryne, —r, n. g., whetstone.
brynje, —r, c. g., cuirass.
bryst, —, n. g., breast.
brystlŏmme, —r, c. g., breast pocket.
bryte — brøt — brutt, to break; **at — ut,** to exclaim; **brytes,** to wrestle.
bræ, —e(r), c. g., glacier; snow-bank.
brække, I or II, to break.
brænde [nn], II, to burn.
brændevin [nn], n. g., liquor; spirits.
brænding [nn], **—er,** c. g., breakers.
brød [brø], n. g., bread; food; living.
brødkrumme, —r, c. g., crumb of bread.
brøite, I, to break; to force one's way.
brøt, see **bryte.**
bud, —, n. g., offer; message; messenger; command (—ment).
budt, see **byde.**
buet, —, —ede, bent; curved.
bugt, —er, c. g., bending; bay; **faa — med,** to master or conquer.
bugtning, —er, c. g., bending; curving.
buk, —e(r), c. g., stomach.
bukĕt', —ter, c. g., bouquet.
bukk [also bokk], **—e(r),** c. g., he-goat.
bukke, I, to bow; to bend; **— under,** to succumb.
bukser [bokser], pl., trousers.
bul'der, n. g., brawl; noise as of things falling.
buldre, I, to make rumbling noise.
bund [nn], **—e(r),** c. g., bottom.
bunden, —et, —ne, bound; **—en stil,** poetry; meter.
bundt, —er, c. g., bundle.
bunke, —r, c. g., heap; bunch.
bur, —, n. g., cage; small house.
burde — burde — burdet, pres. **bør,** ought; be obliged to.
busk, —e(r), c. g., bush.
buskap, —er, c. g., herd.
busket, —, —e, bushy.
butĭk', —ker, c. g., store; shop.
by, —er, c. g., town.

by(de) — bød — budt, to bid; to offer; to command.
by'fölk, n. g., city people (folk).
bygd, —er, c. g., country district; settlement.
bygge — bygde — bygd (byg-get), to build.
bygning, —er, c. g., building.
by'kar, —er, c. g., city-fellow.
bylt, —er, c. g., bundle.
by'marked, —er, n. g., city-market.
byrde, —er, c. g., burden.
bytte, n. g., prey; booty.
bytte, I, to trade; to exchange.
bytting, —er, c. g., changeling; a **huldre** child left in place of the human child.
bæ'ger, —re, n. g., beaker; cup.
bæk [běk], **—ke(r),** c. g., stream; brook.
bælg, —e(r), c. g., bellows.
bænk, —e(r), c. g., bench.
bære — bar — baaret, to carry; to bear; to wear (clothes); to yield; **at bære sig ad,** to behave; **at bære sig,** to complain; to moan; **det bar utover,** (it) went or sailed forth.
bæve, I, to shake; to tremble.
bæven, c. g., trembling; quaking.
bø, —er, c. g., field; cultivated land.
bød, see **byde.**
bøie, I or III, to bend.
bøining, —er, bend; bending; bow.
bølge, —r, c. g., billow; wave; **—f a l d,** undulation (of waves).
bølge (sig), I, to wave; to undulate.
bøn, —ner, c. g., prayer; request.
bønder, see **bonde.**
bønlig, —, —e, supplicant; humbly.
bør, —er, c. g., load (usually carried).
bør, c. g., fair wind; sailing breeze.
bør, see **burde.**
børste, —r, c. g., brush; stiff hair.
bøsse, —r, c. g., gun.
bøte, II, to mend; to pay fine.
bøtte, —r, c. g., pail; bucket.

C.

champagne [sjampanj'e], c. g., champagne.
charme [sjarm], c. g., charm; grace.
chef [sjef], **—'er,** c. g., chief; head of a business or a department.
cigar', **—er,** c. g., cigar; **—røk,** cigar smoke; **—etui',** n. g., cigar case.

D.

da, adv., then; conj., when; as.

daad, —er, c. g., deed.
daane, I or II, to faint; to swoon.
daarlig, — —e, poor; foolish; bad.
dag, —e(r), c. g., day; **i —,** tŏday.
dagdriver, —e, c. g., idler.
dages — dagdes — dages, to dawn.
daglig, —, —e, daily.
dagligdags, daily.
dagligstue, —r, c. g., parlor; sitting-room.
dagning, c. g., dawn.
dagverd (—stid), c. g., forenoon meal.
dal, —e(r), c. g., dale; valley; **—bund,** bottom of a valley; **—føre,** n. g., a stretch of valley, a district.
dale, II, to lower; to set.
daler, —e, c. g., a coin = 4 kroner (1 krone = 26 cents +).
damp, c. g., steam; vapor; **dampen** sometimes used for **dampskib.**
dampe, I, to steam; to smoke.
damp'skib [—sjib], **—,** n. g., steamship.
daner, pl., Danes.
Dan'mark, Denmark.
dannelse, c. g., culture; education.
dans, c. g., dance.
danse, I or II, to dance.
dansk, —, —e, Danish.
date're, II, to date.
datter, døt're, c. g., daughter.
De [di] — **Deres — Dem,** second pers., formal address; you — your — you.
de — deres — dem, third pers. plural, they— their — them.
de, def. art. pl., the; dem. pro. pl., those.
deilig, —, —e, beautiful; charming.
del, c. g., part; share.
deltagende, sympathizing.
demant', —er, c. g., diamond.
demonstration [sjon'], **—er,** c. g., demonstration.
dĕn — det [de] — **de** [di], def. art., the; dem. pro., that; third pers., it, they.
den'gang, that time, then.
dĕnne — dette — disse, this, these.
deputation [—sjon'], **—er,** c. g., deputation.
der, there.
der'av, thereof; hence.
der'ĕfter, afterward.
der'fŏr, therefore.
der'fra, thence; from there.
der'i, therein; in that.
der'iblandt, among them.
derinde [der'inne or der-in`ne], in there.
der'med [—me], with that.
der'ned [—ne], down there (direction); **—e,** down there (place).
der'næst, next; in the next place.
der'om, about that.
der'som, if; in case.
der'til, thereto; besides.

der'ut, out there (direction); **—e**, out there (place).
der'ved [ve], thereby; by that.
dĕs...dĕs, the...the.
desli`ke, suchlike; the like (of which).
despo'tisk, —, —e, despotic.
dĕs'to....desto, desto....jo, the....the.
dĕs'uten, besides.
desvær're, the worse; unfortunately; = "I am sorry to say."
dĕt, see **den**.
detalje're, II, to give in detail.
di'ger, —t, di`gre, large.
digt, —(e), n. g., poem.
digte, I, to compose.
digtekunst [—konst], c. g., art of composing, making poems.
digter, —e, c. g., composer; writer; **—verk, —**, n. g., literary work.
digtning, c. g., composing; literary production; literary product.
dikte're, II, to dictate.
dĭn — dĭt — dine, your, yours.
dirĕk'te, straight; direct(ly).
direktør', —er, n. g., director; manager.
dirre, I, to shake; to quiver.
diske op, I, to put up; to serve.
disse, see **denne**.
dĭt, thither.
dit'to, ditto; the same.
djerv, r, strong; combative.
djæ'vel, —`le(r), c. g., devil.
dŏb'belt, —, —e, double.
dog [dåg], yet; however.
dŏk'tor, —tor'er, c. g., doctor.
dokumĕnt', —er, n. g., document.
dŏlk, —e(r), c. g., dagger.
dŏllar, —s, c. g., dollar.
dŏm, —me, c. g., judgment.
dom'bjelde [ll], **—r**, c. g., (dumb-bell), a sleigh-bell with modulated tone.
dŏmmer, —e, c. g., judge.
dŏmmersted [—ste], **—er**, n. g., court; court district.
doning, —er, c. g., bee; a coming together to work.
doven [dåven], **—t, —ne**, lazy.
draa'pa, —er, c. g., Old Norse poem with refrain.
dra(ge) — drog — draget (dradd), to draw; to carry; **— bort or ut**, to go away, to leave.
drages — droges — drages, to tussle; to wrestle.
dragon', —er, c. g., dragoon.
drăk, see **drikke**.
drăm, —mer, c. g., drink; glass of liquor.
drap, see **dræpe**.
dreie, I or III, to turn.
drĕng, —e(r), c. g., lad; apprentice.
drev, see **drive**.
drift, c. g., drove; industry.
drĭk, —ke, c. g., drink.
drikke — drăk — drukket, to drink; **—horn**, n. g., drinking horn.

driste sig, I, to dare; to venture.
dristig, —, —e, daring.
dristighet, c. g., courage; boldness.
drive — drev — drevet, to drive; to carry on; **— (paa) med,** to keep on..., to be occupied with.
drivhvit, r, pure white.
drog, see **drage.**
drønning, —er, c. g., queen.
drøt, —ter, c. g., poetic word for lord, king.
drukket, see **drikke.**
drukne, I, to drown.
dryg, r, large; extensive.
drysse, I, to sprinkle; to strew.
dræpe — drap (dræpte) — dræpt, to kill.
drætte, I, to raise (cattle).
drøi, r, large; extensive.
drøm, —me(r), c. g., dream.
drømme, II, to dream.
drømmevinge, vinge, —r, c. g., wing.
drøne, II, to sound (as in a storm).
due, —r, c. g., dove.
duelig, —, —e, able; apt.
duft, c. g., odor; balmy air.
dufte, I, to inhale; to smell; to emit (fragrant) odor.
duftig, —, —e, balmy.
dugelig, see **duelig.**
dugg, c. g., dew.
dugge, I, to dew.
duk, —e(r), c. g., cloth; spread; table cloth.
duke, I, to put on a (table) cloth.
dukke, I, to dive; **— op,** to turn up.
dukke, —r, c. g., doll.
dulme, I, to soften.
dun, n. g., down.
dundre, I, to thunder; to rumble.
dun'kel, —t, —'le, dark; obscure; dull.
dun'kelhet, c. g., darkness; obscurity.
dur, c. g., rumbling noise.
dure, II, to rumble.
dverg, —e(r), c. g., dwarf.
dvæle, II, to linger; to tarry.
dyd, —er, c. g., virtue.
dygtig, —, —e, apt; able. adv., much; largely.
dygtighet [dyktihet], c. g., aptness; ability.
dyne, —r, c. g., feather-bed; bed-covers.
dyp, r, deep.
dyr, —, n. g., animal; **—erike,** animal kingdom.
dyr, r, dear; expensive.
dyrke, I, to till; to cultivate; to worship.
dyrker, —e, tiller; worshipper.
dytte, I, to stuff; to plug.
dysse, I, to lull (to sleep).
dæk [děk], —, n. g., deck.
dække, I, to cover; to set (the table).
dæk'ken, —er, n. g., cover; blanket.
dæmpe, I, to muffle; to appease.

dæmre, I, to dawn.
dæmringsslør, dæmring, dawn(ing) + **slør,** veil.
dæmpet, —, —ede, soft; muffled.
dø — døde — dødt, to die.
død, c. g., death.
død, r, dead.
dødning, —er, c. g., corpse; ghost.
dødningekiste (see **kiste**) = **likkiste,** coffin.
døds'time, c. g., dying hour; hour of death.
døgn [døin], —, n. g., day (24 hours).
døie, I, to endure; to suffer.
døledragt, —er, c. g., costume of a **bonde** (or dales-man).
dølge — dulgte — dulgt, to conceal; to keep secret.
dølgs'maal, i —, secretly; in secret.
dømme, II, to judge.
døn, n. g., sound as of thunder.
døpe, II, to baptize.
dør, —e(r), c. g., door; **—gløt,** c. g., opening of a door ajar; **—pŏst,** door-jamb.
døv, r, deaf.
døve — døvde — døvd, or I, to deaden; to make deaf.
døvstŭm, —t, —me, deaf-mute.

E.

ed, —er, c. g., oath.
ĕd'der, c. g., venom; **—dryp** [drypp], n. g., dripping venom.
ed'derŏrm, —e(r), c. g., venomous snake.
e'der (= **dere**), pl., you.
ĕfter, after; past, behind; according to.
efterfølger, —e, c. g., follower; successor.
efterhaan'den [nn], gradually; little by little.
eftermiddag, afternoon; after dinner; **i —,** this afternoon.
efterpaa, afterward.
eftersŏm, according as; since.
eftertryk'kelig, —, —e, emphatic(al).
eftertænksom, —t, —me, considerate; cautious; thoughtful.
ē'gen — e'get — eg`ne, own; strange.
e'genhændig, —, —e, with one's own hand.
e'genskap, —er, c. g., property; peculiarity; trait; **i — av...,** in the capacity of...
e'gentlig, — —e, true; particular; really.
ĕgge, I, to irritate; to incite.
egn [ein], **—e,** c. g., region; district.
ĕgte, real; genuine; **ta til —,** to marry.
egtemand [nn], **—mænd,** c. g., husband; **—par,** n. g., married couple.
ei (= **ikke**), not.
eie — eide — eid, or I, to own.
eiendŏm, —me(r), c. g., property; possession; estate.

eiendŏmsrĕt, —ter, c. g., right of possession.
eier, —e, c. g., owner.
ek, —e(r), c. g., oak.
ekelĕgg, —e(r), c. g., trunk of an oak tree.
ĕk'kel — ek'kelt — ek`le, nasty.
ĕk'ko, —, n. g., echo.
ekorn, —, n. g., squirrel.
ĕksĕmplar', —er, n. g., copy.
elĕn'dig, —, —e, miserable.
ĕlg, —e(r), c. g., elk.
ĕl'ler, or.
ĕl'lers, otherwise; else; besides.
ĕlleve, eleven.
ĕllevte, eleventh.
ĕllevild [ll], r, (extremely) wild.
ĕlsk, lægge — paa, take a liking to; fall in love with.
ĕlske, I, to love.
ĕlskov [—åv], c. g., love.
elskovssak, —er, c. g., affair of love.
elskvær'dig, —, —e, lovable; kind.
ĕlv, —e(r), c. g., river.
ĕmbede, —r, n. g., office; employment.
ĕmbedsmand [—nn], ", c. g., person in office or profession.
emigrant', —er, c. g., emigrant.
ĕmne, —r, n. g., subject; that of which something is made.
en, et, a or an.
en, ett, one; **—øret,** one-eared.
end [ĕnn], than; yet; **— om,** what if; **— si,** not to speak of; **—skjønt',** although.
ĕndda, yet; still.
ende [ĕnne], **—r,** c. g., end.
ende, II, to end.
endel', some.
endelig [en`deli], **—, —e,** final; **"vil du —,"** if you are bound to.
endnu [ĕnnu], yet; still.
endŏg, endŏgsaa, even; also.
ene, alone; **—boer, —e,** c. g., hermit.
eneraadende (at raade alene, to rule alone), monarchical.
ĕng, —e(r), c. g., meadow.
ĕn'gang, once; **engang',** once (upon a time).
ĕng'el, eng`le, c. g., angel.
Eng'land [nn], England; **—sfarer,** one who was wont to sail to England.
ĕng'elsk, —, —e, English.
enhver', c. g., **ethvert,** n. g., every; every one; each.
enig, —, —e, agreed; united.
enighet, c. g., union; unanimity.
ĕnke, —r, c. g., widow.
enkedrŏnning, —er, c. g., dowager queen.
enkekeiserinde, —r, c. g., dowager empress.
ĕnk'el, —t, —`le, single; simple.
ĕnk'elthet, c. g., simplicity; detail.

ĕnkemand [nn], **—mænd,** c. g., widower.
ĕnlig, —, —e, lonely; single.
ens, uniform; alike.
enslig, see **enlig.**
ensŏm, —t, —me, lonesome; adv., lonely.
ensteds [en'stes], some place; one place.
enstĕmmig, —, —e, unanimous.
enstemmighet, c. g., unanimity; concord.
enten, either; **—...eller,** either...or.
ĕntre, I, to board (a ship).
ĕple, —r, n. g., apple.
eplekart, —er, c. g., hard, unripe apple.
epletræ, —(e)r, n. g., apple tree.
ĕrende [nn], **—r,** n. g., errand.
erendsvend [nn—nn], **—e(r),** c. g., errand-boy.
erfa're, I, to experience.
erfaren, —t, —ne, experienced.
erfa'ring, —er, c. g., experience.
erin'dre, I, to remember.
erin'dring, c. g., memory; remembrance.
erkjende [—kjĕn'ne], II, to know; to acknowledge.
ĕskŏr'te, —r, c. g., escort.
ĕsse, —r, c. g., forge; furnace.
etage [eta'sje], **—r,** c. g., story (of a house).
etpar', a couple (of).
Europa [auro'pa], Europe.
europæ'isk, —, —e, European.
eventyr, —, n. g., tale; folk-story; fairy tale; **—land,** fairyland.
eventyrlig, —, —e, adventurous; fairylike.
evig, —, —e, eternal; **hver —e,** every single (one).
evighet, c. g., eternity.
evin'delig, —, —e, eternally.
ĕvne, —r, c. g., ability; faculty.

F.

faa — fik — faat [faatt], to get, to receive; **— fat i,** to get hold of; **faa** often replaces **shall** and **will** in denoting obligation, necessity, and in forming future tenses.
faa, few.
faamælt, —, —e, taciturn.
faar, —, n. g., sheep.
fabrik', —ker, c. g., factory.
fad'der, —e, c. g., godfather.
fa(de)r, fædre (ancestors), c. g., father; **—kraft** (an unusual compound), the courage (strength) of a father.
fading, —er, c. g., body of a coach; buggy-box.
fa'ger, —t, fa`gre, fair; beautiful.
fa'gerhet, c. g., beauty.
fak'kel, fak`ler, c. g., torch.
fak'tisk, —, —e, actual.
fald [ll], —, n. g., fall; loss (in battle); **i — at,** in case

that; **i al(le) fald,** at all events; at any rate.

falde [ll] — **faldt** — **faldt,** to fall in battle or in a combat; — **en ind,** to occur to one.

falk, —er, c. g., falcon; hawk.

falme, I, to fade.

falsk, r, false.

fami'lie, —r, c. g., family.

famle, I, to fumble; to hesitate; to grope.

fana'tiker, —e, c. g., fanatic.

fan'den, the devil.

fandt, see **finde.**

fane, —r, c. g., banner.

fang, —, n. g., lap.

fange, I, to catch; to seize.

fantasi', c. g., phantasy; imagination.

fantehul, —, n. g., tramp-den; gipsy-den.

far, see **fader.**

fare — **fōr** — **faret,** to go; to travel; to sail; to fare.

fare, —r, c. g., danger.

farefuld [ll], r, dangerous.

farm, —e(r), c. g., English word, farm.

farmer, —e, c. g., English, farmer.

farmand [nn], **—mænd,** c. g., sailor or tradesman in the Viking times.

fart, c. g., speed; swiftness; course.

farve, —r, c. g., color; **—rigdom,** wealth of color.

farve, I, to color.

farvĕl', n. g., farewell.

fast, —, —e, firm; steady; fast.

fast'sătt, —, —e, fixed; appointed (time).

făt, —, n. g., platter; bowl.

făt, faa — i, get hold of; **ta —,** to catch; to begin.

fatte, I, to catch; to understand; to take hold of; **— sig,** to recollect one's self, to compose one's self.

fattig, —, —e, poor; **—gut,** poor boy; **—understøttelse,** support for the poor.

favn, c. g., embrace; arms.

favne, I, to embrace.

favntak, —, n. g., embrace.

fe'ber, c. g., fever.

fe'brilsk, —, —e, feverish.

februar', February.

fĕgte, I, to fence; to fight.

fe'hirde, —r, c. g., treasurer in the Saga times.

feig, r, cowardly. In olden times and in some dialects **feig** also means doomed to death.

feil, —, n. g., fault; error; mistake.

feile, II or I, to err; to make mistake; to ail. **Hvad feiler dig?** What is the matter with you?

feilfri, r, faultless.

feiltrĭn, —, n. g., misstep; mistake.

fĕm, five.

fĕmte, fifth.

fĕmten, fifteen.

fē'rie, —r, c. g., vacation.

ferm, r, brisk; strong.

fĕst, —er, c. g., feast; festival.
fĕstlig, —, —e, festive.
fĕst'skrud, n. g., festive dress; decoration for a festival.
fet, r, fat.
fete, I, to fatten.
fiende [nn], **—r,** c. g., enemy.
fiendskap, n. g., enmity.
fi'gen, —er, c. g., fig.
figur', —e(r), c. g., figure; form.
fiks, r, clever; **en fiks ide** in popular language means a clever idea, but in a psychological sense it means a fixed or controlling idea.
fil, —e(r), c. g., file.
file, II, to file.
fille, —r, c. g., rag; **sne-fille,** snow-flake.
fillet, —, —e, ragged.
fin, r, fine; nice; beautiful.
finde [nn] — **fandt** — **fundet** [nn], to find; — **sig i,** to stand for; — **sted,** to take place; — **paa,** to hit upon.
fing'er, fing`re, c. g., finger; **—ring,** finger-ring.
fingre, I, to finger; to handle.
fin'het, c. g., fineness; delicacy.
fiol'blaa, violet.
firben, —, n. g., lizard.
fire, four.
firstĕmmig, —, —e, four-voiced, four-part harmony.
fisk, —e(r), c. g., fish.
fiske, I, to fish; **være paa fiske,** be out fishing.
fiskegarn, —, n. g., fishing net.
fisker, —e, c. g., fisher; fisherman; **—leie,** n. g., fishing-village.
firti [førti], forty.
fjas, n. g., trifling; nonsense; foolery.
fjĕld [ll], —, n. g., mountain; **—dyp,** abyss; **—mark,** c. g., rocky ground; mountainous district; **—top,** c. g., mountain top.
fjerde [fjære], fourth.
fjerding [fjæring], c. g., fourth (of a mile); **—aar,** n. g., fourth of a year.
fjern, r, distant.
fjerne, n. g., **i det —,** in the distance.
fjerne, I, to (re)move.
fjord [fjor], **—e(r),** c. g., fjord; deep bay.
fjorten, fourteen; **—de,** fourteenth.
fjær, —e(r), c. g., feather; **—pile,** (feather) arrow; **—sĕng,** feather-bed; **—kræ,** n. g., poultry.
fjære, —r, c. g., shore; strand.
fjøs, —, n. g., cow-barn.
flaa, III, to skin.
flag, —, n. g., flag; **—stang,** c. g., flagpole; **—taarn,** n. g., flag-tower.
flagre, I, to flutter.
flakse, I, to flap (wings).
flamme, —r, c. g., flame.
flamme, I, to flame, to blaze.
flaske, —r, c. g., flask, bottle.
flat, r, flat.

flau, r, dull, insipid; embarassing.
flĕk, —ker, c. g., spot.
fle're, more (in number); several.
fler'tăl, n. g., greater number; pl. number; majority.
flĕsk, n. g., pork; **—svor**, c. g., bacon-rind.
flĕste, greater number, most.
flĕtte, —r, c. g., braid.
flĕtte, I, to braid.
flid, c. g., diligence, industry.
flink, r, able, skilled.
flis, —er, c. g., splint.
flod, —er, c. g., stream; river.
flŏk, —ke(r), c. g., crowd; flock.
flōke, c. g., tangle; **flōke sig**, to tangle.
flŏt, —, **—te**, extravagant.
flŏt, adv., afloat.
flugt, c. g., flight; escape.
fluks, quickly; instantly.
fly, III, to flee.
flygte, I, to flee.
flytfugl, migratory bird.
flyte — fløt — flytt, to flow; to float.
flytte, I, to move.
flyve — fløi — fløiet, to fly.
fløi, —e(r), c. g., vane; wing of a building.
fløidør, —e(r), c. g., folding-door.
fløite, I, to whistle.
fløite, —r, c. g., flute.
fløte, c. g., cream.
fløt, see **flyte**.
fnug, —, n. g., particle.
foged (fogd), —er, c. g., village or county judge.
fŏld [ll], **—er**, c. g., fold.
fŏlde [ll], I, to fold; — **sig ut**, to unfurl.
fole, —r, c. g., foal.
fŏlk, —, people; nation; servants.
folkeavstĕmning, c. g., popular referendum; voting of the people.
folkefĕst, —er, c. g., festival for the people (common people).
folkekaaren, chosen by the people.
folkemening, c. g., public opinion.
folkeskare, —r, c. g., crowd of people.
folkeskĭk, —ke(r), c. g., general custom; manners.
folkestyre, n. g., government by the people.
folketăl, —, n. g., census; the number of people.
fontæ'ne, —r, c. g., fountain.
fōr, see **fare**.
fōr, n. g., fodder.
fŏr, prep., for; conj., for, because; adv., too.
foraar, —, n. g., spring.
foragt', c. g., contempt; disdain.
foragt'e, I, to disdain; to despise.
foragt'elig, —, **—e**, contemptible; vile.
fo:'an, before, in front of.
foran'dre, I, to change.

foran'dring, —er, c. g., change.
foranstalt'ning, —er, c. g., preparation; arrangement.
forar'ge, I, to scandalize; to offend; — **sig,** to feel or be offended at.
forban'de [nn], I, to curse.
forban'delse, —r, c. g., curse; condemnation.
forbandt', see **forbinde.**
forbarme, I, — **sig,** to have compassion.
forbau'se, I, to astonish.
forbau'selse, c. g., astonishment.
for'berede, II, to prepare.
forbi', past; over; **—fart,** c. g., passing by.
forbin'de [nn] — **forbandt** — — **forbundet** [nn], to combine; to bind up; to dress (a wound).
forbin'delse, —r, c. g., connection; those with whom a business man has dealings.
forbit're, I, to embitter.
forbli'(ve), to remain.
forblin'de [nn], I, to blind; to dazzle; to delude.
forbud, —, n. g., prohibition; forbidding.
forbun'den [nn], **—det, —ne,** united. **Jeg er Dem meget —,** I am much obliged to you.
forbundsfælle, —r, c. g., companion; partner.
forby'(de) — **forbød** — **forbudt,** to forbid; to prohibit.
for'bøn, —ner, c. g., intercession.
fordel, —e, c. g., advantage.
forde'le, II, to divide.
fordi', because.
fordŏb'le, I, to double.
for'dum, before; of old.
fordy'pe, I, to deepen; — **sig i,** to be absorbed in; to study intensely.
fordyp'ning (also **fordybning**), **—er,** c. g., deepening; recess.
fordær've, I, to corrupt; to destroy.
fordøl'ge, I, or **fordulgte** — **fordulgt,** to conceal; to hide.
fordøl'gelse, —r, c. g., concealment.
fordøm'me, II, to condemn; to damn.
fordøm'melig, —, —e, damnable; condemnable.
fŏre, II, to line.
fŏrebygge, I, to prevent.
foregaaende, previous.
foredrag, —, n. g., rendition; lecture.
forekŏmme (see **komme**), to seem; to appear.
forĕlsk'e sig, I, to fall in love.
foreløbig, —, —e, present; adv., as yet, for the present.
fore'ne, II or I, to unite.
fore'ning, —er, c. g., association; union.
foreslaa (see **slaa**), to pro-

pose; to move (in parliamentary procedure).

forestaa (see **staa**), to direct; to rule; to be in store for.

forestille, I, to introduce; to represent.

forestilling, —er, c. g., idea; concept.

foretræde, n. g., audience.

foretrække (see **trække**), to prefer.

fore'vige, I, to immortalize.

forfa'ren, —t, —ne, informed; learned.

forfat'ning, —er, c. g., condition; form of government.

forfrisk'ninger, pl., refreshments.

forfrŏs'sen, —et, —ne, frozen, severely chilled.

forfæn'gelig, —, —e, vain; frivolous.

forfær'de, I, to scare, to frighten.

forfær'delse, c. g., terror; fright.

forfær'delig, —, —e, terrible.

forfølge (see **følge**), to follow; to pursue.

forgaa' (see **gaa**), to perish.

forgif'te, I, to poison.

forgjæ'ves, futile; in vain.

forglem'me = **glemme.**

forgrædt', —, —e, in tears.

forgyldt [—jylt'], **—, —e,** gilded.

forhaand [nn], **paa —,** in advance; beforehand.

forhand'ling [nn], **—er,** c. g., treating (of personal or political matters); deliberation.

forhas'te sig, I, to hurry too much.

forhatt, —, —e, hated; hateful.

for'hĕn, before.

for`hŏld [ll], **—(e),** n. g., condition; **i — til,** in relation to.

forhold'e [ll] (see **holde**), to withhold; **at — sig,** to conduct one's self; **det —r sig,** it is..., conditions are...

forholdsregel, —ler, c. g., measure (of precaution).

forhør', —, n. g., trial.

forhø're, II, to examine (in court); to question.

forinden [—in`nen], before.

forkast'e, I, to reject; to cast away.

forkjæ'let, —, —ede, spoiled by petting.

forkla're, II, to explain; transfigurate.

forklæ(de), —r, n. g., apron.

forknyt', —, —e, dejected.

forkŏm'men, —t, —ne, exhausted.

forkynde [—kjyn'ne], II, to announce; to preach.

forla'delse, c. g., forgiveness; **Om —,** Beg your pardon.

forlang'e, II, to demand; to ask.

forla'te — forlat — forlatt, to forgive; to leave.

forle'den, —t, —ne, past; adv., lately.

forle'gen, —t, —ne, embarassed; perplexed.
forle'genhet, c. g., embarassment; difficulty.
forle'ne, I or II, to grant; to bestow.
forlik', —, n. g., agreement; reconciliation.
forli'ke, I, to bring to agreement; to reconcile.
forli'se, II, to lose; to shipwreck.
forlŏk'kelse, —r, c. g., temptation.
forlo'ren, —t, —ne, lost; prodigal.
forlove [—lå've], I, to betroth.
forlo'vede, betrothed.
forlo'velse, —r, c. g., betrothal.
forlys'te, I, to delight.
form, —er, c. g., form.
for'mand [nn], **—mænd,** c. g., foreman.
forme, I, to form.
formelig, —, **—e,** formal; really.
forme'ning, —er, c. g., opinion.
formiddag, c. g., forenoon; i —, this forenoon.
formo'dentlig, —, **—e,** probable; likely.
formue, —r, c. g., fortune; estate; **—tap,** n. g., loss of fortune or money.
formuende, wealthy.
formør'ke, I, to darken; to eclipse.
fornam', see **fornemme.**
forne'dre, I, to debase.
forne'drelse, —r, c. g., degradation; abasement.
forněm, —t, —me, distinguished; of rank.
forněm'me, I, or **fornam' — fornum'met,** to perceive; to feel; to apprehend.
fornem'melig, adv., chiefly; preferably.
fornem'melse, —r, c. g., feeling; perception.
fornuft', c. g., reason; sense.
fornuf'tig, —, **—e,** reasonable; sensible.
fornær'me, I, to offend; to wrong.
fornær'melse, —r, c. g., offence; insult.
fornø'den, —t, —ne, necessary.
fornøi'e, I, or **—de, —d,** to please; to amuse; to satisfy.
fornøi'elig, —, **—e,** pleasant; amusing.
fornøi'else, —r, c. g., pleasure; amusement.
for'ŏver, forward; **—bøid,** bent over or forward; stoop-shouldered.
forpligt'e, I, to oblige; to bind (one's self).
forraa'de, I, to betray.
forrest, —, **—e,** foremost; ahead.
forrĕst'en, as for the rest; besides.
forrĕt'ning, —er, c. g., business.
forrig, —, **—e,** former.

forrykt', —, —**e**, crazy; out of one's wits.
forræ'der, —**e**, c. g., traitor.
forsam'le, I, to gather.
forsam'ling, —**er**, c. g., gathering; assembly; congress.
forsigt'ig, —, —**e**, careful.
forsik're, I, to assure; to ascertain; to insure.
forsi'ring, —**er**, c. g., ornament(ation).
forske, I, to search; to inquire into.
fŏr'skind [nn], —, n. g., leather apron.
forskjĕl, —**le**, c. g., difference.
forskjel'lig, —, —**e**, different; various.
forskræk'ke, I, to scare.
forskræk'kelig, —, —**e**, dreadful; terrible.
forskud, —, advance (payment); **paa, i** —, in advance.
forskylde [—sjyl'le], II, to merit; to deserve; to cause.
forslag, —, n. g., proposition; motion (see **foreslaa**).
forso'ning, c. g., reconciliation; atonement.
forspil'de [ll], II, to forfeit; to lose.
forspændt, —, —**e**, hitched up; see **spænde for.**
forstaa' (see **staa**), to understand; — **sig paa**, to know, to be versed in.
forstaa'elig, —, —**e**, intelligible; clear.
forstaa'else, c. g., understanding.
for'stad, —**stæder**, c. g., suburb.
forstand, c. g., understanding; intelligence; sense.
forstan'dig, —, —**e**, intelligent; judicious.
forstil'lelse, —**r**, c. g., pretense; disguise.
forstŏk'ket, —, —**ede**, hardened; obstinate.
for'stue, —**r**, c. g., entry, hall.
forstyr're, I, to disturb.
forster'ke, I, to strengthen; to reinforce.
forsul'ten, —**t**, —**ne**, starved.
forsva're, II, to defend.
forsvin'de [nn] — **forsvandt** — **forsvundet** [nn], to disappear.
forsy'ne, II, to provide with; — **sig**, to help one's self to.
forsæt [—sĕt], —**ter**, n. g., purpose; intention; determination.
forsøk, —, n. g., attempt.
forsø'ke, II, to try, to attempt.
forsøm'me, II, to neglect.
fŏrt, fast.
fŏrtal'te, see **fortælle.**
fortapt', —, —**e**, lost.
forti'else, —**r**, c. g., suppression.
fortje'ne, II, to deserve; to merit.
forto'ne, II, to loom up, to appear.

forto'ning, —er, c. g., looming up; appearance.
fortro'lighet, c. g., familiarity; intimacy.
fortryl'le, I, to enchant; to charm.
fortryl'lelse, c. g., enchantment.
fortræf'felig, —, —e, excellent.
fortrøst'ning, c. g., trust; confidence.
fortsætte (see **sætte**), to continue.
fortum'let, —, —ede, confused.
fortvi'le, II, to despair.
fortvi'let, —, —ede, in despair; desperate.
fortæl'le — fortalte — fortalt, to tell, to narrate.
fortæl'ling, —er, c g., story; narrative.
fortæ're, II, to consume.
foru'ten, without, besides.
for'utsat, provided that.
for'utsætning, —er, c. g., presumption, presupposition.
for'utsætte (see **sætte**), to suppose, to presuppose.
forun'derlig, —, —e, wonderful; strange.
forun'dre, I, to surprise; to cause wonder; — **sig,** to wonder, to marvel.
forun'dret, —, —ede, surprise; astonished.
forvand'le [nn], I, to change, to transform.
forvand'ling [nn], **—er,** c. g., change, transformation.
forva're, II, to keep, to hide.
forva'ring, c. g., custody; keeping.
for'veien, i—, in advance; previously.
forvënt'ning, —er, c. g., expectation; hope.
forvildet, —, —ede, mislead.
forvör'pen, —t, —ne, depraved; reprobate.
forvorpenhet, c. g., depravity.
forvaa'gen, —t, —ne, daring.
forvræng'e, II, to twist.
foræl'dre, pl., parents.
foræ're, II, to present with; to give.
foræ'ring, —er, c. g., present.
fös, —se(r), c. g., waterfall.
fösse, I, to gush.
fos'terbror, —brødre, c. g., foster-brother; **—land,** n. g., native land.
fot, føtter, c. g., foot; **—bred,** c. g., foot (measure); **—lag,** n. g., gait (of a horse); **—skammel,** c. g., footstool; **—stump,** c. g., stump of a leg; **—spor,** n. g., tracks; **fote** (dative ending **e** used in several idioms).
fra, from.
fraade, c. g., froth.
frăk, —ker, c. g., coat, overcoat.
Frank'rik(e), France.
fransk, —, —e, French.
frasagn [—sangn], n. g., report, rumor.
fraværende, absent.

fred [fre], c. g., peace.
frede, I, to protect; to enclose.
fredelig, —, —**e**, peaceful; peaceable.
fredlyse, II, to proclaim sacred.
fredløs, r, outlawed; without protection of law.
freidig, —, —**e**, cheerful; dauntless.
frelse, c. g., deliverance; salvation.
frelser, —**e**, c. g., savior.
frĕm, forward; —'**ad**, forward; on.
frĕmby(de) — frembød — frembudt, to offer.
frĕmbære — frembar — frembaaret, to carry forward; to offer, to recite.
frĕmde'les, still; further**more**.
frĕm'for, rather than; preferably to.
frĕmføre, II, to bring forward; to produce.
frĕmgangsmaate, —**r**, c. g., manner of proceeding.
frĕmkŏmme (see **komme**), to come (forth); to bring (up or forth).
frĕmme, I, to promote; to aid.
frĕmme, furtherance; promotion.
frĕmme, **frem** denotes direction, —**me** denotes the place: **at komme frem**, to come forward; **at være fremme**, to be there.
frĕmmed, —, —**ede**, strange; not known; —**kar**, stranger.
frĕm'rykke, I, to advance (with an army).
frĕm'rykning, c. g., advancement, attack.
frĕm'staaende, prominent, standing out.
fremtid [ti], c. g., future.
frĕmti'dig, —, —**e**, future.
frĕmtidsrik, r, promising future.
frĕm'ved [—ve], forward by.
frĕm'vise, II, to show, to present.
fri, r, free.
fri, III or I, to free, to rid.
fri, III or I, to woo.
frieri', n. g., wooing.
fri'het, —**er**, c. g., freedom; liberty.
frimo'dig, —, —**e**, candid.
frisk, r, vigorous; well; fresh.
frisk an, a sailor's expr. = blow, ye winds.
frisk'het, c. g., freshness; coolness.
frist, c. g., allowance of time.
friste, I, to tempt; to induce; to attempt.
fristelse, —**r**, c. g., temptation.
frivillig, —, —**e**, voluntary.
frodig, —, —**e**, luxuriant.
from, —**t**, —**me**, pious; gentle.
frŏssen, —**t**, —**ne**, cold; frozen.
frŏst, c. g., cold; frost.
frost'grad, —**er**, c. g., degree below freezing point.
fru, Mrs.

frue, —r, married lady.
frugt, —er, c. g., fruit.
frugt'have, —r, c. g., orchard, fruit-garden.
frygt, c. g., fear; fright.
frygte, I, to fear; to dread.
frygtelig, —, —e, fearful; dreadful.
frygtløs, r, fearless.
frygtsŏm, —t, —me, timid; afraid.
frænde, —r, c. g., kinsman.
frø, n. g., seed.
frø'ken, —er, c. g., unmarried lady; Miss.
fugl [ful], **—e(r),** c. g., bird.
fuglelyd, c. g., bird-song; song of birds; **—skare, —r,** flock of birds.
fuld [ll], r, full; **fuldt op,** plenty; a lot (of).
fuldbringe — fuldbragte — fuldbragt, to complete.
fuldende, II, to end, to finish.
fuldhĕvne, I, to revenge (fully).
fuldkŏmmen, —t, —ne, perfect; complete.
fuld'magt, c. g., authority.
fuldmægtig, —er, c. g., agent; attorney; head of a department or office.
fuldstæn'dig, —, —e, complete.
funde're, II, to ponder.
fundet, see **finde.**
funkle, I, to sparkle.
furu, —er, c. g., fir tree; **—lĕgg,** trunk of a fir tree.
fyke — føk — føket, to fly.
fylde [ll], II, to fill.
fylgje, —r, n. g., attending spirit.
fylke [—kje], **—r,** n. g., crowd, originally a certain number of men, or residents in a district, the district also called **fylke.**
fylke, I, to gather; to flock together.
fyrr(e), see **furu.**
fyrreskov [—skåv] = **furuskog, —er,** c. g., forest of fir trees.
fyrste, —r, c. g., ruler; prince.
fyr'stikke, —r, c. g., match.
fæ, n. g., beast; pl., cattle.
fædre, fathers; ancestors.
fædredyrkelse, c. g., regard for ancestors; ancestor-worship.
fædreland [nn], fatherland.
fædrenegaard [—gaar], c. g., **gaard** belonging to ancestors.
fæl, r, awful.
fælde, II, to slay; to fell, to cut down.
fælle, —r, c. g., chum, companion.
fælles, common (to two or more).
fællesskap, n. g., partnership, company.
færd, c. g., journey, travel; **i — med,** to be at; **paa færde** [fære], going on.
færdes, to journey; to wander.
færdig, —, —e, ready.
fæste, I, to fasten, to secure, to bind; **— en kvinde,**

to woo, to become engaged; **—maal,** n. g., engagement; **—mø,** c. g., betrothed maiden.

fæstning, —er, c. g., fort; fortification.

føde, c. g., food.

fø(de), III, to feed, to support.

føde, II, to bear (a child).

fødeland [nn], n. g., native land.

fødselsdag, —e(r), c. g., birthday.

føie, I, to please; — **sammen,** to join; — **til,** to add; — **sig,** to accommodate one's self (to).

føielig, —, —e, yielding; complaisant.

føk, see **fyke.**

føle, II, to feel.

følelse, —r, c. g., feeling.

følge [ll] — **fulgte** — **fulgt,** to follow; to accompany.

følge [ll], **—r,** n. g., company; — [lg], c. g., result, consequence.

følgende [lg], following.

før, before.

føre, II, to lead; to direct; to carry.

førend [nn], before, ere.

fører, —e, c. g., leader.

først, first.

førstning, i —en, at first.

G.

gaa — **gik** — **gaat** [gaatt], to go; to walk; — **for sig,** to come to pass, to happen; — **an, det gaar an,** that will do, that is all right.

gaard [gaar], **—e(r),** c. g., farm; house; yard.

gaas, gjæs [jĕs], c. g., goose.

gaate, —r, c. g., riddle, enigma.

gad, see **gide.**

gagn [gangn], gain, benefit; of use.

gal, r, wrong; bad; crazy.

gale — gol — galet, to crow.

galge, —r, c. g., gallows.

galŏp', n. g., gallop.

galoppe're, II, to gallop.

galning, —er, c. g., a wild fellow.

galte, —r, c. g., boar; hog.

gamling, —er, c. g., old man.

gammel, —t, —le old; **gamlemor,** (my) old mother.

gam'men, jollity; gayety.

gamp; —er, c. g., horse, nag.

gang, —e(r), c. g., gait; walk; hall-way; time.

ganger, —e, c. g., steed.

ganske, quite; entire.

gap, —, n g., gap, opening, mouth.

gape, II, to gape.

garn, —, n. g., net; yarn.

gate, —r, c. g., street.

gaute, —r, c. g., one from Gautland.

Gautland [nn], southern part of Sweden in the Saga times (1000 A. D.); the modern **Götland.**

gav [ga], see **give.**

gave, —r, c. g., gift; present.

gavne, I, to benefit; to be of use.
gavtyv, —e(r), c. g., rogue; knave.
gebær'der, pl., gestures.
gemyt'lig, —, —e, hearty; genial.
general'forsamling, c. g., general assembly.
general'major', —er, c. g., major-general.
genere [sjene're], II, to embarass; to inconvenience.
geni [sjeni'], **—er,** n. g., genius.
genial [genial'], r, ingenious.
ge'nius, c. g., guardian angel.
gera'nium, c. g., geranium.
gi, see **give.**
gid, interjection expressing wish (from **giv gud**).
gide [gide] — **gad** — **giddet,** to have a mind to.
gifte [ji—], I, to marry or give in marriage; — **sig,** to marry.
gifte, n. g., party (to marriage).
giftermaal, n. g., marriage.
gig [gĭg], **—ger,** c. g., gig.
gige, —r, c. g., violin.
gigt [jikt], c. g., rheumatism; **—brutt,** broken with —; **—vreden,** twisted or contorted with —.
gik [jĭk], see **gaa.**
gild [jĭl], r, fine, splendid.
gilde [jille], **—r,** n. g., feast; party.
gispe [ji—], I, to yawn.
gi(ve) [ji—] — **gav** [ga] — **git** [jĭt], to give; — **sig,** to yield.
gjaldt, see **gjælder.**
gjědde, —r, c. g., pickerel.
gjěkke, I, to jeer; to mock.
gjěmme, —r, n. g., hiding place.
gjěmme, II, to hide.
gjěn [pref. to nouns: —`; to verbs and nouns in **—else** and **—ning:** —'], re—.
gjěn'fortælle (see **fortælle**), to re-tell.
gjenføde, II, to regenerate.
gjenfødelse, c. g., regeneration.
gjengjælde [ll], to return; to reward.
gjengjældelse, c. g., recompense; retribution.
gjenklang, c. g., echo.
gjennem, through; **—dannet,** cultured through and through; **—føre,** (see **føre**), to carry through; **—førelse,** carrying through; **—gaa** (see **gaa**), to go through.
gjennemsigtig, —, —e, transparent.
gjennemskuende, seeing through.
gjennemtrænge, II, to penetrate.
gjenreise, II, to raise again.
gjenskin [—sjĭn], —, n. g., reflection.
gjenta (see **tage**), to repeat.
gjentagelse, —r, c. g., repetition.
gjerne, gladly; with pleasure.

gjerning, —er, c. g., deed; act.
gjerrig, —, —e, avaricious, stingy.
gjerrighet, c. g., avarice.
gjĕst, —er, c. g., guest.
gjeste, I, to visit.
gjestebud, —, n. g., party; feast.
gjestebudssal, —e(r), c. g., see **sal** and **gjestebud.**
gjesterum, —, n. g., guest-room.
gjestevenlig, —, —e, hospitable.
gjestfri, r, hospitable.
gjestfrihet, c. g., hospitality.
gjet, —er, c. g., goat.
gjĕtte, I, to guess
gjæld [ll], c. g., debt.
gjælde [ll] — **gjaldt** — **gjældt,** to be of importance, to be of concern; — **for,** to be considered.
gjængs, —, —e, current, common.
gjære, II, to ferment.
gjærd [jær], c. g., shape, management.
gjærde [jære], **—r,** n. g., fence; hedge.
gjæring, c. g., ferment; fermentation.
gjæs, see **gaas.**
gjæte, II, to herd.
gjæv, r, great; good.
gjø, III, to bark.
gjød, see **gyde.**
gjøne, II, to mock; to sneer.
gjøre — gjorde [jore] — **gjort,** to do; — **sig til,** to pretend, to boast; — **sig tilgo`de med,** to help one's self to; — **rede** for, to account for.
glans, c. g., splendor; light.
glăs, —, n. g., glass; tumbler; **—maker,** c. g., glass-blower.
glasrute, —r, c. g., window-pane.
glăt, —, —te, smooth.
gled [gle], see **glide.**
glĕmme, II, to forget.
gli(de) — gled — gledet, or III, to glide; to slip.
glimre, I, to glitter; to sparkle; to shine.
glimrende, glittering; brilliant.
glimt, —, n. g., glimpse; flash of light.
glimte, I, to glimmer; to sparkle.
glinse, I, to glisten.
glip, gaa — av, to miss, to lose.
glitre, I, to glitter.
glo, glør, c. g., coal, ember.
glo, III, to gaze, to stare.
glo = glø(de), III, to glow.
gloende, glowing, red-hot.
glytte, I, to peek.
glæde, —r, c. g., joy; gladness; pleasure.
glæde, I, to gladden; to please.
glædelig, —, —e, joyful.
glædesskrik, —, n. g., shout of joy.
glædestaare, —r, c. g., tears of joy.
glædesutbrŭd, —, n. g., outburst of joy.

glød, c. g., glow; coal.
gløde, I, to glow, to burn; — **for**, to be enthusiastic for or about.
gløgg, r, sharp, clever.
gnage — gnog — gnaget, to gnaw.
gni(de) — gned [gne] — **gnedet**, or III, to rub.
gnist, —er, c. g., spark.
gnistre, I, to sparkle; scintillate.
gny, n. g., din; clamor.
god [go] — **godt** [gŏt] — **gode**, good.
god'het, c. g., goodness; — **for hinanden**, (become) attached to each other.
godkjĕnde [nn], II, to recognize; to approve.
goddag', good-day (used as greeting).
godnat', good-night.
gods [goss], **—er**, n. g., goods; property; estate.
godveir [govær], fair weather.
gŏtte sig, I, to enjoy one's self; to be amused.
graa, —t, gray.
graaagtig, —, —e, grayish.
graaben, —, c. g., wolf.
graabrun, r, grayish brown.
graadig, —, —e, greedy; voracious.
graagaas, —gjæs, g., wild goose.
graaklædt, —, —e, in gray clothes.
graane, I, to turn gray.
graaprikket, —, —e, dotted with gray; mottled.
graasprængt, —, —e, mixed with gray; grizzled.
graate — graat — graatt, to cry.
grăn, n. g., bit, particle.
grān, —er, c. g., pine tree.
granli, —er, c. g., mountain slope covered with pine trees.
granne, —r, c. g., neighbor.
grant, distinctly.
grav, —e(r), c. g., grave.
grave — grov — gravet, to dig.
gravlægge (see **lægge**), to bury.
grei, r, clear; straight; expeditious.
greie, III, to clear; to manage; to fix up; **ha — paa**, to be informed, to be posted.
gren, —e(r), c. g., branch.
grep, see **gripe**.
grep, —, n. g., grasp.
grepvŏtt, —er, c. g., driving glove, **grep**, grasp or palm + **vott**, mitten.
grev (title), count.
greve, —r, c. g., count; earl.
grevin`de, —r, c. g., countess.
grid, c. g., pardon; truce.
grime, —r, c. g., halter.
grima'se, —r, c. g., grimace, wry face.
grind [nn], **—er**, c. g., gate; **—stŏlpe**, c. g., gate-post.
gripe — grep — grepet, to grip; to grasp; to touch emotionally.

gris, —er, c. g., hog; **—hus,** n. g., hog-house.
gro, III, to grow; to heal (a wound).
grom, —t, —me, fine; stately.
grosse'rer, —e, c. g., wholesale dealer.
grov, see **grave.**
grŏv, r, coarse.
gru, c. g., horror, dread.
gru, III, to dread.
gruble, I, to ponder; to worry; to muse.
grue, —r, c. g., fireplace.
gru(e)lig, —, —e, dreadful.
grŭm, —t, —me, cruel; fierce.
grund [nn], **—e,** c. g., ground; bottom; lot; reason; **i grunden,** in fact; **paa — av,** because of; **gaa til —e,** to be destroyed; to go to the bad.
grunde [nn], I, to found; **— paa,** to base upon; to meditate upon.
grundig, —, —e, solid, well-grounded; thorough.
grundighet, c. g., solidity; deepness, thoroughness.
grundlag [nn], —, n. g., base, basis.
grundlov [grunnlåv], **—e,** c. g., constitution.
grundrik, r, very rich.
grundsten, —e(r), c. g., foundation-stone.
grus, n. g., gravel; ruins.
grusŏm, —t, —me, cruel; fierce.
gry, III, to dawn.
gry, n. g., dawn.
gryte, —r, c. g., kettle.
grænd [nn], **—er,** c. g., neighborhood.
grænse, —r, c. g., boundary; limit.
grænse, I, to bound; to limit; **— op mot,** to extend to or toward.
grænseløs, r, boundless; limitless.
græs [grĕs], n. g., grass.
græshŏppe, —r, c. g., grasshopper.
græsselig, —, —e, awful.
græstŏrv, c. g., turf.
græv, —, n. g., implement for digging.
grøde, c. g., product (of the soil).
grøft, —er, c. g., ditch; trench.
grøn, —t, —ne, green.
grønklædt, —, —e, clad in green.
grønlig, —, —e, greenish.
grønsaker, pl., vegetables.
gud, —er, c. g., god.
Gud, God (of Christianity).
guddŏm, —me(r), c. g., deity; divinity.
guddomsliv, n. g., divine life.
gudelære, —r, c. g., mythology.
gudin'de, —r, c. g., goddess.
guds'tjeneste, —r, c. g., divine service.
gul, r, yellow.
guld [gull], n. g., gold. For various compounds see second term.

guldalder, —re, c. g., golden age.
gulv, —, n. g., floor.
gulvplanke, —r, c. g., a plank or board in a floor.
guste, I, to blow.
gŭt, —ter, c. g., boy.
guttebarn, n. g., boy-child.
gutunge, —r, c. g., young chap.
gyde [jyde] — **gjød** — **gydt,** to pour, to gush.
gyl'den, —t, —`ne, golden; **—hvit,** golden white; **—tŏp,** golden top.
gyl'denlak, c. g., (yellow) gillyflower.
gyldig, —, —e, valid.
gynge, I, to rock.
gyngestol, —e(r), c. g., rocking-chair.
gyselig, —, —e, horrible.

H.

ha, haa, interjections.
ha — hadde — hăt (see **have**), to have.
haab (haap), —, n. g., hope; **—løs,** hopeless.
haabe (haape), I, to hope.
haabefuld, r, hopeful.
haan, n. g., scorn.
haand [nn], **hæn'der,** c. g., hand; **—bak,** c. g., back of the hand; **—tak,** n. g., handle.
haandfalden, —t, —ne, confused; embarassed.
haandgemæng, —, n. g., scuffle; hand-to-hand fight.
haandklæ(de), —r, n. g., towel.
haandte're, II, to handle.
haandtering, —er, c. g., trade.
haandtryk [—trykk], **—,** n. g., clasp of the hand.
haandtrykning, c. g., clasping hands, handshaking.
haane, II, to mock; to scoff at.
haans'ord [—or], **—,** n. g., taunt; scornful remark.
haar, —, n. g., hair; **—fager,** fair-haired.
haard [haar], r, hard; severe; cruel.
haard'het, c. g., hardness; cruelty.
hăk, —, n. g., notch.
hake, —r, c. g., chin; **—skjĕg,** n. g., chin whiskers.
hake, I, **— sig fast paa,** to take hold of; to hang on.
hakke, —r, c. g., pick-ax; hoe.
hakke, I, to chop; to dig.
hăl, —ler, c. g., hall; large room.
hale, —r, c. g., tail.
halling, c. g., Norse dance.
halm, c. g., straw.
hals, —e(r), c. g., neck; throat; **—brækkende,** dangerous; **—løs gjerning,** capital crime.
halsstarrighet, c. g., stubbornness.
halt, —, —e, lame.
halte, I, to limp.
halv [ll], r, half.
halvanden (see **anden**), one and a half.

halvdel, c. g., half, half-part.
halvkvalt (see **kvæle**), —, —**e**, half smothered.
halvpart, c. g., half-part.
halvraadden [—raatten], —**t**, —**ne**, half-rotted.
halvtaaket, —, —**e**, half befogged.
halvvaaken, —**t**, —**ne**, half-awake.
hammer, —**re**, c. g., hammer.
hamre, I, to hammer; to pound.
hamring, c. g., hammering.
han, he.
han'del, c. g., trade; business.
han'delsforhŏld [ll], —, n. g., business conditions.
han'delshus, —, n. g., business house; household of a business man.
han'delssted [—ste], —**er** [—steder], n. g., business place.
handle [nn], I, to trade; to act.
handling, —**er**, c. g., act; action; deed.
hane, —**r**, c. g., cock; —**kăm**, cock's comb.
hang, see **hænge**.
hanske, —**r**, c. g., glove.
hansket, —, —**ede**, gloved.
ham, him.
hare, —**r**, c. g., rabbit.
harm, angry.
harme, c. g., anger; indignation.
harmoni', c. g., harmony.
harpe, —**r**, c. g., harp.
haspe, —**r**, c. g., hasp; hook.
hast, c. g., haste, hurry.
haste, I, to haste; to hurry; —'**en**, hurrying.
hastig, —, —**e**, hasty; quick-tempered.
hăt, —**ter**, c. g., hat; —**æske**, hat-box.
hat, n. g., hate.
hate, I, to hate.
haug, —**er**, c. g., hill; heap.
have, —**r**, c. g., garden; small park.
havesyk, r, covetous.
havn, —**e(r)**, c. g., harbor.
havnegang, c. g., pasture.
hedning, —**er**, c. g., heathen; —**eliv**, n. g., heathen-life.
he'densk, —, —**e**, heathenish, pagan.
hĕfte, I, to hinder; to hold back.
heftig, —, —**e**, violent; quick-tempered.
hĕg, —**ger**, c. g., cherry tree (choke-cherry).
hĕgte, I, to clasp; to fasten.
hei, —**er**, c. g., mountain ridge; side of a mountain.
heise, II, to pull up; to raise.
hĕksemester, —**e**, c. g., wizard; sorcerer.
hēl, r, whole; —**t og holdent**, wholly, entirely.
hĕlbred, c. g., health.
hĕld [ll], n. g., fortune, good luck.
helde [ll], II, to incline; to lean.
heldig [—di], —, —**e**, fortunate, lucky.

helding, c. g., incline; **paa —,** on the decline.
hĕlg, —er, c. g., holiday; festive or holy time.
hĕlle'nisk, —, —e, Hellenic, Grecian.
hĕl'ler, rather, preferably. See **gjerne,** to which **heller** is used as comparative.
hĕllig, —, —e, holy.
helligdag, —e(r), c. g., sacred day; holiday.
helligdŏm, —me, c. g., holy place; sanctuary.
hellighet, c. g., holiness.
hĕlse, I, see **hilse.**
hĕlsebot, c. g., remedy, cure; health-giving.
helsing, c. g., see **hilsen.**
hĕlst, (most) gladly, preferably; see **heller** and **gjerne.**
hĕlt, —e(r), c. g., hero.
hĕlt, wholly.
hĕlvede, n. g., hell.
hĕmmelig, —, —e, secret.
hemmelighet, —er, c. g., secret.
hĕn, thither, along; forward; **—ne,** thither.
hĕnde [nn], her.
henfalde, —faldt, —faldt, to fall.
hĕn'givenhet [—ji—], c. g., affection, devotion.
hĕn'imot, toward.
hĕn'ŏver, along.
hĕnse'ende, c. g., **i (saa) —,** in (that) respect.
hĕnsigt, c. g., purpose, intention.
hĕnsyn, —, n. g., view; respect; regard; **med — til,** in respect to; **ta — til,** take into consideration; be considerate toward.
hensynsfuld [ll], r, considerate.
hensynsløs, r, regardless; inconsiderate.
hensynsløshet, c. g., inconsiderateness.
hen'sætte (see **sætte**), to set out.
hĕnte, I, to fetch.
hen'ved [—ve], about, near.
hĕn'vĕnde [nn], to turn to, to direct to; **— sig til,** to speak to, to consult.
her, here. Combined with various adverbs and prepositions; **—over,** over this.
her'av, herof, from this; hence.
herberge, —r, n. g., inn.
herdebred [hærebre], broad-shouldered.
herje, I, to ravage.
herkŏmst, c. g., birth, extraction.
herlig, —, —e, glorious.
herlighet, —er, c. g., glory; splendor.
herme, I, to imitate.
herre, —r, c. g., gentleman; master; **Herre,** lord; **herr,** Mr., Sir.
herredømme, n. g., dominion; control.
herresæte, —r, c. g., manor; a large **gaard,** originally

pertaining to a political unit.

herskap, —er, n. g., master and mistress of a house; people of high rank.

hersker, —e, c. g., ruler.

hertug, —er, c. g., duke.

hĕst, —er, c. g., horse.

hestehov, —e(r), c. g., horse-hoof.

het, r, hot, warm.

hete, c. g., heat, warmth.

hete, II, to be called; to have the name of.

hĕvn, c. g., revenge; **—kjær,** r, revengeful.

hevne, I, to avenge.

hidsig [hissi], **—, —e,** quick-tempered; angry.

hige, I, to yearn for.

hi'gen, c. g., yearning, longing.

hikste, I, to hiccough.

hil, hail.

hilse, II, to greet, to salute.

hil'sen, c. g., greeting, salutation.

himmel, —le, c. g., heaven.

himmelfalden [ll], **—t, —ne,** struck with amazement.

hin, r, that, yonder.

hindre, I, to hinder.

hindring, —er, c. g., hindrance, obstacle.

hingst, —er, c. g., stallion.

hinke, I, to limp.

hird, c. g., body-guard (in Viking times); **—mand,** king's man.

hist, yonder; **— og her,** here and there.

histo'rie, —r, c. g., story; history.

histo'risk, —, —e, historical.

hit, here, hither. Used in various compounds.

hjalp, see **hjælpe.**

hjalt, —er, c. g., hilt of a sword.

hjĕlm, —e(r), c. g., helmet.

hjĕm, —, n. g., home; **—me,** at home.

hjemkomst, c. g., home-coming, return.

hjemlig, —, —e, homelike.

hjemmegjort, —, —e, home-made.

hjerne, —r, c. g., brain; **—kasse,** skull.

hjerte, —r, n. g., heart.

hjertelig, —, —e, hearty, cordial.

hjerteløs, r, heartless.

hjerteløshet, c. g., heartlessness; cruelty.

hjertens, hearty, of the heart; (usually in compounds).

hjerteskræmt, —, —e, frightened.

hjort, —e(r), c. g., deer, stag.

hjuring (obsolete) c. g., herding.

hjælp, c. g., help.

hjælpe — hjalp — hjulpet, to help.

hjælpeløs, r, helpless.

hob, —e(r), c. g.,heap; crowd.

hjørne, —r, n. g., corner.

hode, —r, n. g., head; **—kulds** [ll], head first.

hodegjærde [—jære], **—r,** n. g., headgate; head of a bed.

hodepine, c. g., headache.
hodepute, —r, c. g., pillow.
hŏffær'dig, —, —e, proud, haughty.
hŏfte, —r, c. g., hip.
hŏlde [ll] — **holdt** — **holdt,** to hold; to celebrate; (of a carriage) to stop; — **av,** to love, to cherish; — **op,** to stop, to cease; — **til,** to reside, to stay; — **ut,** to stand, to endure.
holden, —t, —ne, in good condition; **helt og holdent,** entirely, all together.
holdning, c. g., position; carriage, bearing.
holdt, halt! **gjøre —,** to stop.
hŏlme, —r, c. g., small island; **—hø,** hay from **en holme.**
hŏlmgang, c. g., old-time duel.
hŏnning, c. g., honey; **—kake,** honey-cake.
hōp, —e(r), c. g., heap; crowd.
hope [håpe], to back up; to step back or aside.
hŏp, —, n. g., jump.
hŏppe, I, to jump.
hŏppe, —r, c. g., mare.
horn, —, n. g., horn.
hornagtig, —, **—e,** horny.
hos, by, with.
hoste, I, to cough.
hoste, c. g., cough.
hov, —e(r), c. g., hoof.
hov [håv], n. g., place of offering in Old Norse religion.
hovedopgave, —r, c. g., main problem; main work or duty.
hovedrĕtning, —er, c. g., main direction; main division.
hovedstad, "er, c. g., capital; chief city.
hŏvmod, n. g., pride; haughtiness.
hŏvne, I, to swell.
hr. [herr], Mr.
hud, —er, c. g., skin; hide.
hudfarve, —r, c. g., complexion.
hudflĕtning, c. g., flogging.
hue, —r, c. g., cap.
hŭf, exclamation of horror.
hūg, c. g., mind; desire; **ha hug til,** to have a liking for, to have a desire.
hugg, —, n. g., cut.
hugge, I, to cut, to hew.
huggorm, —e(r), c. g., adder.
hugse, I, to remember.
hukŏm'melse, c. g., memory.
hul, r, hollow, caved.
hŭl, —, n. g., hole.
huld, r, faithful; sincere; **—skap,** c. g., faithfulness; sincerity.
hul'der, —`re, c. g., fairy in Norse folk-lore.
hule, —r, c. g., cave; hollow.
hulhet, —er, c. g., cavity; depression.
hulke, I, to sob.
humle, c. g., bumble-bee.
humør', n. g., humor; mood.
hŭn, she.
hund [nn], **—e(r),** c. g., dog.
hundre(de), hundred.

hung'er, c. g, hunger.
hung'ersdød, c. g., death by starvation.
hungrig, —, —**e,** nungry.
hur'ra, —**er,** n. g., hurrah; —**rop,** cheer.
hurtig, —, —**e,** quick; fast.
hus, —**e(r),** n. g., house.
husbonde, —**r,** c. g., master of a house; husband.
husbygning, —**er,** c. g., (house) building.
husdør, —**e(r),** c. g., door of a house.
husfölk, n. g., people of a house; servants.
hushölderske, —**r,** c. g., housekeeper.
husholdning, —**er,** c. g., housekeeping.
hus'imellem, from house to house.
huskar, —**er,** c. g., man-servant.
huske, I, to remember.
husliv, n. g., indoor life.
husmand [nn], —**mænd,** c. g., tenant.
hustru, —**er,** c. g., wife.
hvad [va], what; —**enten,** whether.
hval, —**er,** c. g., whale.
hvăs, —**t,** —**se,** sharp.
hver, —**t,** —, each, every.
hveran`dre, each other, one another.
hverdag, —**er,** c. g., week-day.
hverken, neither; — ... **eller,** neither ... nor.
hverv, —, n. g., task; duty; charge.
hverve, I, to enlist.
hvile, II, to rest.
hvile, c. g., rest.
hvilken, —**et,** —**e,** which.
hvin, —, n. g., whine; shriek.
hvine, II, to whine, to shriek.
hvirvle, I, to whirl.
hvĭs, if.
hvis, whose.
hviske, I, to whisper.
hvit, r, white.
hvitne, I, to whiten.
hvo, who.
hvor, where; how.
hvor'dan, how; adj. (colloq.), what sort of.
hvor'efter, after which (what).
hvor'for, why.
hvor'fra, whence.
hvor'hen, whither.
hvor'i, wherein.
hvor'ledes, how, in what manner.
hvor'med [—me], whereby, with which.
hvor'til, to which.
hvor'ved [—ve], by which.
hvorvidt', in how far, to what extent.
hvælv, —, n. g., vault; curved roof.
hvælve, I, to vault, to arch.
hvælving, —**er,** c. g., see **hvælv.**
hygge, c. g., comfort; coziness.
hylde [ll], —**r,** c. g., shelf.
hylde, I, to honor, to do homage.
hyldest, c. g., homage.

hylle, I or II, to wrap, to envelop.
hyppig, —, —**e,** frequent; luxuriant.
hys(s)! hush!
hytte, —**r,** c. g., hut.
hæ'der, c. g., honor; esteem.
hæderlig, —, —**e,** honorable.
hæderlighet, c. g., honesty; honorableness.
hæ'dersplads [—plass], —**e(r),** c. g., place of honor.
hædre, I, to honor.
hæk [hěk], —**ke(r),** c. g., hedge.
hæl, —**e(r),** c. g., heel.
hænde [nn], II, to happen.
hændelse, —**r,** c. g., happening.
hænge — hang — hængt (intrans.), to hang; trans., II, to hang.
hængebirk, —**e(r),** c. g., weeping birch.
hær, —**e(r),** c. g., army.
hærde, I, to harden.
hærfærd (obsolete), c. g., war path; war.
hæs, r, hoarse; rough.
hæslig, —, —**e,** ugly.
hætte, —**r,** c. g., hood.
hævde, I, to maintain.
hæve, I, to raise, to lift; to draw out money.
hø (høi), n. g., hay; —**fölk,** people making hay.
høflig, —, —**e,** polite.
høi, —**e(r),** c. g., hill, height.
høi, r, high.
høi'het, c. g., highness.
høihjertet, —, —**e,** noble-minded.
høilade, n. or c. g., hay-mow, hay barn.
høine, I, to raise aloft; to ennoble.
høi're, right (hand).
høirøstet, —, —**e,** noisy.
høislětte, —**r,** c. g., table-land.
høisŏmmer, c. g., midsummer.
høistraa, —, n. g., hay straw.
høisæte, —**r,** c. g., place of honor at table or in a hall.
høiti'delig, —, —**e,** solemn; ceremonious.
høiti'delighet, —**er,** c. g., solemnity; festivity.
høi(s)tærede, salutation on a letter; lit., most honored.
høk, —**e(r),** c. g., hawk.
hø'ker, —**e,** c. g., huckster.
høns, poultry; chickens.
høre, II, to hear; — **op',** to cease; — **til,** to belong; — **sig for,** to inquire.
høst, —**er,** c. g., fall; —**dag,** autumn day; —**kveld,** autumn evening.
høste, II, to harvest.
høvding, —**er,** c. g., chieftain; —**bane,** career as chieftain.
hø'visk, —, —**e,** well mannered.

I.

I = **De,** you.
i, in; to.
iaf'ten, this evening.

iagt', **ta sig —**, to be careful, to look out.
iagt'ta(ge), (see **tage**), to observe.
ial'fald (i alle fald), at any rate, at all events.
iblandt, among.
i'beregnet [—reinet], including.
idag', today.
ideal', **—er**, n. g., ideal.
ide', **—er**, c. g., idea.
idiot', **—er**, c. g., idiot.
idræt', **—ter**, c. g., sport; athletics.
idrætsmand [nn], **—mænd**, c. g.. sportsman; athlete.
ifjor', last year.
ifærd' med, busied with; engaged in.
igaar', yesterday.
igang', going on; taking place.
igjěn, again; back.
igrun'den [nn], really; in fact.
ihjel', to death.
ikke, not.
ile, II, to hasten.
ild [ill], c. g., fire.
ilde [ll], ill; bad.
ildne, I, to fire, to enthuse.
ildgnist, **—er**, c. g., spark of fire.
ilkete, calloused.
illumine're, II, to illuminate.
il'ter, **—t**, **—re**, wild.
imens', meanwhile.
iměl'lem, between.
imid'lertid, in the meantime.
imorgen [imå`ren], tomorrow.
imorges [imå`res], this morning.
imot', against.
ind [inn], in; **inde** [inne], inside.
ind'bilde [ll], II, to make (one) believe; **— sig**, to imagine.
ind'bildning, **—er**, c. g., imagination.
ind'bildningskraft, c. g., imagination.
ind`brudstyveri' **—er**, c. g., burglary.
ind'buden, **—dt**, **—ne**, invited.
ind'by(de) (see **byde**), to invite.
ind'bydelse, **—r**, c. g., invitation.
indbyrdes, mutual.
indeholde [nn—ll], (see **holde**), to contain.
inden [nn], before; within.
indenfŏr, within.
inderlig, **—**, **—e**, hearty; fervent.
ind'erst [nn], innermost.
ind'finde sig (see **finde**), to meet; to appear.
ind'flydelse, **—r**, c. g., influence.
indful, r, sly.
ind'gaa (see **gaa**), to enter; to make a contract.
indgang, **—e(r)**, c. g., entrance.
indgangsdør, **—e(r)**, c. g., entrance door, main door.

ind'gi(ve) (see **give**), to give in; to inspire.
indhold [inhöl], n. g., contents.
ind'hylle, I, to envelop.
ind'imellem, in between.
ind'kalde [ll], II, to summon.
ind'kjøpe, II, to buy.
indkjørsel, **—ler**, c. g., driveway, gateway.
ind'klemme, II, to close in, to squeeze in.
ind'la(te) (see **late**), **— sig paa**, to engage in, to meddle with.
ind'lede, I, to introduce, to begin.
ind'ledning, **—er**, c. g., introduction.
ind'over, in through, in toward; in along.
ind'prente, I, to impress.
indre [nd], inner; inside.
ind'rětning [nn], **—er**, c. g., contrivance; arrangement.
ind'rømme, I or II, to admit; to concede.
ind'rømmelse, **—r**, c. g., concession.
ind'samling, **—er**, c. g., collection.
ind'se (see **se**), to see into; to understand.
ind'sende [nn], II, to send in.
indsigt, c. g., insight; understanding (of).
ind'skrive (see **skrive**), to enter (in an account); to enroll.
ind'skrænke, I, to limit, to restrict.
ind'skyte [—s j y t e], (see **skyte**), to infuse; to bring in; to suggest.
ind'snigelse, **—r**, c. g., stealing in; entering under pretext.
instinktsmæssig, **—**, **—e**, instinctively.
indstæn'dig, earnestly.
ind'svøpe, II, to wrap up.
ind'ta(ge) (see **tage**), to take; to captivate; to occupy (a position); **— en stilling**, to hold a position; to strike an attitude.
ind'til, until.
indtryk, **—**, n. g., impression.
ind'trængende, earnest; penetrating.
ind'věnding [nn], **—er**, c. g., objection.
ind'vie, I or III, to dedicate.
indvölde [ll], pl., entrails.
ingen, no one; none; nobody; not any.
ingenlunde [nn], not at all; by no means.
ingensteds [—stěs], no place.
ingenting, nothing.
inkassa'tor, **—tor'er**, c. g., collector.
interessant [—sang(t)'], **—**, **—e**, interesting.
interes'se, **—r**, c. g., interest.
intet, nothing.
intri'ge, **—r**, c. g., intrigue.
is, c. g., ice.
isdryp [—drypp], **—**, n. g., ice-drip.

iskŏld [ll], r, ice cold.
islagt, —, —**e**, iced; covered with ice.
Islænding [nn], —**er**, c. g., Icelander.
isne, I, to freeze, to congeal.
isse, —**r**, c. g., crown (of the head).
istand' [nn], in condition; **være — til**, be able to; to be capable of.
iste'denfor (istedetfor), in the place of.
isund' [nn], to pieces.
især', especially.
isøvn', asleep.
itu', to pieces, asunder.
itræk' [—trĕk], in succession.
ivei', lægge —, to start out; **være —en**, to be in the way.
ivĕn`te, expected.
i'ver, c. g., zeal, fervor.
ivrig, —, —**e**, zealous, fervent.
iøv'rig, besides; as for the rest.

J.

ja, yes; —**vĕl'**, very well; —**vist'**, certainly.
jag, n. g., chase; hurry.
jage — jog — jaget, or I, to chase.
jalousi [sjalusi'], c. g., jealousy.
jam're, I, to lament; to moan.
januar', January.
jasaa, so?
jasmin', —**er**, c. g., jasmine.
jeg [jei], I.
jeil(e), —**r**, c. g., path, alley (usually with fence on both sides).
jĕnte, —**r**, c. g., girl.
jer = **dere**, you.
jern, n. g., iron; —**gitter**, iron trellis, railing.
jernhanske, —**r**, c. g., iron glove.
jernklo, —**kløer**, c. g., iron claw.
jernmei, —**er**, c. g., iron runner (on a sleigh).
jernsko, —**r**, c. g., iron shoe.
jertegn [—tein], —, n. g., sign; miracle.
jĕtte, —**r**, c. g., giant; —**skikkelse**, —**r**, c. g., giant.
jĕvn, r, even; level; equal.
jevnbyrdighet, c. g., of equal rank (by birth).
jevne, I, to level.
jevngammel, —**t**, —**le**, of equal age.
jevngod (see **god**), equal.
jevnlig, —, —**e**, usual; frequent.
jevnsides, side by side.
jo, yes; — **før — bedre**, the sooner the better; —**vist'**, certainly.
jŏmfru, —**er**, c. g., maid; virgin.
jon'sŏkk, midsummer festival (24th of June).
jord [jor], c. g., earth; land; soil; —**bund** [nn], c. g., soil.
jorde [jore], —**r**, n. g., field.
jord'bær, —, n. g., strawberry.

jorddyrker, —e, c. g., tiller of the soil.
jorde, I, to bury.
jordegods [—goss], n. g., lands; estates.
jordskjælv, —, n. g., earthquake.
jotun [jåtun], **jøtner,** c. g., giant of Norse mythology.
ju'bel, c. g., jubilation; cheering.
juble, I, to cheer; to express joy.
jul, c. g., Christmas; **jule—** (the form used in compounds).
ju'li, July.
juling, c. g., whipping.
ju'ni, June.
jur(e), —(r), n. g., milk-bag; **jur,** pl., udders.
juri'disk, —, —e, legal; juridical.
jurist', —er, c. g., lawyer.
just, adv., just; exactly.
jæg'er, —e, c. g., hunter.
jøde, —r, c. g., Jew.

K.

kaar, condition, circumstances.
kaare, II, to choose.
kaf'fe, c. g., coffee.
kaf'fekande [nn], **—r,** c. g., **—kjel, —er,** c. g., coffee-pot.
kagle, I, to cackle.
kake, —r, c. g., cake.
kald [ll], **—,** n. g., calling; vocation.
kalde [ll], II, to call.
kalk, —er, c. g., chalice.
kalŏt, —ter, c. g., skull-cap.
kalv, —er, c. g., calf.
kalt = **koldt.**
kăm, —me(r), c. g., comb.
kamerat', —er, c. g., chum; comrade.
kamin', —er, c. g., fireplace.
kam'mer, kam`re, n. g., room, chamber.
kamp, —e(r), c. g., fight, combat; struggle.
kanefart, c. g., sledge-riding; sleigh-ride.
kanin', —er, c. g., rabbit.
kant, —er, c. g., edge; direction; border.
kante, I, to border; to lace; = **kantre.**
kantre, I, to upset, to tumble.
kapellani', —er, n. g., curacy.
kapĭt'el, —ler, n. g., chapter.
kappe, —r, c. g., cloak; cape.
kăr, —, n. g., vat, vessel.
kār, —er, c. g., man, fellow.
karakter', —er, c. g., character.
karakterist'isk, —, —e, characteristic.
karjol', —er, c. g., cariole; carriage.
kart, see **eple—.**
karslig, —, —e, manly.
kasse, —r, c. g., case, trunk; treasury.
kast, —, n. g., throw, toss.
kaste, I, to throw.
kăt, —te(r), c. g., cat.
kattetrin, —, n. g., step of a cat.

kavalēr', **—er**, c. g., cavalier, companion.
kavaleri', **—er**, n. g., cavalry.
kavalerist', **—er**, c. g., cavalryman, horseman.
kei'ser, **—e**, c. g., emperor.
keitet, **—**, **—e**, awkward.
kerub' [kj—], **—er**, c. g., cherub.
kike (kjike) — kjek — kjeket or **kikke**, I, to peep.
kildevand [nn], n. g., spring water.
kildevæld, **—**, n. g., fountain.
kine'sisk, **—**, **—e**, Chinese.
kind [kjinn], **—**, n. g., cheek.
kirke, **—r**, c. g., church.
kirkebakke **—r**, c. g., church grounds.
kirkegaard [—gaar], **—e(r)**, c. g., church-yard.
kirkegulv, **—**, n. g., church-floor.
kirkeklŏkke, **—r**, c. g., church-bell.
kirketjener, **—e**, c. g., sexton.
kiste, **—r**, c. g., trunk; casket.
kjed [kje], **—**, **—e**, tired (of); wearied. Usually a predicate adj.; **kjedelig**, used as attributive adj.
kjede, I, to tire, to bore; **— sig**, to feel tired of, to feel bored.
kjede, **—r**, n. g., chain.
kjedelig, **—**, **—e**, tiresome.
kjedsommelig, **—**, **—e**, see **kjedelig**.
kjĕld [ll] or **hjell**, **—**, n. g., gallery.
kjelder [ll], **—e**, c. g., cellar; **—hals**, c. g., descent into a cellar.
kjĕnde [nn], II, to know; to recognize; to feel.
kjĕp, **—pe(r)**, c. g., stick.
kjĕvle, **—r**, n. g., rolling-pin.
kjĕvle, I, to roll out a piece of dough.
kjŏr'tel, **—ler**, c. g., coat, gown.
kjæk [kjĕk], **—t**, **—ke**, fine; stout, brave.
kjæle, II, to pet.
kjæmpe, I, to fight.
kjæmpe, **—r**, c. g., giant.
kjæmpefugl [—ful], **—e(r)**, c. g., large bird.
kjær, r, dear.
kjæreste, **—r**, c. g., one who is betrothed; sweetheart.
kjærlig, **—**, **—e**, dear; lovely.
kjærlighet, c. g., love.
kjærre, **—r**, c. g., cart.
kjæve, **—r**, c. g., jaw.
Kjøbenhavn', Copenhagen.
kjøbmand [nn], **—mænd**, c. g., merchant.
kjøk'ken, **—er**, n. g., kitchen.
kjør, pl. of **ko**, c. g., cow.
kjøpe, II, to buy.
kjøre, II, to drive; to ride (in a vehicle).
kjøt [kjøtt], n. g., meat, flesh.
kl. = **klokken**, o'clock.
klage, **—r**, c. g., complaint; lamentation.
klage, I, to complain; to lament; **—sang**, c. g., song of lamentation.
klang. c. g., sound (of a bell).

klappe, I, to pat; to clap hands.
klar, r, clear.
klar'het, c. g., clearness.
klase, —r, c. g., cluster.
klatre, I, to climb.
klĕmme, II, to pinch; to squeeze.
klĕmte, I, to toll; to ring alarm.
klinge — klang — klinget, to ring; to sound.
klink'søm [—sømm], —, c. g., rivet.
klippe, I, to clip, to shear.
klippe, —r, c. g., cliff, crag; **—blŏk, —ker,** c. g., stone slab.
klippekyst [—kjyst], **—er,** c. g., rocky shore; rock-bound coast.
klippesal, —e(r), c. g., mountain hall.
klo, klør, c. g. claw.
klode, —r, c. g., globe; planet.
klŏdset [ss], **—, —e,** clumsy; awkward.
klok, r, wise; shrewd.
klŏkke, —r, c. g., clock; bell.
klokkespĭl, n. g., chime of bells.
klokkestrĕng, —e(r), c. g., bell-cord.
klŏpp, —er, c. g., narrow bridge.
klŏst'er, —re, n. g., cloister; convent.
klŭb, —ber, c. g., club.
klumset, —, —e, clumsy.
klump, —e(r), c. g., lump; clod.
klunk, —, n. g., gurgle; imitation of a sound in water.
klynge, —r, c. g., crowd.
klynge sig, I, to crowd; to cling.
klynke, I, to whimper.
klype — kløp — kløpet, to pinch.
klyve — kløv — kløvet, to climb.
klæde, II, or **klæ,** III, to clothe, to dress.
klæ(de)r, clothes.
klæ(des)snor, —er, c. g., clothes line.
klø, III, to itch; to scratch; **—ing,** c. g., itching; scratching.
kløft, —er, c. g., cleft; fissure.
kløgt, c. g., wit, sagacity; good sense.
kløve, I, or **—de, —d (—et),** to cleave, to split.
kløvpute, —r, c. g., pack-cushion, pack-saddle.
knake, II, to crash; **kna'ken,** crashing.
knald [ll], —, n. g., crack.
knăp, —t, —pe, scarce; close.
knapt, hardly.
knappe, I, to button; **— op,** to unbutton; **— av,** to cut off.
knarte, I, to peck at; to chop at.
knaske, I, to munch.
kneise, II, to strut; to put on a grand manner; to stand aloft.
knĕpp, —, n. g., tick of a clock.

knipe — knep — knepet, to pinch.
knirke, I, to crackle; to creak; **—n, creaking.**
kniv, —e(r), c. g., knife.
knoklet, —, —e, knuckled; bony.
knŏp, —per, c. g., bud.
knuge, I, to crush; to press.
knuse, II, to crush; to break.
knute, —r, c. g., knot.
knutet, —, —e, knotted, knotty.
knytte, I, to tie, to bind; to join.
knæ, —r, n. g., knee.
knæfald [ll], —, n. g.. kneeling; communion rails.
knæk [knĕk], —, n. g., break.
knække, I, to break.
knæle, II, to kneel.
ko, kjør, c. g., cow.
kŏb'ber, n. g., copper. For compounds, see second term [kob`ber—].
kognak [konjăk'], c. g., an intoxicating liquor.
kŏk, —ker, c. g., cook.
kōke, II, to cook.
kŏkke, —r, c. g., cook (lady).
kŏlbe, —r, c. g., butt-end of a gun.
kŏld [ll], r, cold.
kolossal', r, colossal.
kome'die, —r, c. g., comedy.
kommande're, II, to command; to order.
komman'do, —er, c. g., command; order.
kŏmme — kŏm — kommet, to come; **— an paa,** to depend on; **— ved,** to concern; **— sig,** to improve; **det —r til at,** it will.
kommissær', —er, c. g., agent; commissioner.
komo'de, —r, c. g., bureau.
kompăs', —ser, n. g., compass.
komplŏt, —ter, n. g., plot; intrigue.
kone, —r, c. g., wife.
kŏnferense [—ang'se], **—r,** c. g., conference.
kŏnfere're, II, to confer.
kŏnfirme're, II, to confirm.
konfronte're, II, to confront.
kŏnge, —r, c. g., king; **—merke, —r,** n. g., royal standard.
kongedømme, —r, n. g., kingdom.
kongelig, —, —e, royal.
kongepar, —, n. g., royal couple.
kongerike,—r, n. g., kingdom.
kongebarn, —børn, n. g., king's child.
kongebryllŭp, —per, n. g., royal wedding.
kongesæte, —r, n. g., royal seat; throne.
kongestol, —e(r), c. g., royal throne.
konning, c. g., = konge.
konsta'bel, —ler, c. g., policeman.
konstitution [—sjon'], **—er,** c. g., constitution.
konstitutionĕl', —t, —le, constitutional.
kon'sul, —er, c. g., consul.

konsulĕnt', —**er**, c. g., advisor.
kontant', cash.
kontor', —**er**, n. g., office.
konvĕntion [—sjon'], —**er**, c. g., convention.
konversation [—sjon'], —**er**, c. g., conversation.
kŏp, —**per**, c. g., cup.
kōr, —, n. g., choir.
kŏrresponde're, II, to correspond.
kŏrn, —, n. g., corn; grain; kernel.
kŏrs, —, n. g., cross; **korse sig**, I, to make the sign of the cross.
korsar', —**er**, c. g., corsair; pirate.
kŏrs'lagt, —, —**e**, crossed.
kŏrt, —, —**e**, short.
kŏrt, —, n. g., card.
kŏrtelig, shortly.
koselig, —, —**e**, cozy.
kŏst, c. g., board; food.
kŏstbar, r, costly; precious.
kŏt, —, n. g., small room.
kraake, —**r**, c. g., crow.
kraft, —**er**, c. g., power, strength.
kraftfuld [ll], r, powerful.
kraftig, —, —**e**, strong.
krăk, —**ke(r)**, c. g., bench; stool.
krampagtig, —, —**e**, convulsive.
kra'nium, —**nier**, n. g., cranium.
krăt, n. g., thicket of bushes.
krav, —, n. g., demand; claim.
kreatur', —**er**, n. g., creature; animal.
kreds [kress], —**e(r)**, c. g., circle; ring.
krĕmte, I, to cough; to say "hm."
krig, —**e(r)**, c. g., war.
krigersk, —, —**e**, warlike.
krigs'førelse, —**r**, c. g., warfare; conducting of war.
krigs'kasse, —**r**, c. g., war-treasury.
krigs'mand [nn], —**mænd**, c. g., warrior.
krigs'skueplads [ss], —**e(r)**, c. g., scene of war; battlefield.
krille, I, to tickle.
kring, see **omkring**.
kringle, —**r**, c. g., cracknel; bread-twist shaped like the figure 8.
kringsætte, —**satte**, —**sat**, to surround, to encircle.
krise, —**r**, c. g., crisis.
Krist'us, Christ.
krist'en, —**`ne**, c. g., Christian.
kristne, I, to introduce Christianity; to convert to Christianity.
kritĭk', c. g., criticism; —**løs**, r, uncritical.
krok, —**e(r)**, c. g., crook; hook; corner.
krokrygget, —, —**e**, hump-backed.
krokvei, —**e(r)**, c. g., crooked path; side path.
kroni`de, —**r**, c. g., heir to the crown.

kronprins, —er, c. g., crown-prince.
krŏp, —pe(r), c. g., body.
krudt, n. g., powder.
krukke, —r, c. g., crock; jug.
krŭm, —t, —me, curved; crooked.
krumme, I, to bend.
krumme, —r, c. g., crumb; bend.
krusning, —er, c. g., ripple; rippling.
krype — krøp — krøpet, to creep.
kryds [—ss], —, n. g., cross; **kryds i kryds,** zig-zag.
krænke, I, to wrong; to offend.
kræve, —de, —et, to demand.
krøke, II, to bend, to curve.
kubbe, —r, c. g., stump of a tree; chopping-block.
kubbestol, —e(r), c. g., chair made of a stump.
kuffert [koff'—], **—er,** c. g., trunk; valise.
kufte, —r, c. g., coat.
kŭl, —, n. g., coal; **—binge, —r,** c. g., coal-bin.
kulde [ll], c. g., cold(ness).
kule, —r, c. g., bullet.
kulhaug, —er, c. g., coal-pile.
kullĕt, —, —e, covered with soot.
kulørt', —, —e, colored.
kumme, —r, c. g., reservoir.
kundgjøre [nn], (see **gjøre**), to make known; to publish; to proclaim.
kundgjørelse, —r, c. g., proclamation.
kund'skap, —er, c. g., knowledge.
kunne — kunde — kunnet, pres. **kan,** to be able; to know.
kunst [konst], **—er,** c. g., art.
kunstig, —, —e, artful; artificial.
kunst'skăt, —te(r), c. g., treasure of art.
kunst'stykke, —r, n. g., piece of art.
kur, —e(r), cure; **gjøre — til,** to court.
kure, II, lie quiet; to rest.
kurv, —e(r), c. g., basket; **faa en kurv,** to get a refusal, to get "the mitten."
kvadrat'mil, — c. g., square mile.
kval, —er, c. g., torment; pain.
kvast, —er, c. g., tuft; tassel.
kvĕld [ll], **—e(r),** c. g., evening.
kveldstund [nn], **—er,** c. g., evening hour.
kvi (sig), III, to dread.
kvinde [nn], **—r,** c. g., woman.
kvist, —e(r), c. g., twig.
kvist, c. g., garret; attic.
kvæde, —r, n. g., poem; song.
kvæde — kvad — kvædet, I, to recite a poem.
kvæg, —, n. g., pl. = cattle; **—ran,** n. g., cattle-stealing.
kvæge, I, to refresh.
kvæle, II, to quell; to suffocate.
kyle [kjyle], II, to fling.

kylling [kjy—], **—er**, c. g., chick.
kyndig, —, **—e**, acquainted with; learned.
kyndighet, c. g., knowledge.
kys [kjyss], —, n. g., kiss.
kysse, I or II, to kiss.
kyst, **—er**, c. g., coast.

L.

laag, —, (also **lok**), n. g., lid; cover.
laan, —, n. g., loan.
laane, II, to loan; to borrow.
laas, —, n. g., lock.
laase, II, to lock.
laavedør, **—e(r)**, c. g., door of a (hay) loft.
la, see **lægge**.
laborato'rium, **—rier**, n. g., laboratory.
lade, **—r**, c. g., barn; granary.
lag, —, n. g., crowd; company.
lage, I, to make; to prepare.
lakke (til), I, to draw near.
laks, —, c. g., salmon.
lăm, —, n. g., lamb.
lamme, I, to paralyze.
lampe, **—r**, c. g., lamp.
lampeskĭn, n. g., lamplight.
land [nn], —, **(—e)**, n. g., land; country.
landevei, **—e(r)**, c. g., highway.
landlig, —, **—e**, rural; country-like.
landmand [nn], **—mænd**, c. g., land-man; farmer; rustic.
lands'del, **—e**, c. g., district.
lands'høvding, **—er**, c. g., chieftain of the district or country.
landskap, —, n. g., landscape.
lands'kjĕndt, —, **—e**, known; of land-wide fame.
lands'mand [—nn], **—mænd**, c. g., countryman.
landtaug [—tau], —, n. g., shore-rope, fast.
lang, r, long; **—t**, far.
langfinger, **—re**, c. g., middle (finger).
langs'med [—me], along.
langsŏm, **—t**, **—me**, slow; tedious.
langvarig, —, **—e**, of long duration; lasting.
lappet, —, **—ede**, patched.
lapset, —, **—e**, foppish.
larm, c. g., noise.
larme, I, to make noise.
last, c. g., cargo.
laste, I, to blame; to rebuke.
laste, I (nautical term), to load a ship.
lasteplads [—plass], **—e(r)**, c. g., loading-place; dock.
late — lot — latt, to let; **— som**, to pretend.
lat'ter, c. g., laughter.
lat'terlig, —, **—e**, ridiculous.
laurbær, laurels.
lav, r, low; base, mean.
le — lo — leet, to laugh.
led, see **lide**.
led, —, n. g., joint; part; generation.
led [le] (or **lei**), r, mean; ugly; **— av**, tired of; **—**

for, sorry (for or because of).
lede, I, to lead; to conduct.
leden, tiden er —, the time is (now) past.
leder, —e, c. g., leader.
ledelse, —r, c. g., leading; management; leadership.
ledig, —, —e, idle; vacant.
ledsage, I, to accompany.
ledsager, —e, c. g., companion.
lĕfse, —r, c. g., an article of food made of dough rolled thin.
legat', —er, n. g., legacy; fund.
legeme, —r, n. g., body.
legemlig, —, —e, bodily; corporeal.
legemsstor, r, life-sized.
lei, lang —, long distance; afar off.
leie, III (dialect), to lead (by the hand or by rope).
leie, —r, n. g., lair; bed.
leilighet [leilihet], **—er,** c. g., occasion; apartment.
leilænding, —er, c. g., tenant.
leir, —e, c. g., camp.
leire (sig), I, to camp; to encamp.
lek, —e(r), c. g., play; game. **Hilds —,** war.
leke, I, to play.
leketøi, —, n. g., toy.
lĕl, just the same, anyhow.
lĕm, —mer, n. g., limb.
lemlæste, I, to mutilate.
lĕmpe, I, to move gently; **—sig,** to accommodate one's self.
lempelig, —, —e, gentle; careful.
lĕnd, —'er, c. g., loin.
lerke, —r, c. g., lark.
lĕt, c. g., color.
lĕt, —, —te, light; easy.
letsin'dig, —, —e, light-minded; frivolous.
letslæde, —r, c. g., light-sleigh; cutter.
lette, I, to lighten; to raise.
lettelig, easily.
leve — levde — levd (levet), to live.
levebrød [—brø], n. g., livelihood, subsistence.
lĕvning, —er, c. g., remainder; relic.
li, —er, c. g., wooded or grassy mountain slope.
lide — led — lidt, to suffer; to endure.
lide — led — ledet (of time), to pass.
lidenska'belig, —, —e, passionate; enthusiastic.
liflig, —, —e, pleasant; charming.
ligge — laa — ligget, to lie; to be situated.
ligne [lingne], I, to resemble.
lignelse, —r, c. g., parable; allegory.
lignende, similar; the like.
lik, —, n. g., corpse; **—blek,** r, ghastly pale; **—færd,** c. g., funeral; **—graa = —blek.**
lik, r. like, equal.
like, II, to like.

likeberettiget, —, —**ede**, of equal right; on equal footing.
likefrĕm, —**t**, —**me**, direct; frank.
likegyldig [—jy—], —, —**e**, indifferent.
likeledes, likewise; in the same manner.
likelig, —, —**e**, equal.
likesaa, likewise; also.
likesŏm, as, as if; sort of.
likestillet, —, —**ede**, placed equal; on equal footing.
likeved [—ve], on the point of; close to.
likevĕl, just the same; anyhow.
likør', c. g., liquor.
lilje, —**r**, c. g., lily.
lille, def. form of **liten**, small.
lin, n. g., linen.
lind [nn], r, mild, gentle.
lind [nn], —**e(r)**, c. g., linden; —**træ**, n. g., linden tree.
lindre, I, to relieve; to ease.
linedanser, —**e**, c. g., rope walker.
linklæ(de), —**r**, n. g., linen cloth or garment.
list, —**er**, c. g., edge; list; cornice.
list, c. g., craft, cunning.
listig, —, —**e**, crafty; cunning.
litani', —**er**, n. g., litany.
lite paa, to depend on.
liten, **litet**, pl. **smaa**; def. **lille**, šmall.
litt, little.
liv, —, n. g., waist.
liv, —, n. g., life; **ili`ve**, alive.
livagtig, —, —**e**, lifelike.
livlig, —, —**e**, lively.
livløs, r, lifeless.
livne, I, — **til**, to quicken; to come to life.
livræd [—rĕd], —, —**de**, terrified; in mortal fear.
liv'sens (= **livets**), to life; of (the) life.
livs'fare, —**r**, c. g., danger of life.
livs'gjerning, —**er**, c. g., life work.
livs'kraft, c. g., vitality.
livs'lys, n. g., light (of life).
livs'maal, —, n. g., mission; one's aim in life.
livs'ophold [—ll], n. g., sustenance; necessaries of life.
livs'slave, —**r**, c. g., prisoner for life.
liv'vagt, —**er**, c. g., bodyguard.
ljaa, —**er**, c. g., scythe.
ljome, I, to resound.
lo, see **le**.
lŏft, —, n. g., loft; roof.
lŏft'hvælv, —, n. g., dome; arch of a roof or ceiling.
lŏk, —, n. g., cover, lid.
lŏk, —**ker**, c. g., curl, lock (of hair).
lŏkke, I, to allure, to attract; — **paa**, to call.
lŏmme, —**r**, c. g., pocket.
lŏmmetørklæ(de), —**r**, n. g., (pocket) handkerchief.
losji', —, n. g., lodging.
lŏsse, I, to unload (a ship).
lōt, see **la(te)**.
lŏtteri', —**er**, n. g., lottery.

lov [låv], **—e**, c. g., law; **—ly**, n. g., protection of law.
lov [låv], permission; praise.
love [låve], II, to promise.
lovkyndighet [låvkjyndihet], c. g., knowledge of law; jurisprudence.
lovlig, **—**, **—e**, legal; lawful.
lovsang, **—e(r)**, c. g., song of praise; hymn.
lovsynge (see **synge**), to sing hymns of praise; to praise.
lue, **—r**, c. g., flame.
lue, **—r**, c. g., cap.
luft, c. g., air; sky.
luftig, **—**, **—e**, airy; windy.
luftning, c. g., breeze.
lugt, c. g., smell.
lugte, I, to smell.
luke, I, to pluck (out by the roots).
lukke, I, to close.
luk'sus, c. g., luxury.
lumsk, r, treacherous; **—elig**, treacherously.
lun, r, cozy; quiet.
lund [nn], **—e(r)**, c. g., grove.
lune, **—r**, n. g., humor; temper; mood.
lunte, I, to jog along.
lur, ambush; adj., sly.
lur, **—er**, c. g., a long horn or "trumpet" used by herdsmen.
lure, II, to lurk; to watch; to deceive.
lute, I, to bend.
ly, n. g., shelter.
lyd, **—e(r)**, c. g., sound.
lyde — lød — lydt, to obey, to mind.
lyde — lød — lydt, to sound.
lye, III, to listen.
lydhør, r, quick of hearing, good ear.
lydig, **—**, **—e**, obedient.
lydighet, c. g., obedience.
lydløs, r, soundless.
lygt(e) [løgte], **—r**, c. g., lantern.
lykke, c. g., luck; fortune; happiness.
lykkelig, **—**, **—e**, happy; **—vis**, fortunately.
lykkes, **—tes**, **—tes**, to succeed; to be successful.
lyksa'lighet, c. g., happiness; bliss.
lyn, **—**, n. g., lightning.
lyng, c. g., heather.
lyngtŏp, **—pe(r)**, c. g., heather-top.
lys, **—**, n. g., light; candle; **—'billede**, **—r**, picture; moving picture.
lys, r, light; **—brun**, r, light brown.
lyse, II, to shine.
lysegrøn, **—t**, **—ne**, light green.
lysning, c. g., light.
lyst, c. g., pleasure, joy; **ha —**, to have a notion or desire.
lyst'hus, **—**, **(—er)**, n. g., summer-house.
lystig, **—**, **—e**, merry, gay.
lystighet, c. g., merriment; cheerfulness.
lytte, I, to listen.
lyt'ten, listening.
lyve — løi — løiet, to lie.

læ, lee(ward).
læbe, **—r**, c. g., lip.
lægedŏm, **—me(r)**, c. g., remedy; medicine.
lægekunst, c. g., medical science.
lægge — la(gde) — lagt, to lay; **— til**, to add; **— ivei'**, to start off.
lænd, see **lend**.
læne, II, to lean.
lænestol, **—e(r)**, c. g., armchair, easy-chair.
længe, long.
længes, **—tes**, **—tes**, to long; to yearn.
læng'sel, **—`ler**, c. g., longing.
læng'selsfuld [ll], r, longing.
læng'selssyk, r, sick with longing.
længte, I, to long.
lænke, **—r**, c. g., chain; fetters; **—hund** [nn], c. g., watch-dog.
lære, II, to learn; to teach.
læregŭt, **—ter**, c. g., apprentice.
læs, **—**, n. g., load.
lød, see **lyde**.
løfte, **—r**, c. g., promise.
løfte, I, to lift.
løgn [løin], **—e(r)**, c. g., lie.
løgnagtig, **—**, **—e**, lying; deceitful.
løgner, **—e**, c. g., liar.
løgte, **—r**, c. g., = **lygte**.
løiet, see **lyve**.
løit'nant, **—er**, c. g., lieutenant.
løn [lønn], c. g., wages; pay.
løn(dŏm), c. g., secrecy.
lønlig, **—**, **—e**, secret.
lønne, I, to pay; to reward.
lønning, **—er**, c. g., wages.
løpe — løp — løpet, to run
lør'dag, Saturday.
løs, r, loose.
løse, II, to loosen; to (set) free.
løselig, **—**, **—e**, superficially.
løsepĕnge, **—r**, c. g., ransom.
løsne, I, to loosen.
løsøre, n. g., household property.
løv, n. g., foliage; leaves.
løvlugt, c. g., odor of leaves.
løv'parti, n. g., stretch or scene of foliage.
løvrik, r, luxuriant.
løvtung, r, leaf-laden.
løvtæt, **—**, **—te**, close-leaved.

M.

maa — maatte — maattet, must; may; to be obliged or compelled to; **— til**, is needed; must yield.
maal, **—**, n. g., language; voice.
maal, **—**, n. g., measure.
maale, II, to measure; **— sig**, to compare, to be equal; to be a match for.
maalestŏk, **—ke(r)**, c. g., scale of measurement.
maaltid, **—er**, n. g., meal.
maane, **—r**, c. g., moon.
maaned, **—er**, c. g., month.
maanelys, n. g., moonlight.

maaneskĭn, n. g., moonshine.
maaneskjær, n. g., moonshine.
maape, —te, —et, to mope; to stare in a stupid manner.
maaske [—sje'], perhaps.
maate, —r, c. g., manner; **paa ingen** —, by no means.
mad'dĭk, —er, c. g., maggot.
ma'ger, —t, —`re, lean; thin.
magt, c. g., power; might; —**kjær**, r, greedy of power.
magte, I, to be able to.
magtesløs, r, powerless.
mai, May.
majestæt, majesty.
make, c. g., mate.
male, II, to grind.
male, II, to paint.
maleri', —er, n. g., painting.
malm, c. g., metal.
mand [nn], **mænd**, c. g., man.
manddŏm, c. g., manhood.
mandag, Monday.
mandevalg, n. g., choice of men.
mandevet, n. g., (man's) sense; intelligence.
mandig, —, —e, manly; valiant.
mandring, c. g., ring or circle of men.
mandstĕrk, r, many in number.
manifeste're, II, to manifest.
mange, many.
mangeartet, —, —e, of many kinds; varied.
mangedŏbbelt, —, —e, many times over again; redoubled.
mang'en, many a.
mangfoldig, —, —e, manifold, multiple.
mangle, I, to lack.
manke, —r, c. g., mane of a horse.
marg, c. g., marrow.
mark, c. g., field; ground.
mark, mærker, c. g., 8 ounces.
mar'mor, n. g., marble.
mas, n. g., trouble; (slang) fuss.
mase, II, to trouble; to fuss; — **ut**, to tire.
mast, —er, c. g., mast.
mat, c. g., food; —**bit**, = a bite to eat; —**kŏp**, —**per**, c. g., pl., dishes.
măt, —, —te, faint; weak.
materialis'me, c. g., materialism.
med [me], with; by.
medbør, c. g., favorable wind.
med'dele, II, to inform; to impart; to communicate.
med'delelse, —r, c. g., information; communication; narrative.
med'gi(ve), —gav, —gĭt, to admit.
med`hŏld [ll], n. g., agreement; approving; **gi** —, to agree.
medicin [medisin'], —er, c. g., medicine.
medlĕm, —mer, n. g., member.
medli'denhet, c. g., sympathy; compassion.
medmin'dre, lest; unless.
meget (mere, mest), much (more, most); very.

mel, n. g., meal, flour.
melankolsk', —, —**e**, melancholy.
mělde [ll], II, to announce; to tell.
melding, —**er**, c. g., notice; report.
mělk, c. g., milk.
mel'lem, between; among.
mel`lemkŏmst, c. g., intervention.
mellemvei, —**e(r)**, c. g., middle way.
měn, but.
mēn, fault; damage; —**skutt**, wounded.
mene, II, to mean; to think; to be of the opinion (that).
mening, —**er**, c. g., meaning; opinion.
měnneske, —**r**, def. **menneskene**, c. g., man, human being.
menneskealder, —**re**, c. g., (of time) generation.
menneskelig, —, —**e**, human.
menneskepaafund [—nn], —, n. g., device of man.
menneskesind [—nn], —, n. g., human mind.
menneskesjæl, —**e**, c. g., human soul.
menneskeslĕgt, —**er**, c. g., human species; generation.
mens, while.
mensvoren, —**t**, —**ne**, perjured.
mer(e), see **meget**.
mĕrke, I, to note, to notice; to mark; **merkbart**, remarkable; noticeable.
merke, —**r**, n. g., mark; sign; **lægge — til**, to notice, to pay attention to.
merkelig, —, —**e**, remarkable; strange.
merkvær'dig, —, —**e**, remarkable; worthy to be noted.
mĕsse, —**r**, c. g., mass; chant.
messe, I, to say mass; to chant.
mĕssing, c. g., brass; —**lysekrone**, chandelier of brass; —**lysestake**, c. g., candlestick of brass.
mest, see **meget**.
mid'dag, c. g., noon; dinner.
mid'del, —`**ler**, n. g., means.
midje, —**r**, c. g., waist.
mid'nat, c. g., midnight.
midnatstid, c. g., midnight (time).
midt, (in the) midst; —**veis**, midway.
mil, —**e**, c. g., mile.
mild [ll], r, mild; kind.
mildne, I, grow milder.
million', —**er**, c. g., million.
minde [nn], —**r**, n. g., remembrance; memory; **i —**, in memory.
minde, II, to put in mind of; to admonish.
mindes, —**tes**, —**tes**, to remember.
mindre, less; smaller.
mindst [nn], least; smallest.
mine, —**r**, c. g., mien, air; countenance.
min, (mit, mine), my, mine.
minoritet', —**er**, c. g., minority.

misbruk, —, n. g., misuse; abuse.
misfornøiet, —, —**ede**, dissatisfied.
misforstaa (see **staa**), to misunderstand.
misforstaaelse, —**r**, c. g., misunderstanding.
mishandle [nn], I, to treat ill; to wrong.
mismod, n. g., despondency; discouragement.
mission', c. g., mission.
mistanke, —**r**, c. g., suspicion.
mist'eltein, c. g., mistletoe.
mistænke, II, to suspect.
mistænk'elig, —, —**e**, suspicious.
misunde [nn], II, to envy.
misundelse, c. g., envy.
mjěld [ll], or **mjěll**, c. g., loose snow.
mjød [mjø], c. g., mead.
mod, n. g., courage; —**falden**, —**t**, —**ne**, crestfallen; —**faldenhet**, c. g., dismay.
modern, —**t**, —**ne**, ripe; mature.
modern', r, modern.
mo(de)rstŏlt, —, —**e**, with a mother's pride.
modig, —, —**e**, brave, courageous.
modløs, r, discouraged; out of heart.
modne, I, to ripen; to mature.
mon, I wonder (if).
moralsk', —, —**e**, moral.
mord, —, n. g., murder.
morder, —**e**, c. g., murderer.
mordlysten, —**t**, —**ne**, bloodthirsty.
more, I, to amuse.
mŏr'gen [or mårn], —**er**, c. g., morning.
morgendagen, the morrow.
morgendŭg, c. g., morning dew.
morgengave, c. g., bridegroom's gift (on the morning after the wedding).
morgenkaffe, c. g., morning coffee.
morgenrøde, c. g., morning twilight.
morgenstund [nn], c. g., morning time, morning hour.
mŏrken, —**t**, —**ne**, dusty; mouldered.
moro, c. g., amusement; fun.
morsmaal, n. g., mother tongue; native language.
morsom, —**t**, —**me**, funny; amusing.
mose, c. g., moss; —**dækt**, —, —**e**, moss-covered.
mosedŏt, —**ter**, c. g., plug of moss.
mot, against; toward.
motiv', —**er**, n. g., motive.
motstand [nn], c. g., opposition.
mot'sætning, —**er**, c. g., contrast.
mot'sætte sig (see **sætte**), to oppose.
mot'ta(ge) (see **tage**), to receive.
mot'tagelse, —**r**, c. g., reception.

muld [ll], c. g., mould; earth.
mulig, —, —**e**, possible.
mulm, n. g., gloom.
mumle, I, to mumble.
mund [nn], —**e**, c. g., mouth.
mun'ter, —**t**, —**re**, merry; lively.
mun'terhet, c. g., gaiety.
mur, —**e(r)**, wall (of stone).
mure, II, to build (as with brick or stone).
murkant, —**er**, c. g., edge of a wall.
mus, —, c. g., mouse.
musik', c. g., music.
musikalsk', —, —**e**, musical.
mus'kelfast, —, —**e**, muscular.
mus'keltrækning, —**er**, c. g., spasmodic movement of muscles.
myk, r, soft; pliant.
myndighet, —**er**, c. g., authority.
myr, —**er**, c. g., marsh.
myrte, —**r**, c. g., myrtle.
mægtig, —, —**e**, mighty; powerful.
mæle, —, n. g., voice; speech.
mæle, II, to say; to speak.
mængde, —**r**, c. g., many; multitude; much; i —**vis**, in great numbers.
mætte, I, to satiate.
mø, —**er**, c. g., maiden.
mø'bel, —**ler**, n. g., (piece of) furniture.
mø'bler, pl., furniture.
møie, c. g., trouble.
mølle, —**r**, c. g., mill.
møne, —**r**, c. g., ridge of a roof.
mørk, r, dark.
mørke, n. g., darkness; obscurity.
mørkegrøn, —**t**, —**ne**, dark green.
møte, —**r**, n. g., meeting.
møte, II, to meet.
møtested [—ste], n. g., meeting place.

N.

naa, interj., well.
naa = **nu**, now.
naa, III, to reach.
naade, c. g., mercy.
naadesbevisning, —**er**, c. g., favor.
naadig, —, —**e**, gracious.
naal, —**e(r)**, c. g., needle; pin; thorn.
naar, when.
naarsomhëlst', whenever; at any time.
nabo, —**er**, c. g., neighbor.
nagle, —**r**, c. g., nail; plug.
nagle, I, to nail; to fasten with nails.
nakke, —**r**, c. g., neck, nape of the neck.
nar, —, n. g., fool.
narre, I, to fool.
narrestrek, —**er**, n. g., prank; foolish trick.
nat, **næt'ter**, c. g., night; —**fōr**, fodder (for the night).
natlig, —, —**e**, nightly; by night.
nattelosji, n. g., night-lodging.

nattevagt, c. g., night-watch.
national', r, national.
natur', —er, c. g., nature.
natura'liekabinĕt, —ter, n. g., cabinet of natural objects.
natur'lig, —, —e, natural.
natur'ligvis, naturally.
natverd, c. g., evening meal.
natverdstid, c. g., supper time.
navn, —(e), n. g., name.
navnefortegnelse .[—tein—], **—r,** c. g., list of names.
navngjeten, (—t), —ne, renowned.
navnkundig, —, —e, renowned.
nĕb, —, n. g., beak, bill.
ned [ne], down; pre.: **ned'—.**
ned'ad, downward.
nedgaaende, setting; going down.
nedbryte (see **bryte**), to break down.
neden under, below.
nederlag, —, n. g., defeat.
ned'erst, nethermost.
ned'late — nedlot — nedlatt; — sig, to condescend.
nedlægge (see **lægge**), to lay down; to resign.
nedŏver, down (toward).
nedskrive (see **skrive**), to write down.
nedslaa (see **slaa**), to strike down; to discourage.
nedstyrte, I, to precipitate.
nedtrykke, II, to depress.
ne'ger, —re, c. g., negro.
negl [neil], **—e(r),** c. g., finger nail.
nĕgte, I, to refuse.
neie, —de, —d, or I, to curtsy.
nĕk'tar, c. g., nectar; **—skaal,** nectar-cup.
nĕlde [ll], **—r,** c. g., nettle.
nĕmlig, namely; that is.
nĕmme, I, to understand; to learn.
nĕnne, I, to be able (to); to have the heart (to).
nĕppe, hardly.
nes, —, n. g., cape; point.
nĕt, —, n. g., net.
nĕt, —, —te, neat.
net'het, c. g., neatness.
nĕt'op, exactly.
ni, nine.
nid'kjær, r, zealous; **—het,** c. g., zeal.
nĭk, —, n. g., nod.
nikke, I, to nod.
niste, —r, c. g., lunch (for travel).
nitten, nineteen.
nit'ti, ninety.
nogen [nōen or någen], some; someone; pl., few.
nogensinde [nn], ever; at any time.
nogensteds [—stess], any place.
noget [noe or någet], see **nogen.**
nŏk, enough; still.
nŏnne, —r, c. g., nun.
nord [nor], north; **—lys,** north-light.
Norden [nor'den], the Scandinavian countries; North.
nord'fŏr, north of.
nord'ĕfter, northward.

nord(en)vind [nn], c. g., north wind.
nȯrdisk [nor'disk], —, —**e**, northern; pertaining to the Scandinavian countries.
nordlig, —, —**e**, northerly.
nordmand [n o r ' m a n n], —**mænd**, c. g., Norseman, Norwegian.
nordre, northern.
Nordsjø [norsjø], c. g., North Sea.
Nŏrge, Norway.
norne, —**r**, c. g., one of the "fates" in Norse mythology.
nŏrsk, —, —**e**, Norse, Norwegian.
not, nø'ter, c. g., seine.
note're, II, to make a note of; to enter on an account.
novĕm'ber, November.
nu, now; —**tildags**, nowadays.
nummer [nom'mer], — (or —`**re**), n. g., number.
nu'værende, present.
ny, r, new; **paa ny(t)**, anew.
nybygger, —**e**, c. g., settler.
nyde — **nød** — **nydt**, to enjoy; to make use of; to partake of.
nydelig, —, —**e**, neat; dainty; handsome.
nylig, lately.
nynne, I, to hum.
nypetornbusk, —**e(r)**, c. g., briar bush.
nys, recently.
nyse — **nøs** — **nyst**, II, to sneeze.
nysgjerrig, —, —**e**, curious.
nysgjerrighet, c. g., curiosity.
nyslaat, —, —**te**, new-mown.
nyt'aar, new-year.
nyt — **nøt** — **nytt**, see **nyde**.
nytte, c. g., use.
nyttig, —, —**e**, useful.
nær, r, near; —**het**, c. g., nearness; proximity.
nære, II, to nourish; to cherish.
nærende, nourishing.
nærme sig, I, to draw near; to approach.
nær'værelse, c. g., presence.
næse, —**r**, c. g., nose.
næsebor, —, n. g., nostril.
næsetĭp, —**per**, c. g., tip of a nose.
næst, —, —**e**, next; nearest.
næsten, nearly.
næst'ældst, —, —**e**, next to the oldest.
næve, —**r**, c. g., hand; fist.
nævne, II, to name; to mention.
nød, see **nyde**.
nød, c. g., need; want.
nødig, —, —**e**, needful; **ha** —, to need.
nødig, adv., reluctantly.
nødtørft, necessity.
nødven'dig, —, —**e**, necessary.
nøgle [nøile], —**r**, c. g., key.
nøiagt'ig, —, —**e**, exact.
nøie, exact; close.
nøie — **nøide** — **nøid**, or I, — **sig**, to b content (with).
nøk, —**ker**, c. g., fairy of the streams.

nøkkel, —ler, c. g., key.
nøkleskap, —, n. g., key-case.
nøle, II, to delay; to linger.

O

o'berstløitnant, —er, c. g., lieutenant-colonel.
ödd, —er, c. g., point.
Odin (also pr. and written **Oden**), chief god of Norse mythology.
öf'fentlig, —, —e, public.
öf'fer, —`re, n. g., sacrifice; offering.
öfficer [—ser'], **—er,** c. g., officer.
öfre, I, to offer; to sacrifice.
ofring, c. g., offering; sacrificing.
öfte, often.
og [å], and.
okto'ber, October.
ölding, —e(r), c. g., old man.
öldtid, c. g., ancient time(s).
Olymp', c. g., Olympus.
ölm, r, fierce; mad (dog, ox).
om [omm or öm], conj., if, in case; prep., about, around; pref. to verbs and to nouns from verbs: **om'**.
ombord [ombor'], on board, aboard.
om'bytte, n. g., change (of clothes); extra garments.
omfatte, I, to include; to embrace.
omgaa (see **gaa**), to elude; **—s,** to associate with.
omgang, c. g., associates; **ha — med,** to associate with.
omgi(ve) (see **give**), to surround.
omgi'velse, —r, c. g., surroundings.
omhandle [nn], I, to treat of.
omhu, n. g., care; concern.
omhyg'gelig, —, —e, careful; heedful.
omkreds [—kress], c. g., circuit; circumference.
omkring', about; around.
omme, passed; up; **tiden er —,** the time is up.
omraade, —r, n. g., domain; extent; sphere.
omsi'der, at last.
om'slynge, I, to entwine.
om`sorg, c. g., care; concern.
omsorgsfuld [—ll], r, full of care; solicitous.
om'suse, II, to blow around.
omsvæve, I, to hover about.
ond [onn], r, bad; evil; ill.
ond'skap, c. g., malice; wickedness.
ondskapsfuld [—ll], r, malicious.
op [opp or öp], up; upward; **—pe,** up; pref. to verbs and nouns in **—ing, —else: op'**.
op'ad, upward.
opamme, I, to nurse.
opbevaringssted, n. g., place of keeping.
opbrusning, c. g., from **opbruse,** to effervesce; to storm.
opbrukt, — —e, used up; expended.

opdage, I, to discover.
opdrage, I, to bring up.
op'efter, (up) along.
opfarende, fiery; hot-tempered.
opfattelse, —r, c. g., understanding; view.
opfatning, —er, c. g., understanding; interpretation.
opfind'sŏm [—nn—], **—t, —me,** inventive.
opfind'somhet, c. g., ingenuity.
op'flamme, I, to inspire.
opfordre, I, to challenge; to request.
opfylde [ll], II, to fulfill.
opføde, II, to bring up.
opføre, II, to put up; to enter on an account.
op`førsel, c. g., behavior; conduct.
opgave, —r, c. g., problem; commission.
op'gi(ve) (see **give**), to give up; to state.
opgivende, n. g., statement.
op`gjør, —, n. g., settlement (in business).
ophav, —, n. g., origin; beginning.
ophavsmand [—nn], **—mænd,** c. g., originator; one who causes or originates.
op'hidse [—sse], I, to irritate.
op`hold [—ll], n. g., intermission; pause.
opholde [ll], **—holdt, —holdt,** to conserve; to stay.
opholdelse, c. g., preservation.
ophøie, I, to exalt; to elevate.
ophøre, II, to cease, to end.
opkaste, II, to throw up; to dig.
opklare, II, to clear up.
op`lag, —, n. g., supply.
op'latt, —, —e, opened.
opleve, I, to experience.
oplyse, II, to inform.
oplys'ning, —er, c. g., information; enlightenment.
op'lære, II, to train; to teach.
opløse, II, to dissolve.
opløsning, c. g., dissolution.
opmed [—mæ], (up) along.
opmĕrk'sŏm, —t, —me, attentive; mindful; aware (of).
opmerk'somhet, c. g., attention.
op'naa, III, to reach; to attain (to).
opŏver, up, up along.
oppakning, c. g., packing; things carried on a march.
op`pe, up.
oppi, (up) in.
op'rĕthŏlde [ll] (see **holde**), to maintain.
oprig'tig, —, —e, upright; sincere.
oprør, —, n. g., revolt; **at være i —,** to be excited.
op'røre, II, to stir up; to excite.
opsadle [—sale], I, to saddle.
opsăt, —, —e, drawn up; **— paa,** bent upon; determined (to).

opsi(ge) — opsa — opsagt, to retract; to renounce.
op`sigt, c. g., attention; interest.
op'skrive (see **skrive**), to write down.
opslaa (see **slaa**), to put up; to pitch (a tent).
opspile, II, to extend; to open wide.
op`styr, —, n. g., hubbub; disturbance.
optræ(de) — optraadte — optraadt, to appear; to act.
op'tælling, c. g., numbering; enumeration.
opunder [nn], up under.
opvarte, I, to serve.
op`vĕkst, c. g., time of youth.
opvække, I, to awake.
ŏr'den, c. g., order; arrangement.
ŏrdentlig, —, —e, orderly; decent.
ordne [ŏr`ne], I, to arrange.
ŏr'gel, or`gler, n. g., organ.
original', r, original.
orkan', —er, c. g., storm, hurricane.
ŏrke, I, to be able to.
orlov [ŏrlåv], n. g., leave of absence.
ŏrm, —e(r), c. g., snake; serpent.
ormehode, —r, n. g., serpent's head.
ormeryg [—rygg], **—e(r),** c. g., serpent's back.
ormstukken, —ket, —ne, decayed.
ŏs, us.
ost, c. g., cheese.
o.s.v. (osv.) = **og saa videre,** and so forth.
ŏtte, eight; **komme op i otten,** to arise early.
ŏtti, eighty.
oven [åven], above.
ovenfŏr, above; opposite.
ovenpaa, above; upon.
oventil, above.
over [å'ver], over; pref.: **o`ver—.**
overalt', everywhere.
o`verblik, n. g., survey; comprehensive view.
`overdra(ge) (see **drage**), to transfer; to give in charge.
overdænge, I or II, to load; to overwhelm; to deluge.
overens', komme —, to agree.
o`verenskŏmst, —er, c. g., agreement.
overensstemmelse, —r, c. g., agreement.
overfart, c. g., passage.
overflødig, —, —e, superfluous.
o'verfŏr, opposite; with respect to.
overgaa (see **gaa**), to surpass.
overgang, c. g., turn; change.
overgi(ve) (see **give**), to give up; to surrender.
overgivelse, —r, c. g., surrendering.
overhaand, upper hand; **faa —,** to get the upper hand, to domineer.
overherre, —r, c. g., superior; master.

overkjæve, —r, c. g., upper jaw.
overla(te) (see **late**), to turn over; to commit (to).
overleve, I, to outlive; to survive.
overlevere, II, to turn over; to deliver.
overleverelse, —r, c. g., delivering up.
overlistelse, —r, c. g., outwitting; circumvention.
overlæg [—lĕg], n. g., deliberation; reflection; plot.
overlægge (see **lægge**), to reflect upon.
overmaade, exceedingly.
overmod, n. g., insolence; haughtiness.
overord'entlig, —, —e, extraordinary.
overraske, I, to surprise.
overrumple, I, to take by surprise.
oversigt, c. g., survey.
overskrift, —er, c. g., inscription; title.
overskŭd, —, n. g., surplus.
overskue, I, to survey.
overslag, —, n. g., calculation.
overstyr', sætte —, to spend; to waste.
oversætte — oversatte — oversăt, to translate.
overta(ge) (see **tage**), to take charge of.
overveie, I, to consider.
overveiende, predominant.
overvurdere, II, to overestimate.
overvælde, I, to overwhelm.
overværelse, c. g., presence.
overøse, II, to pour upon; to overwhelm.
ŏvn, —e(r), c. g., oven; stove.

P.

paa, on; upon; at; in; pref. to verbs and nouns in **—ing, —else: paa'—.**
paa'faldende [ll], striking.
paafund [nn], —, n. g., invention; scheme.
paafærde [—fæ`re], going on; astir.
paa'kalde [ll], II, to implore; to pray.
paali'delig, —, —e, honest; to be depended upon.
paany', anew; again.
paa'regne [—reine], I, to count on.
paarope, II, to call on.
paasi, to accuse; to blame.
paaskŭd, —, n. g., pretense; excuse.
paa'staa (see **staa**), to claim.
paastaa'elig, —, —e, positive.
paastaa'elighet, c. g., positiveness.
paastand [—nn], **—e,** c. g., claim; statement; assertion.
paatrængende, pressing; intrusive.
paavirkning, —er, c. g., influence.
padde, —r, c. g., toad.
păk, n. g., mob; rabble.
pak'hus, —, n. g., warehouse.

pakke, I, to pack; — **sig,** to be gone.
pall, —er, c. g., bench (in the old Norse houses).
palæ', —er, n. g., palace; **—have,** c. g., park around a palace.
pande [nn], **—r,** c. g., forehead.
panik, —ker, c. g., panic.
pant, n. g., pawn; pledge.
papir', n. g., paper.
pär, —, n. g., pair.
paradis', n. g., paradise.
parole [parol'], c. g., watchword.
part, —er, c. g., part; party to a controversy.
parti', —er, n. g., section; scene.
paryk' [—rykk], **—ker,** c. g., wig.
passe, I or II, to fit, to suit; to watch.
pauke, —r, c. g., kettledrum.
paulun', —er, n. g., tent; abode.
pause, —r, c. g., pause; intermission.
paviljŏng', —er, c. g., pavilion.
pct. = **procent** [—sĕnt'], per cent.
peis, —er, c. g., fireplace.
peke, II, to point.
pekefinger, —re, c. g., index (finger).
pĕls, —er, c. g., fur coat.
pelskrave, —r, c. g., collar on a fur coat.
pen, r, nice; fine; **neat.**
pĕn, —ne(r), c. g., pen.
pĕnge(r), money.
pep, see **pipe.**
perio`de, —r, c. g., period.
perle, —r, c. g., pearl; gem.
perlevënner, pl., best of friends.
person'lig, —, —e, personal.
person'lighet, —er, c. g., personality.
pia'no, —er, n. g., piano.
pianofŏr`te, n. g., piano.
pike, —r, c. g., girl; servant girl; **—barn,** n. g., girl child.
pikke, I, to peck.
piletræ, —r, n. g., willow.
pille, I, to pick.
pinlig, —, —e, painful.
pipe — pep — pepet, to whistle.
pipe, —r, c. g., pipe; shank.
pipebord [—bor], **—,** n. g., pipe-table.
pipeløs, r, **— nøkkel,** a key without a hollow stem.
pirke, I, to prod; to meddle.
pisk, —er, c. g., whip; switch.
piske, I, to whip; to lash.
piskesmĕld [ll], **—,** n. g., crack of a whip.
plads [plăs], **—e(r),** c. g., place; space, room; home of a renter on a **gaard.**
plage, —r, c. g., plague; trouble.
plage, I, to trouble; to torment; to tease.
plan, —er, c. g., plan.
planke, —r, c. g., plank.

planlægge (see **lægge**), to plan.
plante, —r, c. g., plant.
plase're, II, to place.
plaske, I, to splash.
plate, —r, c. g., plate.
pleie, I, to be wont; to use.
pleie, c. g., care; nursing.
pleiemor, c. g., foster mother.
plět —ter, c. g., spot.
pligt, —er, c. g., duty.
pligtig, —, —e, obliged; bound.
plire, II or I, to wink.
plog, —e(r), c. g., plow (plough); **—arm,** plow-handle.
pludselig [plusseli], suddenly.
plukke, I, to pluck; to pick.
plyndre, I, to plunder.
plystre, I, to whistle.
plystring, c. g., whistling.
poesi', c. g., poetry; that which is poetic.
poesi'løs, r, without poetry; prosaic.
pol, —er, c. g., pole.
politi', n. g., police; **—kammer,** police office.
politĭk', c. g., politics.
poli'tisk, —, —e, political.
populær', r, popular.
port, —e(r), c. g., arch; gate.
portræt' [—trět], **—ter,** n. g., portrait.
pose, —r, c. g., bag.
pŏst, c. g., mail.
pŏst'vei, c. g., post-road.
pragt, c. g., pomp; splendor.
praktise're, II, to practise; to pick pockets.
prale, I, to boast.
prate, I, to talk; to prattle.
prĕst, —er, c. g., pastor.
prestegjĕld [ll], **—,** n. g., clerical district.
prestekald [ll], **—,** n. g., clerical call, charge.
princĭp', —per, n. g., principle.
principal [—sipal'], **—er,** c. g., principal; head (of a firm or office).
prins, —er, c. g., prince.
prinsĕs'se, —r, c. g., princess.
pris, —er, c. g., price.
pris, c. g., praise.
prise, II, to praise.
privat', —, —e, private.
produkt', —er, n. g., product.
profĕs'sor, —sor'er, c. g., professor.
profet', —er, c. g., prophet.
progrăm', —mer, n. g., program.
pro'sa, n. g., prose.
prost, —er, c. g., dean (of a clerical district).
protokŏl', —ler, c. g., protocol, record.
prunk, n. g., pomp.
pruste, I, to snort.
pryd, n. g., ornament; adornment.
pryde, I, to decorate; to adorn.
præcis [—sĭs'], precise; on time.
præke, I or II, to preach.
præ'ken, —er, c. g., sermon

prækestol, —e(r), c. g., pulpit.
prægtig, —, —e, magnificent.
præ'mie, —r, c. g., premium; prize.
præ'rien (Norse-American), the prairie.
præsentere [—sangte're], to introduce; to present.
prøi'ser, —e, c. g., Prussian.
prøve, —r, c. g., test; trial.
prøve, —de, —d (—et), to try.
pudsig [pussi], —, **—e**, queer.
pŭl, —ler, c. g., crown of a hat.
pult, —er, c. g., desk; **—plate**, top of a desk.
pund [nn], —, n. g., pound.
pung, —e(r), c. g., purse.
punkt, —er, n. g., point; article.
pur'pur, n. g., purple; **—brĕm**, c. g., purple edge.
pusle, I, to potter; to be busy in a trifling way.
pust, n. g., breath; wind.
puste, I, to breathe.
pute, —r, c. g., pillow; cushion.
putte, I, to put; to place.
putre, I, to simmer; to bubble.
pynte, I, to dress; to adorn; to trim.
pyntelig, —, —e, neat; pretty.
pyt! pshaw! pooh!
pære, —r, c. g., pear.
pølse, —r, c. g., sausage.

R.

raa(de), III, to rule; to manage; to judge; to interpret.
raad, —, n. g., advice; remedy.
raadelig, —, —e, fit; wise.
raadføre sig, II, to consult; to confer (with).
raadslaa (see **slaa**), to deliberate; to hold conference.
raadvild [ll], r, puzzled; at one's wit's end.
raatne, I, to decay.
raatten, —t, —ne, rotten.
radbrække, I or II, to mutilate.
radikal', r, radical.
rage, I, to project.
raggeladd, —er, skin-shoe; "moccasin."
ragnarok [rangnaråk], destruction of the world in Norse mythology.
răk, see **række.**
rakte, see **række.**
ramle, I, to tumble; to make noise.
ramme, —r, c. g., frame.
ramme, I, to hit; to reach.
rand [nn], **rænd'er**, c. g., edge; border; brim.
randglose, —r, c. g., marginal note.
rang, c. g., rank; dignity.
rank, r, erect.
rans'mand [nn], **—mænd**, c. g., robber, thief.
ran`sakning, —er, c. g., searching; examination.

ran'sel, —ler, c. g., knapsack.
răp, —t, —pe, swift; nimble.
rapport', c. g., report; **staa i — med**, to have connection with.
rapporte're, II, to report.
rar, r, queer; rare.
rase, II or I, to rave; to rage.
rasende, raving.
raseri', n. g., rage.
rask, r, quick; sturdy.
rask'het, c. g., quickness.
rast, c. g., rest; pause.
rave, I, to totter.
ravn, —e(r), c. g., raven.
realisation [—sjon'], c. g., realization; sale.
redaktør', —er, c. g., editor.
rĕdde, I, to save.
rede, ready.
rede, I, to clear; — **ut skăt**, to levy and pay out tax.
rede, —r, n. g., nest.
redige're, II, to edit.
reducere [—se're], II, to reduce.
reduktion [—duksjon'], c. g., reduction.
refleks', c. g., reflection; reflex.
rĕfse, I, to chastise.
refselse, c. g., chastisement.
regelmæs'sig, —, —e, regular.
regimĕnt', —er, n. g., regiment.
regjere [—je're], II, to reign; to govern.
regje'ring, —er, c. g., government.
regjer'ingsfŏrm, —er, c. g, form of government.
regn [rein], n. g., rain.
regnbue, —r, c. g., rainbow.
regne, I or II, to rain.
regne [reine], I or II, to compute; to count.
regning, —er, c. g., bill; account.
regnskap, —, n. g., account.
regnskur, —, n. g., rain-shed.
regnskur, —er, c. g., rain-shower.
regnveir [reinvær], —, n. g., rainy weather.
reis, c. g., = **reise**.
reise, —r, c. g., journey; trip.
reise, II, to travel; to journey; to leave.
reisefælle, —r, c. g., traveling companion.
reisesjal, —, n. g., plaid; travelling shawl.
rĕm, —mer, c. g., strap.
ren, —er, c. g., reindeer.
ren, r, clean; pure; **være paa det —e med**, to have a clear understanding of.
rĕnde [renne], II, to run; to flow.
rĕnske, I, to cleanse.
replik', —ker, c. g., reply; statement.
respĕkt', c. g., respect.
rĕst, —er, c. g., rest; remnant.
restaure're, II, to restore; to rebuild.
resultat', —er, n. g., result.
rĕt, —, —te, right; just.
rĕt, c. g., right; justice; court of justice.

retfær'dig, —, —**e**, just; righteous.
rets'betjent, —**er**, c. g., officer of justice.
retskaffen, —**t**, —**ne**, honest.
rets'sak, —**er**, case at law.
rĕtte, I, to straighten; to correct; to direct; **lægge til** —, to straighten out; to arrange.
rettighet, —**er**, c. g., right; claim; privilege.
rettænkende, right-minded; honorable.
rev, see **rive**.
revne, —**r**, c. g., split; chink.
revne, I, to burst; to split.
ribbe, I, to rib.
ridder, —**e**, c. g., knight.
ride — red — redet, to ride.
ridepisk, —**er**, c. g., riding-whip.
ridning, c. g., riding.
rift, —**er**, c. g., rent; scratch.
rigdŏm, —**me(r)**, c. g., riches, wealth.
rigs'daler, —**e**, c. g., (obsolete), dollar.
rigtig, —, —**e**, right; exact; adv., really.
rigtignŏk, certinly; to be sure.
rik, r, rich.
rike, —**r**, n. g., domain; kingdom.
riks'møte, n. g., national convention.
riks'styre, n. g., (national) government.
rim, n. g., (hoar) frost; —**draape**, c. g., particle (drop) of frost.
rim, —, n. g., rhyme; verse.
rime, II, to rhyme.
rimelig, —, —**e**, likely; reasonable.
rimelighet, c. g., probability.
rimeligvis, probably.
rinde [nn] — **randt** — **rundet**, to flow; (of the sun) to rise.
ring, —**e(r)**, c. g., ring.
ringe, I or II, to encircle.
ringe, I or II, to ring (a bell).
ringe, adj., low (rank); simple; small.
ringle, I, to tinkle.
ris, —, n. g., twig; rod; punishment.
risike're, II, to risk.
risle, I, to trickle.
rispe, I, to cut; to slash.
riste, I, to shake.
rive — rev — revet, to tear; to pluck.
ro, III, to row.
ro, c. g., rest; repose; quiet.
rogn [rŏngn], c. g., roe (tree).
rŏkke, I, to move; to shake; to walk with a feeble gait.
rolig, —, —**e**, quiet.
roman', —**er**, c. g., romance; novel.
rop, —, n. g., call; cry.
rope, II, to call; to cry out.
rose, II, to praise.
rose, —**r**, c. g., rose.
ros'enbusk, —**e(r)**, c. g., rose-bush.
rosenlund [—nn], c. g., garden of roses.

rosenrød [—rø], r, rosy; roseate.
rot, røt'ter, c. g., root.
rot, n. g., mess.
rote, I, to stir around; to mess.
rŏtte, —r, c. g., rat.
rov [råv], —, n. g., prey; capture.
rugge, I, to rock.
ruin', —er, c. g., ruin.
ru'jern, n. g., pig-iron.
ruine're, II, to ruin.
rulle, I, to roll.
rum [romm], n. g., room; space; place.
rumme, I, to contain; to hold.
rummelig, —, —e, roomy; spacious.
rumste're, II, to turn things topsy-turvy.
rund [nn], r, round.
rund'kast, —, n. g., summersault.
rune, —r, c. g., rune, character in the runic alphabet.
runge, I, to resound.
rus, c. g., intoxication.
rusk, n. g., rubbish.
rusle, I, to jog (along); to saunter.
rus'ser, —e, c. g., Russian.
rust, c. g., rust.
ruste, I, to rust.
rustning, —er, c. g., armor.
rute, —r, c. g., window pane.
ry, n. g., fame; reputation.
rydde, I, to clear; — **op,** to put in order.
ryddig, —, —e, cleared; put in order.
ryg [rygg], **—ge(r),** c. g., back.
rygge, I, to shake.
rygte, n. g., rumor; reputation.
ryk [rykk], —, n. g., jerk.
ryke — røk — røket, to smoke; fig., to pull off, to go to pieces.
rykke, I, to jerk; to advance.
rynke, I, to pucker; to wrinkle.
rynke, —r, c. g., wrinkle; fold.
ryste, I, to shake; to quiver.
ræd [rædd], —, **—de,** timid; afraid.
ræddes, to be afraid.
rædsel [ræt'sel], c. g., fear; fright; horror.
ræd'som, —t, —me, horrible.
række, —r, c. g., row; rank.
række — rakte — rakt, trans., to reach; to deliver; to hand.
række — rak — rukket, intrans., to reach.
ræk'verk, —, n. g., parapet; railing.
ræv, —e(r), c. g., fox.
rød [rø], r, red; **—lig,** —, **—e,** ruddy.
rødme, I, to blush.
rødne = **rødme.**
røgte, I, to tend; to look after.
røk, c. g., smoke.
røke, II, to smoke.
rømme, II, to run away.
røre, II, to move; — **ved,** to touch.
rørig, —, **—e,** vigorous.

røst, —er, c. g., voice.
røt'ter, see **rot.**
røver, —e, c. g., robber; **—pāk,** n. g., pack or gang of robbers.

S.

saa, so; thus; **— at,** so that.
saa, III, to sow.
saa, see **se.**
saa'dăn, —t, —ne, such; like.
saa'kaldt, —, —e, so-called.
saa'ledes, thus; in this manner.
saalæn`ge, as long (as).
saaměn', to be sure; in fact.
saar, —, n. g., wound; sore.
saare, I, to wound; to hurt.
saare very.
saart, sorely.
saasnart' (som), as soon (as).
sa'del, —`ler, c. g., see **sal.**
sadle, I, see **sale.**
sa'ga, —er, c. g., saga; historic tale; history.
sagesløs, r, innocent; guiltless.
sagn, —, n. g., tale; tradition.
sagte, slow; low; gentle.
sagtens, to be sure; probably.
sagtmodig, —, —e, meek; tender-hearted.
sagtne, I, to slow up.
sak, —er, c. g., case; cause; affair; pl., things.
sal, —e(r), c. g., hall; room.
sal, —er, c. g., saddle; **—gjord** [—jor], saddle girth; **—tøi,** n. g., riding outfit.
sale, II, to saddle.
salg, —, n. g., sale; selling.
salig, —, —e, saved, blessed; deceased.
salme, —r, c. g., psalm, hymn.
salt, n. g., salt.
salve, —r, c. g., volley.
samarbeide, n. g., co-operation.
samdrægt'ig, —, —e, concordant; agreeing.
samdrægt'ighet, c. g., unanimity.
samfund [—nn], **—,** n. g., union; society.
samle, I, to gather.
samleræt, c. g., **æt,** family. This refers to **Harald Haarfagre** and his descendants.
samling, senses; recollection.
samling, —er, c. g., collection; gathering.
samlingssted [—ste], **—er** [—der], n. g., gathering place.
samliv, —, n. g., companionship; living together.
sam'men, together.
sammenbringe (see **bringe**), to bring together.
sammendra(ge) (see **drage**), to draw together.
sammenhæng, n. g., connection.
sammenhængende, coherent; connecting.
sammenligne [—lingne], I, to compare.
sammenligning [—lingning], **—er,** c. g., comparison.

sammenkrøpen, —t, —ne, crouched; huddled.
sammensät, —, —e, composed.
sammenstimle, I, to crowd together.
samt, and, also.
samtale, —r, c. g., conversation.
samtid, c. g., (same) age or time.
samtykke, I, to agree; to consent.
samvær, n. g., being together; meeting.
sand [nn], r, true; genuine.
sande [nn], I, to prove; to confirm.
sandelig, truly; just; to be sure.
sand'het [nn], —er, c. g., truth.
sandsyn'lig, —, —e, probable.
sandt, saa —, as sure (as).
sang —e(r), c. g., song.
sanger, —e, c. g., singer.
sank, see **synke.**
sanke, I, to gather.
sans, c. g., sense; appreciation.
sanse, I, to be sensible of; to recollect.
sät, see **sætte.**
sats, —er, c. g., proposition.
satte, see **sætte.**
sau, —er, c. g., sheep.
savn, —, n. g., loss; want.
savne, I, to miss; to lack.
scene [sene], —r, c. g., scene.
se — **saa** — **sĕt,** to see; — **ut,** to look, to appear.
seder, manners, customs.
seg, see **sige.**
sei'er, —`re, c. g., victory.
sei'ersikker, —t, —re, confident of victory.
seig, r, tough.
seil, —, n. g., sail.
seilbaat, —er, c. g., sailboat.
seile, II, to sail.
seiler, —e, c. g., ship; vessel.
seiltur, —e, c. g., boat ride; sail.
sĕks, six.
sĕks'ti, sixty.
sekund' [nn], —, n. g., second.
sĕlskap, —er, n. g., company; party.
selv [sĕl], self.
selvfølelse, c. g., pride; self-esteem.
selvføl'gelig, naturally; of course.
selvsikker, —t, —re, self-reliant.
selvstæn'dig, —, —e, independent.
selvstæn'dighet, c. g., independence.
selvtät, —, —te, own; taken by one's self.
selv'tillid, c. g., self-confidence.
sen, r, slow; late.
sĕnde [nn], II, to send.
sendebud, —, n. g., message; messenger.
sendemand [nn], —mænd, c. g., messenger.
sending [nn], —er, c. g., present which is sent.

sene, —r, c. g., sinew.
sĕng, —e(r), c. g., bed.
sengkammer, —re, n. g., bed-chamber.
sĕttlemĕnt', —er, n. g., settlement.
sĕttler, —e, c. g., settler.
si, see **sige.**
sid [si], r, long (hanging low).
side, —r, c. g., side; page; **ved —n av,** besides.
sidevæg, —ge(r), c. g., side wall.
sidemand, c. g., side-man; neighbor; one (sitting) next.
siden, later.
sidenĕfter, later.
sidst [sist], —, **—e,** last.
sig [sei], reflexive pronoun.
si(ge) — sa(gde) — sagt, to say; to speak; **— fra,** to notify; **— imot,** to contradict.
sige — seg — seget, to move slowly.
signalement [—mang'], n. g., description of one's person.
signe [singne], I, to bless.
sigtbar, r, visible.
sigte, i —, in view.
sigte, I, to aim; to allude; to accuse.
sik'ker, —t, —`re, sure; safe.
sik'kerhet, c. g., safety.
sikle, I, to trickle; to cry.
silde, late.
silke, c. g., silk.
silkeparasŏl, —ler, c. g., silk parasol.
silre, I, to trickle; to run.
sim'pel, —t, —`ple, simple.
sin — sĭt — sine, possessive of reflexive pro. **sig.**
sind [nn], —, n. g., mind; intention; **ha i —e,** to have in mind; to intend.
sindelag, —, n. g., temper; disposition of mind.
sindig, —, —e, discreet.
sint, —, —e, angry.
sitte — sat — sittet, to sit.
sitre, I, to quiver.
situation [—sjon'], **—er,** c. g., situation.
sjelden, —t, —ne, rare; unusual.
sjĕtte, sixth.
sjæl, —e, c. g., soul; **—eglad,** delighted.
sjø, —er, c. g., sea.
sjøfart, c. g., sailing; navigation.
sjøfolk, n. g., sailors; seamen.
sjøgang, c. g., waves; rough sea.
sjømand [nn], **—mænd,** c. g., sailor.
sjøsyk, r, sea-sick.
skaal, —e(r), c. g., bowl; drinking cup.
skaale, —r, c. g., Icelandic hall.
skaane, I or II, to spare.
skaan'sel, c. g., sparing; forbearance.
skaar, —, n. g., cut; notch.
skaare, I, to cut; to hew.
skabe, see **skape.**
skaber, —e, c. g., maker; Creator.

skabning, —er, c. g., creature.
skade, I, to damage.
skade, c. g., damage.
skadesløs, r, secured from loss.
skaffe, I, to furnish; to procure.
skaft, —, n. g., handle; **—løs,** r, without a handle.
skald, —er, c. g., (old Norse) poet; bard.
skaldekunst, c. g., art of a **skald**; art of making poems.
skaldekvad, —, n. g., poem; song.
skaldskap, n. g., "skald"ship.
skalle, —r, c. g., skull.
skalv, see **skjælve.**
skăm, c. g., shame.
skamme sig, I, to be ashamed.
skanse, —r, c. g., quarterdeck; forecastle.
skape, II, to make; to create.
skar, —, n. g., cut.
skar, see **skjære.**
skare, —r, c. g., host; crowd.
skarla'gen, scarlet; **—kappe,** c. g., scarlet cape or robe.
skarp, r, sharp.
skarv(e)hytte, —r, c. g., (miserable) hut.
skăt, —te(r), c. g., treasure; tax; tribute.
skatte, I, to prize; to estimate; to value.
ske [sje], III, to happen.
skĕn, ir. past tense of **skinne.**
skib [sjib], —, n. g., ship.
skibbrŭd, —, n. g., shipwreck.
skifte, I, to change; to divide; **—s,** to relieve one another.
skifterĕt, —ter, c. g., court for settlement of estates.
skigard [sjigar], **—er,** c. g., rail fence.
skikke, I, to send; **— sig,** to behave; to conduct one's self.
skikkelig, —, —e, decent; honest.
skikkelse, —r, c. g., form; figure.
skikket, —, —ede, fit (for); suitable.
skildre, I, to picture; to describe.
skildring, —er, c. g., sketch; description.
skille, II, to separate; to distinguish.
skil'ling, —er, c. g., = one cent; pl., money.
skils'misse, —r, c. g., separation.
skĭn, n. g., shine; lustre; appearance.
skind [nn], —, n. g., skin.
skindlue, —r, c. g., fur cap.
skingre, I, to resound.
skinke, —r, c. g., bacon.
skinne, II or I, to shine; to glisten.
skip'per, —`ere, c. g., shipmaster; owner of a merchant ship.
skinsyk, r, jealous.
skinsyke, c. g., jealousy.
skive, —r, c. g., slice (of bread); **'arget.**

skjĕg, n. g., beard, whiskers; **—get**, bearded.
skjĕlm, **—e(r)**, c. g., rogue.
skjĕlmsk, r, roguish.
skjĕnd [nn], n. g., scolding.
skjende [nn], II, to scold.
skjĕndsel [nn], c. g., disgrace.
skjĕrme, I, to protect.
skjerv, c. g., mite.
skjŏld [ll], —, n. g., shield.
skjorte, **—r**, c. g., shirt.
skjorteærmet, —, **—e**, in shirt-sleeves (shirt-sleeved).
skjul, —, n. g., shelter; hiding place.
skjule, II, to hide; to cover.
skjæbne, **—r**, c. g., fate.
skjæfte, I, to put on a handle.
skjælve — skalv — skjælvet, to shiver.
skjæmme, I, to spoil; to disfigure.
skjænke, I or II, to give; **— i**, to pour (in) liquor; to fill a glass.
skjænkebord [—bor], —, n. g., side-table.
skjær, r, clear; pure.
skjære — skar — skaaret, to cut.
skjæv, r, crooked; wry.
skjød, —, n. g., bosom; lap.
skjødesløs, r, careless.
skjøn [—øn], —, n. g., estimate.
skjøn [—øn], —t, **—ne**, beautiful.
skjøn'het, c. g., beauty.
skjønt, although.
skjørt, **—er**, n. g., skirt.
skjøt, see **skyte**.
skjøt, **—er**, n. g., tail (of a coat).
skjøtte, I, to take care of.
skjøv, see **skyve**.
sko, **—r**, c. g., shoe; **—tøi**, n. g., shoes.
sko, III, to shoe (a horse).
skog, **—e(r)**, c. g., woods, forest.
skole, **—r**, c. g., school.
skolestue —r, c. g., school-room.
skorte, I, to be short of; to lack.
skŏrstenspipe, **—r**, c. g., chimney.
skŏrpe, **—r**, c. g., crust.
skŏtte, I, to glance.
skraa, **—t**, —, sloping; askew.
skraal, n. g., clamor.
skraale, II, to cry; to shriek.
skrald [ll], —, n. g., crash.
skrangle, I to rattle.
skrape, II, to scrape.
skrapdynge, **—r**, c. g., scrap-heap.
skrek, see **skrike**.
skrent, **—er**, c. g., slope; edge.
skrĕppe, **—r**, c. g., knapsack.
skride — skred — skredet, to step; to pass.
skridt, —, n. g., step; pace.
skrift, c. g., writing.
skrik, —, n. g., cry; shout.
skrike — skrek — skreket, to cry; to shout; **—'en**, shouting.
skrive — skrev — skrevet, to write.
skrue, **—r**, c. g., screw; **—stikke**, **—r**, c. g., vise.

skrumpen, —t, —ne, shrunken.
skræk [skrĕk], c. g., fright.
skrækkelig, —, —e, terrible.
skræmme, II, to scare.
skræve, I, to stride.
skrømt, n. g., joke.
skrøpelig, —, —e, feeble; poor.
skubbe, I, to rub; to scratch.
skŭd, —, n. g., shot.
skue, I or III, to see; to view.
skuffe, I, to disappoint.
skuffe, —r, c. g., shovel.
skuffe, I, to shovel.
skuffelse, —r, c. g., disappointment.
skulle — skulde — skullet, pres., **skal,** (to) shall; to be obliged; to be about (to).
skŭm, n. g., scum; froth.
skumme, I, to froth.
skum'mel, —t, —'le, dusky; gloomy.
skurk, —e(r), c. g., scoundrel, rascal.
skutt, see **skyte.**
skvætte — skvăt — skvættet, to splash, to sprinkle; to start (from fright).
skvulpe, I, to gurgle, to lap. A word imitating the sound of lapping waves.
sky [sjy], **—er,** c. g., cloud.
sky, III, to shun.
sky, —, —, shy; timorous.
skynde [nn], II, to hasten.
skyss, c. g., carriage; conveyance; **—'gŭt,** c. g., driver; **—'hĕst,** c. g., coach horse.
skysse, I, to drive; to convey.
skygge, —r, c. g., shade; shadow; brim of a hat or cap.
skygge, I, to shadow; to shade.
skyld [ll], c. g., debt; **for (min) —,** for (my) sake.
skyld'betynget, —, —ede, guilty.
skylde, II, to owe; to blame, to accuse.
skyldner, —e, c. g., debtor.
skylregn [—rein], n. g., violent rain.
skyte — skjøt — skutt, to shoot.
skytning, c. g., shooting.
skytter, —e, c. g., shooter; hunter; **—linje,** firing line.
skyve — skjøv — skjøvet, to shove.
slaa — slog [slo] **— slaat** [slaatt], to strike; to knock.
slaas [—ss] **— slos** [—ss] **— slaas,** to fight.
slaatt, —er, c. g., hay-land; **—eng, —e(r),** c. g., hayland; meadow.
slad'der, c. g., slander; gossip.
sladre, I, to slander; to gossip.
slag, —, n. g., strike, blow; battle.
slagen — slaat [slaatt] **— slagne,** defeated.
slagord [—or], **—,** n. g., watchword; saying.

slagte, I, to slaughter.
slăp, —t, —pe, slack.
slăp, see **slippe.**
slĕgt, —er, c. g., generation; family.
slegtning, —e(r), c. g., relative.
slĕm, —t, —me, mean; bad.
slet, see **slite.**
slĕt, —, —te, mean, base; level, smooth; — **ikke,** not at all.
slĕtte, —r, c. g., plain.
slĕtte, I, to smooth; — **ut,** to obliterate.
slik, r, such; like.
slikke, I, to lick.
slim, n. g., slime.
slimet, —, —e, slimy.
slippe — slăp — sluppet, to let go; to get out of, to escape.
slite — slet — slitt, to drudge; to wear; to pull.
slitsŏm, —t, —me, wearing
slitt, —, —e, worn.
sluhet, c. g., slyness, craft.
sluk, —, n. g., abyss.
sluke, II, to swallow.
slukke I, to quench; to extinguish; to put out (a light).
slukne, I, to be extinguished; to die.
slum'mer, c. g., slumber.
slumre, I, to slumber.
sluppet, see **slippe.**
slusk, —e(r), c. g., shabby fellow.
slŭt, c. g., end; **til —,** at last; in closing.
slutning, —er, c. g., conclusion.
slutte, I, to close; to conclude; — **sig til,** to join, to agree.
slynge, I, to sling; — **sig om,** to wind about.
slyn'gel, —ler, c. g., scoundrel.
slæde, —r, c. g., sleigh.
slædebjelde [—ll], **—er,** c. g., sleigh-bell.
slædespor, —, n. g., sleigh-tracks.
slægge, —r, c. g., sledge.
slæp, —, n. g., train (of a gown).
slæpe, II, to trail; to drag.
sløife, I, to omit.
slør, —, n. g., veil.
sløve, I, to dull.
smaanynne, I, to hum (gently).
smaaskjĕnde [nn], II, to scold.
smaasnakke, I, to talk; to chat.
smaastĕl, n. g., trifles.
smaating, pl., trifles.
smak, c. g., taste.
smake, II, to taste.
smakebete, —r, c. g., a taste; a bite.
smal, r, narrow; **—lĕgg,** leg (below the knee).
smalemand [nn], c. g., shepherd.
smed [sme], **—er,** c. g., smith.
smede, I, to forge.
smĕkke, I, to clap; to smack.
smĕld [ll], **—,** n. g., crack.

smĕlte, I, to melt; to smelt.
smeltende, melting; fig., fascinating.
smerte, —**r**, c. g., pain.
smertelig, —, —**e**, painful.
smidig, —, —**e** limber; supple; lithe.
smie —**r**, c. g., blacksmith shop.
smigre, I, to flatter.
smil, —, n. g., smile.
smile II, to smile.
smitte, I, to infect.
smŭk, —**t**, —**ke**, fair; pretty; handsome.
smule, —**r**, c. g., bit; particle; crumb; **en** —, a little.
smūl, r, smooth, tranquil.
smŭlt, n. g., lard.
smurte, see **smøre.**
smutte, I, to steal (away).
smyge — **smøg** — **smøget**, to sneak; to creep.
smykke, —**r**, n. g., ornament; jewel.
smykke, I, to adorn.
smør [or smørr], n. g., butter.
smøre — **smurte** — **smurt**, to smear.
smørspand, —, [nn], n. g., butter pail.
snăk, n. g., talk.
snakke, I, to talk.
snappe, I, to snatch.
snar, r, quick; adv., soon; —**lig**, soon.
snarvei, c. g., short way; cut-across.
snau, r, bare; close-sheared.
sne, III, to snow.
sne, c. g., snow; —**kăm**, —**me(r)**, c. g., snow-crest.
snefald [—ll], —, n. g., snowfall.
snehvit, r, snow-white.
snestorm, —**e(r)**, c. g., snowstorm.
snevre, I, to narrow.
snild [ll], r, kind; obedient.
snĭp, n. g., point.
snirk'el, —**`ler**, c. g., curve; embellishment.
snirklet, —, —**e**, embellished with curves.
sno, c. g., cold wind.
sno, III, to turn, to twist.
snog, —**e(r)**, c. g., snake.
snor, —**e(r)**, c. g., string.
snu, III, to turn.
snurrig, —, —**e**, comical; droll.
snuse, II, to snuff; to pry.
snute, —**r**, c. g., nozzle; point.
so'fa, —**er**, c. g., sofa.
sŏkkebukser, pl., trousers.
sokne, I, to drag (under water).
sol, —**e**, c. g., sun; —**skive**, sundial; sun.
solblank, r, sun-bright; sunny.
solbrændt, —, —**e**, sunburnt.
soldat', —**er**, c. g., soldier.
soleklar, r, e v i d e n t, undoubted.
solgt, see **sælge.**
solid', —, —**e**, solid; firm; sound.
soliditet', c. g., solidity.
sollys, n. g., sunlight.
sollys, r, sunny, sunlight.

solrĕnding [nn], c. g., sunrise.
solside, c. g., sun-side.
solskĭn, n. g., sunshine.
solstraale, —r, c. g., sunbeam.
solstreif, —, n. g., sunbeam; streak of sunlight.
sŏm, rel. pro., who, which, that; conj., as (if), like.
sŏmmer, —re, c. g., summer.
sommerfugl [—ful], **—e(r),** c. g., butterfly.
sommermild [—ll], r, summer-mild.
sommerreise, —r, c. g., summer trip.
sommertid, c. g., summertime.
sor'enskriver, —e, district judge.
sŏrg, —er, c. g., sorrow; grief.
sorgfuld [—ll], r, sorrowful.
sorggiven, —t, —ne, given to sorrow; afflicted with sorrow.
sort, —, —e, dark; black.
sort, —er, c. g., kind; sort.
sot, n. g., soot.
sotet, —, —e, sooted.
sott, c. g., sickness.
sove [såve] — **sov** — **sovet,** to sleep.
soveværelse, —r, n. g., sleeping room; bedroom.
sovne, I, to fall asleep.
spaa, III, to predict; to prophesy.
spaadŏm, —me(r), c. g., prophecy.
spade, —r, c. g., spade.
spakfærdig, —, —e, gentle; good natured.
spand [nn], —, n. g., pail.
spare, II, to spare.
sparke, I, to kick.
spase're, II, to walk; to promenade.
speide, I, to spy; to watch for.
speil, — n. g., mirror.
speilblank, r, glassy.
speile sig, I or II, to look into a mirror; to be reflected.
spektăk'el, —ler, n. g., hubbub, racket.
spekulant', —er, c. g., speculator.
spekulation [—sjon'], **—er,** c. g., speculation.
spids [—ss], **—er,** c. g., point; **i —en,** at the head.
spikre, I, to nail.
spil, —, n. g., playing; music.
spilde [ll], II, to spill; to waste.
spille, II, to play.
spilledaase, —r, c. g., music-box.
spilŏp'per, pl., pranks, tricks.
spind [nn], n. g., spinning; that which is spun.
spion' —er, c. g., spy.
spir, —, n. g., spire.
spire, II, to sprout.
spir'itus, spirits, liquor.
spise, II, to eat.
splitte, I, to split; to separate.
spor, —, n. g., trace; track.
spord [spor], **—er,** c. g., fish-tail, caudal fin.

spore, —r, c. g., spur.
spore, I, to detect.
sporfri, r, trackless.
spŏt, c. g., mockery; derision.
spótte, I, to mock; to ridicule; to scoff.
sprang, —, n. g., jump.
sprang, see **springe.**
sprake, I or II, to crackle.
sprike, I or II, to bristle; to straggle.
springe — sprang — sprunget, to run; to leap.
springer, —e, c. g., Norse dance.
sprog [språg], —, n. g., language.
sprudle, I, to bubble.
sprute, I, to spout; to sputter.
sprænge, II, to burst, to force open.
sprætte — sprăt — sprættet, to rip; to bud.
spurt(e), see **spørre.**
spurv, —e(r), c. g., sparrow.
spyd, —, n. g. spear.
spyt [spytt], n. g., spittle.
spytte, I, to spit.
spænde [nn], **—r,** c. g., buckle; **—sko,** buckle-shoes.
spænde [nn], II, to stretch, to strain; to cock (a gun); **— fŏr,** to hitch up; **— fra,** to unhitch.
spænding [nn], c. g., strain-(ing); tension.
spøk, —, c. g., jest; joke.
spøke, II, to jest.
spøke, II, to haunt.
spøkefuld [—ll], r, jesting; playful.
spøkelse, —r, n. g., ghost.
spørge, see **spørre.**
spørre — spurte — spurt, to ask; to find out.
spørs'maal, —, n. g., question.
staa — stod [sto] **— staat** [staatt], to stand; **— paa spil,** to be at stake.
staalhue, —r, c. g., steel-cap; helmet.
stăb, c. g., staff (of officers).
stabbe, —r, c. g., stump.
stabbur, —, n. g., store-room (built on stumps).
stab'el, —ler, c. g., pile, heap; stocks.
stad, c. g., city, town.
stadig, —, —e, constant.
stadighet, c. g., **til —,** always, continually.
stăk, see **stikke.**
stakkar(s), poor (fellow)!
stald [ll], **—er,** c. g., (horse) stable.
stamme, —r, c. g., trunk of a tree; race.
stamme, I, to descend.
stampe, I, to stamp (with a foot).
stand [nn], c. g., condition.
stang, —er, c. g., bar, rod.
stange, I, to gore; to attack (with horns).
stanse, I or II, to stop.
stansning, c. g., stopping; closing.
stas, n. g., finery; ornaments.
stas'hest, c. g., fine horse.
staselig, —, —e, ornamental; pompous.
stat, —er, c. g., state.

stat'holder [ll], **—e**, c. g., governor.
station [—sjon'], **—er**, c. g., station.
stats'raad, **—er**, c. g., council of state.
sta'tue [or staty'], **—r**, c. g., statue.
staut, r, fine; noble looking; grand.
stav, **—e(r)**, c. g., stave; stick.
stavn, c. g., native soil, home.
sted [ste], **—er** [—der], n. g., place.
stede, I, — **til hvile**, to put to rest, to bury.
stedmo(de)r, c. g., step-mother.
stědse [ts], always.
steg, see **stige**.
stek, c. g., steak.
steke, II, to roast; to fry.
stělle, II, to tend (to).
stěmme, **—r**, c. g., voice; vote.
stěmme, to vote; to agree; to tune.
stěmning, **—er**, c. g., frame of mind.
stemningsrik, r, high spirits; replete with feeling.
stemningsutbrŭd, —, n. g., expression of emotion.
stěmp'el, **—ler**, n. g., stamp, impress.
stemp`le, I, to stamp.
sten, **—e(r)**, c. g., stone.
stenhělle, **—r**, c. g., stone slab.
sterk, r, strong.
sterkbygget, —, **—ede**, strong-built.
stěvne, I, — **mot**, to set course for.
sti, **—er**, c. g., path.
stige, **—r**, c. g., ladder.
stige — steg — steget, to step; to rise, to ascend.
stigning, c. g., rising; ascending.
stikke — stăk — stukket, to stick; **det —r i**, it lies in.
stil, c. g., style; manner of writing.
stile, II, to aim.
stilfærd'ig, **—**, **—e**, still; quiet.
stil'het, c. g., stilness; quiet(ness).
stille, I or II, to still; to quiet.
stille, I or II, to place.
stilling, **—er**, c. g., position; attitude.
stilt, quiet.
stimand [nn], **—mænd**, c. g., robber; highwayman.
sting, —, n. g., sting(ing).
stirre, I, to gaze.
stiv, r, stiff.
stivdatter, **—døtre**, c. g., step-daughter.
stivne, I, to stiffen.
stjaalet, see **stjæle**.
stjal, see **stjæle**.
stjerne, **—r**, c. g., star; **—hær**, host of stars.
stjernehvælv, —, n. g., star-dome; starry heavens.
stjæle — stjal — stjaalet, to steal.
stjæler, **—e**, c. g., thief.

stodlag, —, n. g., herd of horses.
stŏk, —**ke(r),** c. g., stick; cane.
stol, —**e(r),** c. g., chair.
stole paa, II, to depend on.
stŏlpe, I, to stagger.
stŏlt, —, —**e,** proud.
stŏlt'het, c. g., pride.
stŏppe, I, to stuff.
stor, r, large; great.
stort, much.
storartet, —, —**e,** great; grand.
storfŏlk, n. g., coll., "big" people.
storfyrste, —**r,** c. g., grand-duke.
stŏrk, c. g., stork.
stŏrm, —**e(r),** c. g., storm; —**kast,** n. g., storm whirl.
stormagt, —**er,** c. g., great power (country or nation).
stŏrme, I, to storm.
stormveir [—vær], n. g., stormy weather.
storordet, —, —**e,** bombastic.
storstue, —**r,** c. g., parlor.
storting, n. g., congress of Norway.
stortute, I, to cry aloud.
storverk, —, n. g., great deed.
straa, —, n. g., straw.
straa'hăt, —**ter,** c. g., straw hat.
straale, I or II, to radiate.
straale, —**r,** c. g., ray; beam of light.
străf, —**fe,** c. g., punishment.
straffe, I, to punish.
strak, see **strække.**
straks, immediately.
strand [nn], —**e(r),** c. g., strand; shore.
sured, see **stride.**
strek, —**er,** c. g., line; prank.
strĕng, —**e(r),** c. g., string; —**espĭl,** n. g., lyre; playing on string instrument.
strĕng, r, severe; hard.
strid, r, stubborn; strong.
strid, c. g., fight; strife.
stride — **stred** — **stridt (stredet),** to fight; to contend.
strim'mel —**ler,** c. g., strip.
stripe, —**r,** c. g., stripe; streak.
strofe —**r,** c. g., strophe; stanza.
strupe, —**r,** c. g., throat.
stryke — **strøk** — **strøket,** to stroke.
strække — **strakte** — **strakt,** to stretch.
strække — **străk** — **strukket,** to reach; to be sufficient.
strø, III, to strew.
strøk, —, n. g., district.
strøm, —**me(r),** c. g., stream.
strømme, I, to stream; to rush.
strømpe, —**r,** c. g., stocking.
stŭb, —**ber,** or **stubbe,** —**r,** c. g., stub; stump.
studĕnt', —**er,** c. g., student.
stude're, II, to study.
studse [ss], I, to hesitate.
stue, —**r,** c. g., room.
stueur, —, n. g., parlor clock.
stukket, see **stikke.**
stump, —**e(r),** c. g., stump; short piece.
stump, r, blunt; shortened.

stund [nn], **—er**, c. g., time; while.
stunde [nn], I, to desire; to yearn for; — **til**, (of time) to draw near.
stundom, sometimes; now and then.
stup, —, n. g., precipice.
stupe, II, to fall headlong; to die.
stut, **—er**, c. g., ox.
styg [stygg], **—t**, **—ge**, ugly; hideous.
stykke, **—r**, n. g., piece; **—vis**, piece by piece.
styr, **holde — paa**, to control.
styre, II, to direct; to manage; to reign.
styrke, c. g., strength; force.
styrkebĕlte, n. g., a belt in Norse mythology believed to give unlimited strength to the bearer.
styrke, I, to strengthen.
styrte, I, to plunge; to overthrow.
stænge, II, to close, to shut.
støi, c. g., noise.
støie, I, to make noise.
størrelse, **—r**, c. g., size; magnitude.
støtte, I, to support.
støvle, **—r**, c. g., boot.
subalpinsk', —, **—e**, subalpine.
subjĕkt', **—er**, n. g., a bad person.
suge — saug — suget, or I, to suck; to absorb.
sŭk, —, n. g., sigh.
sukke, I, to sigh.
suk'kergŏdt, n. g., sweets.
sult, c. g., hunger.
sulte, I, to hunger.
sulten, **—t**, **—ne**, hungry.
sŭm, **—mer**, c. g., sum.
sump [somp], **—er**, c. g., mire; slough.
sund [nn], r, sound; healthy.
sund'het, c. g., health.
sunget, see **synge.**
sunket, see **synke.**
surre, I, to hum; to buzz; **sur'ren**, buzzing.
surre, I, to wind.
surrogat', **—er**, n. g., substitute.
sus, c. g., sound made by wind, water, bullet, etc.
suse, II, to whistle, bluster; to roar; to whizz.
svak, r, weak.
svak'het, **—er**, c. g., weakness.
sval, r, cool.
svale, **—r**, c. g., swallow.
svane, **—r**, c. g., swan.
svanehvit, r, white as a swan.
svandt, see **svinde.**
svar, —, n. g., answer; **—tale**, c. g., speech in reply; response.
svare, II, to answer.
svart, —, **—e**, black.
svartbeitet, —, **—ede**, black from grazing; grazed bare.
sved, c. g., sweat.
svede, I, to perspire, to sweat.
svedig, —, **—e**, sweaty.
svĕdt, —, **—e**, sweat.
svek, see **svike.**
svĕlge, I, to swallow.

svelte — svalt — svæltet, see **sulte.**
svěnd [nn], **—e(r),** c. g., swain; journeyman.
sverd, —, n. g., sword.
sverge — svor — svoret, to swear; to affirm by oath.
Sverige [svær'je], Sweden.
svi(de), III, to singe; to burn; to smart.
svi'gerfar, c. g., father-in-law.
svigersøn, —ner, c. g., son-in-law.
svigte, I, to fail; to yield.
svik, c. g., deceit.
svike — svek — sveket, to deceive.
svime, swoon.
svim'mel, —t, —`le, dizzy; noun: dizziness, daze.
svimle, I, to grow dizzy.
svinde [nn] **— svandt — svundet,** to fade or pass away; to shrink.
svindler [nn], **—e,** c. g., swindler.
svinge — svang — svunget, to swing.
svor, see **sverge.**
svull, —er, c. g., boil.
svundet, see **svinde.**
svække, I, to weaken.
svær, r, large; ponderous.
sværme, I, to rove; to rave.
svært, difficult; very.
sværte, I, to blacken.
svæve, I, to hover.
svømme, I or II, to swim.
syd, south.
sydlig, —, —e, southern.
sygdŏm, —me(r), c. g., sickness.
syk, r, sick.
sykeleie, —r, n. g., sick-bed.
sykelig, —, —e, sickly.
syn, —, n. g., sight; view; vision.
synd [nn], **—er** [—der], c. g., sin; **det er —,** it is too bad; **—fuld** [ll], sinful; wicked.
synde [nd], I, to sin.
synder, —e, c. g., sinner.
synderlig, —, —e, singular; particular; **ikke —,** not very, not particularly.
syndig, —, —e, sinful; awful(ly).
synes — syntes — syntes, to seem. **Jeg —,** It seems to me.
synge — sang — sunget, to sing.
synke — sank — sunket, to sink.
synlig, —, —e, visible.
sysselsăt, —, —te, occupied, busy.
sys'selsætte — sysselsatte — sysselsăt, to busy; to employ.
syv, seven.
sytten [søtten], seventeen.
sytti [søt'ti], seventy.
sæd, c. g., seed.
sæk [sĕk], **—ke(r),** c. g., sack, bag.
sælge [ll] **— sŏlgte — sŏlgt,** to sell.
sælsom, —t, —me, weird; strange.
sænke, I, to sink; to lower.

sær, r, singular; odd.
særde'les, —, —, special.
særegen, —t, —ne, peculiar; singular.
særlig, especially.
sæt (see **sætte**), suppose; — **at**, grant that.
sæte, —r, n. g., seat.
sæ'ter, —`re, c. g., out-farm; chalet.
sætte — **satte** — **sat**, to set; to place. — **efter**, to pursue; — **sig**, to sit down, to take a seat.
søke, II, to seek; — **sig ind**, to apply (for admission).
søkkestene, pl., weights; stones used for sinking.
søle, c. g., mud; slush.
sølv [søll], n. g., silver; —**glinsende**, glistening like silver; —**disk**, c. g., silver dish; —**tak**, n. g., silver handle.
sølvervove [—våve], —r, c. g., silvery wave.
sølv'indlagt [—nn—], —, —e, inlaid with silver.
sømme sig, to be fitting.
sømmelig, —, —e, becoming; decent.
søn, —ner, c. g., son.
søn'dag, Sunday.
søndenfor, south of.
søn'der, asunder.
sørge, I, to grieve; to mourn; — **før**, to provide for.
sørgelig, —, —e, mournful; sad.
sørgmodig, —, —e, sorrowful; sad.
søskende, pl., brother(s) and sister(s).
søster, —re, c. g., sister.
søvn, c. g., sleep.
søvnig, —, —e, sleepy.
søvnløs, r, sleepless.

T.

ta, see **tage**.
taa, **tær**, c. g., toe.
taabelig, —, —e, foolish.
taake, c. g., fog; mist.
taakeskikkelse [—sji—], —r, c. g., apparition.
taale, I, to endure; to bear.
taare, —r, c. g., tear.
taarn, —, n. g., tower.
taarne, I, to tower.
ta(ge) — **tok** — **tăt**, to take; — **ved**, to overtake, to take possession of; — **feil**, to mistake; — **sig for**, to go at, to begin to do.
tak, —, n. g., roof; **ta et** —, take a hold.
tăk, —, n. g., thanks.
takke, I, to thank.
takněm'melig, —, —e, thankful, grateful.
taknem'melighet, c. g., gratitude.
takse're, II, to estimate, to value.
taksig'else, —r, c. g., thanksgiving.
takt, —er, c. g., time; tempo.
taktfast, —, —e, regular; measured (step in marching).

tăl, —, n. g., number; **—rik**, r, numerous.
tale, **—r**, c. g., speech; talk.
tale, II, to speak; to talk.
taler, **—e**, c. g., speaker.
taller'ken, **—er**, c. g., plate.
talg, c. g., tallow.
talglys, —, n. g., tallow-candle.
talte, see **tælle**.
tals'mand [nn], c. g., advocate; intercessor.
tăm, **—t**, **—me**, tame.
tamse, I, to nibble, to eat slowly; to hesitate (in speech).
tand [nn], **—tænd'er**, c. g., tooth.
tandpine, c. g., toothache.
tang, c. g., sea-weed.
tanke, **—r**, c. g., thought; opinion; idea; **—sværm**, swarm of thoughts.
tankefuld [—ll], r, thoughtful; musing.
tankegang, c. g., trend of thought.
tanne, **—r**, c. g., snuff of a candle-wick.
tante, **—r**, c. g., aunt.
tap, —, n. g., loss.
tape, II, to lose.
tap'per, **—t**, **—`re**, brave.
tap'perhet, c. g., bravery.
tarm, **—e(r)**, c. g., intestine.
tarv, —, n. g., need; necessity.
tarvelig, —, **—e**, frugal; simple.
taug, past tense of **tie**, to remain silent.
taus, r, silent.
taus'het, c. g., silence.
te, c. g., tea.
tegn [tein], —, n. g., sign; token; omen.
tegne [teine], I, to draw; to mark.
tegnebok, **—bøker**, c. g., pocketbook.
tegning, **—er**, c. g., drawing; design.
tĕkst, **—er**, c. g., text.
telegrăm', **—mer**, n. g., telegram.
telegrafe're, II, to telegraph.
tĕlt, **—e(r)**, n. g., tent.
tĕmmelig, adv., quite.
tĕmp'el, **—ler**, n. g., temple.
teologi', c. g., theology.
tĕppe, **—r**, n. g., carpet; cover; curtain.
terne, **—r**, c. g., servant-girl.
ternet, —, **—e**, checkered.
ter'skel, **—ler**, c. g., threshold.
ti, ten.
ti, because.
tid, **—er**, c. g., time; **i tide**, on (in) time.
tidende, **—r**, c. g., tidings, `news.
tidendeløst, eventless; no tidings.
tidlig [tili], —, **—e**, early.
tidsnok [tis'nŏk], in time; soon enough.
tids'rum [tis'romm], —, n. g., time; space of time.
tids'skrift [ss], **—er**, n. g., periodical.
tie, I or III, to be (remain) silent.
tigge, I, to beg.

tigger, —e, c. g., beggar.
tik, —, n. g., tick of a clock.
tikke, I, to tick; **—'ken,** ticking.
til, to; toward; at; by; in.
tilba`ke, back.
tilba`kehölden [ll], **—t, —ne,** reserved.
tilba`kehöldenhet [ll], c. g., reserve; shyness.
tilba`ketog [—tåg], **—,** n. g., retreat.
tilbud, —, n. g., offer.
tilbunds' [nn], to the bottom; thoroughly.
tilbøi'elig, —, —e, inclined; disposed.
tildels', partly.
til'dra(ge) sig (see **drage**), to happen.
tildra'gelse, —r, c. g., event; occurrence.
tilegne [til'eine], I, to acquire.
til'falde [ll]. **—faldt, —faldt,** to fall to one.
tilfan`ge, ta —, to take prisoner; to catch.
tilforla'delig, —, —e, trustworthy.
tilförn', in times past.
tilfreds [—fress'], **—, —e,** satisfied.
tilfælde [ll], **—r,** n. g., case; incident.
tilfældig, —, —e, incidental.
tilfæl'dighet, —er, c. g., incident.
tilfæl'digvis, incidentally.
tilfæl`les, in common.
til'føken, —et, —ne, drifted full (of snow).
til'føie, I, to add.
til'føielse, —r, c. g., addition, something added.
tilgagns [—gangns'], completely; thoroughly.
til'gi(ve) (see **give**), to forgive.
til'høre, II, to belong to.
til`hører, —e, c. g., listener, hearer; pl., audience.
tilhørerskare, —r, c. g., audience; crowd of hearers.
tilje, —r, c. g., board, plank.
tilkjěn`degivelse [—nn—], c. g., declaration.
til'kjøpt, bought.
tillags', gjøre —, to satisfy, to please.
til'late (see **late**), to permit.
til`lid, c. g., confidence.
tillidsfuld [ll], r, trusting; confidently.
tillidsmand [—nn], c. g., one who is trusted.
tilli`ke, also; besides; **— med,** together with, as well as.
tilmo`de, vel —, in good spirits; **ilde —,** in bad spirits or humor.
tilrette, aright.
tilrět`tevisning, —er, c. g., reprimand.
tilsagn [—sangn], **—,** n. g., promise.
tilsam'men, together, all together.
tilsengs', to bed.
tilsi`de, aside.
tilsidst' [—sist], at last.

tilsjøs', at sea.
tilskuer, —e, c. g., on-looker.
til'slutning, c. g., affirmation; favor; following.
til'sløre, II, to veil, to cover.
til'staa (see **staa**), to confess.
tilstand [nn], c. g., condition.
tilste`de, present.
tilsy`ne, komme —, to appear; to come into view.
tilsæ`te, komme —, to be seated.
tiltāk, —, n. g., attempt; making a start.
til'tænkt, —, —e, intended.
tilveirs' [værs], aloft.
til'vŏksen, —et, —ne, grown.
tilvæ'relse, —r, c. g., existence.
time, —r, c. g., hour; **paa —n**, on the minute; immediately.
tinding [nn], **—er**, c. g., temple (of the head).
tindre, I, to sparkle.
ting, —, c. g., thing.
ting, —, n. g., court; congress.
tinge, I, to bargain for; to order.
tĭt, often; **— og ofte**, time and again; often.
titte, I, to peek.
tiur, —er, c. g., woodcock.
tjene, II, to serve; to earn.
tjeneste, —r, c. g., service; employment; **—gut**, hired man; boy-servant.
tjenstfærdig, —, —e, ready to serve; obliging.
to, two.
tobăk', c. g., tobacco.
todĕlt, —, —e, divided.
tŏfte, —r, c. g., thwart (in a boat).
tog, —, n. g., train; procession.
toge, I, to move in procession.
tok, see **tage.**
tŏldbod [ll], **—er**, c. g., custom house.
tŏlk, —er, c. g., interpreter; expression.
tolv [tŏl], twelve.
tolvte [tŏlte or t ŏ l f t e], twelfth.
tŏm, —t, —me, empty.
tŏmme, —r, c. g., inch.
tommelfinger, —re, c. g., thumb.
tomt, —er, c. g., lot.
tomset, —, —e, foolish, crazy.
tone, —r, c. g., tone; tune; sound.
tone, II, **— flag**, to show colors; to hoist flag.
tŏp, —pe(r), c. g., top.
tŏp'lue, —r, c. g., cap with a pointed top.
tŏp`pe, I, to top; to culminate.
tŏp'maal, n. g., extreme.
torde, see **turde.**
torden, c. g., thunder.
tordne, I, to thunder.
tŏrv, —, n. g., market place.
traad [traa], **—e(r)**, c. g., thread.
traadte, see **træde.**
tradition [—sjon'], **—er**, c. g., tradition.

traf, see **træffe**.
trak, see **trække**.
traktat', **—er**, c. g., treaty.
trakte're, II, to treat.
trampe, I, to tramp(le).
trang, c. g., desire; need.
trang, r, narrow.
transporte're, II, to tansport.
trap(pe), **—r**, c. g., stairs.
traske, I, to tramp; to trudge.
trav, n. g., trot; trotting.
tre, three; **—benet**, three-legged.
trědje, third.
tredive [tred'eve], thirty.
tredŏbbelt, —, **—e**, treble; threefold.
trět'ti = **tredive**.
trěvle, I, to fumble.
trille, I, to roll.
trĭn, —, n. g., step.
trine — tren — trenet, to step.
trippe, I, to trip, to take mincing steps.
trist, —, **—e**, sad; mournful.
triumfe're, II, to triumph.
trive — trev — trevet, to grasp; to seize.
tro, III, to believe; **— sig til**, to put trust in.
tro, c. g., faith; belief.
tro, —, —, honest; faithful.
trods [trŏss], c. g., defiance.
trodse [trŏsse], I, to brave; to defy.
trodsig, —, **—e**, defiant.
tro'fast, —, **—e**, faithful.
tro'isk, —, **—e**, pertaining to Troy.
trojansk', —, **—e**, Troyan; of Troy.
trŏld, **—e(r)**, n. g., troll; **—skap**, n. g., witchcraft.
trolig, —, **—e**, credible.
trŏll, see **trold**.
trone, **—r**, c. g., throne.
tron'frasigelse, c. g., renunciation of the throne.
tronfølge, c. g., succession to the throne.
trŏp, **—per**, c. g., troop.
trŏss, c. g., luggage of an army.
troskap, c. g., faithfulness; fidelity.
true, I, to threaten.
truffet, see **træffe**.
trukket, see **trække**.
trŭs'el, **—`ler**, c. g., threat.
trygget, —, **—ede**, secured; safe.
tryk [trykk], —, n. g., pressure.
trykke, I or II, to press.
trylle, I, to enchant; to fascinate.
tylleord [—or], —, n. g., magic word or formula.
træde — traadte — traadt, to tread, to step.
træffe — trăf — truffet, to meet; to hit.
træg, r, slow; inert.
træk [trĕk], —, n. g., draught; feature; trait.
træk'fugl [—ful], **—e(r)**, c. g., bird of passage.
trække — trăk — trukket, to draw, to pull.
træl, **—le(r)** c. g., bondman; drudge; **—kvinde** [nn], c. g., bondwoman.

trælast, c. g., lumber, timber; cargo of timber.
træle, I, to drudge.
træløs, r, treeless.
trænge, II, to need; to press; to crowd.
træng'sel, —ler, c. g., affliction; distress.
trængselsaar, —, n. g., year of distress.
træstubbe, —r, c. g., tree stump.
træt [trět], **—, —te,** tired.
trætne, I, to grow tired.
trætte, I, to tire.
trætte, —r, c. g., quarrel.
trø, c. g., a trodden path or place; a field.
trøie, —r, c. g., jacket, coat; **—nakke,** c. g., coat-collar.
trønder, —e, c. g., one from Trondhjem.
trøst, c. g., comfort; consolation.
trøste, I, to console.
trøstig, —, —e, hopeful; confident.
tute, I, to howl; to cry.
tue, —r, c. g., knoll.
tŭl, n. g., nonsense; foolery.
tulle, I, to wrap; to fold.
tulle, I, to fool.
tullet, —, —e, foolish; crazy.
tumle, I, to tumble; to be busy with.
tum'mel, c. g., stir; din.
tun, —, n. g., lot; lawn; (farm) yard.
tung [tong], r, heavy.
tungsindig, —, —e, melancholy.
tunge [tonge], **—r,** c. g., tongue.
tur, —e(r), c. g., trip.
turde, I, pres. **tør,** to dare; may.
ture, II, to play; to amuse one's self; to dissipate.
tu'sen, —, n. g., thousand.
tusmørke, n. g., twilight.
tvĕnde [nn], = **to,** two.
tvers'ŏver, straight across.
tver, tvers, tvert, across; **— igjennem,** straight through.
tvetydig, —, —e, ambiguous.
tvil, —, c. g., doubt.
tvile, II, to doubt.
tvistemaal, —, n. g., controversy.
ty, III, to resort to; to approach.
ty(de), I or III, to explain; to expound.
tydelig, —, —e, plain.
tygge, I, to chew.
tyk [tykk], **—t —ke,** thick.
tykke, II, to think; to be of the opinion (that).
tykkes, —tes, —tes, to seem.
tynd [nn], r, thin.
tys! hush.
tysk, —, —e, German.
tyv, —e(r), c. g., thief.
tyvestrek, —er, c. g., thief's trick or prank.
tække, I or II, to thatch; to cover.
tækkes, to be pleased.
tækkelig, —, —e, graceful; pleasing.
tækkelighet, c. g., agreeableness.

tæle, c. g., frost (in the ground).
tælle — talte — talt, or I, to count.
tæmme, I or II, to tame; to break (a horse).
tænde [nn], II, to kindle; to light.
tænke, II, to think.
tænkemaate, —r, c. g., line of thought; judgment.
tænker, —e, c. g., thinker; philosopher.
tære, II, to consume.
tærske, I, to thrash.
tæt [tĕt], **—, —te,** close; compact.
tøi, n. g., cloth; stuff; **—'rose,** c. g., artificial rose.
tømme, —r, c. g., (bridle) rein.
tømme, II, to empty.
tør [tørr], **—t, —re,** dry.
tørke, I, to dry.
tørst, —, —e, thirsty.
tøve, I, to loiter; to linger.

U.

uaar, n. g., bad year; = crop failure.
uagt'et, yet; notwithstanding.
ualmin'delig, —, —e, unusual.
uanse'lig, —, —e, insignificant.
uanstæn'dig, —, —e, indecent.
uar'tig, —, —e, ill-mannered; inconsiderate.
uavhængig, —, —e, independent.
uavla'delig, —, —e, incessant.
ubedra'gelig, —, —e, infallible.
ubeha'gelig, —, —e, unpleasant.
ubelei'lig, —, —e, inconvenient; troublesome.
ubeskri'velig, —, —e, indescribable.
ubestĕmt, —, —e, uncertain.
ubetinget, —, —ede, unconditional.
ubevæ'gelig, —, —e, immovable.
ubundet [nn], **—, —ne,** free; **— stil,** prose.
ubøi'elig, —, —e, inflexible.
udaad, c. g., misdeed; crime.
ud'merket, —, —ede, excellent.
udygtig, —, —e, incapable; unfit.
uegennyt'tighet, c. g., disinterestedness.
uĕn'delig, —, —e, endless.
uerfaren, —t, —ne, inexperienced.
uf! ouch! fie!
ufager, —t, —re, not pretty; homely.
uforgjæn'gelig, —, —e, imperishable.
ufŏrglĕm'melig, —, —e, memorable.

uforskammet, —, —**e**, impudent.
uforskammethet, —**er**, c. g., impudence.
uforstand [nn], c. g., imprudence.
uforstandig [—di], —, —**e**, indiscreet.
uforstandighet, c. g., imprudence.
uforsvar'lig, —, —**e**, inexcusable.
uforsøkt, —, —**e**, untried.
ufred [—fre], c. g., discord; trouble.
ufrivillig, —, —**e**, involuntary; unwittingly.
ufærdig, —, —**e**, unready.
ufør, r, out of condition.
ugjer'ningsmand, evil-doer; bandit.
ugjort, —, —**e**, undone.
ugjør'lig, —, —**e**, impossible.
uglad [—gla], —, —**e**, unhappy.
ugle, —**r**, c. g., owl.
ugrei, r, tangled; difficult; hard to manage.
uheld [—hěl], —, n. g., misfortune; accident.
uhyggelig, —, —**e**, uncomfortable; unpleasant.
uhyre, —**r**, n. g., monster.
uhyre, —, —, monstrous.
uhæderlig, —, —**e**, dishonorable.
uimotstaa'elig, —, —**e**, irresistible.
ukeløn [—lønn], c. g., week's wages.
ukjěndt, —, —**e**, unknown.
uklar, r, not clear; vague.
uklarhet, c. g., vagueness; dimness.
ukrŭd, n. g., weed; that which is noxious.
uld [ull], c. g., wool.
uldskjærf, —, n. g., woolen scarf.
uldstrømpe, —**r**, c. g., woolen stocking.
uldtrøie, —, c. g., woolen coat.
ulei'lige, I, to trouble.
ulme, I, to burn; to glow.
ulv, —**e(r)**, c. g., wolf.
uly'dighetsaand, c. g., spirit of disobedience.
ulyk'kelig, —, —**e**, unhappy; unlucky.
ulærd, —, —**e**, unlearned.
umaa'delig, —, —**e**, very; excessive.
umake, c. g., trouble.
umer'kelig, —, —**e**, unnoticed; insensible.
umu'lig, —, —**e**, impossible.
umu'lighet, c. g., impossibility.
unda(v) [unna], away; from under.
unde [nn], II, to grant; opposite of envy.
un'der, —**`re**, n. g., wonder; miracle.
under [nn], under.
underfuld [un'derful], r, wonderful.
underfundig [unner—], —, —**e**, deceitful.
underfun'dighet, c. g., deceit.

undergang, c. g., destruction; ruin.
undergrave [unner—], (see **grave**), to undermine.
underhandle [unnerhanle], I, to negotiate.
underhandling, —er, c. g., negotiation.
underholde [unnerhölle], — **holdt, —holdt,** to entertain;
underholdning, c. g., entertaining, —ment.
underkjæve, —r, c. g., lower jaw.
underlig [underli], —, **—e,** queer.
undermand [unnermann], c. g., inferior.
underordne [unnerörne], I, to subordinate.
underrětte, I, to inform.
underrět'ning, c. g., information.
undersaat, —ter, c. g., subject.
underskrevet, —, —ne, signed.
understaa sig (see **staa**), to dare.
undersøke, II, to investigate.
undersøkelse, c. g., investigation.
underti'den [nn], at times.
undertrykke [nn], II, to suppress.
underverk [un'der—], —, n. g., miracle.
und'gaa [nn] (see **gaa**), to avoid; to escape.
und'gjælde [ll], to suffer (for); to expiate.
und'kömme, —kom, —kommet, to escape.
un'dren, c. g., wonder(ing); astonishment.
undring, c. g., wondering.
undre sig, I, to wonder.
undse [un'se] **sig** (see **se**), to be ashamed (of doing); to shrink (from).
undskylde [un'skjylle], II, to excuse.
und'skyldning, —er, c. g., excuse.
und'slippe [nn], **—slăp — sluppet,** to escape.
und'sætning [nn], c. g., relief; reinforcement.
undta'gelse, —r, c. g., exception.
und'være (see **være**), to be without; to dispense with.
ung [ong], r, young.
ungdŏm, c. g., youth; young people.
ungdŏm'melig, —, —e, young; youthful.
unge, —r, c. g., child
unionĕl', —t, —le, pertaining to union.
universitet', —er, n. g., university.
unna, see **unda.**
unødig, —, —e, needless.
uophŏl'delig, —, —e, immediate.
uŏrden, c. g., disorder.
uŏverlagt, —, —e, unadvised; rash.
uovervin'delig, —, —e, invincible; not to be overcome.
ur, —, n. g., watch; clock.

ur, —er, c. g., pile of rock; slope of rock-falls.
ure'delig, —, —e, dishonest.
urĕt, c. g., injustice; wrong.
uretfærdig, —, —e, unjust.
uri'melig, —, —e, absurd.
urkjede, —r, n. g., watch chain.
urŏk'kelig, —, —e, immovable; unshaken.
uro'lig, —, —e, restless.
urt, —er, c. g., herb.
uryg'gelig, —, —e, see **urokkelig.**
usagt, —, —e, unsaid.
usandfærdig [usanfær'di], **—, —e,** untrue; false.
usandhet [nn], **—er,** c. g., untruth.
usĕdvan'lig, —, —e, unusual.
usi'gelig, —, —e, unspeakable.
usikker, —t, —re, insecure; uncertain.
uska'delig, —, —e, harmless.
uskikket [—sji'—], **—, —ede,** unfit; incapable.
uskyldig [usjyll'di], **—, —e,** guiltless; innocent.
uskyl'dighet, c. g., innocence.
u'solid, —, —e, not solid; unsound.
us'sel, —t, —`le, miserable; wretched.
ustadig, —, —e, changeable.
ustĕmt, —, —e, untuned.
ustø, r, unsteady; unsettled.
ustøhet, unsettledness.
usvi'gelig, —, —e, unfailing.
usyn'lig, —, —e, invisible.
ut, out; **—e,** out; **— i,** out in; pref. to verbs and nouns in **—ing, —else: ut'.**
utăk, c. g., ingratitude.
ut'arbeide, I, to work out.
ut'be(de) sig (see **bede**), to request.
ut'betale, II, to pay out.
utbrŭd, —, n. g., expression; exclamation; outburst.
utbytte, n. g., gain; profit.
ut'dele, II, to distribute.
ut`ebli(ve) (see **blive**), to stay out; not to appear.
utelukkende, exclusively.
uten, without; except.
utenfŏr, outside of; beyond.
uteng, —e(r), c. g., out-lying field or meadow.
utenlands [nn], abroad.
utenlandsk, —, —e, foreign.
utenom, outside; beyond.
utfald [ll], **—,** n. g., result; attack.
utflugt, —er, c. g., evasion.
ut'fŏr, off.
ut'fŏlde [ll], I, to evolve; to unfurl.
ut'forske, I, to search.
ut'fylde [ll], II, to supply; to fill up (out).
ut'føre, II, to carry out; to export.
ut`gang, c. g., end; result.
utgangspunkt, —er, n. g., starting point; basis.
ut'gi(ve), —gav, —gĭt, to give out; to publish.
ut`havn, —er, c. g., outer harbor.
ut'hŏldende, enduring.
ut`hus, —, n. g., out-house; barn.

ut'kaare, I, to choose; to elect.
utklippe, II, to cut (clip) out.
utkomme, n. g., competency; income; livelihood.
ut`landet [nn], n. g., (the) foreign land; abroad.
ut'lært, —, —e, experienced.
utløpe — utløp — utløpet, to come due.
utmatte, I, to exhaust.
utnævne, II, to appoint.
utŏver, out along; beyond.
utpakke, I, to unpack.
utpræget, —, —ede, well marked; pronounced.
utredelse, —r, c. g., clearing up.
utrĕtte, I, to do; to accomplish.
u`tro, —, —, untrue, dishonest.
utro'lig, —, —e, incredible.
utroskap, c. g., faithlessness.
ut'rustning, c. g., arming; preparation.
u`tryghet, c. g., insecurity.
utsagn, —, n. g., rumor; assertion.
utseende, n. g., appearance; looks.
ut'si (see **sige**), to pronounce; to express.
ut`sigt, —er, c. g., prospect; view.
ut'skille [—sjille], II, to separate.
utslaat [—slaatt], **—, —e, — haar,** loose (flowing) hair.
utslukke, I or II, to put out; to extinguish.
utspekulert, —, —e, studied.
utsprede, II, to spread abroad.
ut`spring, —, n. g. origin.
ut'sprungen, —et, —ne, burst out; full-blown (rose).
utspænde [nn], II, to extend; to spread.
utstilling, —er, c. g., exhibit.
utstrakt, —, —e, extended.
utstrække (see **strække**), to extend.
utstøte, II, to expel; to give vent to.
utsydd, —, —e, embroidered.
utsætte (see **sætte**), to expose.
uttale, II, to express; to pronounce.
uttrykke, II, to express.
utvalgt, —, —e, elected.
ut`vei, —e(r), c. g., means of escape; way out of a situation.
utvety'dig, —, —e, unambiguous.
utvil'sŏm, —t, —me, undoubted.
ut'æske, I, to challenge.
utøvende, —, —, executive.
uveir [u v æ r], n. g., bad weather; **—sbyge,** c. g., storm.
u`venlig, —, —e, unfriendly.
uvĕntet, —, —ede, unexpected.
uvi'dende, —, —, ignorant; uninformed.
uvigtig, —, —e, unimportant.
uvilje, c. g., adversion; disgust; animosity.
uvillig, —, —e, unwilling.

uviss, r, uncertain.
uvær'dig, —, **—e**, unworthy.

V.

vaa'ben, —, n. g., weapon.
vaa'benhvil(e), c. g., rest; truce.
vaa'benløs, r, unarmed.
vaage, I, to risk, to dare.
vaake, II or I, to wake; to watch.
vaaken, **—t**, **—ne**, awake.
vaakne, I, to awake.
vaande, I, to moan.
vaar, c. g., spring.
vaarfrisk, r, fresh as spring; springlike.
vaarhilsen, **—er**, c. g., spring greeting.
vaarlĕt, —, **—te**, light as spring.
vade, I, to wade.
vadmel, n. g., russet; homespun cloth.
vadmelsbukser [—b o k s e r], pl., trousers made of vadmel.
vadsæk [—sĕk], **—ke(r)**, c. g., knapsack; valise.
vagt, c. g., watch; guard.
vak'ker, **—t**, **—`re**, fine; beautiful.
vake, I, (of fish) to strike, to come to the surface.
vake, II, see **vaake**.
vakle, I, to totter; to sway.
valen, **—t**, **—ne**, numb with cold.
valg, —, n. g., choice; election.
valgte, see **vælge**.
valnøtt, **—er**, c. g., walnut.
vand [nn], n. g., water; **—speil**, n. g., smooth water s u r f a c e; **—spring**, n. g., fountain; spring.
vandfugl [—ful], **—e(r)**, c. g., water-fowl.
vandre, I, to wander.
vandring, **—er**, c. g., wandering; journey.
vandt, see **vinde**.
vane, **—r**, c. g., habit.
vang, c. g., meadow.
vanlig, —, **—e**, usual.
vanskelig, —, **—e**, difficult.
vanskelighet, **—er**, c. g., difficulty.
vant, —, **—e**, accustomed; **være — til**, to be used to.
vantro(ende), —, —, incredulous.
vanvit'tig, —, **—e**, insane.
vanvyrde, I, to disregard.
vanære, c. g., dishonor.
var, r, wary; **bli —**, to notice
vare, II, to last.
vare, **—r**, c. g., ware; goods
varetægt, c. g., care; protect i o n; **—sfængsel**, n. g., prison (for detention).
varig, —, **—e**, lasting; durable.
varlig, —, **—e**, careful; cautious.
varm, r, warm.
varme, c. g., warmth; fire.
varme, I, to warm.

var'sel, —`ler, n. g., omen; warning.
varsko, —, n. g., warning.
varsko, III, to warn.
varsle, I, to warn.
varsŏm, —t, —me, cautious.
varte op, I, to wait (upon).
vase, —r, c. g., vase.
vaske, I, to wash.
ve, woe.
ved [ve], c. g., wood; **—træ,** n. g., stick of wood.
ved [ve], by; at; on; about; with.
ved'bli (see **blive**), to continue.
ved'hŏldende [—ll], —, —, continual.
vedhugger, —e, c. g., woodcutter.
ved'komme (see **komme**), to concern.
ved'kommende, concerning.
vedli`ke, holde —, to keep in condition.
ved'røre, II, to concern.
ved'ta — vedtok — vedtăt, to enact to pass (a law).
ved'vare, II, to continue; to persist.
vegetation [—sjon'], c. g., vegetation.
vegne [veine], pl., in (—) behalf, in behalf of —.
vĕgt, c. g., weight; importance.
vegtig, —, —e, weighty.
vei, —e(r), c. g., way; road; **—bar,** r, passable.
veide, I, to hunt.
veie, —de, —d, or I, to weigh.
veir [vær], n. g., weather; **—bit,** weathered, weather-beaten.
veire, I, to scent; to sniff.
vek, r, weak.
vek(et), see **vike.**
vĕk'sel, —`ler, c. g., check; bill of exchange.
vĕksle, I, to change.
vĕkst, c. g., growth.
vĕl, n. g., good; adv., well; good.
velbeha'gelig, —, —e, pleasant.
velfærd, c. g., welfare.
velgjern'ing, —er, c. g., good deed.
velkŏm'men, welcome.
velsigne [—sing'ne], I, to bless.
velsig'nelse, —r, c. g., blessing.
velsindet [—nn], —, **—e,** friendly.
velspækket, —, **—ede,** well filled.
velstand [—nn], c. g., prosperity.
velstĕlt, —, **—e,** well taken care of.
veltal'ende, eloquent.
veltal'enhet, c. g., eloquence.
vĕlte, I, to tip; to tumble.
vĕlvillig, —, **—e,** complaisant; kind.
vemod, n. g., sadness.
vĕn, —ner, c. g., friend.
vĕnde [nn], II, to turn.
vĕn'het, c. g., beauty.
vĕnin`de, —r, c. g., lady friend.
venlighet, c. g., friendliness.

vennesæl, r, popular; amiable.
venskap, n. g., friendship.
vĕnstre, left (hand; direction).
vĕnte, I, to wait; to expect.
ventelig, probably; to be expected.
veran'da, **—er**, c. g., veranda.
ver'den, **—er**, c. g., world.
ver'densfjern, r, d i s t a n t; dreamy, abstract.
verft, —, n. g., wharf.
verge, I, to defend.
verk, —, n. g., work; deed; factory; **—sted**, n. g., shop.
verk, n. g., matter; pus (from a boil or sore).
vern, —, n. g., defence.
verne, I, to defend.
vert, **—er**, c. g., host.
vertskap, n. g., host and hostess.
vĕsle, small.
vĕst, c. g., west.
vestlandsk [nn], —, **—e**, pertaining to western Norway.
vestlig, —, **—e**, western; westerly.
vest'over, westward.
vet, n. g., sense; mind. See **vite**.
vi, we.
vid [vi], r, wide; **—t**, far; distant.
vidde, **—r**, c. g., plain; expanse; distance.
videnom, far, far and wide.
videnskap, **—er**, c. g., science.
vidne, **—r**, n. g., witness.
vidne, I, to witness.
vidnesbyrd, —, n. g., testimony; evidence.
vid(t)løf'tig, —, **—e**, large; detailed.
vidtstrakt, —, **—e**, expanded; extensive.
vidun'der, **—e**, n. g., wonder; miracle.
vidun'derlig, —, **—e**, marvellous.
vie, I, to consecrate; to dedicate; to devote; to marry.
vifte, **—r**, c. g., fan.
vifte, I, to fan.
vig'sel, c. g., dedication; consecration.
vigtig, —, **—e**, important.
vigtighet, c. g., importance.
vike — vek — veket, to yield.
viking, **—er**, c. g., viking.
vild [ll], r, wild; **—faren**, **—t**, **—ne**, gone wrong or astray.
vildand [ll—nn], **—ænder**, c. g., wild duck.
vildfarelse, **—r**, c. g., error; mistake.
ville — vilde — villet, pres., **vil**, (to) will; to intend.
vilje, **—r**, c. g., will.
vilkaar, —, n. g., condition; terms.
ville, I, to will.
villig, —, **—e**, willing.
vil'ter, **—t**, **—`re**, wild, lively.
vin, **—e**, c. g., wine.
vind [nn], **—e**, c. g. wind; **—kast**, n. g., gale of wind.
vinde [nn] — **vandt** — **vundet**, to win; to profit.
vindesyke, c. g., avarice.
vindfald [ll], —, n. g., overblown tree.

vindpust, —, n. g., puff of wind.
vindu, —**er**, n. g., window.
vinduskarm, —**er**, c. g., casement.
vindvet (obsolete), the window.
vinge, —**r**, c. g., wing.
vingeslag, —, n. g., stroke of the wings.
vinget, —, —**e**, winged.
vink, —, n. g., wink; hint.
vin'kel, —**`ler**, c. g., angle.
vin'kelträp, c. g., angled stairway.
vippe, I, to swing or sway to and fro.
virke, I, to work.
virke, n. g., work.
virkelig, —, —**e**, real; actual.
virkeliggjørelse, c. g., realization; carrying out (of a plan or idea).
virkelighet, —**er**, c. g., reality.
virkning, —**er**, c. g., effect.
virksŏm, —**t**, —**me**, effective; active.
virksomhet, c. g., efficacy; activity.
virre, I, to wind (around).
vite — visste — visst, pres., **vet**, to know.
vis, n. or c. g., manner; custom.
vis, r, wise.
visdŏm, c. g., wisdom.
vise, II, to show.
vise, —**r**, c. g., song; ditty; ballad.
viss, r, certain; sure.
visselig, surely; truly.
vissen, —**t**, —**ne**, withered.
viss'het, c. g., certainty.
visst(e), see **vite**.
vist, likely; with stress = **visst**, certainly.
vitterlig, —, —**e**, plain; manifest.
viv, c. g., wife.
vogn [vångn], —**e(r)**, c. g., waggon; carriage; chariot.
vŏgte, I, to watch; — **sig**, to beware.
vŏgter, —**e**, c. g., sentinel; guard.
vŏkse, I or II, to grow.
vŏksen, —**t**, —**ne**, grown.
vŏld [ll], —**e**, c. g., rampart; mound; open space.
vŏlde [ll], II, to cause.
vŏldsŏm [ll], —**t**, —**me**, violent.
vond [nn], r, bad; ill; **ha vondt for**, to have difficulty.
vor [vår], r, our.
vorde, to become.
Vorherre, our Lord.
vŏtt, —**er**, c. g., mitten; glove.
vŏve, see **vaage**.
vrang, r, wrong.
vrak, —, n. g., wreck.
vred, r, angry.
vrede, c. g., anger.
vredes, to become angry.
vri(de) — vred — vredet, or III, to twist; to wring; — **av led**, to twist out of joint.
vridning, —**er**, c. g., twisting.
vrinske, I, to neigh.
vrist [also rist], —**er**, c. g., wrist.

vrænge, II, to twist; to distort.
vugge, —r, c. g., cradle.
vugge, I, to rock.
vundet, see **vinde.**
væbne, I, to arm.
væbnet, —, —ede, armed.
væg [věg], **—ge(r),** c. g., wall.
vægur, —, n. g., clock (on the wall).
væk [věk], away.
vække, I or II, to awake; to excite.
væld, —, n. g., spring; source.
vældig, —, —e, mighty; huge.
vælge [ll] — **valgte** — **valgt,** to choose; to elect.
vælte, I, to tip.
værd, c. g., worth; **—t,** worth; worth while.
værdi', —er, c. g., value; worth.
værdi'fuld [ll], r, valuable.
værdig, —, —e, worthy.
værdighet, c. g., dignity.
værdi'løs, r, valueless; worthless.
værdsættelse, c. g., valuation.
være — **var** — **været** [vært], pres., **er,** to be.
værelse, —r, n. g., room.
værfar, c. g., father-in-law.
vær're, worse.
værst, worst.
væs'en, —er, n. g., being; nature; behavior.
væske, —r, c. g., handbag.
væte, I, to moisten.
væve, I, to weave.

Y.

yde, I, to aid; to contribute; to yield.
ydmyg, r, humble; submissive.
ydmygelse, c. g., humiliation.
ynde, c. g., grace; charm.
ynde, I, to cherish; to favor.
yndest, c. g., favor.
yndig, —, —e, lovely; charming.
yndighet, c. g., loveliness; gracefulness.
yndling, —er, c. g., favorite; darling.
yng'el, c. g., brood.
yng're, younger; see **ung.**
yngst, youngest; see **ung.**
ynke, I, to pity.
ynkes — **ynktes** — **ynktes,** to pity.
ypperlig, —, —e, excellent.
ypperste, most excellent; highest.
yre, II, to swarm.
ytring, —er, c. g., utterance; hint; intimation.

Æ.

æ'del, —t, —'le, noble.
æ'delsten, —e(r), c. g., gem.
Ægyp'ten, Egypt.
ælde, c. g., old age; antiquity.
ældes — **ældes** — **ældes,** to grow old.
ældre, older.
ældst, oldest.
ændre, I, to change.
ænse, I or II, to heed; to pay attention to.

ængstelig, —, —**e**, anxious.
ængstende, worrying.
ærbø'dig, —, —**e**, respectful; —**het**, c. g., respect.
ære, c. g., honor.
ære, I, to honor.
æreport, —**er**, c. g., triumphal arch.
ærgerlig, —, —**e**, vexatious; irritated.
ærgre, I, to vex; to irritate.
ærgrelse, —**r**, vexation; trouble.
ærlig, —, —**e**, honest.
ærme, —**r**, c. g., sleeve.
ærvær'dig, —, —**e**, venerable.
ærvær'dighet c. g., venerableness.
ærvær'dighetspræg, —, n. g., marks of venerableness.
æske, —**r**, c. g., box.
æske, I, to ask; to challenge.
æt [ĕt], —**ter**, c. g., family; race.
æte — **aat** — **ætt**, to eat.
æ'ter, n. g., ether.
ætling, —**er**, c. g., descendant.
ætmand [nn], —**mænd**, c. g., kinsman.

Ø.

ø, —**er**, c. g., island.
øde, —, —, waste; desolate.
øde, I, to waste; to lay waste.
ødelægge (see **lægge**), to lay waste; to destroy.
øie, **øine**, n. g., eye; —**kast**, n. g., glance.
øieblĭk, —, n. g., moment.
øienbryn, —, n. g., eyebrow.
øienhaar, —, n. g., eyelash.
øienlaag [—lok], —, n. g., eyelid.
øiensyn'lig, —, —**e**, evident.
øine, I, to see; to spy.
øke, I, to increase.
øks, —**er**, c. g., ax.
øl [øll], n. g., ale.
ølbŏlle, —**r**, c. g., ale-bowl.
øm [ømm], —**t**, —**me**, tender.
øm'het, c. g., tenderness.
ønske, —**r**, n. g., wish.
ønske, I, to wish.
ønskelig, —, —**e**, desirable.
øre, —**r**, n. g., ear; —**døvende**, deafening.
ørende, very (small).
ør'ken, —**er**, c. g., desert; wilderness.
ørkenvei, —**e(r)**, c. g., desert-path.
ørliten (see **liten**), very small.
ørn, —**e(r)**, c. g., eagle.
ørske, c. g., dizziness; confusion; sleep.
øse, II, to pour.
øst, east; —**kant**, c. g., east side or part.
østenfor, east of.
øst'erriker (—**riger**), —**e**, c. g., Austrian.
øve, I, to practise; to do; —**else**, c. g., practice.
ø'verst, upper; uppermost.
øvrig, **det øvrige**, the rest.

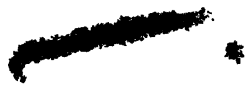

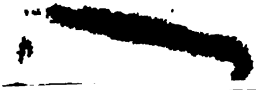

RETURN TO → CIRCULATION DEPARTMENT
202 Main Library

LOAN PERIOD 1 HOME USE	2	3
4	5	6

ALL BOOKS MAY BE RECALLED AFTER 7 DAYS

1-month loans may be renewed by calling 642-3405
1-year loans may be recharged by bringing the books to the Circulation Desk
Renewals and recharges may be made 4 days prior to due date

DUE AS STAMPED BELOW

	JUN 17	JUN 17
JUL 13 1985	JUL 17	JUL 17
AUG 17	AUG 17	AUG 17
SEPT 17	SEPT 17	AUTO DISC AUG 12 1987
Oct 17	Oct 17	
NOV 17	NOV 17	
Dec 17 '85	Dec 17	
JAN 17 '86	JAN 17	
Feb 17	Feb 17	
MAR 17	MAR 17	
APR 17	APR 17	
MAY 17 '86	MAY 17	

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY
FORM NO. DD6, 60m, 1/83 BERKELEY, CA 94720

MARCH 2. 8 (from 2 - to 9, where ?) [illegible]
3. 9 " [illegible]
4. 10 ([illegible]) (Carlson room) "
5 9 ^{30} (Seel- [illegible] [illegible]) Carlson room
6. 10 [illegible] um 6 ^{00} [illegible] [illegible] um 1 ^{00} zu [illegible], [illegible]
Carlson room; [illegible]

7. 11 ^{30} [illegible].
8. 10
9. [illegible]
10. 10 [illegible]
11. 11 ^{30} [illegible]
12. 10 ^{50} [illegible]

YC 110157
GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY
B000816010